

Dialogorum libri quatuor / [Gregory I].

Contributors

Gregory I, Pope, approximately 540-604.

Publication/Creation

[Strassburg] : [H. Eggestein], [1472-1474]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ge3ue47s>

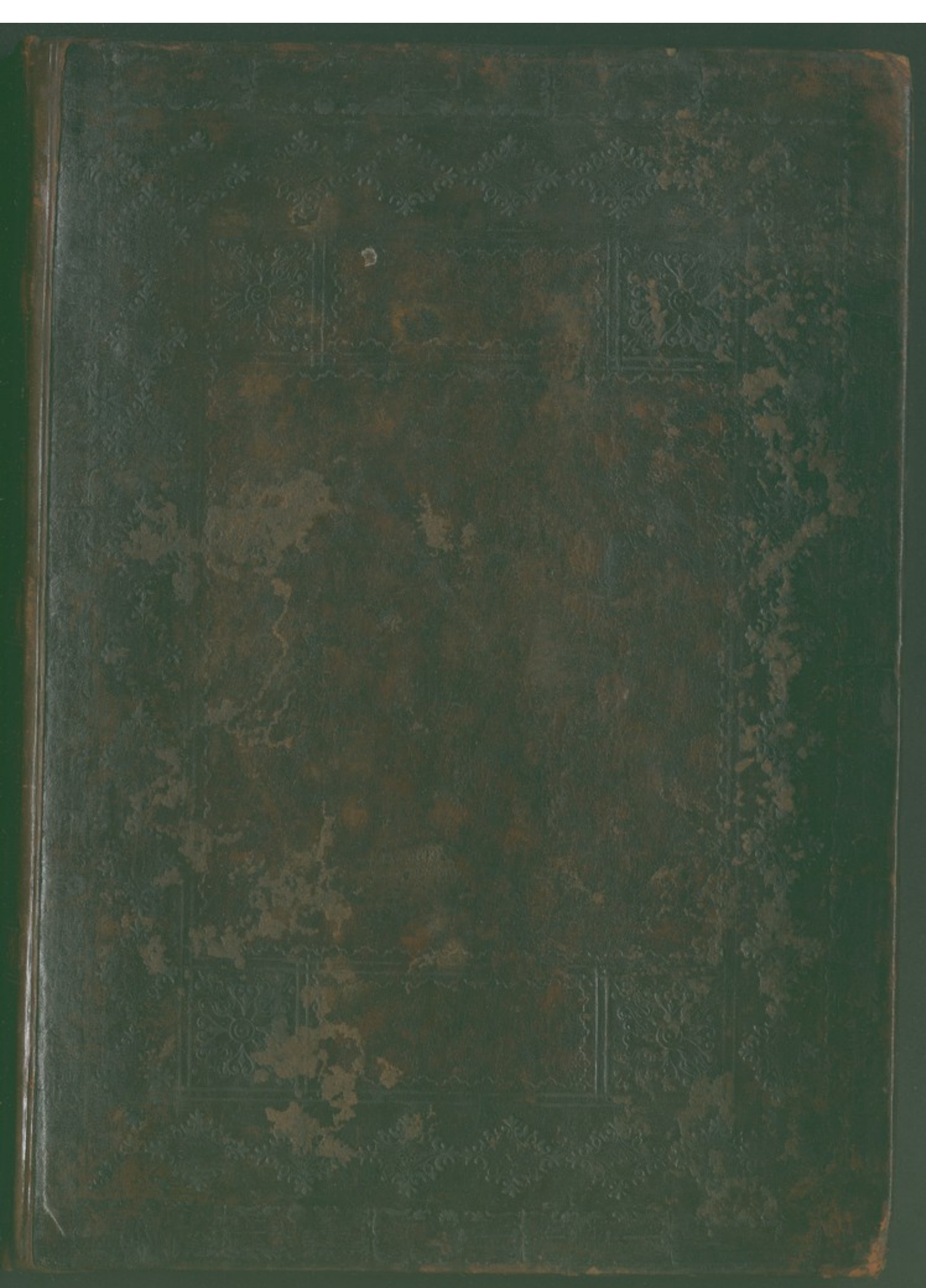
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

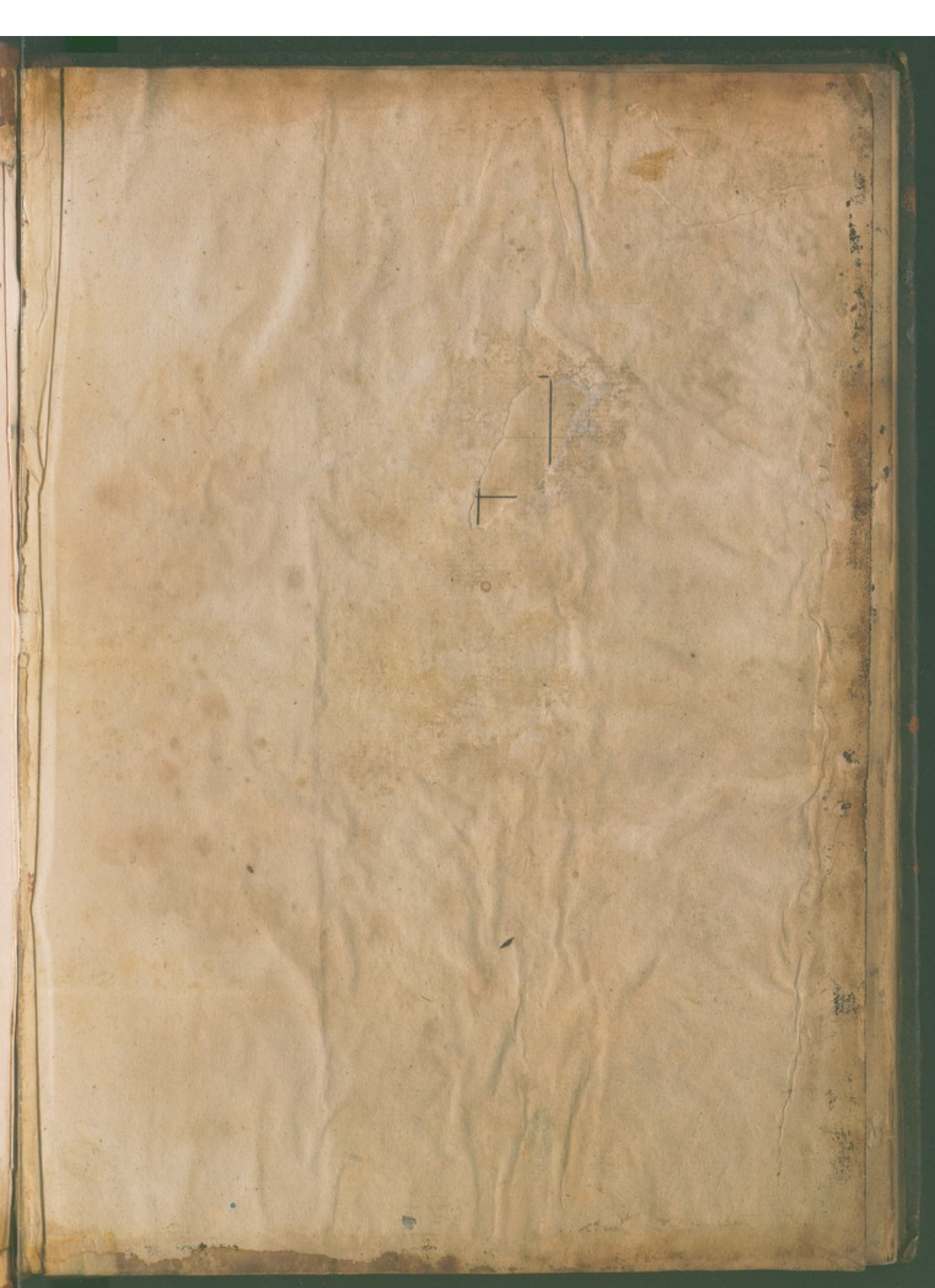
You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

G. Case 3.c.16.

St

2

72/74

B.M. I. 71

Hain * 7957

Proctor 276

Gregorius Papa.

Dialogorum libri quatuor

[Strasbourg]: [H. Eggstein] 1472/74

[1477]

p. 8.
15/18/9
105

**Incipit liber primus dialogi
rati beati gregori**

Quadam die mihi quorundam secularium tumultibus de pressus quibus in suis negotiis plerumque cogimur solere etiam quod nos certum est non debere se certum locum precij amici meroris ubi omne quod de mea michi occupatione displicebat se patenter ostenderet et cuncta que instigare dolore consueverat congesta ante oculos licet venient. Ibi itaque cum afflicto valde et diu tacitus sedem dilectissimum filius meus Petrus dyaconus affuit qui michi a primario iuuentutis flore in amicitia familiariter obstrictus est ac quod ad sacri ubi indagandis socius. Qui gratum excoqui cordis languore me intus ait. Rursum nam noui tibi aliquid accidit quod plerumque solito merore tenet. Cui inquit Merore petre que cotidie paucior et semper michi per usum vestitus est et semper per augmentum nouus. Inscilicet quippe animus meus occupationis sue pulsatus vulnere meminit. Quis aliquando in monasterio fuit quomodo et laboriosa cuncta suberant quantum rebus omnibus que voluuntur eminebat quod nulla nisi celestia cogitare consueuerat quod etiam retentus corpe ipsa iam carnis claustra contemplatione transibat. Quod mortui quod que pene cunctis pena est videlicet ut ingressu vite laboris sui premium amabat. At nunc ex occasione cure pastoralis secularium hominum negotia patitur et post tam pulchram quietis sue spectem terram ad puluere sedatur. Cumque se per consensionem multorum ad exteriora sparserit etiam cum interiora appetit adhuc perculdubio minor redit. Perpendo itaque quod tello perpendo quid amisi dumque interior illud quod perdidit hoc gerit quod porto. Ecce nunc magni maris fluctibus

quarior atque in nauis mentis tempestatis valide percellis illud. Et cum prioris vite recello quasi post tergum ductis oculis viso litore suspiro quodque adhuc gratius est dum immensis fluctibus turbatus ferro vix iam portum videre valeo que reliqui quod ita sunt casus mentis ut prius quidem perdat bonum quod tenuit sed in se perdidisse meminerit. Cumque longius recesserit etiam boni ipsius quod perdidit obliuiscitur fitque ut post nisi per memoriam videat quod prius per actionem tenebat. Unde beatus agitur quod premisi quod cum nauigamus longius iam nec portum quietis que reliquimus videmus. Rursum nam vero ad augmentum mei doloris adiungitur quod quorundam vita qui presens seculum tota mente reliquerunt michi ad memoriam reuocatur. Quorum dum culmen aspicio quantum ipse in infinitis iaceam agnosco quorum plurimi oditori suo in secretorum vita placuerunt qui ne per humanos actus a nouitate mentis recederent eos omnipotens deus huius mundi laboribus noluit occupati. Sed iam que plata sunt melius insinuo si ea que per inquisitionem ac responsionem dicenda sunt sola nominum prenotacione distinguo. Petrus.

Non valde in ytaliam quorundam vitam virtutibus fulsisse cognouimus. Ex quorum igitur comparacione accedens ignororo. Equidem bonos viros in hac terra fuisse non dubito signa tamen atque virtutes aut ab eis nequaquam facta existimo aut ita fuisse hactenus silentio compressa ut virtutis ne sint facta nesciamus. Gregorius.

Sola petre referam que de presertis probatisque viris vix ego honorum imitatio vel bonis ac fidelibus viris attestantibus agnouimus vel per me metipsum didici dicis ut opinor atque sermo cessabit. Petrus.

*Incipit liber secundus dialogi beati gregori
rati beati gregori*

plg epe qd dicitur
in ad amoz pte re
leste fuit dicit

Uelle querenti michi de eis aliq nar
rantes. Requ hac p re intrupe expo
siciois studiu que videat qz non dispar
edifica do oze ex memoria vntu. In ex
posicioe qpe qliter inuenieda atqz tenen
da sit vntus agnoscat. In narracioe vo si
gnoz cognoscimus inuenta ac retenta
qualiter declaratur. Et snt nonnulli qs
ad amorem patrie celestis plus expla
qz predica meta succedut. fit vo plexqz
audientis animo duplex adiutorium tu
exemplis patz. qz et ad amore vnture vi
te ex pcedencia coparacioe accendit. i q
si se ee aliqd estimat du meliora d alijs
cognouit humiliat. Gregorius

E q michi snt vntoz venerabiliu
narradone compta. incunctan
ter narzo facere auctis exeplo. Cu michi
luce claris ostia qz lucas et marc? euan
gelu qd scripserut no visu s auditu di
dicerint. s ut dubitaciois occasione le
gentib? strahat p singula q descripto qbz
h narratib? michi operta sint manifesto.
hoc uo scire te cupio. qz i qbusda sensu
selumodo i qbusda uo i vba cu senu te
neo qz si d psonis oib? ipsa spaliter vba
tenere voluissim. s rusticano usu. plata
stil? scribentis no apte suscipit. semoz val
de venerabiliu didia relacioe qd narzo.

Enancij. quedā patricij inlaminie
parib? villa fuit. in colon? ei? si
lui honoratu noie brui. q ab amis pue
rilib? ad amore celestis patrie p abste
nencia exarsit. Cūqz tā mag? ouersacioe
posset. selegi iā ab oculo qz smone. re
stringerz multūqz ut pstat? sū p abstine
cia. carne domaty die quadā pentes ei?
viatis suis cōuuiū fecerūt. in q ad ves
cendū carnes parē sūt. Quas cū ille ad
esū stringere p abstinecie amore recusa
ret. cepit ei pentes ei? irridere ac dicere.
Comede. Numqd piscē i hys montib? u

bi allaturi sum? illo uo i loco andiri p
sceas osuenerat. n videret. sed cū hys sm
mib? honorat? irrideret. repert in cuius
aqua ad misteriu defuit. cū situla lignea
sicut illic moris est māqpiū ad fontem
prexit. dūqz hauriret aquā piscis situlā
intuit. Reuersūqz māqpiū an ora discū
benaū piscē cū aq fudit. q ad rocus diei
victū potuissz honorato sufficere. Mirati
oēs toraqz illa pentū irrisio cessauit. Ce
pere nāqz in honorato honorate abstine
cia quā an detidebat. sicqz a del hoie irri
siois cessit. ob pbria piscis d morte. q cū
magnis vntib? creteter. a p dicitō dno
suo libtate donat? ē. atqz i eo loco q fū
dis diat monasteriū cōstruxit. in q duce
toz ferme mōachoz pt exstet ibiqz or
ta illis arculquaqz exēpla eximie ouersa a
omis dedit. Pam qd a die ex eo morte q
ei? monasterio in excollo pminat. mge
tis saxi moles erupta est. Que p diuersū
mōus latus remēs. roa? ruinā cille om
mūqz fūm interitū minabat. Quā cū ve
niētem desup vir sanct? vidissz. frequēt
voce xpi nomen inuocans. extensa mox
dextra signum ei crucis opposuit. eamqz
in ipso diuersi mōtis latte cadentē fixit.
sicut religiosus vir laurend? phibet. et
qz locus ei non fuerat quo inherere pos
suiset. aspiciatur ita ut nūc usqz montem
cernentib? casura pendere videatur.

Potam? h tā egregi? vir. Petrus
ut p? mgt disciploz fierz p? hūit
magistr.

Equaqz hunc fuisse cuiusqz disci
pulū audiui. s lege nō cōstrmgit.
sācti sps donū vntus qdē recte cōsiliaciois
ē. ut pesse n audeat q sūesse nō didicerit.
nec obediā sūedīs impet quā platis
n noue exhibere. s tū sē. nōnisi q ita p
magisteriū sps. intrinsec? doceat ut et si
ei? exst? hūam magisteriū disciplina desit.

De honorato mōcho q tū carnes comē. noluit. fūm
pū situla ostendit. omne 2 pūte artu. et pū. q
ostendit. quo lapē q cadit. pū pū. et c. altu pte dicit.

neo pbi nō assuat. aqzē qpe nō
nouit subee i loco q.

magisterij intui censura nō desit. Quo-
rum tñ libertas vite ab infirmis in exē-
plum nō est habenda ne dum se quisq;
similiter sancto spiritu impletū psumit
discipulus hominis esse despiciat. magi-
ster erroris fiat. Mens autem q̄ dūmo
spiritu impletur habet evidentissima sig-
na. virtutes scilicet et humilitatē que si
utroq; pfecte in vna mente conueniunt
liquet qd̄ de pfecta sancti spiritus re-
simomū frant. Sic quippe etiā iobis
baptista magistrū habuisse non legi-
mus ipsa veritas que corporali pfecta
da aplos docuit eum corporaliter inter
discipulos aggregauit. s̄ quē intimes-
cus docebat extrinsecus qm̄ in sua liber-
tate reliquit. Sic moyses in heremo edo-
ctus mandatu ab angelo didicit qd̄ p
hominē nō cognouit s̄ b ut p̄dixim⁹
in firmis veneranda sūt nō imitanda.

Pacer qd̄ dicit sed **Petrus.**
pero ut michi dicas si tant⁹ b̄ pa-
ter aliquem sui imitatore discipulum
reliquit. **Gregorius.**

Ut reuerētissim⁹ libertin⁹ q̄ regis
Totyle tēpore Gochoz eiusdem si-
nidensis monasterij ppositus fuit in di-
scipulatu illi⁹ cōuersatus atq; eruditus
est. De quo q̄ n̄is virtutes multas plu-
rimoz narratio certa vulgauerit p̄dixi-
tus tamen laurenc⁹ religiosus vir q̄
nūc sup̄ est et ipso in tempore familia-
rissim⁹ fuit multa michi dicere de illo cō-
fuevit ex quibus ea que recolo pauca
narrabo.

In eadem pūda Samuē quā
sup̄ memorauimus idē vir p̄ utilitatē
monasterij carabat inter. Dumq; daret
da Gochozū comes cū exeret in loco
eodē venisset del seruo ex caballo in quo
sedebat ab hominib⁹ ei⁹ p̄iectus ē. Qui
iumenti perditū damna libenter ferens

*am fr̄ lib̄to equū creperit f̄m̄
tūp̄ nō potuerit don⁹ redire*

patienter etiā flagellū qd̄ tenebat dicit
p̄m̄tū obtulit dicens. Tollite ut habe-
atis qualiter hoc lumentū minare vale-
atis. **Quib⁹** dictis p̄tin⁹ se in oracōes
cedit. **Cursum** autē rapido p̄dixi duas
epetat⁹ puenit ad fluuiū q̄ vocat vult-
turnus ibiq; equos suos aperit singuli
hastis tundere et calcarib⁹ cruciare. **S**
tñ equi vterib⁹ cū calcarib⁹ cruciari
fatigati potant moueri non potant
sicq; aquam fluminis tangere qm̄ mor-
tale p̄cipiū p̄timescant. Cūq; dū
cedendo scissos singuli fatigarent vñ
eoz intulit q̄ ex culpa quā seruo dei in
via fecerant illa sui itineris dispendia
tollerabant. **Qu** statim reuersi post se
libertinū reperit in oracōne p̄statum.
Cui cum dicerent surge tolle caballum
tuū ille respondit ite cū bono ego caballi
opus non habeo. **Descendentes** vero in
vicum eū i caballū de quo deposuerat le-
uauerūt et p̄tin⁹ abcesserunt. Quorum
equi tanto cursu illud qd̄ prius nō po-
terant trāire flumē transierūt ac si ille
fluminis aluens aquā minime haberet.

Sicq; factum est vt dū seruo dei vnus
caball⁹ reddidit oēs a singulis taperent.

Eodem vero tempore in eadē p̄tis
Guellin⁹ cum frandas venit. De
monasterio vero p̄fati viri famuli del
rumor exerat q̄ multas pecunias habe-
ret. **Ingressi** oratorū frand ceperunt se-
uientes libertinū querere libertinum cla-
mare vbi in oracōne ille p̄status lace-
bat. **P̄ra** valde res. **Querentes** seueri
q̄ frand ingredientes in ipso impinge-
bant et ipsum videre nō poterant. sicq;
sua cecitate frustrari a monasterio sūt
vacui regressi.

Lio q̄ tempore p̄ causa monaste-
rij abbatis iussu q̄ honorato etus
magistro successerat. **Rauennā** eggebat

*fr̄m̄ lib̄m̄ q̄c̄at et
penur̄ accipit q̄m̄
q̄m̄ imp̄gebat m̄m̄
in d̄m̄ebat*

*lib̄m̄ fr̄m̄ m̄ter̄ d̄fuctū in m̄llim̄la
hondat sup̄p̄alit*

pro amore vero eiusdem venerabilis bonorati quocumque libertinabat: eius semper calliculam in sinu portare consueverat. Itaque dum pgeret accidit ut quodam mulier exstincti filij corpusculum ferret. Que dum servum dei fuisset intuita amore filij succensa humentum suum per frenum tenuit atque cum iuramento dixit. Pullatnus recedis mihi filium meum suscitaveris. At ille inusitatum habens tale miraculum expavit: perdone illi iuramenta declinare mulieris voluit: sed nequaquam prevalens animo hesit. Considerate liber qualem quantumque in eius pectore certamine fuerit. Vbi quippe pugnabat inter se humilitas conuersationis ac pietas matris: timor ne inusitata presumere: deior ne orbare matris non subueniret. Sed ad maiorem dei gloriam viat pietas illud pectus virtutis: quod idcirco fuit validum quia viduum. Virtutis enim pectus non esset si hoc pietas non videret. Itaque descendit: genua fletu ad celum manus tendit: callicula de sinu proluit: et super exstincti pueri corpus posuit. Quo orante anima pueri ad corpus rediit: quem manu comprehendit ac fletu matris vniuersum reddidit: atque iter quod ceperat pergit. *Petrus.*

Quid nam hoc esse dicimus virtutem tanti miraculi honorati egre meritum an petido libertini. *Gregorius.* Pro ostensione tam admirabilis signi: cum fide femine virtus conuenit victorumque: atque ideo libertinum existimo ista potius ille quam plerumque didicerat de magistro. Quod de sua virtute ostendere. Cum enim calliculam in pectus exstincti corpusculi posuisset: nimirum animam obtinere quod petebat estimavit. Nam helise quoque magister pallium ferens atque ad iordanem veniens: percussit semel et aquas minime diuisit. Sed cum repente diceret: ubi est deus helise

quod libitum puerum suscitavit: et magister honorati per helise: atque dimisit: et aqua gressum habet.

etiam nunc percussit fluvium magister pallio: ac iter in aquas fecit. Perpendis petre quantum in exhibendis virtutibus humilitas valeat. Tunc exhibere magistri meritum virtutem potuit: quando magistri nomen ad memoriam reduxit. Quia enim ad humilitatem sub magistro rediit: quod magister fecerat et ipse fecit. *Petrus.*

Liber quod dicitur. Sed queso est ne aliquid aliud quod adhuc de ipso dei famulo ad nostra edificatioem trahere valeamus. *Gregorius.*

Sed plane si sit qui vult imitari. Ego enim virtutem patris tanti patris signis et miraculis maiorem credo. Quadam namque die is qui post venerabilis honorati episcopi monasterij regimen tenebat: contra eundem venerabilem libertinum in gravi iracundia exarsit: ita ut eum manibus cederet: et quia virga quam eum ferire posset minime inuenit: comprehenso scabullo subpedaneo facie ei ac caput tutudis: torumque illius vultum tumorem ac lividum reddidit. Qui vehementer cesus ad statum proprium tadt recessit: die vero altera iterum erat per utilitatem monasterij causa constituta. Expletis igitur primis matutinalibus libitum ad lectum abbatis venit: orationem sibi humilitate prece. Sed vero ille quantum a ceteris honoraretur spiritumque diligere: per iniuria quam ei ingesserat recedere cum velle a monasterio putabat: atque requisivit dicens. Vbi vis ire. Cum ille respondit monasterij causa constituta est per quam declinare nequeo: quia hesternum die me hodie iterum promissum luc ire disposui. Tunc ille a fundo cordis considerans asperitatem et duriciam suam: humilitatem ac mansuetudinem libertini: ex lecto philise pedes libertini tenuit se precesse seque reum esse testatur est: quod tanto talique viro tam crudeliter facere contumeliam presumpsisset.

De magistro patris libertini quam habuit: quoniam eum abbas cum scabullo percutit.

At oia libertinus se in terrā psterne
 cuiq; pedib; pvolutus sue culpe n illi
 seude fuisse ferebat qd pulerat. Sic
 q; ac tum est ut ad magnā mansuetu
 dinem duceretur pater et humilitas de
 scipuli magistra fieret magistri. Cumq;
 p vtilitate monasterij ad ostensionem
 cause egressus fuisset multi viri non ac
 nobiles qui eum valde honorabāt v
 hementer amirati solidē requirebāt qd
 nam hoc esset q; tā tumentem ac liudā
 haberet fidem. Quib; ille dicebat he
 sterno die sero peccatis meis exigentib;
 in scabello sub pedaneo impingebam
 q; hoc puli. Sicq; vir sanctus seruans
 in pētoze honorē veritatis magister
 nec patris pēbat viduum nec falsitatis
 incurrit peccatū. **Petrus.**

Putas ne vir iste venerabilis libe
 rtinus de quo tot signa et miracula
 retulisti tam ampla oregadone imi
 tatores sui in virtutib; nō reliquerit.

Elix q; appellabas **Gregori.**
 curius quē ipse bene nosti q; eius
 dem monasterij nūper sps fuerat multa
 michi de fratrib; eiusdem monasterij am
 miranda narrabat. Ex quib; aliqua q;
 ad memoriam veniūt subprimo q; ad
 alia festino. s; vnū dicam qd ab eo nat
 ratum pterreundū nullo modo estimo.

In eodem monasterio quidam magne
 vite monachus erat ortulan; fur vero
 vnde osuenerat et p sepe ascendere et
 occulte holus auferre. Cūq; ille multa
 plantaret que min; inueniret et alia pe
 dib; calcata alia direpta cōspiceret to
 tum ortum circūiens inuenit iter vnde
 fur venire cōsueuerat. Qui in eodē orto
 deambulās repit etiā serpentem cui pre
 capiens dixit. Sequere me atq; ad adi
 tum furis pueniens imprauit serpenti
 dicens. In nomine ihesu precipio tibi

ut aditum istū custodias ac furem hūc
 ingredi nō pmitas. Protin; serpens to
 tum se in ihneze in transuersum tendit
 et ad cellā monach; redijt. Cumq; me
 ridiano tempore cuncti quiescerēt mo
 re solito fur aduenit ascendit sepe. Et
 cū in ortum pedem poneret vidit subito
 q; extensus serpens clausisset viā et tre
 mēctus post se metipsum cōadit cuiq;
 pes p calcaamentū in fide sepi inhele
 sicq; vsq; dum ortulan; rediret deorsū
 capite pendit. Consucta hora venit or
 tulanus pendētem in sepe furem repit et
 serpenti dixit. Quas deo implesti qd iussi
 recede modo. Tu statim abscessisti ad
 furem vero pueniēs ait. Quid est frater
 tradidit te michi deus. Quare in labore
 monachorū furtum toiens facere pre
 sumisti. Tu hoc dicens pedē illi a se
 pe in quā inheleat soluit. Cūq; sine lesi
 one deposuit. Cui dixit. seque me. Quē
 sequentem dixit ad orti aditum et holera
 quē furtim appetebat auferre ei cū mag
 dulcedine prebuit dicens. Vade et post
 hoc furtum nō facias sed cū necesse ha
 bes hic ad me ingredere et que tu cum
 peccato laborabas tollere ego tibi deuo
 tus dabo. **Petrus.**

Nunc vsq; ut inuenio incassū ego
 nō fuisse patres i ytalīa q; signa
 facerent estimabā. **Gregori.**

Fortunati viri venerabil; abbas
 monasterij qd appellat balneum
 acromis aliorūq; etiā viroz venerabi
 lum didici hādone qd narzo. Vir san
 ctissim; equitius nomine in valerie p
 uinae parib; p vite sue merito apud
 omē illic magne ammiracōis habbat
 enī fortunatus idē familiariter not; fuit.
 Tu mim; Equid; p sue magnitudie
 sanctitatis multorum in eadem puina
 monasterioz pater extitit. Punc cum

De fure q; hōla mōdōq; furtiue
 ab ipso p tūq; p serpente pūdit fuit.

Elix q; ortū ad obtinuit q; p morte
 ab an hū emendari ab eo dicit

juuentutis sue tempore aciei certamine
carnis incensua fatigarēt. ipse sue temp
tationis angustie ad orationis studiū
soleraorem fecerunt. Cumq; hac in re
ab omnipotenti deo tmediū continuus
precebus quereret. nocte quadam assiste
re. angelo cunuchizari se vidit eiusq; vi
sioni apparuit qd omnem motum ex ge
nitalibus eius membris abscideret atq;
ex eo tempore ita alienus extitit a temp
tatione ac si seipsum non haberet in cor
pore. Quā virtute fructus ex dei ommpo
tentis auxilio ut uiris ante preerat ita
cepit postmodum etiam feminis preesse
nec tamen discipulos suos ammonere
cessabat ne se eius exemplo in hac re fa
cile crederent et casuri non temptarent
donum qd nō accepissent.

*basilius pmo monacho
moralis format*

Eo autē tempore quo malefici in
hac sunt romana vrbe depzeben
ti. Basilus qui in magis artibus pri
mus fuit in monachico habitu valens
am fugiens pecijt. Qui ad virum reue
rentissimum Castorium antermine cur
tatis episcopum pgenis. sperant. ab eo
ut eum Equiao abbati committeret ac
sanandum monasterio illius cōmenda
ret. Tunc ad monasterium venit epis
copus secumq; Basilium monachum
deduxit et Equidum dei famulum roga
uit ut eundem monachum in ogrega d
onem susceperet. Quē statim vir sanctus
intuens ait. Hunc quē michi cōmenda
pater ego nō video monachum esse sed
dyabolū. Cui ille respondit Occasionem
queris ne debeat prestare qd pteris ad
quē mox dei famulus dixit. Ego quidē
hoc eum esse denuncio qd video. ne tamē
nolle me obedire existimes facio qd iu
beas. Suscepit itaq; in monasterio est
Post nō multos vero dies iōe dei famu

lus p exhortandis ad desideria superna
fidelib; paulo longius a cella digressus
est. Quo discedente contigit ut i mona
sterio uirginum in quo eiusdem patris
cura vigilabat vna carū que iuxta car
nis huius putredinem speciosa videbat.
febricitare inaperet et vehementer anxie
ati magnisq; iam vocibus cum strido
re clamare. Modo moritura sum nisi ba
silus monachus veniat. et ipse michi p
sue curam studium salutem reddat.
Sed instanti patris absenda accedere
quispiam monachorum in congrega d
onem virginum non audebat quanto
minus ille qui nouus aduenerat eiusq;
adhuc vitam congregatio fratrum nes
ciebat. Missum repēte est. et dei famulo
Equido nundatum. qd sanctimonialis
illa imensis febris estuaret et basilij
monachi visitationem anxie quereret.
Quo audito vir sanctus indignando sū
risit atq; ait. Pūquid non dixi qd dyas
tolus est iste non monachus. Itē eum
de cella expellit. De ancilla autē dei que
anxietate febrium vrgetur. nolite esse so
liciti qz ex hac hora neq; febribus labo
ratura est. neq; Basilicum questura. Re
gressus est monachus et ea hora salutē
restitutam dei virginem agnouit. qua
eandem salutem illius dei famulus Equi
cus longe positus nūciat. in virtus
te scilicet miraculi exemplum tenēs ma
gistri. qui mutatus ad filium reguli eū
solo verbo restituit salutē ut reuertēs pa
ter ea hora filium restitutum vite cog
nosceret qua vitam illius ex ore verita
tis audiuit. Omnes autem monachi ius
tionem patris sui implentes eundem ba
silium ex monasterij habitatione repu
lerunt. Qui repulsus dixit frequēter se
cellā Equicij magids artib; i aera suspē
disse. nec tū eis quēpiam ledere potuisse

*De mouli aude lachrym quod dicitur 2 dicitur
monachis obsequi 5 ex ut abq bndicta*

Qui nō post longum tempus in hac
Romana vrbe exardecens zelo cristiani
ip̄i igne crematus est.

Quadam vero die vna dei famula
ex eodē monasterio virginū or-
tum ingressa est. Que lactucam cōspici-
ens occupauit eāq; signo crucis benedicere
oblita aude momordit s; arrepta a
dyabolo p̄tinus cecidit. Cūq; vxaret
eidem patri Equitio s; celebritate nūciat-
um est ut veniret datus 7 orādo sicut
reret. Morq; ut ortū isdē pater ingres-
sus est. cepit ex eius ore q̄si satisfaciens
ipse q̄ hāc arripuerat dyabol⁹ clamare
dicēs. Ego quid feci ego quid feci. Se-
debam michi sup lactucam venit illa et
momordit me. Cui cū graui indignati-
one vir dei precepit vt discederet et lo-
cum in omnipotentis dei famula nō ha-
beret. qui p̄tinus abcessit nec eam vlf
cōtingere preualuit. Quid am vero fer-
lix nomine Rurhe p̄uincie nobilis pa-
ter hui⁹ castorij qui nūc nobiscū in ro-
mana vrbe demorat cū eundē venerabi-
lem virum sacrum ordinē nō habere cō-
spiceret 7 p singula discurrere atq; stu-
diose predicare eum quadam die fami-
liaritate casu adiit dicens. Quia sacru
ordinē nō habes atq; a romano pontifi-
ce sub quo regis predicacōis licentiam
nō accepisti predicare quomodo presu-
mis. Quia eius inquisitōe cōpulsus vir
sanctus indicauit predicacōis licentiā
qualiter accepit dicēs. Ea que michi lo-
queris ego q̄ mecum ipse ptracto. Cū
quadā nocte speciosus michi per visio-
nem iuuenis assitit atq; in lingua mea
medicinale feriamētū id est fletoroniū
posuit dicens. Ecce posui verba mea in
ore tuo egredere ad predicandum atq;
ex illo die etiā cum voluerō de deo tace-
re non possum. **Petrus.**

De humilitate

Uellem etiā patris hui⁹ opus ag-
nosceze. qui ferē talia dona a deo
precepisse. **Gregorius.**

Opus patre ex dono est. nō donum
ex opere. Alioquin gratia iā non
est gratia. Omne quippe opus dona pre-
ueniūt quāuis ex subsequēti ope ipsa eti-
am dona subcrescunt. Ne tamē vite ei⁹
cognidone frauderis bene hanc reueren-
tissimus vir Albinus reatine antistes ec-
clesie cognouit 7 adhuc sup sūt multi
qui scire potuerunt. Sed quid p̄ que-
ris operis quādo cōcordabat vite mun-
dicie cum studio predicacōis. Tanti⁹
quippe illum feruor ad colligendas do-
animas accendat vt sic monasterij
precesset quatin⁹ p ecclesias. per castra.
per vias. p singulorū q̄ fidelū domos
atq; quaq; discurreret 7 corda audientia
um ad amorē patrie celestis exararet.
Erat vero valde vilis vestib; atq; ita de-
spectus vt si quis illū fortasse nesciret
salutatus etiā resalutare despicere. Et
quo dēs alia tendebat ad loca iumentum
sedere cōsueuerat q̄esse despicabilis oib;
iumentis in cella potuisset. In quo etiā
capistrum p freno 7 verbiū pallib; pro-
fella vtebatur. Per se metip̄i sacros co-
dices in pelliceis sacculis missos dextro
leuoq; portabat latere ut quocūq; pue-
rit scripturarum aperiebat fontem 7 re-
gabatur prata mentum. Qu⁹ q̄ opinio
predicacōis ad romane vr̄bis noticiā
peruenit. Atq; ut est lingua adulana
um auditoris sui amnū amplectēdum
necans. Eo tempore clerici hui⁹ aposto-
lice sedis antistiti adulando questī sunt
dicentes. Quis est iste vir rusticus qui
auctoritatem sibi predicacōis arripuit
et officū aplia nostri dñi sibi imitudo
ctus vsurpare presumit. Mittat ergo
si placet qui huc eum exhibeat ut quid

*De humilitate
officio p̄dicacōis
sacris oib; p̄ et p̄
ap̄ello m̄fides*

De iustitia m̄fides p̄dicacōis

fit ecclesiasticis rigor agnoscat. sicut
autē moris est. ut occupato in multis a-
mmo adulatio valde furripiat si ab ip-
so cordis ostio nequaquam fuerit ac-
repulsa sua dentibus clerici consensum
pontifex prebuit ut ad romanam urbē
deduci debuisset et que nam sua esset mē-
sura cognosceret. **I**ulianum tamen tūc
defensores mittens qui sabinensi ecclesie
postmodum in episcopatu prefuit
ac precepit ut cum magnō eum hono-
re deduceret ne quicquam dei famulus
ex conuentione eadem iniuriam sentiret
Qui parere de eo clericorum votis con-
atus volens festine ad eius monasteri-
um cucurrit ibiq; absente illo antiquas
scabentes reperit ubi abbas esset re-
quisiuit. **Q**ui dixerunt **I**n valle hac
que monasterio subiacet fenum secat
Idem vero iulianus supbum valde at-
q; contumacem puerum habuit cui uix
poterat vel ipse dominari. **I**unc ergo
misit ut ipsum ad se sub celebritate per-
duceret. **P**ercepit puer et proteruo spiri-
tu pratum uolenter ingressus homines
q; illic intruens fenum secantes requis-
iuit quis nam esset **E**quus. **M**oxq;
ut audiuit quis esset eum adhuc lon-
ge positus asperxit et immenso timore cor-
reptus cepit timere. lacerare seq; ipsum
nutanti gressu uix portare posse. **Q**ui
tremens ad dei hominem peruenit atq;
vlms humiliter submissis eius genua
deosculans strinxit suumq; dominum ei
occurrisse nuntiavit. **Q**ui resalutato dei
famulus precepit dicens. **L**euia fenum
uride porta pabulum iumentis in qui-
bus venistis. ecce ego quia parum sus-
perest opere expleto te subsequor. is au-
tem qui missus fuerat iulianus defensor
mirabatur valde quid nam esset q; red-
te moraretur puer. **C**umq; reuertentem

puerum conspiciat. atq; in collo fenum
ex prato deferentem vehementer iratus
cepit clamare dicens. **Q**uid est hoc.
Ego te nisi hominem deducere non so-
num portare. **C**ui puer respondit. **Q**uē
queris ecce subsequitur. **E**t ecce vir dei
clauatis caldatus caligis. falcem fenari
am in collo deferens veniebat. **Q**uem
adhuc longe positum puer suo domi-
nio quia ipse esset quem quereretur indi-
cauit. **I**dem vero iulianus repente ut
vidit dei famulum ex ipso habitu des-
perxit. eiq; qualiter deberet alloqui pro-
terua mente preparabat. **M**ox vero ut
seruus dei commis affuit eiusdem julia-
ni animum intollerabilis pauor mūa-
sit. ita ut tremere atq; ad insinuans
dum hoc ipsum pro quo venerat uix
sufficere lingua potuisset. **Q**ui humile-
rato mor spiritu ad eius genua cucur-
rit. orationem pro se fieri precij et quia
patet eius apostolicus pontifex eum vi-
dere vellet iudicauit. **V**ir autem vene-
randus **E**quidus cepit immensas gra-
tias omnipotenti deo agere asserens q;
se per summum pontificem gratia super-
na uisitasset. **I**lico vocauit fratres. pre-
cepit hora eadem iumenta preparare. atq;
q; executorem suum cepit vehementer
urgere ut statim abire debuissent. **C**ui
iulianus ait. **N**on fieri nullatenus pos-
test quia lassatus ex itinere hodie non
valeo abire. **T**unc ille respondit. **C**on-
tristas me fili quia si hodierna die nō
egredimur iam crastina non exiemus.
Dei itaq; famulus executoris sui lassit-
tudine coactum monasterio suo eadem
nocte demorat. **S**equenti uero die si ip-
so lucis crepusculo vehementer equo in-
cursu fatigato ad iulianū puer cū epa-
rente in q; preceptū est ei ne suū dei otin-
gere ul' mouere d' monasterio auderet

Quem cū ille requireret cur sententia es-
set mutata cognouit. q[uod] nocte eadē qua
p[er] executor illuc missus est. p[er] visu[m] pon-
tificis fuerat vehementer exterritus. q[uod] ad
exhibendū dei hominē mittere p[re]sump-
sisset. **Q**uā p[ri]m[us] surrexit seq[ue]nti venerādi
viri cōmendans oracōib[us] ait. Rogat
pater noster ne fatigari debeat. Cumq[ue]
hoc dei famulus audiret cōtristatus ait.
Nūquid nō die beaterno dixi tibi q[uod] si
statim nō pergerem[us] iam pergere nimi-
me liceret. Tunc p[er] caritatis exhibitiōe
aliquāculū executorē suū i[n] cella tinnit
eiq[ue] laboris sui cōmodū coactō remitte-
nq[ue] dedit. Cognosce igit[ur] petre. inquan-
ta dei custodia sūt qui in hac vita se ip-
sos despiciere nouerunt. cū quib[us] intus
dub[us] in honore numerantur. qui despe-
cti foris hominib[us] esse nō erubescunt. q[uod]
et cōtra in dei oculis nō iacent. qui ap[er]-
tū suos et p[ri]m[us] oculos p[er] inanis glo-
rie appetitum tument. Unde et quib[us] dea
dicit. Vos estis qui iustificatis uos cor-
am hominib[us]. deus aut[em] nouit corda ve-
stra. q[uod] q[uod] hominib[us] altū est. ab hominib[us]
bile est ante deum. **Petr[us].**

Moro valde q[uod] de tali viro subripi
p[ro]ficia tāto potuerit. **Gregori[us].**
Quid miraris petre q[uod] fallimur q[uod]
homines sumus. An mēti exadit
q[uod] dauid qui p[ro]pheta ē spiritū habere cō-
fueuerat cōtra innocentē jonathe filium
sententiā dedit. cū verba pueri mēten-
tis audiuit. **R**ō tū q[uod] p[er] dauid factum
est. et occulto dei iudicio iustum credim[us]
et tamē humana ratione qualiter iustū
fuerit nō videmus. Quid ergo mirum
si ore mēnandum aliq[ui]d in aliud duc-
mur qui p[ro]pheta nō sumus. multum v[er]o
est q[uod] vniuersūq[ue] p[re]sulis mēte cura-
rum densitas vastat. Cūq[ue] anim[us] diui-
ditur ad multa fit minor ad singula.

Quia sp[irit]u p[ro]p[ri]o ad p[re]dicat[i]o[n]em miss[us] nō
dūc[itur] ab h[um]ane impedit[i]o[n]e. Sed e[ss]e q[uod]

tātoq[ue] ei in vna qualibet re subripitur
p[ro]p[ri]o lacus i[n] multis occupat. **Petr[us].**

Era sūt valde q[uod] dicit. **Gregori[us].**
Silere nō deo q[uod] de hoc viro ab-
bare quondā meo reuerentissimo
valentione narrāte agnouit. Liebat nāc
q[uod] q[uod] corpus eius dū in beati laurencij
martiris oratorio esset humatū. super se-
pulchrum illi[us] rusticus quidā archam
cū frumento posuit. nec quantis quar-
tisq[ue] vit illie iaceret p[ro]pendere ac neret
curauit. Tūc repente turbatus celis[us] fa-
ctus rebus illie omnib[us] in sua stabilita-
te manentib[us] archā que supposita sepul-
chro eius fuerat extollit longe q[ue] p[ro]iecit
ita ut palam cūc[us] cognosceret. quāti-
um esset meritis cui[us] illie corpus iaceret.

Etia[m] ea que subiungo p[re]dicti ve-
nerabilis viri fortunati. qui ualde
michi etate ope et simplicitate placet re-
lacione cognoui. Eandē valerie p[ri]mū
am longobardis intrantib[us] ex monas-
terio reuerentissimi viri. Equic[us] i[n] p[re]-
dicto oratorio ad sepulchru[m] e[ss]e monas-
chi fugerūt. Cūq[ue] longobardi seueres
monasteriū intrassent ceperunt eosdē
monachos foras trahere. ut eos aut p[er]
tormenta discernerent. aut gladijs ne-
carent. Quorū unus ingenuit atq[ue] acut
dolore cōmōtus clamauit. **S**ācte equi
a placet tibi ut trahamur et non nos de-
fendas. Ad cui[us] vocem p[ri]m[us] seuen-
tes longobardos immūsus spiritus in-
uasit. Quos corruentes in terram tam diu
vixit sunt quousq[ue] hoc cūcti etiā q[uod] for-
tis erant lōgobardi cognoscerent quā-
tenus locum sacru[m] temerare videret[ur] non
auderent. P[er]ic[us] vir sanctus dū discit
pulos defendit. etiā multis post remedi-
um illuc fugientib[us] p[re]stitit.

Quidā cōp[er]i mel didici relacōne
q[uod] narro. qui i[n] anchonitana v[er]te

distans mansuetus q[uod] mēte
ap[er]ta aqua p[er] oleo et lapide
fudit q[uod] resp[icit]

per annos multos in monachico habi-
tu deguit. ibiq; vitam non mediocriter
religiosam duxit. cui etiam quidam no-
stri jam pueritioris etatis qui ex eisdē
sunt partib; attestantur. Iuxta eam nāq;
civitatem ecclesia beati martiris stepha-
ni sita est. In qua vir vite venerabilis cō-
standus nomine mansionarij functus
officio deseruebat. Cuius sanctitatis o-
pmino sese ad noticiam hominum longe
latusq; tetenderat. Quis idem vir fundit?
terrena despiciens toto animisq; mētis ad
sola celestia flagrabat. Quadam vero
die dum in eadem ecclesia oleum deesset.
et predictus dei famulus vnde lam-
pades accenderet omnimodo non habere-
ret. omnes lampades ecclesie impleuit
aqua. atq; ex more in medio papirum
posuit. quas allato igne succendit. Sic
q; aqua arsit in lampadibus ac si oleū
fuisset. Perpende igitur petre cuius meri-
ti vir iste fuerit. qui necessitate cōpulsus
elementi naturā mutauit. **Petrus.**

Utrum est valde qd audio. sed ut
sciam nosse cuius humilitatis apud
se esse intus ponit iste. qui tante excellē-
tie foris fuit. **Gregorius.**

Per virtutes animum cognoscere con-
grue queris. qz multū valde est qd rēprē-
sentatione sua intus menti laetescunt mira-
que foris fiunt. Sed si huius Constantij
venerabilis vnum qd fecit audis. cuius
humilitatis fuerit acq; agnoscat. **Petrus.**

Post qd michi facti illius tale miracu-
lum dixisti. superest etiā ut me dū hu-
militate mētis ei edificet. **Gregorius.**

Quia valde opinio sanctitatis ei
excreuerat multi hunc ex diuersis
prouincijs anxie videre haebant. Qua-
dam uero die ex longinquo loco ad vi-
dendum eum quidam rusticus venit.

De rustico qd ostendit pua sta-
tuū despectu quē ipse auit asperatq;

Eadem vero hora casu confugerat ut san-
ctus vir stans in ligneis gradibus re-
sidentis deserueret lampadibus. Erat
autem pusillus valde epili forma atq; des-
pecta. Cumq; is qui ad videndum eū
venerat quis nam esset inquireret atq;
obnixē petret ut sibi debuisset ostendi.
hij qui illum nouerat monstrarunt qd
esset. Sed sicut stulte mentes hominum
merita ex qualitate corporis metuntur
eum paruulum atq; despectum videns.
ipsum hunc esse cepit omnino non cre-
dere. In mente et enim rustica inter hoc
qd audierat et videbat quasi facta fue-
rat quedam rixa. et estimabat tam bre-
uem per visionem esse non posse quem
tam ingentem habuerat per opinionē.
Cumq; ipsum eum esse a pluribus fu-
isset astructus desperit et cepit irridere
dicens. Ego grandem hominem credidi
iste autē de homine nichil habet. Quid
vir dei Constantius auduit lampades
quas reficiebat pinnus relinquens les-
sat? descendit atq; i elusdē rustica ample-
xum ruit eumq; ex amore immo oclum
gere cepit brachijs et osculari magnas
q; gratias agere qd is de se talia iudica-
set dicens. Tu solus es qui in me aper-
tos oculos habuisti. Quia ex re pensan-
dum est cui? apud se humilitatis fuit.
qui despicentem se rusticum amplius a-
mauit. Qualis enim quisq; apud se la-
teat. contumelia illata probat. Nam si
aut superbi honoribus. sic plerumq; hu-
miles sua despectione gratulantur. Cū
q; se in alienis oculis viles aspiciunt
idcirco gaudent quia hoc indicio con-
firmari intelligunt qd de se et ipsi apud
semetipsos habuerūt. **Petrus.**

Ut agnosco vir iste magnus foris
fuit in miraculis s maior intus in
humilitate cordis. **Gregorius.**

De flama ardēte refrenata p
orator marcellum epī gērat

Eiusdem q̄ anchomitane antistes ec-
clesie. vir vite venerabilis marcel-
linus fuit. cui⁹ gressū dolore minio po-
dagra straxerat. eūq; familiares sui sic
ubi necesse erat i manib; ferebāt. Qua-
dam vero die p culpam in curie eadem
ciuitas anchomitana succensa est. Cūq;
vehementer arderet cucurrerūt om̄s vt
ignē exignuerēt. sed illis aquā certatim
pidentib; ita crescebat flāma ut iā ro-
us vrbis inferitū minati videretur. Qū-
q; appropinquiora sibi loca queq; igr̄
nis inuaderet. iamq; vrbis prem nō mo-
dicam cōspīxisset ⁊ obistere null⁹ vale-
ret. deduc⁹ in manib; venit ep̄s ⁊ tāta
periculi necessitate cōpulsus. familiarib;
suis se portantib; precepit dicens. Cōtra
ignē me ponite. Qd ita factum est atq;
in eo loco est positus vbi tota vis flā-
me videbatur incumbere. Cepit aut̄ mi-
ro modo in se metipsū incendiū retorq̄ri
ac si reflexionis sue impet⁹ exclamaret
se ep̄m trāfire nō posse. Spicq; factū est
ut flāma incendiū illo trimino refrena-
ta in se metipsam refrigesceret. et contin-
gere ulterius quicq; edificij non auderet
perpendis petre cui⁹ sanctitatis fuerit e-
genū hominē sedere et exorando flā-
mas premere. **1 Petrus.**

Et ip̄so ⁊ obstupescit. **Gregori⁹**
E viano nūc loco tibi aliqd nar-
rato. q̄ et viri venerabilis maximi
in episcopi ⁊ laurionis quē nosti vetera-
ni monachi q̄ vterq; nūc vsq; super est
relacione cognoui. Qui scilicet laurio
in eo monasterio qd iuxta vrbem Pepe-
linam vocatur sub penthonia ab anas-
tasio viro sanctissimo nutrit⁹ est. Qui
nimirū anastasi⁹ vite venerabilis viro
p̄unoso ip̄posito monasterij qd in sora-
ctis monte situm est. et p̄p̄mquitate lo-
ci ⁊ morū magnitudine ⁊ virtutum stu-

*lapide magni nōnōp̄ de loco
monasterij remouit*

disse assidue iungibat. Idē nō p̄unosi⁹
sub asperitudo sui monasterij degebat
patre. si eius mores mira semp equani-
mitate tollerabat. Sicq; fratrib; preerat
in mansuetudine. sicut crebro patris in-
cundiā ex humilitate mitigabat. Quia
vero ei⁹ monasteriū in summo montis ca-
cumine situm est. ad quēlibet paruū co-
tum fratrib; excolendū nulla patebat.
planities. Vnus aut̄ breuissimus loc⁹
in latere montis excreuerat. quē ingru-
tis saxi moles naturaliter egrediēs oc-
cupabat. Quadam vero die dū p̄unosi⁹
fuit vir venerabilis cogitaret q̄ saltem
ad cōdimenta boletum videnda locus
idem aptus potuisset existere. si hūc mo-
les saxi illi⁹ nō teneret. occurrit animo
q̄ eandem molem quingenta boum pa-
ria mouere nō possent. Cumq; d̄ huma-
no labore facta esset desperatio ad dñi
num se solaciū cōtulit. seq; illic noctur-
no silentio m̄ orationē dedit. Cūq; ma-
ne facto ad eundem locum fratres ven-
rent. inuenerūt molem tante magnitu-
dinis ab eodē loco long⁹ secessisse. suo
q; recessu largum fratrib; spaciū ad ex-
colendum ortum dedisse.

Lio q̄ tempore cum idē vir vene-
rabilis lampades vitreas in orato-
rio lauaret vna ex eius manib; cecidit
q̄ p̄ innumeras p̄tes fracta dissiluit. qui
vehementissimum patris monasterij fu-
rorem timēs. lampadis p̄tinus omnia
fragmenta collegit atq; ante altare po-
suit. seq; cū graui gemitu in orationē
dedit. Cūq; ab oratione caput leuasset.
sanam lampadem reperit quā timēs per
fragmenta collegerat. Sicq; in duob;
miraculis duorum patrū virtutes imi-
tatus est. In mole scilicet saxi factum
Gregorij qui montē mouit in repacōe
vero lampadis virtutē donat q̄ fractū

*lampade vitrea effracta q̄ p̄ dñi
oracionē remiguit ⁊ oleū auxit p̄
hospitib;*

calicem pristine incolomitati restituit.

Petrus

Abern? ut video de exemplis vtriusque
ribus noua miracula. **Gregorius**

de augmento olei

Is ne aliqd in opacoe nūnos d
mistacoe qd helisei agnoscere **Petrus**

Alo atq; inbianter cupio.

Gregorius

Quam quadam die in monasterio
vatus oleum deisset jamq; colligē
de oliue tempus meumbe; s; fructus in
oluis nulli appareret. Vifū patri mona
sterij fuerat. ut at cūquaq; fratres in col
ligendis oliuis ad exhibēda cōnēis opa
pgerent. quaten? ex mercede sui opis. a
liquantulū monasterio oleū deportaret
Qd vir dñi Pūnosus fieri cū magna
humiliare phibuit. ne exeuntes fratres
ex monasterio dū lustra olei quererent.
animarū damna paterent. S; q; i mo
nasterij arborib; oliue pauca melle vide
bant eas colligi precepit et in p̄lo mit
ti et quālibet parum olei exire potuisset.
sibimet deferri. Factūq; est q; susceptum
in paruulo vasculo oleum fratres. p̄u
noso dei famulo detulerunt qd ipse p̄ti
nus an altare posuit cūctisq; egredienti
bus orant atq; accersitis postmodum
fratrib; p̄cepit ut h; qd detulerūt oleū le
uarēt et p cuncta vasa mōsterij ex igne
fundēdo diuiderēt q̄ten? bñdictione eius
dem olei oīa infusa viderent. Que p̄oti
nus ut erat uacua claudi fecit. die illo al
tra apta dīa plena repta fuit. **Petrus**

Probam? cottidie impleri verba ve
ritatis que ait pater meus vsq;
modo opas et ego opor. **Gregorius**

Eodē q; tpe venerādu vir Anasta
sius cui? supius memoriā feci san
cte romane eccleie cui deo autore defūo
norat? fuit. Qui soli deo vacare deher
ians. scrip̄tū defūit monasteriū elegit.

De Anastasio q; cū et frīb; p uocē
de rupe vocatq; et tunc pā obit

atq; in eo loco quē p̄fatus sū q; sp̄ento
ma vocat. p annos multos i sanctis a
dib; vitā duxit ei; monasterio solerti
custodia p̄fuit. Quo videlicet i loco in
gens desup rupis eminet et p̄fundū sub
ter p̄cipiū patet. Quadā vō nocte cū
iā om̄ps de? ei? venerabil? viri anastasi
labores remunerare decreuisset. ab alta
rupe vox facta ē q; p̄ducto sonitu clama
ret. dicēs. anastasi vni. Quō vocato as
lij q; septē frēs vocati sūt ex nocte. Para
uo aūe momēto ea. q; fuerat emissā uox
siluit et octauū frēm vocauit. Quas dū
apte voces cōgregado audisset dubiū
nō fuit q; eorū q; vocati sūt obit? p̄p̄
quasset. Intra paucos igit? dies p̄im?
venerand? vir anastasi? centri aut in eo
ordine ex carne educti sūt. qui de rupis
vertice sūt vocati. Frat? vero ille ad quē
vox pax siluit. atq; eū tūc nominauit
morientib; alijs paucis dieb; vixit. et
tūc vitā finiuit ut apte mōstraret q; in
teritū vōas silendū paruū vniendi
spadū signauerit. Sed mira res origit
q; venerabilis vir anastasi? dū d corpo
re exiit erat quidā in mōsterio q; sup̄
vniere eū nolebat. puolut? vero ei? pe
dib; cepit cū lacrimis ab eo postulare
dicēs p illū ad quē vadis de p̄cor? et ad
huro ne septē dies sup te in h mūdo vit
uā Ante cui? diē septimū et iā ipse de fun
ctus ē q; tū in illa nocte int? centos nō
fuerat uocat? ut apte claresceret q; eū
obitū sola venerabilis anastasi? inter oī
sio obtinere potuisset. **Petrus**

Quam isdē fratr? et uocat? inter ce
teros nō est et tū sancti viri inter
cessiomb; extra lucē subtra dū est quod
aliud datur intelligi nisi q; hij qui ap̄
dominum magni sunt. meriti obtinere
aliquando possunt ea etiā que nō sunt
p̄destinata. **Gregorius**

De predestinatioe q̄ sc̄d̄ p̄ba m̄m̄

Obtinere nequaquā possūt que predestinata nō fuerūt. s̄ ea que s̄nt: al viri orando efficiunt ita predestinata sunt ut precibz obtineant. Nam ipsa q̄ penitus regni predestinatio ita est ab omnipotenti deo disposita ut ad hoc electi ex labore pueniant. quatenus postulādo mereantur acceper. qd̄ eis omnipotēs deus añ sc̄ta disposuit donare. *Petrus.*

Probati michi apti? vellem si potest predestinatio precibz iuuari.

Hec qd̄ ego Petre *Gregorius.* multum cōtineat valet p̄bati. Certe et

enim nosti qz ad abrahā dominus dixit in ysaac vocabitur tibi semen. cui etiā dixerat patrem multarum gen̄dū constitui te. Cui rursus p̄misit dicens. Bene dicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et sicut harenā maris. Ex qua re apte constat. qz omnipotēs deus semen abrahe multiplicari p̄ ysaac predestinauerat. et tñ scriptū est. Deprecatus est ysaac dñm pro uxore sua eo q̄ esset sterilis q̄ exaudivit eum et dedit oceptū rebecca. Si ergo multiplicatio generis abrahe p̄ ysaac predestinata fuit cur cōtugem sterilem accepit. Sed nimirum cōstat qz predestinatio precibz impletur quando is in quo deus multiplicare semen abrahe predestinauerat orōne obtinuit ut filios h̄e potuisset. *Petrus.*

Ouia secretū ratio ap̄uit. nichil michi dubietatis remāsit. *Gregorius.*

Is tibi aliqd̄ de Thuscie partibz narrem. ut cognoscas q̄les in ea viri fuerint et omnipotentis dei notitiae quātū p̄p̄inui. *Petrus.*

Uolo atqz omnimodo exposco. ut vir vite venerabilis *Gregorius.*

Fhonestas noīe q̄ in ea ciuitate q̄ terentis dicitur ep̄atus officiū tenuit et moribz impleuit. Huius multa miracula

De bonifacio ep̄o q̄ vniū et vniū orationem amittit.

is qui adhuc superest. Gaudentius presbiter narravit. Qui nutritus i eius obsequio tanto valet de illo quoqz veniens dicere quāto ei contigit et interesse. Huius ecclesie grauis valde paupertas inerat que bonis mentibz esse solz custodia humilitatis. nichilqz aliud ad omne stipendium nisi vnā tantūmodo vineam habebat. Que quodam die ita grādie irrudente vastata est ut in ea in paucis vitibz vix pui rariqz racemi remāssissent. Quā cū dei predicator vir reuerētissimus honestus ep̄s fuisset ingressus. magis omnipotenti deo grācias retulit qz i ipsa sua adhuc inopia sese angustiarī cognouit. S; cū iam tempus exigeret vt ipsi q̄ racemi qui remanserant maturescere potuissent. custodem vinee ex more posuit. eamqz solerti vigilancia sua re precepit. Quā adā vxo die mādauit Constantio presbitero nepoti suo ut cū ceta vniū uascula in episcopo omniaqz dolia ita vt añ cōsueuerat pice sup̄ fusa ppararet. Qd̄ cū nepos illius presbiter audisset valde ammiratus est. qd̄ quasi insana preceperet qz vniū uascula pparare fieret. qui vinū minime haberet. Rec tamē presūpsit inquirere cur talia uideret. s̄ iussu obtinuit et omnia ex more pparauit. Tūc vir dei vineā ingressus racemos colligit ad calcatorium deulit. omnesqz exinde egredi precepit. solusqz ibi cum vno paruulo puero remansit. Quē in eodē calcatorio deposuit et calcari ipsos paulatim racemos fecit. Cumqz ex eisdem racemis parum aliqd̄ vini deflueret. cepit hoc vir dei suis manibus in paruo vase suscipere et p̄ cuncta dolia omniaqz uasa que pata fuerāt p̄ benedictione diuidere ut ex eodē vino omnia fuscula vix infusa viderent. Cū vero ex liquore vini parū aliqd̄ i uasis

oibz misisset vocavit p̄tinus p̄b̄m hū
stq; paupes adesse Tunc cepit v̄mū in
calcatōrio crescere ita ut oīa q̄ allata fu
erant paup̄z v̄ascula impleret. Quibz
cū se ydonee satifficasse cōspiceret ex calca
torio iussit puey discēdre apothecā clau
sis atq; impresso sigillo p̄prio munitā
reliquit mox ad ecclesiā redijt. Die illo
tercia p̄dictum Constandū p̄b̄m vo
cavit et oratione facta apothecam ap
peruit et v̄as in quibz tenuissimum li
quorē infuderat v̄b̄tim v̄mū fundētia
inuenit ita ut pavimentū omne excre
scētia v̄ina inuaderēt si ad hec ep̄scos
pus tardius intrasset. Tunc terribilita
p̄sbitero p̄cepit ne quousq; ipse in
corpore viuetz. hec miraculum cuiq; in
dicat p̄timescens videlicet ne virtute
facti humano fauore pulsatus inde in
tus inanesceret v̄nde foris hominibz ma
gn⁹ appareret exemplū magistri seq̄s
qui ut nos ad viā hūmilitatis instrue
ret de se metipso discipulis p̄cepit dē
cens ut ea que vidissent numime dicat
quousq; filij hominis a mortuis resur
geret. *Petrus.*

Quia occasio apta se p̄buit libet
inquirere quid nā sit qd̄ redemp
tor noster cū duobz cētis lumē reddidit
iussit ut nemini dicerent et illi abuntes
diffamauerūt eum in totam terram illā
P̄quid nam v̄ngētinus filius patri
et sancto spiritui cōtern⁹ hac in re velle
habuit qd̄ nō potuit implere ut miracu
lū qd̄ tacere voluit minime potuisset ab
scondi. *Gregori⁹.*

Redemptor noster p̄ mortale cor
pus om̄e qd̄ egit hec nobis i ex
emplum acaom̄is p̄buit ut p̄ nostrarū
virtutum modulo eius vestigia sequentes
in offēso p̄e op̄is p̄sentis vite carpa
mus viā. Miraculū nāq; fact⁹ et tacere

*Exo x̄i quod voluit manifestari et q̄
sit ostēdū*

iussit et tñ tacere nō potuit ut videlicet
electi eius exēpla doctrinē illius sequen
tes in magnis que faciūt latere quādam
in voluntate habeāt. s̄ ut p̄sint alijs
p̄dantur muniti quatenus et magnē hu
militatis sit qd̄ sua opa tacere apperunt
et magnē utilitatis sit qd̄ eoz opa tace
ri nō possūt. P̄o ergo voluit dñs qd̄
fieri et minime potuit. s̄ qd̄ velle ei⁹ mem
bra debeāt. quid ue de eis etiā nolēbus
fiat doctrinē ei⁹ magistrio exēplū addit

Placet qd̄ dñs. *Petr⁹.*
Huc pauca ali *Gregori⁹.*
qua de Bonifacij ep̄scopi ope su
perfuīt. qd̄ eius memoriā scām⁹ ex
equamur. Alio nāq; tempore beati Pro
culi martiris natalicijs p̄p̄inquabat di
es. Quo in loco vir nobilis fortuna
tus nomine manebat. qui magnis p̄e
ab ab eodē venerabili viro postulauit
ut cū apud beatum martirem missarum
solemnis ageret ad b̄ndictionē dandā
in suā domū declinaret. Vir autem dei ne
gate non potuit qd̄ ab eo et fortunati
mentē caritas poposcit peractis igitur
missarum solemniss cum ad p̄dicti for
tunati venisset mensā p̄tulit deo p̄num
diceret. sicut quidam ludendi arte abū
solent querere. repente ante ianuam cū
finita vir astitit et ambala p̄cussit. Quē
sanctus vir designatus audiēs sonitū
dixit. Heu heu mortuus est miser iste.
mortuus est miser iste. Ego ad mēsam
refectiois veni. os adhuc ad laudē dei
non apui et ille cum symia veniens per
cussit c̄bala. Subiungit quoq; et ait
Ite et p̄o caritate ei abum potumq; tri
buite sc̄lote tamen quia mortuus est.
Qui infelix vir dum panem ac v̄mum
ex eadem domo percipisset egredi ianu
am voluit. Sed s̄p̄im ingens subito
de recto cecidit. ei⁹ in verticem venit.
*D̄ ludate ad mēsa q̄ mortuus
iā quēdē et p̄a obit*

Ex qua percussione prostratus in manibus
iam semivivus leuatus est. Tunc vero alius
secundum viri dei sententiam fundit semivivum
vitam. Qua in re Petre pensandum
est. quantum sit vinctus sanctis timor exhi-
bendus. Templum enim dei sunt et cum ad iras-
cundiam vir sanctus trahitur quis alius
ad irascendum nisi eiusdem templi inhabi-
tator excitatur. Meruenda ergo tanto est ira
iustorum. quanto constat quod in eorum cordi-
bus ille presens est qui ad feriendam vi-
cionem quam voluerit multum non est.

Alio quoque tempore predictus Constantinus
quod pater nepos eius. equum suum du-
odecim aureis vendidit quos in propria
archa ponens ad exercendum opus aliquid
discessit. Tunc subito ab episcopio pau-
peres venerunt qui importune precaban-
tur ut eis sanctus vir. Bonifacius episcopus
ad consolacionem sue inopie aliquid largiri
debisset. Sed vir dei quod quod tribueret non
habebat estuare cepit in cogitacione ne
ab eo pauperes vacui eirent. Cui repen-
te ad memoriam rediit. quod Constantinus
pater nepos eius equum quem sedere consue-
verat vendidisset. atque hoc ipsum in archa
sua precium haberet. Absente igitur eodem
nepote suo accessit ad archam et pie vio-
lentius claustra archae continuit duodecim
aureos tulit. eosque indigentibus ut placuit
dixit. Itaque Constantinus pater reuersus
ex ope archae fractam cepit et caballum
suum precium quod in eam posuerat non inue-
nit. Cepit itaque voce magna prostrepere
et cum furore nimio clamare. Omnes hic vi-
uunt. solus ego in domo hac vivere non
possum. Ad cuius nimiam vocem venit episcopus
omnesque qui in eodem episcopio aderant.
Cumque locutione blanda vir dei tem-
perare uoluisset. cepit ille cum turgio re-
spondere dicens. Omnes tecum viuunt. solus
ego ante te hic vivere non possum. Redde

bonifacius auctor fuit. et fuit
et xii aureos pro pampina distulit
et fuit pro fere auctor p. m. l. d. d.

michi solidos meos. Quibus votis com-
motus episcopus beate marie virginis ecclesi-
am ingressus est et expansis manibus sta-
do cepit orare ut ei redderet unde pater
furentis insania mitigari potuisset. Cumque
subito oculos ad vestimentum suum intus ex-
tensa brachia reduxit. repente in sinu suo
duodecim aureos inuenit ita fulgentes
tamquam si ex igne producti eadem hora fuissent.
Qui mox de ecclesia egressus eos in sinu
furentis patris proiecit dicens. Ecce habes
solidos quos quesisti. hoc tibi notum sit
quod post mortem meam. tu huius ecclesie episcopus
non eris propter tuam auariciam. Ex qua senten-
tia veritatis colligitur. quod eodem solidos
pater per adipiscendo episcopatu perarabat
sed viri dei sermo preualuit. Et a idem
Constantinus in patris officio vitam
finiuit.

Alio quoque tempore duo ad eum Goethi
hospitalitatis gratia venerunt. Qui
tauennam se festinare pressi sunt. Quibus
ipse paruulum vas ligneum vmo plenum ma-
nu sua prebuit quod fortasse in prandio
itineris habere potuissent. ex quo illi quo-
adusque tauennam venirent. Non biberunt.
Aliquantis autem diebus in eadem ciuitate mo-
rati sunt et vinum quod a sancto viro accepe-
rant cotidie in usu habuerunt. Sicque
usque ad eundem venerabilem patrem ferentes
reuerfi sunt ut nullo die cessarent bibere
et tamen vinum eis ex illo vasculo nunquam de-
fuit. ac si in illo vase ligneo quod episcopus eis
dederat vinum non aueretur. sed nasceretur.

Ruper quoque de eiusdem loci partibus. se-
nex quidam clericus aduenit. et
ea que ipse de eo narrat silencio non sunt
preterreunda. Et dicit quod quadam die in-
gressus ortum magna hunc erucarum multitudine
inuenit esse cooptum. Qui om-
ne holus in eo deprehe conspiciens ad eas-
dem erucas peruersus dixit. Adiuuro vos
bonifacius vestre. etiam. Abme. in
paula. Horum impet. et gallia
a. m. l. p. c. p. m.

in nomine dñi ihesu celsi recedite hinc
atq; hec holera comedere nolite. **¶** Huc
statim ad viri dei verbum ita oēs egres-
se sunt ut nec vna quidē intra spaciū
orti remaneret. **¶** Si quid mirum q̄ hec
de episcopatus eius tempore narramus.
quādo iā ab omnipotente deo ordine si-
mul ⁊ morib; creuerat dum illa magis
miranda sint que eum hic senex cleric⁹
adhuc puerulum fecisse testatur. **¶** Nā ait
q̄ eo tempore quo cum matre sua puer
habitabat, egressus hospicio nō numq̄
sine linea crebro etiā sine tunica reuer-
tebatur q̄ mox ut nudum quēpiam in-
uenit vestiebat hic se expoliās ut se ante
dei oculos illius mercede vestiret. **¶** Quā
mater sua frequenter incepare cōsue-
uerat dicens q̄ iustum non esset ut ipse
inops paupib; vestimenta largiretur.
¶ Que die quadam horreum ingressa per-
ne omne triticum qd sibi in expendū
totius anni parauit inuenit a filio suo
pauperib; erogatum. **¶** Cūq; senex ipsam
alapis pugnisq; tunderet q̄ quasi anni
subsidia perdidisset superuenit tomia dñi
puer dei eamq; verbis quib; valuit cō-
solari cepit. **¶** Que cum nichil consolado-
nis admitteret hanc rogauit ut ab hor-
reo exire debuisset in quo ex omni edū
tritico parum quid inueniū est remans-
sisset. **¶** Puer autem dei sese illic p̄tinus in
orationem dedit qui post paululum e-
gressus ab horreo matrem reduxit qd
ita tritico plenū inuentum est sicue ple-
num ante nō fuerat vnde mater illi⁹ totius
anni sup̄tus se egre gasse gaudebat.
¶ Quo viso miraculo cōpuncta mater
iam ipsa cepit hortari ut daret qui sic
celeriter posset que petisset acapere. **¶** Hec
itaq; in hospicij sui vestibulo gallinā
nutrire consueuerat s; eas ex viano ru-
re vulpis veniens auferebat. **¶** Quadam

veste s; bini

etiam auerit

gallinā a vulpe
exipuit

vero die dum in eodem vestibulo puer
honestatus staret vulpes ex more venit
gallinam abstulit. **¶** Ipse autem conat⁹
ecclesiam intrauit et se in orationē pro-
sternens apertis vocibus dixit. **¶** Placet
tibi domine v̄ de nutrimentis matris
mee manducare non possim. **¶** Ecce enim
gallinas quas nutrit vulpis comedit.
¶ Qui ab oratione surgens ecclesiam est
egressus. **¶** Hic autem vulpes rediit gal-
linam quā ore tenebat dimisit atq; ip-
sa moriens ante ei⁹ oculos in terra cecidit.

¶ Petrus.

Ualde michi mirum videtur q̄ ex
audiri preces in se sperandum est
am in rebus vilibus dignatur deus.

¶ Gregorius.

Hoc petre ex magna cōditionis no-
stri dispensatione agitur ut per
minima que percipimus sperare maio-
ra debeamus. **¶** Exauditus namq; est in re-
bus vilibus puer sanctus ⁊ simplex ut
in paruis disceret quantum de deo pre-
sumere in magnis petitionibus deberet.

¶ Petrus.

¶ Gregorius.

Plaet qd̄ dicit. **¶** Hic quoq; vir venerabilis in eis-
dem partibus fuit fortunat⁹ no-
mine iudithine antistes ecclesie qui i eis
fugandis spiritibus immense virtutis
gratia pollebat ita ut non numq̄ ab
obsessis corporib; legiones demonum
pelleret ⁊ cōtinuo orationis studio intē-
tus obiectas cōtra se eorū multitudines
superaret. **¶** Hui⁹ viri familiarissimus fuit
Julian⁹ nostre ecclesie defensor qui añ nō
longū tempus in hac vrb̄ defunctus est.
¶ Cuius ego q̄ hoc didici relacōne quod
narro quia sepe gestis illius vfu famili-
aritatis intererat eusq; post memoriā
ad instructionem nostram quasi suā
dulcedinem in ore retinebat.

de fortunato q̄ demones exobsess eiecit

*De mo intradi ad epla pthioma
ne dyali mtrm vquit*

Matrona quedā nobilis in vianis
partibus Thusele vix habebat.
que intra breue temp⁹ quo filiu ei⁹ acce
perat cū eadem socru sua ad dedica donē
oratorij beati sebastiani martiris fuerat
inuitata. Nocte vero eadē qua sēsequē
te die ad dedicacōez predicti oratorij fu
erat pcessura voluptate carnis deuicta
a viro suo sese abstinere nō potuit. Cū
q; mane facto cōscienciā dētereret perpe
trata carnis delectatio. pcessiōez vero im
peraret vrecūdia. plus erubescēs vultum
hominū q⁹ dei iudiciū metuens. cū socru
sua ad dedicacionem oratorij pcessit.
Mox vō ut reliq⁹ beati sebastiani mar
tiris oratorij ingressa fuit. eandē predicti
etiam matronā malignus spiritus ar
ripuit. et corā omni populo vxate ce
pit. Eiusdem vero oratorij pzelbiter dū
eam vrbemēssime vxari cōspiceret. ex
altari ptinus syndonē tulit. eamq; ope
riuit. s; et hūc simul repente dyabolus in
uasit. Et q; vltra vires voluit quicq;
presumere compulsus est. et ipse cogno
scere in sua vxadone quid esset. Vñ ve
ro qui aderāt puellā in manib; ex ora
torio sublatam ad domū ppriam repos
tauerunt. Cumq; hanc antiqu⁹ bestis
vxadone cōtinua vrbemēssimē attretet.
ppinqui sui eam carnaliter amantes. et
amando psequentes ad obtinendū salu
tis finem maleficiā tradiderūt. ut ei⁹
animā funditus extinguerēt cui⁹ carni
magias arūbz ad tempus pdesse cona
rentur. Ducta est itaq; ad fluvium. atq;
in aquā mersa. ibiq; diuicius in cantatio
nibus agere maleficiā moliebantur. ut is
qui eam inuaserat dyabolus exiret. S;
miro omnipotentis dei iudicio. dū ante p
uersa vnus ab ea repellit. in eam subito
legio intravit. Cepit ex hoc illa tot mo
tib; agitari tot vob; clamorib; usq; p

Sylogos

*dyala in se pegrin s formatu de quide
aculat 2 pmlu hospit i se interfecit*

strepere quot spiritib; tenebatur. Tunc
mito cōsilio parentes eius sue pfidie ci
pam fatentes hanc ad venerabilē virum
fortunatū epm deduxerūt etq; relinque
runt. Qua ille suscepta multis se dieb;
ac noctib; in oracōem dedit. tanq; an
nisi pceab; incubuit. quanto et in vno
corpore vtra se assiltere legloms aacm
inuenit. Quā post nō multos dies ita
sanam atq; incolomen reddidit. ac si in
ea ius pprium dyabolus nūq; habuisset.

Alio q; tempore iisdem vir omni po
tentis dei simulac⁹ ex obsessio quo
dam homine immūdum spiritum excus
sit. Qui malignus spiritus cum vesper
rascēte iam die secretā. ab omnib; hor
ram cemetem. peregrinū. quēpiam esse se
simulac⁹ creūtre cepit. ciuitatis plateas
et clamare. O virū sanctum fortunatū
epm. ecce quid fecit. peregrinū hominē
de hospicio suo expulit. Quero vbi re
quiescere debeam. et in ciuitate ei⁹ nec in
uenio. Tūc quidā in hospicio cū vxore
sua et paruulo filio ad prunas sedebat.
Qui vocem eius audiens. et quid ep⁹
ei fecerit requirens. hūc inuitauit hospi
cio. sedre secum iuxta prunas fecit. Cūq;
viassim aliqua cōsbularent. paruulum
eius filium iisdem malignus spiritus in
trauit. atq; in easdem prunas proiecit.
ibiq; mox ei⁹ animam excussit. Qui or
batus miser. vel quem ipse suscepit vel
quem ep⁹ expulit agnouit. Petrus.

Vid nam hoc esse diamus ut oc
cendi ausum in eius hospicio an
tiq⁹ hostis acaperet qui hūc peregrinū
num estimās ad se hospitalitatis grāa
vocatur. *Gregorius.*

Multa petre videntur bona s; non
fuit. q; bono animo nō fiunt. Vñ
et in euangelio veritas dicit. Si ocul⁹
tuus nequā fuerit totum corpus tuum

*hospitalitas si nō sit deo aū potius
penā q; mēdā met de deo sanato*

tenebrosum erit. qz cū pueria est mē-
do que pcedit. prauū est omne opus
qd sequit. q̄uis esse rectū videat. Ego
namq; hūc vix qui dū quasi hospitali
tatem exhiberet orbarus est. non p̄ciat
us ope delectant estimō. sed episcopi de
rogatione. Nam pena subsequens nino
ruit. quia pcedens illa suscepdo sine
culpa non fuit. Sunt namq; nōnulli
qui idcirco facere bona student ut graci-
am aliene operadoms obnubilent. nec
pascuntur bono qd faciunt. s̄ laude boni
qua ceteros premunt. Qua de re existit
mo hunc virum qui malignū spiritū
in hospitalitatem suscepit. ostēdationē
boni potius intendisse q̄ opam. ut meli-
ora quā episcop⁹ fecisse videretur. quā-
tenus ipse susceperet eum quē vir domi-
ni fortunatus expulisset. ita est ut didi-
tur. nā si mō op̄is pbat. q̄ munda inten-
do opadoms non fuerit.

De ceco sanato

De equo sanato

Alio q̄ tempore dum oculorum
quidam lumen amisset ad hūc
deductus intercessionis eius opem petijt
et impetravit. Nam cū vir de oratione
facta oculis eius signum crucis imp̄re-
met. ab eo luce reddita nox cecitatis
abscessit. Petrus equus cuiusdam mili-
tis in rabiem fuerat versus. ita ut a mul-
tis tneri vix potuisset. sed quoscumq;
potuit inuaderet et eorū membra mor-
sibus delamaret. Tūc ut cumq; a multis
ligatus ad virum dei deductus est. Qui
mor eius capiti extensa manu signū cru-
cis edidit. cūctā eius rabiem in mansue-
tudinem mutauit. ita ut postea mīnor
existeret quā ante illā mīlamiam fuisset.
Tūc isdem miles equū suū quem ce-
terime ex miraculi impio a sua delamia
vidit immutatū. eidem sancto viro de-
creare offere dum. Quē cū suscipere ille
rennaueret. ipse vero in p̄bri ne despiceret

De ceco sanato Et equo sanato

eius oblatio perseueraret. lāct⁹ vir me-
dia duarum parauum viam tenens et pe-
titionem militis audiuit. et mun⁹ reape-
re pro exhibita virtute recusauit. p̄ciat
namq; dignum p̄cium prebuit. n̄ por-
stea equum quē sibi offerebat accepit.
Quia em̄ si nō susceperet eum tristari
ospererat. caritate cogente emit qd nece-
sarium non habebat. Requ hoc silere de
hūc viri virtutib⁹ deuo q̄ ante dies fe-
re duodecim audiui. Quidam nāq; ad
me deduct⁹ est senex pauper. atq; ut mi-
chi senum collocudo esse semp amabi-
lis solet. studiose hunc vnde esset inqui-
siui. qui se esse de Tuderina ciuitate res-
pondit. Cui inq̄. Queso te pater num
fortunatum episcopum nosti. Qui ait.
P̄ciat et bene noui. Tūc ipse subitum
Die ergo si qua illi⁹ miracula nosti. et
desideranti michi qualis vir fuerit inno-
tesce. Qui ait homo ille ab istis homini-
bus longe fuit quos videmus modo.
Nam quicquid ab omnipotente deo pe-
cist ita dum petret impetravit. Cui hoc
vnam narō miraculum qd ad p̄sens
ammo occurrit. Quādā namq; die Go-
thi iuxta Tuderinā ciuitatem venerunt.
qui ad partes Raenue properabant. et
duos paruulos puerulos de possessione
abstulerant. que possessio p̄fate Tuder-
tine ciuitati subiacebat. Hoc cum viro
sanctissimo fortunato nūciatum fuisset.
set. p̄tin⁹ misit atq; eosdem Gothos ad
se vocari fecit. Quos blando sermone
alloquens. eorum prius studuit asperi-
tate placare. ac post intulit dicēs. Quā-
le vultus p̄ciat dabo. et puerulos quos
abstulistis reddite. michiq; hoc gracie
vestre munus prebere. Tūc is qui prioz
eorum esse videbatur Respondit dicens.
Quicqd aliud p̄ciat facere pati sum⁹.
Nā istos puerulos nullaten⁹ reddeamus.

S. fortunato et p̄ciat q̄ a Gothis
em̄ p̄ciat voluit. plaga p̄ciat ḡt
eos ab eis obtinuit.

*forbida est mortui in vita suscitatio et q
placida sit rectoris fida narratio qz reseruo*

Cui venerandus vir blande minatur dis
ac. Contristas me et non audis patrem
tuum. Poli me contristare nā nō expedit
tibi. Sed isdem Gochus in cordis sui fer
ritate pmanens negando discessit. Die
vero altera digressurus rursus ad epm
venit. Quē isdē verbis p predictis pue
rulis iter ep̄s rogavit. Cumqz ad red
dendum nullo modo consentire voluisset.
cōtristatus ep̄s dixit. Scio qz tibi non
expedit qd me cōtristato discedis. Huc
Gochus verba despiciens ad hospiciū rei
sus eosdē pueros de quibz agebatur.
equus sup impositos cū suis hominibus
pemisit. ipse vero statim ascēdens equū
subsecutus est. Cumqz in eadem ciuitate
ante beati petri apli ecclesiaz venisset. equi
eius p̄s lapsus est. Qui cū eo corruit
et ei⁹ corā moy fracta est. Ita ut in dua
bus partibz os esset diuisum. Leuatusqz
in manibz reduct⁹ est ad hospiciū. Qui
festin⁹ misit et pueros quos premiserat
reduxit. et viro venerabili fortunato mā
dauit dicens. Rogo te pater mitte ad me
dyaconū tuū. Qui dyacon⁹ dum ad ia
centem venisset pueros quos redditurū
se ep̄o omnino negauerat ad mediū de
duxit. eosqz dyacono illis reddidit dicens.
Vade et dic dño meo ep̄o. qz maledixit
ill michi ecce percussus sū. Sed pueros
quos quesisti reape et p me rogo inter
cede. Suscepit itaqz puerulis dyaco
nus ad episcopum reduxit. Cui benedix
it aquā venerabilis fortunatus de
dit dicens. Vade acus et eā sup iacētis
corpus pice. Perrexit itaqz dyaconus.
atqz ad Gochū introgressus benedictam
aquam sup membra illius aspersit. Res
mira et vehementer stupenda. Mox ut a
qua benedicta Gochi corā cōtigit. ita
hominis fractura solidata ē. et saluti pri
stine corā restituta ut hora eadē d lecto

furgeret et ascenso equo ita cepit iter a
gere. ac si nullā vmqz lesionem corpis
pulisset. Factumqz est vt qui sancto vi
ro fortunato pueros cū p̄cio redde
re obediēde subiectus noluit. eos sine p̄
cio pene sbactus donauit.

His igit expletis studebat adhuc
senex de eo et alia narrare. Et qz
nōnulli aderant ad quos exhortandos
occupabat. iamqz diei tardior hora in
cubuerat venerabilis fortunati facta mi
chi audire nō licuit. que audire si liceat
semper volo. Sed die alia isdē senex
rem de illo magis mirabilem narrauit
dicens.

In eadem Tudertina vrbe Marcellin⁹
quidam bone actionis vir. cū duabus
sororibz suis habitabat. qui euementē
molestia corporis ipso sacratissimo ve
sperscente iam sabbato paschali defun
ctus est. Cui⁹ corpus cū longius esset
efferendū die eodem sepeliri non potuit.
Cumqz mora esset temporis. ad exple
ndū debitū sepulture sorores eius mor
te eius afflicte. occurrerūt flentes ad ve
nerabilem fortunatū. ei⁹qz magnis vocibus
clamare ceperūt. Scimus qz aplo
rum vitam tenes. leproscos mundas. et
cos illuminas. vni et resuscitas mortuum
nostrū. Qui mox ut eaz fratrem cogno
uit defunctum. flere et ipse etiā de morte
eius cepit. eisqz respondere dicens. Rec
dite et hec dicere nolite. qz iussio omnis
potentis dei est cui cōtrarie nullus homi
nū potest. Illis itaqz discedentibz. tristis
ex morte eius mansit ep̄s. Subsequē
te autē die dñico. ante exurgentis lucis
crepusculū. vocatis duobz dyaconibus
suis. perrexit ad domū defuncti. acce
desqz ad locum vbi corpus iacebat ex anime.
ibi se in orationem dedit. Expleta autē
prece surrexit. et iuxta corpus defuncti

sedit. Non autē grandi voce defunctum
per nomen vocavit dicens. frater mar
celle. Ille autē ac si leuiter dormiens ad
vicinam vocem quous modica fuisset. a
tatus. statim oculos aperuit. atq; ad e
piscopum respiciens dixit. Quid fecisti
o quid fecisti Cui episcopus res. ondit
dicens. Quid feci. At ille ait. Duo her
stem die uenerunt. qui me eiaētes ex
corpore in bonum locum duxerunt. Ho
die autem mitus missus est qui dixit. Re
ducat eum quia fortunatus episcopus
in domum eius uenit. Quibus uerbis epi
scopus. mox ex infirmitate qualuit. et in
hac uita diuicius mansit. Nec tñ creden
dum est. quia locum quē acceperat per
didit. quia dubium non est. qd interce
ssoris sui preabus potuit post mortem
melius uiuere. qui ante mortem studuit
it omnipotenti deo placere. Et cur mul
ta de eius uita dicimus. cum nunc usq;
ad corpus illius tot uirtutum documen
ta teneamus. Demomiacos quippe ab
soluere. egros curare quodens. ex fide
expiatur. ut uiuus consueuerat. hoc inde
sinenter facere et apud mortua sua os
sa perseuerat. Sed libet pte adhuc ad
ualerie punde partes narraōis mee
uerba reducere. de quib; me eximia val
de miracula ex ore uenerabilis fortunat
ti cuius non longe superius memoriā
fca contigit audisse. Qui crebro ad me
nunc usq; ueniens. dum facta michi ve
terum narrat. noua refectione me faciat

Quidam nunc i eadem prouinda
Martirius nōmme deuotus val
de omnipotentis dei famulus extitit. qui
hoc de uirtutib; suis testimonij signum
dedit. Cū quadam die fratres illius pa
nem sub cineribus fecissent. atq; obliu
issent crucis signū imponere. sicut i hac

De S. martirio q. panē igne et a
nib; terrā pignit.

ne sacerdotes uocati ad puerilem
mora faciat

puinda cruci panes ligno signi solent.
ut per quadras quatuor partiti uidean
tur idem dei famulus affuit eisq; referen
tibus signatū non fuisse cognouit. Cū
q; iam panis ille prunis esset et cinerib;
coopertus dixit. Quare hūc minime si
gnasti? Qui hic dicens signum crucis
digito contra prunas fecit. quo signati
te protinus immensum crepitum panis
dedit ac si ingens in ignibus olla cre
puisset. Qui dum coctus postmodum
fuisse ab igne subactus ea cruce sig
natus inuentus est quā nō contactus
sed fides fecerat.

Ideo etiam loco interroima uallis dica
tur que a multis uerbo rustico interro
ima nominatur. In qua erat quidam
uir uite uenerabilis ualde admirabilis
nomine Seuerus ecclesie beate marie
dei gemitricis et semper uirginis sacerdos.
Hunc cum quidam paterfamilias ad
extremum uenisset diem. missis conate
nuncijs rogauit ut ad se quantoque
posset ueniret. suisq; orationibus pro
peccatis eius intercederet. ut acta de ma
lis suis penitencia solutus culpa de cor
pore exiret. Qui uidelicet sacerdos ino
pinate contigit ut ad putandam uime
am esset occupatus. atq; ad se ueniēte
bus diceret. Antecedite ecce ego uos
subsequor. Cumq; uideret sibi in eodem
opere parum aliquid superesse paululū
moram fecit ut opus quod minimum
restabat expleret. Quo expleto cepit ad
egrum pergere eum uero in itinere oc
currentes hij qui prius uenerant obui
am facti sunt dicentes. Pater qre tarda
sti. Poli fatigari qz iā defunctus est. Quo
audito ille cōtremuit magnisq; uoabo
se infectore illis clamare cepit. Flens
itaq; puenit ad corp⁹ defuncti seq; corā
lecto illis cum lacrimis in terram dedit.

*¶ p̄ seueru p̄bri oratoru aia
despectu d' m̄ibz eripit tectoz sp̄m̄a*

Cumq; iam vehementer fletz in terra ca-
put tunderet, seq; reum mortis illi claz-
marci repente is qui defunctus fuerat ani-
mam recepit. **¶** Sed cū multi qui arcum
stabant aspicerent amiracōis vobis
emissis cepit amplius flere pregando
Cumq; eum requirerent ubi fuerit, vel
quomodo redisset ait Petri valde erant
homines qui me ducebant ex quorum
ore ac naribz ignis exibat quē tollerare
nō potui. Cumq; p̄ obscurā loca me
ducerent subito pulchre visionis hūe-
ris cū alijs nob̄ euntibz obuiā factus
est, qui me trahentibz dixit. Reducite illum
q; seuerus p̄bri plāgit. **¶** Tūc em̄ lacrimis
domini eum donauit. **¶** Qui scilicet seue-
rus p̄tinus de terra surrexit ei q; peniten-
tiam agenti opem sue infirmitatis pre-
buit. **¶** Et dum p̄ dies septem de peccatis
culpis penitentiā eger rediit. **¶** Ageret
octaua die letus de corpe exiit. **¶** Perpen-
de queso hunc de quo loquimur seuerū
quā dilectū dñs accedit quē cōtristat
nec ad modicum pertulit. **¶** Petrus.

Omiranda sūt valde q̄ didis q̄ me
inuenio nunc usq; latuisse. **¶** Sed
quid esse dicimus q̄ modo tales viri ne-
queant inueniri. **¶** Gregorius.

Ego Petre multos tales in h̄ secu-
lo nec modo deesse existimo, neq;
em̄ si talia siḡ nō faciūt ideo tales non
sunt. **¶** Vir nāq; vera estimado in virtu-
te est opum nō in ostensione signoz.
¶ Nam sūt pleriq; qui si signa nō faci-
unt signa tamen facientibz dispes non
sunt. **¶** Petrus.

Unde michi rogo hoc ostendi pos-
test q̄ sint quidam qui signa nō
faciunt et tñ signa facientibz dissimiles
non sunt. **¶** Gregorius.

Nonquid nam nescis qm̄ paulus
ap̄l's Petri ap̄l'ozū p̄mo in p̄m

ap̄atu ap̄lico frater est.

¶ Petrus.

Scio plane nec dubitū est, qz si
minimus omnū ap̄l'ozū, plus
tñ omnibz laborauit. **¶** Gregorius.

Quod bñ ipse reminisceris Petrus
sup̄ mare pedibz ambulauit Pau-
lus in mari naufragiū prulit et in vno
eodēq; elemento ibi Paulus ire cū nau-
non potuit ubi Petrus pedibz iter fecit.
¶ Appete igitur constat quia cum vtrius-
q; virtus fuerit dispar i miraculo, veri-
usq; tñ meritum dispar non est in celo.

¶ Petrus.

Placet fatcor omnino qd̄ dicas ec-
ce enim aperte novū, quia vita et
non signa querenda sunt. **¶** Sed quom-
am ipsa signa que fiunt bone vite testis
monium ferunt, queso te adhuc si qua
sunt referas ut esurientem me per exem-
pla bonoz pascas. **¶** Gregorius.

Uellem tibi in laudibus redempto-
ris de viri venerabilis Benedicti
miraculis aliqua narrare, sed adhuc ex-
plenda hodiernū tempus video nō pos-
se sufficere. **¶** Libenter itaq; hec loquimur
si aliud exordium sumamus.

Et tñ de p̄mo libro

Incipit liber secundus dyalogorum de
vita et miraculis sancti benedicti abbis

Fuit vir vite venerabi-
lis benedictus dei gra-
tia et nomine ab ipso
sue puericie tempore
cor gerens senile. Eta-
tem quippe moribus
transiens nulli voluptati animum des-
dit sed dum in hac terra adhuc esset
quod temporaliter libere vti potuisset de-
spexit iam quasi aridum mundum cum
flore. Qui liberiori genere expro-
na natus exortus. Rome liberalibus lit-
terarum studiis traditus fuerat. Sed
cum in eis multos ire per abrupta via-
rum cerneret eum quem quasi in ingres-
sum mundi posuerat retraxit pedem ne si
quid de scienda eius attingeret ipse quod
postmodum in immane precipitium to-
tus irat. Despectis itaque litterarum stu-
diis relicta domo rebusque patriis soli
deo placere desiderans sancte conuersa-
tionis habitum quesivit. Reversus igitur
scilicet nescius et sapienter indo-
ctus. Huius ergo omnia gesta non
didici sed pauca que narro quatuor di-
scipulis illius referentibus agnoui. Con-
stantino scilicet reuerendissimo valde vi-
ro qui ei in monasterii regimine succe-
dit. Valeriano quoque qui annis multis la-
tens in monasterio profuit. Sympliao
qui congregationem illius post eum ter-
tus regit. Honorato etiam qui nunc ad-
huc celle eius in qua prius conuersatus fu-
erat preest. Sic itaque cum iam relictis
litterarum studiis petere deserta decrevis-
set nutritor que hunc arcus amabat so-
la secuta est. Cumque ad locum venisset
qui dicitur Efide multisque honestioribus
viris per caritatem illic decessis in beati pe-
tri ecclesia demorarentur predicta nutritor

desiderationem capisterium intin-

illus ad purgandum intinsum a viciis
mulieribus prestari sibi capisterium pe-
ciji. Quod super mensa incaute relictu
casu accedente fractum est sic ut duabus
partibus inueniretur diuisum. Quod
mox rediens nutritor illius ut ita inuenit
vehementissime flere cepit quia vas quod
prestatum acceperat fractum videbat.
Benedictus autem religiosus et pius
puer cum nutricem suam flere conspice-
ret eius dolori compassus ablatis secum
vtriusque fracti capisterij partibus sese
cum lacrimis in oratione dedit qui ab
oratione surgens ita iuxta se vas sanum
reperit ut in eo inueniri fracture nulla
vestigia potuisset. Moxque nutricem su-
am blande consolatus et sanum capiste-
rium reddidit quod fractum tulerat.
Hue res in eodem loco a cunctis est
agmita atque in tanta ammiracione ha-
bita ut hoc ipsum capisterium eius loci
incole in ecclesie ingressu suspenderent
quatenus presentes et futuri omnes agnosce-
rent a quanta benedicti puer dilectionis gra-
tia perfectione cepisset. Quod annis
multis illie ante omnium oculos fuit
et usque ad hoc longobardorum tempora
super fores ecclesie pendebat. Sed be-
neditus plus appetens mala mundi
perpeti quam laudes pro deo laboribus
fugari quam vite huius fluore extolli.
nutricem suam occulte fugiens deserti
loci secessum percipit. Qui sublatus vo-
cabatur est qui a romana urbe quar-
draginta fere miliaribus distans frigi-
das atque perspicuas emanat aquas.
Hue illie videlicet aquarum habun-
dancia in extenso prius loco colligitur
ad extremum vero in amnem derivatur.
Quo dum fugiens pergeret monachus
quidam Romanus nomine hunc eun-
tem repperit quo tendere requisivit.

Cuius cum desiderium cognouisset et se-
cretum tenuit et adiutorium impendit.
etque sancte ouerfacionis habitum tradidit
et inquantum licuit ministravit. Vir autem
dei ad eundem locum pueniens in artissimam
speculam se tradidit et tribus annis excepto
romano monacho omnibus ibi inco-
gnitis mansit. Qui uidelicet romanus non
longe in monasterio sub theodado pa-
tris regula degebat. **P**ie eiusdem pa-
tris sui oculis furabatur horas et quem
sibi ad manducandum subripere poterat
diebus certis benedicto panem ferebat.
Ad eandem vero speculam a romani cella-
riter non erat quod excelsa desuper rupis emi-
nebat sed ex eadem rupe in longissimo fu-
ne ligant romanus deponere panem con-
sueuerat. In qua etiam resti paruulum tintin-
nabulum inseruit ut ad eius sonum cog-
nosceret quando sibi romanus panem prebe-
ret quem eriens acciperet. **S**ed antiquus ho-
stis unus caritati inuidens alterius refectio-
nem cum quadam die submitti panem con-
spiceret iactauit lapidem et tintinnabulum
fregit. Romanus tamen modis congruentibus
ministrare non desistit. Cum vero iam deus
omnipotens et romanum uellet a latrone
qui escere et benedicti vitam in exemplum
hominum demonstrare. ut posita super can-
delabrum lucerna claresceret quatenus
omnibus qui in dei domo sunt lucret
cundam patre longius manenti qui refe-
ctionem sibi in paschali festiuitate par-
tauerat. per visum domini apparere dig-
natus est dicens. Tu tibi delicias parasti
et serui meus illo in loco fame cruciasti.
Qui peritius surrexit atque in ipsa solem-
nitate paschali cum alimentis que sibi pa-
tauerat ad locum tendit et virum dei per
abrupta montium per concaua vallium. per
defossa terratum quesitum. eumque latere in
specu reperit. Cumque oratione facta et

benedicente deum omnipotentem celsi-
fuerit post dulcia uite colloquia. is qui adue-
nerat pater dixit. Surge sumam abum
quod hodie pascha est. Cum uir dei respon-
dit dicens. Scio quod pascha est quod hodie
videre te merui. Longe quippe ab homi-
nibus positus quod die eodem paschalis so-
lemnitatis esset ignorabat. Venerabilis
autem pater rursus asseruit dicens. Peracta
hodie resurrectionis dominice paschalis die
es est abstinere tibi minime congruit. quod
et ego ad hoc missus sum. ut omnipotentis
dei dona patiter sumam. Benedicente
igitur deum sumperunt cibum. Completa itaque
refectione et colloquio ad ecclesiam suam
pater secessit. Eodem quoque tempore hunc in
specu latitantem etiam pastores inuenerunt
quem dum vestitu pellibus inter frutecta cer-
nerent aliquam bestiam esse crediderunt.
Quod cognoscentes dei famulum. eorum mul-
ti ad pietatis gratiam a bestiali mente mu-
tati sunt. Nomen itaque eius per uiana lo-
ca innotuit cunctis. Factumque est ut ex
illo iam tempore a multis frequentari
cepisset. Qui cum ei cibum afferrent cor-
poris ab eius ore in suo pectore alimen-
ta referebant uite. Quadam vero die dum
solus esset temptator affuit. Nam nigra
paruaque avis que metula nominatur.
arca eius faciem uolitare cepit eiusque vul-
tus importune insistere ita ut manu ca-
pi posset si hanc uir sanctus tenere vo-
luisset. sed signo crucis edito recessit. Aue
Tanta autem carnis temptatio aue eadem
recedente secuta est. quantam uir sanctus
numquam fuerat expertus. Quando namque
aliquando feminam uiderat. quam malignus
spiritus ante eius mentis oculos reduxit.
tantoque igne serui dei animum in specie
illis accendit. ut dum in eius pectore amo-
ris flamma vim caperet etiam pene deserere
heremum uoluptate victus deliberaret.

De magistro

De temptatione

Tunc subito superna grada respectu ad
se metipsum reuersus est. atq; vtricarū
et vtrūq; iuxta densa succedere fructus
et conspicuens exutus indumenta nuz-
dum se in illis spinarum aculeis et vtri-
carum incendijs pieat. ibiq; dñi v olus-
tatis toto ex eis corpore vulnerat; exijt
et p cutis vulnera duxit a corpore vul-
nus mentis. q; voluptatem traxit in do-
lorem. Cumq; pene pen aliter foris arde-
ret extingit qd intus illiare ardebat. vi-
cit itaq; peccatum q; mutauit incendiū
Ex quo videlicet tempore sicut post di-
scipulis ipse phibeat. ita in eo est temp-
tatio voluptatis edomita ut tale aliqd
minime sentit; Ceperūt postmōm n l n
iā mundū relinqre atq; ad ei9 magiste-
rium festinare Libet q̄ppe attemptacōis
vicio vere tunc iā fact9 est virtutū magi-
ster Vnde in exodo 7 p moysen p̄p̄r
ut leuit a viginti quinq; ānis et sup mī
ministrare debeant ab anno vtro quinquā-
gesimo custodes vasoz fāt. *Petrus.*

Iam quidem plati testimonij michi ali-
quantum intellēd9 intelluct. s; tñ hoc
plati9 expom postulo. *Gregori9*

Iquet petre q; in iuēntute carnis
temptatio situeat. ab anno autē
quingagesimo calor corpis frigsceat
Vasa autē sacra hūt fidelū mentes. Ele-
cti ergo eū adhuc in temptacōe hūt sub
esse eos ac seruire necesse est et obsequijs
laboribusq; fatigari Cū vero iā mentis
estate trāquilla Calor recesserit tempta-
tiōis custodes vasozū hūt q; doctores
animaz fiunt. *Petrus.*

Ateoz placet qd dñs. s; q; plati
testimonij clausa reserasti queso ut
de vita iusti debeas ea q; hūt inchoata per-
currere. *Gregori9.*

Recedente igit temptacōe vir dei
qñ spm̄is erutis exulta ita d vtu

tum legit fero dus fruct9 dedit Precor
mo itaq; eximie ouerfacōis celebre no-
men eius habebatur. s; o longe aut mo-
nasterium fuit cui9 congregacōis pater
defunctus est omnisq; ex illo congregacō
ad eundē venerabilē Benedictum venie-
et magis precab; ut eis pesse deberet pe-
cise Qui dñi negando distulit suis illo
rumq; frat9 morib; se ouemre nō posse
predixit. s; vici9 qñq; p̄b; assensū dedit
Cūq; in eodē monasterio regularis vir-
te custodiam teneret. nulliq; ut pri9 per-
actus illicitos i dextrā leuamq; partē
deslectere a ouerfacōis innere liceret
suscepti fratres insane sentientes semetip-
sos pri9 causare cōperūt. q; hūc sibi pre-
esse poposcerant quoz scilicet toritudo
in norma eius rectitudinis offēdebat.
Cūq; sibi sub eo aspicerent illiata nō
licere 7 se dolozent vstata relinquare.
durumq; esset q; tumente vctri cogeban-
tur noua meditari 7 q; grauis est semp-
prauis morib; vita bonozū tractare de
eius morte aliquid conati hūt Qui im-
to consilio venenū vmo miscuerūt qe
cū vas vitreum in quo ille p̄sister po-
tus habebatur recubente patre ex more
monasterij ad benedicendū fuisset allatū
extensa manu Benedictus signū crucis
edidit et vas qd longius tenebat eodē
signo rupit. Sicq; cōfractum est ac si
in illo vase mortis p cruce lapidē de-
disset Intellexit p̄tinus vir dei q; potum
mortis habuerat qd portare nō potuit
signū uite. atq; ilico surgēs 7 voltu pla-
cido mēte trāquila ouocatis fratrib; allo-
cutus est eos dicēs Misereatur v̄ri fra-
tres om̄s de9 q̄re in me facere ista vo-
lulistis. Quid nō pri9 dixi vob; q; v̄ris
ac meis morib; nō ouemret. ite 7 iust-
mores vestros patrem vobis queri.
q; post hac me habere minime potestis

Cap. in mēte 7 fūct9 p̄
cūme delināt s; q; q̄re
p̄o āno dñe

Analit' potē i vasa lignea s; bndctō a frīb; suis p̄allat9 7 tēp̄acōis
p̄quo dñs dīp̄fctō v̄ris fructib;

Quid vultu huius se se sollicita mere

Tuncq; ad locum dilectae solitudinis re-
dijt et solus in superni speculantis oculis
habitavit secum. **Petrus**

Minus patenter intelligo qd nam
sic habitavit secum. **Gregorius.**

Sane et vir extra se vnammit
cōspicantes, suęq; diversarum lon-
ge dissimiles coactus dñi sub se tenere
voluisset. fortasse sui iugoris vsum et
modum tranquillitatis abaderet. atq; a
contemplationis lumine sue mentis oer-
lum declinasset. Quę cotidie illoz co-
rectione fatigatus min⁹ curaret sua. et se
forsitan relinqueret et illos nō inuenirz
Nam quodens p cogitationis motū mi-
nime extra nos duamur et nos sumus.
et nobiscū nō sum⁹ qz nōs metipsos mi-
nime videntes p alia vagamur. An illū
secum fuisse dicam⁹ qui in longinquam
regionem abiit portionem quā accepe-
rat cōspicit vni in ea ciuū adhefit por-
cos pavit quos cū manducare videret
siliq; et churiret. tamē cū postmodū ce-
pit cogitare bona que pdidit scriptū de
illo est in se reuersus dixit. quātū merco-
narij in domo patris mei habundant
pambo. Si igitur secū fuit vnde ad se
redijt. Hūc ergo venerabilē virū secum
habuisse dixerim. qz in sua semp custo-
dia circumspect⁹ ante oculos cōditoris
semp aspiciens se semp examinās. extra
se mentis sue oculum nō diuulgauit.

Quid ergo qd d aplo **Petr⁹**
petro scriptū est. dū de carcere ab
angelo educ⁹ fuisset qui ad se reuer⁹
dixit. Punc scio vere qz misit dominus
angelum suū et eripuit me de manu he-
rodīs et de omni expectacione plebis
iudeorum. **Gregorius.**

Vobis modis Petre extra nos du-
amur. qui aut p cogitationis lapsū
sub nos metipsos recedim⁹ aut per con-

templationis gradū sup nos metipsos
leuamur. Ille itaq; qui porcos pavit.
vagatione mentis et immūditie sub se
metipsum cecidit. Iste vero quē angel⁹
soluit eius mentē in extasym rapuit. ex-
tra se quidē. s sup se metipsum fuit. vterq;
ergo ad se redijt. quādo et ille ab errore
opis se collegit ad cor. et iste a contem-
plationis culmine ad hoc redijt. qd in
intellectū cōmuni ut pri⁹ fuit. Venerabi-
lis igitur Benedict⁹ nulla solitudine
habitabat secum inquantū se intra cogi-
tationis claustra custodiū. **Pā** quocūq;
cumq; hūc contemplacōis ardor in altum
rapuit. se pculdubio sibi se reliq;.

Placet qd dicit s queso responde-
as si deserere fratres debuit quos
semel suscepit. **Gregorius.**

Et ego petre existimo ibi adunat
et equanimiter portandi sūt mali
vbi inueniuntur aliqui qui adiuuent
boni. **Pā** vbi omnimodo de bonis fruct⁹
deest. fit aliquādo de malis labor vacu-
us maxime si e vicino cause suppetant
que fructū deo valeant ferre meliore
Vir itaq; sanctus propter quē custo-
diendū staret. qui omīs vnanimit se p-
sequentes cerneret. Et sepe agitur in cor-
de pfectoz. qd silēcio pretereundū. **U**t
cū laborem suū sine fructu esse o-
derent in locū alui ad laborem cū fructu
migrant. Vnde ille q; egregius predica-
tor q dissolui cupit et cū cristo esse. cui
vhiere cristus est et mori lucrū q passio-
nū certamina nō solū ipse appetit. s
ad tolleranda hec et alios accend. **Pā**
masci psecucionem passus ut potuisset
evadere mutum funem sportamq; que
sunt. seq; latenter depomi voluit. **Pū**
quid nā paulū mortem dicam⁹ timuisse
quā se ipse p amore ihesu testat appete-
re. **S** cum in eodem loco immor si i

*dupl⁹ rapuit hōes sub se ut filij p dñi
sup se ut vī qteplari*

*Qualit⁹ aliq; fruct⁹ ob poplū dimisit
alios aut retinuit ut dñi filij et eis
fecit*

fructum adesse conspiceret et graui labor
re ad laborē se alibi cū fructu seruauit
Fortis et enim preliator dei teneri intra
claustra noluit certaminis campum q̄si
uit Unde isid̄ q̄ venerabilis benedictus
si libenter audis ad agnoscis q̄ uiuus
ipse in doctores deseruit q̄ aliquos in locis
alijs a morte aie suscitauit. **Petrus**

Talia est ut docet et manifesta ratio et pr
latū ogroū testimoniu declarat s̄ queso
ut d̄ uita t̄an patris ad narradomo or
dinem redeas. **Gregorius.**

Quoniam sanctus uir dū in eadē selu
dnie virtutibz signisq̄ succrescit
multi ab eo in eodē loco ad omnipotē
tis dei sūt seruiciū cōgregati ita ut ille
xij. monasteria cū oipotentis ibi crisi
domini opitulatione ostrueret In quibz
statutis patribz duodenos monachos
deputauit pauos vero secum retinuit
quos adhuc in sua p̄sencia ab eis erudi
ri iudicium Cēpere etiā tunc ad eum ro
mane urbis nobiles et religiosi cōcurr
ere, suosq̄ ei filios omnipotēti deo nuz
tritos dare Tunc q̄ bone spei suas so
loles Euticiū Maurum Terullius vero
patris placidū tradidit et quibz Mau
rus timor cū bonis pelleret moribz ma
gister adiutor cepit existere. Placidus
vero puerilis adhuc indolis gerebat an
nos. ymo aut ex eis monasterijs q̄ ar
cumquaq̄ cōstruxerat quidā monach⁹
erat qui ad orationem stare nō poterat
s̄ mor ut se fratres ad studium oratio
nis inclinabant ipse egrediebatur foras
et mente vaga terrena aliqua et tun. sic
torā gerebat. Cumq̄ ab abbate suo se
pius fuisset amonitus ad virum dei du
ctus est qui ipse q̄ stulticiā eius uolēte
ter increpauit et ad monasterium reuer
sus vir duobz diebz uiri dei ammonitio
nem tenuit. nā die tercia ad usū p̄pri

um reuersus vagari tpe oracōis cepit.
Quod cū seruo dei ab eodē monasterij pa
tre quē constituerat nūciatū fuisset dixit
Ego uemo eūq̄ per me emendo. Cumq̄
vir dei uenisset ad monasteriū et cōstitu
ta hora expleta psalmodia sese frēs in
oracionē dedissent aspexit q̄ eundē mo
nachum q̄ manere in oracione nō po
tuit quidā mger puerul⁹ p vestimenti
fimbriā foras trahēbat Tūc eidē patri
monasterij pompigiano nomme. Et
Mauro dei famulo secrete dixit. Num
quid non aspicias quis est qui istum
monachum foras trahit Qui respon
dentes dixerunt. Rōa. Quibus ait. Ore
mus ut vos etiā videatis quem iste
monachus sequitur Cumq̄ p biduum
esset oratum Maurus monach⁹ uidit.
Pompigianus uero eiusdem monaster
ij pater videre non potuit Die igitur
alia expleta oracione vir dei oratoriū
egressus. Itantē foris monachū reperit
quē p cecitate cordis sui uirga percussit.
Qui ex illo die nil p̄suasionis uoluit
a mgro iam puerulo prulit s̄ ad orad
onis studiū immobilis pmanit Sic
q̄ antiqu⁹ hostis domari nō ausus est
in eius cogitatione ac si ipse percussus
fuisset ex verberē.

Et hijs autē monasterijs que in
eodē loco construxerat tria fur
sum in rupibus montis erant et erat
fratibus laboriosum q̄ semper ad lac
cum oportebat descendere ut aquā hau
rire debuissent maxime quia e duero
montis latere erat graue descendētibz
in timore periculum. Tunc collecti frā
tres ex eisdem tribz monasterijs ad
dei famulum benedictum uenerunt di
centes. Laboriosū nobis est ppter aquā
cotidie usq̄ ad lacū descēdere et idarco
neasse ē ex eodē loco mōsteria mutari

De monacho q̄ i hora mēre
nō poterat q̄a p dyala tract⁹ erat

Quo b. benedict⁹ q̄ forte raturū
mōst̄ fecit ppter fūm q̄p̄lat⁹

Quos blāde solatus dimisit. et nocte eadem cū paruo puerulo nōmine plas-
ado cui⁹ superius memoriā fecit. eiusdem
montis ascendit rupem ibiq; diu⁹ orā-
uit. Et oracōe cōpleta tres petras i loco
eodem p signo posuit atq; ad suū cun-
ctis illis nescientib; monasteriū rediit.
Cumq; die alia ad eum p necessitate a-
que predic⁹ frater redissent dixit Ire
et rupem illā in qua tres super inuicem
positas petras inueneritis modicū cau-
te. Valēt enī omnipotens de⁹ etiā i illo
montis cacumine aquā pducere ut ve-
ber labore tān itineris dignetur auferre.
Qui euntes rupem montis quā benedi-
ctus predixerat tam sudantem inuene-
runt. Cūq; in ea cōcauū locum fecissent
statim aqua repletus est. que tam suffi-
cienter emanauit ut nūc vsq; vberim
defluat. atq; ab illo montis cacumine
vsq; ad inferiora detulatur.

Nō q̄ tēpore Gochus quidā paup
spiritu ad cōuersionē venit quem
vir dñi Benedict⁹ libentissime suscepit.
Quadam vero die ei date ferramentū
iussit qd ad falas similitudinē falcastrū
vocatur. ut de loco quodam vpres ab-
scinderet quaten⁹ illic fieri ortus dēberet.
Locus autē ipse quē mūdandū Goch⁹
susceperat. super ipsam lacū ripā iacebat.
Cumq; Goch⁹ iisdem densitatem vpres
um totius virtutis amissu succideret. fer-
rum de manubrio piliēs in lacum cecidit.
Vbi tanta erat aquarū pfunditas
vt spes requirendi ferramenti nulla iā
esset. Itaq; ferzō p̄dito tremebund⁹ ad
maurum monachum cucurrit. Goch⁹
damnum qd fecerat nūciavit. et reat⁹
suū egit penitentiā. Ad maurus q̄ mo-
nachus mox Benedict⁹ famulo dei cu-
rauit indicare. Vir igit dñi Benedict⁹
hoc audiens accessit ad locum rursū de-

manu Gochi manubriū ⁊ misit in lacū.
et mox ferrum de pfundo rediit atq; in
manubrium intrauit. Qui statim ferras
mentū Goch⁹ reddidit dicens Ecce lac-
torā ⁊ noli contristari.

Quadam vero die dū isdem vene-
rabilis Benedict⁹ in cella cōsiste-
ret predict⁹ placidus puer sanā vi-
ri monach⁹ ad hauriendā d lacū aquā
egressus ē. Qui nās qd tenuerat i aquā
maure submittes ipse q̄ cadendo secut⁹
est. Quem mox vnda rapuit et pene ve-
mus sagitte cursum cum a terra retro-
traxit. Vir autē dei intra cellā positus hoc
p̄tinus agnouit et maux festime voca-
uit dicens Frater maure curre qz puer il-
le qui ad hauriendam aquā preerat
in lacum cecidit. Jamq; eum longius
vnda trahit Res mira. ⁊ post petrū apo-
stolū inuitata Benedictiōne ⁊ enī po-
stulata atq; p̄cepta ad patris sui imperi-
um conditus prexit Maurus. atq; vsq;
qz ad eum locū quo ab vnda ducebat
puer p terrā se ire existimāe. sup aquā
cucurrit eumq; p capillos tenens cursu
rapido rediit. Qui mox ut terrā tetigit
ad se reuersus post tergum respexit. et
qz sup aquas cucurrisset agnouit. et qd
presumere non potuit ut fieret miratus
extremum factum Reuersus itaq; ad pa-
trem rem gestam retulit. Vir autē vene-
rabilis Benedict⁹ hoc nō suis meritis
s̄ illi⁹ obediēde deputare cepit. At oīa
Maurus p solo eius imperio factum di-
cebat. seq; oscum in illa virtute nō esse
quā nesci⁹ fecisset. In hac itaq; mutua
humilitatis ⁊ amice cōtentione accessit
arbitr⁹ p̄ter qui ereptus est qui ⁊ dice-
bat Ego cū ex aqua traheret sup caput
meum melosē abbatis videbam atq; ip-
sum me ex aquis educere cōsiderabam.

Petrus.

Cū falcastrū d manubrio ⁊ aqua
piliēs s̄ orōe hāc hūctū frū manubrio
quidā erat

d puer placidus quē maurus
quissu p̄ hūctū ex aquis traxit
v sup aq̄s ambulat

Magna sūt valde que dicitur et mul-
torum edificatio p̄ futura. Ego
autē boni viri miracula quo plus bibo
plus fido.

Gregori⁹.

Quoniam iam loca eadem in amorem
dei domini nostri ihesu cristi lōge
lateq; feruēserent et secularē vitam mē-
ti relinquerent et subleui redemptoris iu-
go certicem cordis edomarent. Sicut
mos prauorū est inuidere alijs virtuti-
bus bonorū quas ipsi habere nō appetūt
viane ecclesie p̄b̄ florentius nomine
hu⁹ nostri s̄d̄p̄acom florentij au⁹ an-
tiq; hostis malicia p̄cussus facta s̄c̄ti
viri cepit emulari. cuiq; cōuersationi de-
rogare, quosq; etiā posset ab illi⁹ visita-
tione cōpescere. Cūq; iam se cōspiceret
eius p̄f̄atib; obuiare nō posse et cōuersa-
tione illi⁹ opinionē crescere atq; mul-
tos ad statū vite melioris ipso q̄ optim-
is eius p̄comio indefinenter vocari
inuidie factib; magis magisq; succens⁹
detestior fiebat q̄ cōuersationis illi⁹ appe-
tebat habere laudem s̄ habere laudabilē
vitam volebat. Qui eiusdem inuidie
tenebris cecatus ad hoc vsq; perduc⁹
est, ut seruo omnipotentis dei infectum
veneno panem quasi pro benedictione
transmitteret. Quē vir dei cum gratiarū
actione suscepit, s̄ eum que pestis late-
ret in pane non latuit. Ad horam vero
refectionis illius ex viana silua coruus
venire cōsueuerat et panem de manu
eius acipere. Qui cum more solito ve-
nisset panem quē p̄b̄biter transmiserat
vir dei ante coruum, p̄ieat ei⁹ p̄cepit
dicens. In nomine ihesu cristi domini
nostri tolle hunc panem et tali eum in
loco proice ubi a nullo hominum pos-
sit inueniri. Tunc coruus ap̄erto ore ex-
p̄ans alis ēca eū panē cepit discurrere
croantare ac si ap̄ire diceret et obedire se

velle et tñ iussu implere non posse. Cui
vir domini p̄cep̄iebat iterum atq; iter-
um dicens. Leua leua securus atq; ibi
p̄ice ubi inueniri non possit. Quem diu
coruus demoratus, quandoq; coru⁹ mo-
mordit leuauit et recessit. Post triduū
vero horarum spado abiecto pane re-
diit et de manu hominis dei annonam
quā cōsueuerat accepit. Venerabilis
autem pater contra vitam suam inar-
scere sacerdotis animum videns illi ma-
gis quā sibi doluit. Sed p̄dictus flo-
rentius quia magister corpus necare
non potuit se ad extinguendas discipu-
lorum animas accendit ita vt in orto
celle cui benedictus inerat ante eorū
oculos nudas septem puellas miserat
que coram eis sibi inuicem manus ter-
nentes et diuinus ludentes illorum men-
tes ad peruersitatem libidinis inflam-
marent. Quod vir sanctus de cella cō-
spiciens, lapsumq; adhuc tenebrosius
discipulis pertimescens, idq; pro sua so-
litis fieri persecutioe pertractans inui-
die locum dedit, atq; oratoria et cuncta
que construxerat substituit p̄positis
adiunctis fratribus ordinauit et pau-
cis secum monachis ablatis habitatio-
nem mutauit loca. Sicq; vir dei eius o-
gia humiliter declinauit quem omipo-
tens deus terribiliter percussit. Nam cum
p̄dictus p̄b̄biter stans in solatio Be-
neditum discessisse cognosceret et exul-
taret p̄durante immobiliter tota domus
fabrica hoc ipsum tantū in quo stabat
solarium cecidit. Et benedicti hostem
conterens extinguit. Quod viri dei disci-
pulus Maurus venerabili patri Bene-
dicto qui adhuc a loco eodem vir de-
cem miliaribus aberat estimauit esse nū-
ciandum dicens. Reuertere, quia p̄-
b̄biter qui te p̄sequebatur extinguitur est.

*de florēto p̄b̄b̄o q̄ p̄ p̄l̄ venēdū
vita d̄ b̄d̄cti q̄ p̄ḡnde voluit s̄ a nō
p̄p̄at p̄ p̄l̄ p̄uallat inuēdū mēdū
p̄l̄s et autē cōuēdū*

*Abba pater apostolus
cuius fugiebat superbia*

Quis vir dei Benedictus audiens sese in
grauibus lamentationibus addit. vel quod mi
micus occubuit. vel quod de inimica morte
discipulus exultauit. Quia de re factum
est ut eisdem quod discipulo penitentia in
dicerent quod taliter gaudere de inimica in
teritu presumptisset. **Petrus.**

Mia sunt et multa stupenda que dicit
Nam in aqua ex petra producta
moysen. in ferro vero quod ex profundo az
que rediit heliseu. In aque itinere petri
in coram obedientia helia in luctu autem
mortis inimica dauid video ut perpendo
vir iste spiritum iustorum omnium plenus fuit.

Gregorius.

Vir dei Benedictus petre unus spiritus
ritum habuit. qui per orem redemp
tionis gratia electorum corda omnium imple
uit de quo iohannes dicit Erat lux vera.
que illuminat omnem hominem uenerunt
in mundum De qua rursus scriptum est
de plenitudine eius nos omnes accepimus
Nam sancti dei homines potuerunt a domino
virtutes habere. non etiam alijs tradere Ille
autem signa virtutis dedit subditis. qui se
daturum signum iohanne promissit inimicis
ut coram superbis mortem dignaretur. coram
humilibus resurgere. quatenus et illi viderent
quod committerent. et isti quod venerat
amare debuissent. Ex quo misterio actum
est. ut dum superbi aspiciunt despectum mor
tis. humiles contra mortem acciperent glo
riam potestatis. **Petrus.**

Oves te post hec ad que loca vir
sanctus migraverit. vel si aliquas
in eis virtutes postmodum ostenderit
innotescere. **Gregorius.**

Sanctus vir ad alia migrans. lo
cum non hostem mutauit. Nam tam
to post grauiora prelia protulit quantum
contra se aperte pugnantem ipsum malicie
magistrum inuenit. Castum namque quod

*Quid demones d' hinc expulsi et i
oracula petri postea asserunt*

Castum dicit in excelsi montis latere
situm est. qui videlicet mons dissenso sinu
hoc idem castum recipit. Sed per tria milia
ria in altum se subrigens velut ad aera ca
eumen tendit. Vbi vetustissimum fauus fuit
in quo ex antiquorum more gentium
a stulto rusticorum populo apollo coleba
tur. Circumque etiam in cultu demonum
ludae succubant. in quibus adhuc eodem
tempore infidelium insana multitudo sacri
ficij sacrilegis insudabat. Illuc itaque
vir dei ueniens contriuit ydolum subuer
tit aram succubis lucos. atque in ipso tem
plo apollinis oraculum sancti iohannis con
struxit et commorantem circumspectum mul
titudinem predicatione continua ad fidem
vocabat. Sed hec antiquus hostis tacite
non ferens non occulte vel per sompnum sed
apta uisione eiusdem patris se oculis in
geribat et magnis clamoribus vim se per
peti conquebatur. ita ut voces illius etiam
fratres audirent quantum ymaginem mi
nime ceruere. Ut enim discipulis suis ve
nerabilis pater dicebat corporalibus eius
oculis idem antiquus hostis detrimimus. et
succensus apparebat quod in eum ore oculis
que flammantibus seuire videbatur Nam vero
que diceret audiebant omnes prius enim
huc vocabat ex nomine Cui cum vir
dei minime responderet ad eius motus
medias erumpere Nam cum clamaret dicere
benedicite benedicite. et cum sibi nullomo
do respondere conspiceret perit ad iunge
bat Maledicite non benedicite. quod me
cum habes quid me persequeris. Sed iam
nunc expectanda sunt contra dei famu
lum antiquus hostis noua certamina cui
pugnans quidem volens intulit. Sed
ocasionis victoriae ministravit inuit.

O Adam die dum fratres habitaculo
la eiusdem celle construeret lapis in
medio iacebat. quem in edificium leuare

*De lapide q' mouet a fratrib' na ydolu
subit' est p'pulu' qd' mda octos fr' d' lupt*

deceuerant. Cumq; eū duo vel tres mo
uere non possent plures adiuncti sūt. s
ita immobilis māsit ac si radiatus in
terra teneretur, ut palam daretur intellis
gi q' sup eum ipse p se antiqu' hostis se
dextra quē tantorum viroz manus mo
uere non possent. Difficultate igitur fa
cta ad virum dei missum est ut vinceret
orando hostem repelleret ut lapidem les
uare possent. Qui mox venit et orado
nem faciens benedictionem dedit et tāta
lapis celeritate lenat' est ac si nullum
p' pond' habuisset. Tunc in cōspectu
viri dei placuit ut i eodem loco terra fo
deretur. Quā dum fodendo alt' penetra
rent, et eum illic ydolum frēs inuenerūt
Quo ad horā casu i coquina plecto
epire ignis repente visus est atq; in cun
ctorum monachorum oculis qz omne
eiusdem coquine edificium cōsumeretur
ostendit. Cumq; ad iacendam aquam
ad ignem quasi extinguendo p'streperet
pulsatus eodem tumultu vir dei aduenit
Qui eundem ignem in oculis fratrum
esse in suis vero nō esse considerans, cas
put p'tinus ad orationē flexit et eos
quos fantasmatico reperit igne deludi
vocauit fratres ad oculos suos ut i sa
num illud coquine edificium assistere cer
nerent, et flammās quas antiqu' hostis
fraxerat non viderent. Rursus dū fratres
parietem qz res ita exigebat paulo al
tius erigentes vir dei i orationis studio
intra celle sue claustra morabatur. Cui
antiqu' hostis insultans apparuit et el
q' ad laborantes frēs pgeret indicauit
qd' vir dei p nūdum celerit' fratri
bus indicauit dicens fratres caute vo
s agite quia ad vos hac hora malignus
spiritus venit is qui mandatum detulit
vix verba compleuerat et malignus spi
ritus eundem parietem qui edificabat

euertit, atq; vnum puerulum mona
chum cuiusdam curialis filium oppri
mens ruina contriuit. Contristati om
nes ac vehementer afflicti non damp
num parietis. Sed contritione fractis
venerabili patri benedicto celeriter cum
gravi luctu nuntiarunt. Tunc isdem
pater dilaceratum puerum ad se deferri
iubet. Quem portare non nisi in sago
potuerunt, quia collapsi saxa parietis
non solum eius membra sed etiam os
sa contriuerant. Precepitq; vir dei sta
tim i eū cella sua i psalmo quo orare cō
sueuerat proid missiq; foras fratribus
cellam clausit qui orationi instans
q' solebat incubuit. Mira res eadem ho
ra hanc nicolomem atq; vt prius val
entem ad eundem iterum laboranti mi
sit vt ipse quoq; parietem cum fratribus
perficeret de cuius se interitu antiqu' ho
stis benedicto insultare credidisset.
Cepit vero inter ista vir dei prophete
etiam spiritu pollece vnnura predicere.
presentibus etiam absentia nūciare. Mos
et enim ceteris fuit ut quocūq; ad respō
sum aliquod egredierentur fratres abū
potumq; extra cellam minime fumerent
Cumq; hoc de v'sti regule solitate serua
retur, quadam die ad respōsum fratres
egressi sunt et in eo tardiori compulsi
sunt hora demorati. Qui manere iuxta
religiosam feminam nouerant cuius in
gressi habitaculum sumpserunt abum
Cumq; iam tardius ad cellam fdisent
benedictionem patris ex more pederūt
Quos ille protinus percuntatus est di
cens. Vbi comedistis. Qui responde
runt. Pusq. Quibus ille ait. Quare
ita mentimini. Numquid illius talis fe
mine habitaculum non intrastis. Num
quid vos atq; illos abos non accepis
tis. Numquid tot calices non bibistis

*puerula se pietate lapid' q' d'us occisio
dual' huc b' bidda' orde ad vnu re
pituit et ad calic' vin' misit*

*De fratrib' q' cōditi' absq; cibo et co
ad q' d'et' maris et el'igres' v'faret
ceperit i eos agitur et cōditi'*

Cumq; eis venerabilis pater ⁊ hospitalis
mulieris ⁊ genera aliorum ⁊ numerus poti
onam diceret. recognoscentes cuncta
que egerant ad eius pedes tremefacti cec
derunt se deliquisse confessi sunt. Ipse aut
pater culpe penitendam precepit. pen
dens qd in eius absentia plura non faceret
que presentem sibi esse in spiritu sciret.

Fratres qd valentiam eius mona
chi cuius supius memoriam feci vir
erat laicus ⁊ religiosus. Qui ut serui
al orationem praeperet ⁊ germanum fra
trem videret. annis singulis de loco suo
ad cellam ieiunus venire consueverat. Qua
dam igitur die dum intrat ad monasterium
faceret sese illi alium viator adiunxit. qui
sumendos abbas in itinere portabat. Cum
q; iam hora tardior excrevisset dixit Ve
ni frater humanum abum ne lassetur in
via. Cui ille respondit. Absit frater hoc
non faciam qd ad venerabilem patrem Be
nedictum ieiunus semper venire consuevi
quo responso pater ad horam viator
tacuit. Sed cum post aliquantulum innes
tis spatium egissent rursus ammonuit ut
manducarent. Poluit consentire. qui ieiun
us venire decreverat. Tacuit quidem qui
ad manducandum mutauerat. ⁊ cum eo
ieiunus adhuc pater modicum censeret.
Cumq; inter longum agerent ⁊ eos tar
dior hora fatigaret ambulantes inuen
erunt in itinere pratum ⁊ fontem et queq;
poterant ad reficiendum corpus delectabi
lia videri. Tunc viator ait Ecce aqua
Ecce pratum Ecce amenus locus in quo pos
sumus refici. et parum quiescere ut vas
teamus inter nostrum postmodum micos
mos explere. Cum igitur ⁊ verba auribus
et loca oculis plaudirentur. Tercia am
monitione persuasus censeret ⁊ comedit.
Vespertina vero hora pervenit ad cellam.
Presentans aut venerabili fratri sibi

⁊ qd qd faceret ad b. benedictum ieiunus
venire. ⁊ dicitur qd qd faceret ⁊ b. benedictum
ad b. benedictum dicitur pater qd

oratione percipit s. mor et vir sanctus hoc e
qd in via egerat improprie dicens
Quid est frater qd malignus hostis qd te
bi p. coniatorum tuum locutus est. semel te
bi persuadere non potuit secundo non potuit.
tercio vero persuasit ⁊ te ad hoc qd velut
supavit. Tunc ille testis infirme sue me
tis agnosces et pedibus pulvis. tamoma
gis cepit culpam flere ⁊ erubescere quia
to se cognovit etiam absentem in benedi
cti patris oculis deliquisse. **Petrus.**

Ego sancti viri precordiis helisi
spiritum in deo inesse qui absente
discipulo presens existit. **Gregorius.**

Oporteret petre ut interim fileas. que
nus adhuc maiora cognoscas.
Gothorum namque temporibus cum rex eorum
Totyla. sanctum virum prophetam habere
spiritum audisset ad eius monasterium
pergit paulo longius substitit. clq; se ve
turum esse nuntiavit. Qui dum pater
mandatum de monasterio fuisset ut ven
ret. ipse sicut pater mentis fuit an vir dei
prophetam spiritum haberet explorare co
natus est. Quidam vero eius spatari
Riggo dicebatur cui caldamenta eius
prebuit. cumq; induit vestibus regalibus
fecit que quasi in persona sua pater ad
dei hominem precepit. In cuius obsequio
tres qui sibi pre ceteris adherere consue
verant comites misit scilicet Vul. Ruder
rig. ⁊ blindinch ut ante serui dei oculos
ipsum regem Totylam esse simulant.
eius lateri obambularer. cui aliqua qd
obsequia quasi spatarii prebent ut ta
ex eisde obsequiis quam ex purpureis
vestibus rex esse putaretur. Cumq; isdem
Riggo decoratis vestibus obsequentium
frequencia comitatus monasterium fuisset
ingressus vir dei eminens sedebat. Que
venientem conspicies cum iam ab eo audiri
potuisset. clamavit dicens Pone filii pone

⁊ totyla rex gothorum que p. sum
Riggo b. benedictum qd dicitur qd pater ipse
q. d. dicit

hoc qd potius nō est tuum Qui riggo
pinus in terram cecidit et qz tanto vis
ro illudere p̄sūpisset expaue om̄sq;
qui cū eo ad dei hominē veniebant ter-
re cōsternati sunt. Surgentes autē ad
eum p̄pinquare minime p̄sumpserunt. s;
ad suum regem reuersi nūciaverūt tre-
pidi. inquāta velocitate fuerant dep̄rehē-
si. Tunc per se isdem Totyla ad dei ho-
minem accessit quem cū longe sedentem
cerneret non ausus accedere sese in terrā
dedit. Cui cum vir dei bis ter ve diceret.
surge. s; de terra erigi se nō auderet. Be-
nedictus xpi ihesu famulus p̄ semetip̄m
dignatus est accedere ad regem p̄stas
tumq; de terra leuare ⁊ de suis actibus
inceptauit. atq; in paucis sermonibus
multa que illi erant ventura prenūcia-
uit dicēs Multa mala facis multa ma-
la fecisti. iam aliquādo ab iniquitate cō-
p̄sce Equidē romam ingressus es mas-
te transiturus nouem annis regnans
deamo morieris. Nūb; auditis rex ve-
hementer terzitus. oratione petita reces-
sit. atq; ex illo iam tempore minus cru-
delis fuit et nō multo post romā adiit.
ad siciliam perrexit anno aū regni sui
decimo omnipotentis dei iudicio regnū
eum vita p̄didit.

Preterea Canusine antistes ecclesie
ad eundē dei simulū venire cōsue-
uerat. quē vir dei p̄ vite sue merito val-
de diligebat. Is itaq; dum cū illo de in-
gressu regis Totylie et romane vrbis
perditione colloquium habere dixit. Per
hunc regem ciuitas ista destruetur. vt
iam amplius nō inhabitetur Cui vir do-
mini respondit Roma agminibus nō ester-
minabilis s; rēpestibus choruscis turbini-
bus ac terzemu fatigata inardescet in
se metip̄la Cui⁹ p̄phete miseria nobis
iā facere sūc luce clariora. q̄ in hac vrbē

*De p̄pheta quā dixit antistes ciuitate
istā destruetur. romae vrbē p̄tollia
regē.*

*glia q̄da clia et demonio libatq; p̄p̄
p̄p̄ uō custodit tād zūa nq̄m q̄p̄ia*

dissoluta memia. euerfas domus destrus-
ctas ecclesias turbine cernm⁹. etusq; es-
dificio longo senio lassata qz rums cee-
brescentib; p̄sternant videmus. quāuis
hoc Honoratus ei⁹ discipul⁹ cui⁹ michi
telacione cōpertum est nequaquā ex ore
illius audisse se phibet. s; qz hoc dixetit
dictum sibi a fratrib; fuisse testatur.

Eodem quoq; tempore quidam a-
quinensis ecclesie cleric⁹ demonio
vexabatur qui a venerabili viro Con-
stando eiusdem ecclesie antistite p̄ mul-
ta fuerat martirum loca transmissus vt
sanari debuisset. Sed sancti dei marti-
res noluerunt ei sanitatis donum tribu-
ere vt quanta esset in benedictio gracia
demonstrarent. Quāto itaq; est ad om-
nipotentis dei famulum benedictum qui
ihesu cristo dommo p̄ces fundens an-
tiquum hostem de obsessio homine pro-
tinus expulit. Cui sanato p̄cepit dicēs
Vade ⁊ post hec carnem non cōmedas
ad sacrum ordinem numquā accedere
p̄sumas. Quacumq; autem die sacrū
ordinem temerarie p̄sumpseris. statim
iuri dyaboli iterum mandpaberis. Dis-
cessit igitur clericus sanus et sicut r̄re-
re solet animum pena recēs ea que vir
dei p̄ceperat interim custodiuit. Cum
vero post annos multos omnes prior-
es illi⁹ de hac luce migrassent ⁊ nimo-
res suos sibi met supponi in sacels ordi-
nib; cerneret vrbā viri dei quasi ex lon-
go tempore oblitus postposuit atq; ad
sacrum ordinem accessit quem mortis
q̄ reliquerat dyabolus tenuit eū. p̄ vrbā
re quousq; animam eius excuteret non
cessauit.

Idem.

Epre vir dei diuinitatis vt video etiā se-
creta penetravit q̄ p̄sperit hūc clericum
idcirco dyabolo traditū ne ad sacrū or-
dinē auderet accedere. **Gregorius.**

Dare diuinitatis secreta nō nosset, qui diuinitatis precepta seruaret cum scriptū sit qui adheret dño vnus spiritus est.

Petrus.
Si vnus sit cū domino spiritus q̄ dño adheret. quid est q̄ itez isdē egregi⁹ predicator dicit. quis cognouit sensum domini. aut q̄s cōsiliat⁹ ei⁹ fuit. Valde em̄ esse incōueniens videtur ei⁹ sensum cum quo vnū factus fuerit ignorare.

Gregorius.
Sancti viri inquantum cum deo vnū sunt. sensum domini nō ignorant. Nam isdē q̄ ap̄s dicit. Quis em̄ scit hominum que sūt hominis. nisi spiritus hominis qui est i ipso. Ita et q̄ dei sunt nemo cognouit nisi spirit⁹ dei. Quia ut se ostenderet nosse que dei sunt adiungit. Nos autē nō spiritū hui⁹ mūdi accepimus. s̄ spiritum qui ex deo est. Hinc iterum dicit. Qd̄ oculus nō vid. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. que ip̄parauit deus diligentib⁹ se nobis autē reuelauit p̄ spiritum suum.

Petrus.
Et ergo eidem ap̄o eā que dei sūt p̄ dei spiritū sūt reuelata. quomō sup̄ hoc qd̄ p̄posui premisit dicens. O altitudo diuinitatum sapientie et scientie dei q̄ in cōprehensibilia sūt opa ei⁹ et inuestigabiles vie ei⁹. Sed rursus michi b̄ dicēti alia suboritur questio. Nā dauid p̄p̄ a dño loquitur dicens. In labijs meis p̄nunciaui omnia iudicia oris tui. Et cū minus sit nosse q̄ etiā p̄nūciare quid est qd̄ paulus in cōprehensibilia esse dei iudicia asserit. Dauid autē hec se omnia nō solum nosse s̄ etiā in labijs p̄nūciasse testatur.

Gregorius.
Ut utraq̄ hec tibi superius s̄ breuiter respondi dicens q̄ sancti viri inquantum cū dño sūt sensū domini

*Quid inquit dicitur ad adhe-
rentem spiritui dei eo quod ipse
est cum spiritu dei et ita quod
fuit iudicia eius*

nō ignorāt. Om̄s em̄ q̄ deuote dñm se
quūtur etiā deuocōe cū deo sūt. et adhuc
carnis corruptibilis graui pondere cū
deo nō sunt occultaq̄ dei iudicia inq̄rū
tūcti s̄ scūt inq̄rū distūcti s̄ nesciūt.
Quia em̄ secreta ei⁹ adhuc p̄fecte non
penetrant in cōprehensibilia eius iudicia
esse testantur. qui vero mente ei inherēt
atq̄ inherendo vel sacris scripture elo-
quijs vel occultis reuelacionib⁹ inquan-
tum acapit agnoscant et nouerūt hec
et p̄nūciant. Iudicia igit̄ que deus ta-
cet nesciūt. q̄ de⁹ loquitur scūt. Vnde et
dauid p̄pheta cū dixisset. In labijs meis
p̄nunciaui omnia iudicia p̄tin⁹ addidit
oris tui. Ac si ap̄e dicat. Ego iudicia et
nosse et p̄nūciasse potui que te dixisse
cognoui. Nā ea que ipse non loqueris
a nostra p̄cudubio cognicione abscon-
dis. Concordat ergo p̄phetica ap̄licam
sententia. q̄ et in cōprehensibilia sūt dei
iudicia et tñ que d̄ ore ei⁹ p̄lata fuerint
humani labijs p̄nūciantur qm̄ scire
ab om̄ib⁹ et p̄lata p̄di possūt et occul-
tati nō possunt.

Petrus.
Robiectione mee q̄stiuēte paruit cā-
racione. S̄ q̄so te si qua sūt adhuc de
viri hui⁹ virtute s̄uige.

Gregorius.
Ut quidam nobilis Theoprote
nomine eiusdē Benedicti patris
fuerat amonidone conuersus. q̄ p̄ vite
sue merito magnam apud eum famili-
aritatis fiduciam habebat. Hic cū qua-
dam die eius cellam fuisset ingress⁹ hūc
amarissime flentem reperit. Cumq̄ diu
subsisteret. eiusq̄ non finiri lacrimas vi-
deret. nec tñ ut vir dei cōsueueret orādo
plangeret s̄ merendo q̄ nam causa tanti
luctus existeret inquisiuit. Cui vir dei
illico respondit. Omne hoc monasteriū
qd̄ cōstruxi et cūcta que fratrib⁹ ip̄parau
omnipotentis dei iudicio gentib⁹ tradita

*Et hoc b̄ benedict⁹ dicens d̄p̄latoz mōstoy
fuit p̄fect⁹ nāl tñ duo quēdā*

sunt. Dixit autem obtinere potui ut michi ex hoc loco anime concederentur. Cuius vocem tunc theoprobis audiuit nos autem cernimus qui destructum modo a longobardorum gente eius monasterium scimus. Posturno enim tempore et quiescentibus fratribus nuper illic longobardi ingressi sunt. Qui diripientes omnia ne unum quidem hominem illic tenere potuerunt sed impleuit omnipotens deus quod fidei famulo Benedicto promiserat ut si res gentibus traderet animas custodiret. Quia in te pauli vicem video tenuisse Benedictum. Tuus dum nauis rerum omnium iactantia perulit ipse in consolatione vitam omnium qui cum eo comitabantur accepit.

Quodam quoque tempore exhilaratus noster quem ipse conuersum non fuit transmissus a domino suo fuerat ut de viro in monasterium vino plena duo lignea vasa que vulgo flassones vocantur deferret. Qui vni detulit alterum vero pergens in itinere abscondit. Vir autem domini quem facta abscondita latere non poterant vnum cum gratiarum actione suscepit et discedente puerum monuit dicens. Vide fili ne de illo flassone quem abscondisti iam bibas sed inclina illum caute et inuenis quid intus habet. Qui confusus valde a dei homine exiit. Et reuersus volens adhuc probare quod audierat cum flassonem inclinauisset de eo protinus serpens egressus est. Tunc predictus exhilaratus puer per hoc quod in vino reperit expauit malum quod fecit.

Non longe autem a monasterio vicus erat in quo non minima multitudo hominum ad fidem dei ab idolorum cultu Benedicti fuerat exhortatione conuersa. Ibi quoque quedam sanctimo-

Deo q' rogatus mappulas accepit si stulte se egisse gēba prouoluit pater

males femine inerat et crebro illuc per exhortationis animabus fratres suos mittere benedictus dei famulus curabat. Quadam vero die misit ex more sed is qui missus fuerat monachus post admonitionem factam a sanctimonialibus feminis rogatus mappulas accepit sibi quoque eas abscondit in sinu. Qui mox ut reuersus est eum vir dei vehementissima amaritudine cepit increpare dicens. Quomodo ingressa est iniquitas in sinu tuo. At ille obstupuit et quid egisset oblitus unde corripiebatur ignorabat. Cui ait. Nunquid ego illic presens non eram quando ab anallis dei mappulas accepisti tibi quoque eas in sinu misisti. Qui mox eius vestigijs prouoluit stulte se egisse penituit et eas quas in sinu absconderat mappulas abiecit.

Quadam quoque die dum venerabilis pater vespertina iam hora corporis alimenta peraperet eius monachus cuiusdam defensoris filius fuerat qui ei ante mensam lucernam tenebat. Cuius vir dei edere ipse autem cum lucerna ministerio astat et cepit per superbie spiritum in mente sua tacitus voluere et per cogitationem dicere. Quis est hic cui ego manducanti assisto lucernam teneo seruicium impendo. Quis sum ego ut isti seruiam. Ad quem vir dei statim conuersus vehementer cum cepit increpare dicens. Signa cor tuum frater quid est quod loqueris. Signa cor tuum. Vocatusque statim fratribus precepit ei lucernam de manibus tolli ipsum vero iussit a ministerio recedere et sibi hora eadem quietum sedere. Qui requisitus a fratribus quid habuerit in corde per ordinem narrauit quanto superbie spiritu intumuerat et quod contra virum dei verba per cogitationes tacitus dicebat.

Deo q' i ministerio lucerna tenuit et superbie p'ord agitata q' statim v'it p'imo affectus

De q' q' v'it abito dit q' b' b'ndeto de ferre debuit

dictis. Numquid sicut promisi non veni.
Cum cum ipsi dicerent quando venisti re-
spondit. Numquid virisq; vobis dor-
mientibus non apparui et loca singula
designavi. It. et sicut per visionem vidi-
stis omnem habitaculum monasterii ita
construite. Qui hec audientes vehementer
admirati ad predictum predum sunt
reversi et cuncta habitacula sicut ex re-
velatione didicerant construxerunt.

Petri velim **Petrus**
quo fieri ordine potuit ut longe
responsum dormientibus diceret quod
ipsi per visionem audirent et recognos-
cerent.

Gregorius

Quid est quod perscrutatus rei geste
ordinem ambigis petre. Liqueat p-
fecto quia mobilioris nature est spiritus
quam corpus. Et certe scriptura teste noui-
mus quod propheta ex iudea subleuatus
repente est cum prandio in chaldaea depo-
situs quo videlicet prandio prophetam
refecit sequi repente in iudea iterum inue-
nit. Si igitur tam longe abacuc potuit
sub momento corporaliter ire et prandi-
um deferre quid mirum si benedictus pa-
ter obtinuit quantum iret per spiritum et fra-
trum quiescentium spiritibus necessaria narra-
ret ut sicut ille ad cibum corporis corporaliter pe-
rexit ita iste ad institutio spiritum vite
spiritualiter pgeret.

Petrus

Manus tue locutionis testis a me
fateor dubietatem mentis. Sed
velim nosse in communi locutione qua-
lis iste vir fuerit

Gregorius

Ut ipsa petre communis eius locu-
tio a virtutis erat pondere vacua
quia cuius cor sese in altis suspenderat
nequaquam verba de ore illius in casum
cadebant. Si quid vero unquam non
iam decernendo si mimando diceret tantas
vires sermo illius habebat ac si hoc si

dubie atque suspense sed iam per senten-
tam protulisset. Nam non longe ab eis
monasterio due quedam sanctimonia-
les femine nobilioze genere exorte in lo-
co proprio conuersabantur quibus qui-
dam religiosus vir ad exterioris vite
usum prebebat obsequium. Sed sicut
nonnullis solet nobilitas generis pa-
rate ignobilitatem mentis ut minus se
in hoc mundo despiciant qui plus se ce-
teris aliquid fuisse meminerunt nec-
dum predicte sanctimoniales femine
perfecte linguam suam sub habitus
sui freno restrinxerant et eundem religi-
osum virum qui ad exteriora necessaria
eis obsequium prebebat incautus sepe ser-
monibus ad incontinentiam prouocabant
Qui cum diu ista tollerare perrexit ad
dei hominem quantusque patetetur verbo-
rum contumelias enarratur. Vir autem
dei hec de illis audiens eis protinus man-
dauit dicens corrigite linguam vestram
quia si non emandaueritis excommu-
nico vos. Quam videlicet excommuni-
cationis sententiam non proferendo in-
tulit sed mimando. Ille autem a pristinis
moribus nihil mutare intra paucos
dies defuncte sunt atque in ecclesia sepul-
te. Cumque in eadem ecclesia missarum so-
lemnia celebrarentur atque ex more dia-
conus clamaret si quis non communis-
cat det locum nutriti earum que per eis
solet oblatione domino offerre consue-
uerat eas de sepulchris suis progredi et
extra ecclesiam videbat. Quod dum sepius
cerneret quod ad vocem diaconi clamantis
exiebant foras atque intra ecclesiam per-
manere non poterant ad memoriam rediit
quod vir dei ille adhuc viventibus mandauit
Eas quippe se omuione priuare dixerat nisi
morem suum et verba corrigerent. Tunc ser-
uo dei cum graui merore indicatum est

*soluit dicitur petrus ex
abacuc et daniet*

*et duabus spiritualibus fecit quod frenauerit linguam quod spiritus vult quod vult
quod quoniam mater et si eis nobis de daret daret quod non quoniam daret locum
vult per calceum quoniam*

Qui manu sua p[ro]p[ri]us oblationem de-
dit dicens Ite et hanc oblatione[m] p[ro] eis
offerat domino facite et ulterius excom-
municate non erunt. Quae dum oblatio p[ro] eis
fuisse[m] immolata et a dyacone iussu mor-
tem clamarum est ut non communicantes
ab ecclesia exirent. ille exire ab ecclesia
ulterius visse non sunt. Quia ex re indu-
bitanter patuit quod dum inter eos qui com-
munionem p[ro]lati sunt a domino p[ro] sua mi-
nime recederet communionem a domino p[ro] sua
domini receperunt.

Petrus.

Quam valde quod videtur quod vener-
abilis et sanctissimus vir adhuc
tamen in hac carne corruptibili degitum
potuisse animas solvere in illo iam multis
bilibi iudicio colligat.

Gregorius.

Nam quod nam petre in hac adhuc
carne non erat qui audiebat. quod cum
quod ligaveris super terram eris ligatus in ce-
lis et que solueris super terram soluta erunt
et in celis. Cum nunc vitam et ligando
et soluendo obtinent quod locum sancti re-
gimini fide et moribus tenet. Quod ut tam-
ta valeat homo de terra. celi et terre condi-
tor in terram venit e celo atque ut iudicare
caro etiam de spiritalibus possit hoc ei largi-
ri dignatus est. facit p[ro] hominibus deus
caro quod inde surrexit ultra se infirmitas
nostra unde sub se infirmata est firmis-
tas dei.

Petrus.

Qui virtute signorum concordit loqu-
tur iudo verborum.

Gregorius.

Quadam die dum quidam eius
puerulus monachus parentis suos
ultra quam debebat diligens. atque ad cor-
rum habitaculum tendens sine benedicti-
one de monasterio exisset eodem die mox
ut ad eos pervenit defunctus est. Cumque
esset sepultus die altero pedum foras
corpus eius inventum est. Quod rursus tra-
dere sepulture curaverunt. Sed sequenti

q[uod] h[oc] h[ab]et aut[em] si in eis p[ro]p[ri]e d[icitu]r p[er]

q[uod] quod p[ro]p[ri]e que in p[ro]p[ri]e q[uod] b[ea]ta
g[ra]tia no[n] habuit

die it[er]um pedum exterius atque inhumatum
sicut prius inuenerunt tunc co[n]ate
ad benedicti patris vestigia currentes
cum magno fletu praerunt ut ei sua gra-
tiam largiri dignarentur. Quibus vir dei
manu sua p[ro]p[ri]us communionem domini
corporis dedit dicens Ite atque hoc domini
cum corp[us] super pedibus eius ponite et sic
eum sepulture tradite. Quod dum factum
fuisse[m] susceptum corpus eius terra tenuit
nec ultra piecit. pendis petre apud
iherosolimam existim dominum eius meritis ille
vir fuerit ut eius corp[us] etiam terra piece-
rit quod benedicti gratiam non haberet.

Perpendo plane et ve-
hementer sup[er]bo.

Petrus.

Gregorius.

Perdidit autem eius monachus. Mobili-
tati mentis deditus erat et p[ro]ma-
nere in monasterio nolebat. Cumque cum
vir dei assidue corripere et frequent[er] ad-
moneret ipse vero nullomodo obtemperaret
in congregatione p[ro]fiteri. atque in opor-
tunis precibus ut relaxaretur innumeret
quoad die idem venerabilis pater nimi-
tatis eius odio affectus iratus iussit ut
discederet. Qui mox ut monasterium exiit
contra se assillere apto ore dyaconem in-
venire inuenit. Cumque cum idem dyaco-
ni apparuerat deuorare vellet. atque ipse
se tremens et palpitans magnis vocibus
clamare dicens Currite currite quod dyaco-
ni ille me deuorare vult. Currentes autem fra-
tres dyaconem minime viderunt. sed it[er]um
invenit atque palpitantem monachum
ad monasterium reducerunt. Qui statim
p[ro]misit nunquam se esse iam a monasterio
recessurum. atque ex hora eadem in sua
missionem p[ro]mansit. quippe qui sancti vi-
ri orationibus contra se assillere dyaconem
viderat quem prius non videndo sequebatur.

Sed neque h[ic] silens puto quod illustri
viro apto narrante cognoui.

q[uod] p[ro]p[ri]e que alit a mobo clafato

Deo q[uod] imp[er]atoribus p[ro]p[ri]e
forba clafato a mobo clafato
si mox q[uod] exuit dyaconem
q[uod] se videt q[uod] ead[em] d[icitu]r vult

Qui aiebat patris sui puerum mortuo
elefantino fuisse correptum ita ut iam pi-
lis caedibus cutis intumesceret atque in-
crescentem saniem occultare non posset
Qui ad virum dei ab eodem patre eius
missus est et saluti pristinae sub omni ce-
leritate restitutus. *Deo q' vocabat a corde
suo p' xii solidos que v' p' q'plabat*

Neq' illud taceam quod eius disci-
pulus peregrinus nomine nar-
rare consueuerat quia die quadam fide-
lis vir quidam necessitate debiti copul-
sus vnum sibi fore remedium credi-
dit si ad dei virum pergeret et que eum
vigeret debiti necessitas indicaret. Ve-
nit itaque ad monasterium omnipotentis
dei famulum reperit quia a creditore su-
o pro duodecim solidis grauiter afflige-
re intinuit. Qui venerabilis pater
nequaquam se habere duodecim solidos
respondit sed tamen eius mopiam blan-
da locutione consolatus ait. Vade et
post bidentium reuertere quia desit hodie
quod tibi decem dare. In ipso autem bi-
duo more suo in oratione fuit occupat-
us. Cum die tercio is qui necessitate
debiti affligebatur redijt super arcam
vero monasterij que erat frumento ple-
na subito tredecim solidi sunt inuenti.
Quos vir dei deferri iussit et afflicto pe-
titori tribuit dicens ut duodecim redde-
ret et vnum in expensis proprijs habe-
ret. Sed ad ea nunc decem que eius
discipulis in libri huius exordio p'ci-
pi' referentibus agnouit. *Deo q' v' deo
moxuato colore cutis minuit ut Lepre*

Quidam vir grauissima aduer-
sarij sui emulatione laborabat
cuius ad hoc usque odium pro-
rupit ut nescienti in potu venenum da-
ret. Qui quamuis vitam auferre non
valuit cutis tamen colorem mutauit

ita ut diffusa in corpore eius varietas
lepre morem imitari videretur. Sed
ad dei hominem deductus salutem pristi-
nam acus recepit. Nam mox ut eum
contigit omnem cutis illius varietatem
fugauit. *De oleo augumentato in
dolio et vase vitreo confectio*

Et quoque tempore quo alimentor-
um inopia campaniam grauiter
affligebat vir dei diuersis indigentibus
monasterij sui cuncta tribuerat ut pe-
ne nichil in cellario nisi parum quod olei
in vitreo vase remaneret. Tunc quidam
subdiaconus agapdus nomine aduer-
sit magnopere postulans ut sibi ali-
quantulum olei dari debuisset. Vir au-
tem dominum qui cuncta decreuerat in-
terea tribuere ut in celo omnia reser-
uaret hoc ipsum parum quod remanse-
rat olei iussit petenti dari. Monachus
vero qui cellarium tenebat audiuit qui-
dam iubentis verba sed implere distulit.
Cumque post paululum si id quod iuss-
erat datum esset inquireret respondit
monachus se minime dedisse quia si il-
lud ei tribueret omnino nichil fratri-
bus remaneret. Tunc iratus alijs pre-
cepit ut hoc ipsum vas vitreum in
quo parum olei remansisset videbatur
per fenestram proicerent ne in cella
aliquid per inobedientiam remaneret.
Factumque est. Sub fenestra autem ea-
dem ingens precipitium patebat saxo-
rum molibus asperum. Proiectum ita-
que vas vitreum venit in saxis sed sic ma-
nit in colome ac si proiectum minime
fuisset ita ut neque frangi neque oleum
effundi potuisset. Quod vir domini pre-
cepit leuari atque ut erat integrum peten-
ti tribui. Tunc collectis fratribus mote-
dientem monachum de infidelitate sua
et superbia coram omnibus increpauit

Qua incepcione cōpleta, sese cū eisde
fratribz in oracionem dedit. In eo autē
loco ubi cū fratribz orabat, vacuū erat
ab oleo dolium ⁊ cooptum. Cumq; san
ctus vir in oracione p̄sisteret, cepit ope
rimentum eiusdem dolij oleo excrecere
subleuari. Quo cōmoto atq; subleuato
oleum qd excreuerat ora dolij transien
s paumentū locū i quo incubuerat mun
dabat. Qd benedictus dei famul⁹ ut as
perxit p̄tinus oracionem cōpleuit, atq;
in paumentū oleum defluere cessauit.
Tūc diffidentem inobediētiq; fratrem
laic⁹ admonuit, ut fidem habere discerz
et humilitatem. Idē vero frater salubris
correptus erubuit, qz venerabilis pater
virtutem omnipotentis domini quā ad
mōmōne intināuerat, miraculis ostē
debat, nec erat iam ut qsq; de eis p̄missi
onibz dubitare posset, qui in uno eodēq;
momento pro vitreo vase p̄ne vacuo
plenū oleo dolū reddidisset.

O Adam die dum ad beati jobis
oratorū qd in ipso montis celsi
tudine situm ē p̄geret, ei antiqu⁹ hostis
in mulo media specie obui⁹ factus est
coru ⁊ trepidam ferens. Quē cum re
quisisset dicens, Quo vadis ille respon
dit. Ecce ad fratres vado p̄oracionem eis
dare. Itaq; p̄rexit venerabilis benedict⁹
ad oracionem. Quā cōpleta oratus re
dijt. Malign⁹ vero spiritus vnū seniore
monachum muenit aquā haurientem
in quē statim ingressus est, cūq; in terrā
p̄ieat et vehementissime vexauit. Quē
cum vir dei ab oracōe rediēs tam crude
liter vexati conspiceret, ei solūmodo ala
pam dedit et malignū ab eo spiritū p̄
tinus excussit, ita ut ad eum redire vlti
mus nō auderet.

Petr⁹.
Eilm nosse hec tanta miracula si
virtute semp oracōis impetrabat

De maligno spū quō se i foras
media fuisse mal⁹ ⁊ seniore mōnā
obpedit s. clapa s. b. libit⁹ ⁊

an aliquando etiā solo voluntatis exi
bebat nutu.

Gregorius.

O Si deuota mente deo adheret cū
rerum necessitas exposcit, exhibe
re signa modo vtroq; solēt ut mira que
q; aliquādo ex p̄ce faciant, aliquando
ex potestate. Cum em̄ iob⁹ dicit quorū
quot autē receperūt eū dedit eis p̄ testa
tem filios dei fieri qui filij dei ex potesta
te sūt, quid mirum si signa facere ex po
testate valeant. Quia em̄ vtroq; modo
miracula exhibeant testat⁹ pet⁹, qui tba
batā mortuam orando suscitauit, ana
miam vero ⁊ saphiram mēcentes morti
incepando tradidit. P̄eq; em̄ orasse in
eorū extincōne legitur, s. solūmodo cul
pam quā p̄petrauerant incepcasse. Con
stat ergo qz aliquando hec ex potestate
aliquando vero exhibent ex postulacōe
dum ⁊ istis vitam incepcando abstulit
et illi reddidit orando. P̄am duo q; fide
lis dei famuli benedict⁹ ⁊ facta nunc re
plico in quibz aperte clareat, aliud hūc
accepta diuinitus ex potestate, aliud ex
oracione potuisse.

Gregorius quidā halla nomine p̄f
die fuit arriane qui totius regis
eorum temporibz oria catholicæ ecclesie
religiosos viros ardore i manissime cru
delitatis exarsit, ita ut quisq; ei cleric⁹
monachusue ante faciem venisset ab eis
manibz vn⁹ nullomodo exiret. Quadā
vero die auasi de sue estu succensus i ra
pinam rerum inhians, dum quēdam ru
sticum tormentis crudelibz affligeret eū
q; p̄ supplicia diuersa lamaret, vic⁹ p̄
mis rusticus sese res suas benedictio dei
famulo cōmendasse p̄fessus est, ut dum
hoc a torquente credis suspensa intetm
crudelitate, ad vitam hore raperentur.
Tūc idem halla cessauit rusticū tormēt
affligere, sed eis brachia loris fortibus

De halla q; anā est q; v̄stia
quē exarsit quē b̄ v̄r ab halla
pote p̄lo v̄stia libet

Si fidelis dno adhēt
v̄r nōte p̄stere fāt
p̄ma
Nota 6

astringens ante equum suum cepit im-
 pellere ut quis esset benedictus qui eius
 res susceperat demonstraret. Quem li-
 gatis brachijs rusticus antecedens dux-
 it ad sancti viri monasterium eumque
 ante ingressum ecclesie solum sedentem
 reperit et legentem. Eodem autem suble-
 quenti et sequenti zalle rusticus dixit
 Ecce ille est de quo dixeram tibi benedi-
 ctus pater. Quem dum seruido spiritu
 et peruerse mentis insania fuisset intui-
 tus co terrore quo consueuerat actu-
 rum se existimans magnis cepit vo-
 cabus clamare dicens. Surge sur-
 ge et res istius rustici redde quas ac-
 cepisti. Ad cuius vocem vir dei pro-
 tinus oculos leuauit a lectione eum-
 que intuitus mox etiam rusticum qui
 ligatus tenebatur attendit. Ad cuius
 brachia dum oculos deflexisset miro
 modo tanta se celeritate ceperunt illis
 gata brachijs loza deuoluere ut dissol-
 ui tam condite nulla hominum festina-
 one potuissent. Cumque is qui ligatus
 venerat cepisset subito astare solutus ad
 tante potestatis vim tremefactus zalla
 ad terram corruit et ceruicē crudelitatis
 tigide ad eius vestigia inclinans se ora-
 tionibus illius commendauit. Vir au-
 tem sanctus a lectione minime sur-
 rexit sed vocatis fratribus eum intro-
 dus tolli ut benedictionem acciperet pre-
 cepit. Quem ad se reductum ut a tan-
 te crudelitatis insania quiescere debet
 admonuit. Qu fractus recedens mi-
 ulterius petere a rustico presumpsit
 quem vir domini non tangendo sed
 respiciendo soluerat. Ecce est pater quod
 dixi quia hi qui omnipotenti deo fa-
 miliaris seruiunt aliquando mira fa-
 cere etiam ex potestate possunt. Qui
 enim ferocitatem gothi terribilis sedens

repressit loza vero nodosque ligature
 que innocentis brachia astrinxerant
 oculis dissoluit ipsa miraculi celeritas
 te indicat quia ex potestate acceperat
 habere quod fecit. Rursum quoque qua-
 le quantumque miraculum orando vas-
 lut obtinere subiungam *de pueris qui
 vixta que a mortuis suscitant*

O Madam die cum fratribus ad ag-
 gri opera fuerat egressus. Quidam
 vero rusticus defuncti filij corpus in ul-
 mis strens orbatus lucu estuans ad
 monasterium venit Benedictum patre
 quesivit. Cum ei dictum esset quia idem
 pater cum fratribus in agro moraretur
 protinus ante monasterij ianuam cor-
 pus extincti filij proiecit et dolore tur-
 batus ad inueniendum venerabilem pa-
 trem sese conatus in cursum dedit. Eade-
 vero hora vir dei ab agri opere iam cum
 fratribus reuertebatur. Quem mox ut
 orbatus rusticus asperxit clamare cepit
 Redde filium meum redde filium meum
 Vir autem dei in hac voce substitit dis-
 cerna. Numquid ego filium tuum tibi
 abstuli. Cum ille respondit. Mortuus est
 vni resuscita eum. Quod ut mox dei famu-
 lus audiret valde contristatus est di-
 cens. Recedite fratres recedite hec nos
 ista non sunt sed sanctorum aposto-
 lorum sunt. Quid nobis onera vultis
 imponere que non possumus portare
 At ille quem minus cegebat dolor
 in sua petitione persistit iurans quod non
 recederet nisi eius filium resuscitaret.
 Quem mox dei famulus inquisiuit di-
 cens. Vbi est. Cum ille respondit. Ecce
 corpus eius ad ianuam monasterij
 facit. Vbi dum vir dei cum fratribus
 peruenisset flexit genu et super corpus
 seculum infantis incubuit seseque ere-
 gens ad celum palmas tendit dicena

oratio

Dominice nō aspicias peccata mea s̄ fr̄
am hui⁹ hominis q̄ resuscitari filiū su
um rogat et redde in hoc corpusculum
animam quā abstulisti. Vir in oracōne
verba cōpleuerat et regrediēte anima ita
corpusculum pueri omne ostremuit ut
sub oculis omnīū q̄ adstant apparuerit
oculsiōne mirifica tremendo palpitasse
Qu⁹ mox manum tenet et eū patri vir
uentem atq; incolomē dedit. Liqueat pe
tre q; hoc miraculum in potestate non
habuit qd̄ prostratus p̄c̄it ut exhibere
potuisset.

Petr⁹

Sic cūcta esse ut asseris oīstat pa
tenter q; verba que p̄posueras re
bus p̄bas. S; queso te ut indices si san
cti viri omnia q̄ volunt possunt et cū
cta impetrant q̄ desiderant obtinere.

Gregori⁹

Quis nam erit p̄tre in hac vita
paulo sublimior q̄ de carnis sue
stimulo ter dominū rogauit et tamē qd̄
voluit obtinere nō valuit. Ex qua te
necesse est ut tibi de venerabili patre Be
nedictō narrem q; fuit qd̄dam qd̄ vo
luit sed nō valuit implere. Soror nā
q; eius scolastica nomine omnipotenti
domino ab ipso infante tempore dedica
ta ad eum semel p̄ annum venite cōsue
uerat ad quā vir dei nō longe extra ier
nuam in possessione monasterij descen
debat. Quadā vero die venit ex more
atq; ad eam cum discipulis venerabilis
eius descendit frater. Qui totum diē in
dei laudib; sacrisq; colloquijs ducentes
incubentib; iā noctis tenebris simul ac
ceperunt alios. Cumq; ad mensam seder
tent et inter sacra colloquia tardior se
hora p̄traheret eadem sanctimonialis fe
mina soror eius eum rogauit dicens.
Queso te ut ista nocte nō me deseras ut
usq; mane aliqd̄ d̄ celestis uite gaudijs

loquamur. Cui ille respondit. Quid est
qd̄ loqueris soror. Manere extra cellā
nullatenus possum. Tanta vero erat celi
serenitas ut nulla in aere nubes appare
ret. Sanctimonialis autē femina cū ver
ba fratris negantis audisset insertas di
gitis manus super mensam posuit et ca
put in manib; omnipotentē dominū ro
gatura declinauit. Cumq; leuaret de me
sa caput tanta coruscationis et tonitru
virtus tātaq; inundatio pluue erupit
ut neq; venerabilis benedic⁹ neq; fra
tres q̄ cum eo aduēt ex loca limen quo
cōsederat pedem mouere potuissent. S; a
ctimonialis quippe femina caput i ma
nibus declinans lacrimarū fluuiū in me
sam fuderat p̄ quē serenitatem aeris ad
pluuiā traxit. Nec paulo tardior post o
rationem inundatio illa secuta est. S; tā
ta fuit ouenienda orationis et inundat
ionis ut de mensa caput iam cum toni
truo leuaret quatin⁹ vnū idēq; esset
momentū et leuare caput et pluuiā des
ponere. Tunc vir dei inter coruscōes et
tonitruos atq; ingentis pluue munda
tionem videns se ad monasterium non
posse remeare cepit cōqueri cōtristatus
dicens. Parcat tibi omnipotens de⁹ so
ror quid est qd̄ fecisti. Cui illa respōdit
Ecce te rogavi et audire me noluisti ro
gavi dominū meum et audiuit me. Mo
do ergo si potes egredere et me dimissa
ad monasteriū recede. Ipse autē exire ex
teretum nō valens qui remanere spōte
noluit in loco māsit inuitus. Sicq; fa
ctum est ut totam noctem pugilem
ducerent atq; p̄ sacra spiritalis uite col
loquia sese vicaria relatione sacarent.
Qua de re dixi eum voluisse aliquid si
minime potuisse q; si venerabilis viri me
tem aspiciamus dubium nō est quin ean
dem serenitatem voluerit in q̄ descēderat

De sc̄ta scolastica q̄luc adu⁹ pluuiā petiuit ut sacra x̄f̄atib; p̄ noctē
in p̄re suo ludo p̄cedere et obtinuit

permanere sed contra hoc quod voluit
in virtute omnipotentis dei ex femine
pectore miraculum inuenit. Nec mirum
quod plus illo femina que diu fratrem vi
dere cupiebat in eodem tempore valuit
Quia enim iuxta iohannis vocem de
us caritas est iusto valde iudicio illa
plus potuit que amplius amavit.

Fratres multum placet **Petrus**
quod dicit. **Gregorius.**

Quamque die altero eadem venerabi
lis femina ad cellam propriam
recessisset vir dei ad monasterium redi
it. Cum vero post triduum in cella con
sistens eleuatis in aera oculis vidit et
iusto sororis sue animam de eius corpo
re egressam in columbe specie celi secre
ta penetrare. Qui tante eius glorie
congaudens omnipotenti deo in ymnis
et laudibus gratias reddidit cuiusque obi
tum fratribus denuntiavit. Quos et
am protinus misit ut eius corpus ad
monasterium deferrent atque in sepul
chro quod sibi ipse parauerat poneret
Quo facto contigit ut quorum mens
vna semper in deo fuerat eorum quoque
corpora nec sepultura separaret

Alio quoque tempore seruandus
diaconus atque abbas eius mona
sterij quod in campanie partibus a libe
rio quondam patrido fuerat constru
ctum ad eum uisitationis gratia ex more
veneris consueuerat eiusque monasterium fre
quentabat ut quia idem quoque vir do
ctrina gratie celestis infundebat dulcia
sibi iucundam vite verba transfunderent
et suauem cibum celestis patrie quia
adhuc perfecte gaudento non possunt
satis suspirando gustarent. Cumque ho
ra iam quietis exigeret in cuius rursus
superioribus se venerabilis benedictus
in eius quoque inferioribus se seruandus

diaconus collocavit quo videlicet in
loco inferior ad superiora peritus con
tinuabat ascensus. Ante eandem vero
turrim largus erat habitaculum in quo
vtriusque discipuli quiescebant. Cumque vir
dei benedictus adhuc quiescentibus fra
tribus vigilijs nocturne orationis tem
pora praeuisset ad fenestram stans et
omnipotentem deum deprecans subito
in tempesta noctis hora respiciens vi
dit fulsam lucem desuper cunctas tene
bras effugasse tantoque splendore clares
cere ut diem vinceret lux illa que in te
nebris radialet. Mira autem res valde
in hac speculatione secuta est quia si
cut post ipse narrauit omnis etiam
mundus velut sub uno solis radio colle
ctus ante oculos eius adductus est. Qui
venerabilis pater dum intentus oculorum ad
eum in hoc splendore corusce ludis insige
ret vidit germani capuam episcopi a
nimam in spera ignea ab angelis in ce
lum ferri. Tunc tanti sibi testem volens
adhibere miraculi seruandum diaconum
iterato bis terque eius nomine cum cla
moris magnitudine vocauit. Cumque
ille fuisset in solito tanti viri clamore
turbatus ascendit respexit parietemque in
ludo exiguum vidit. Cui tantum hoc
obstupescere miraculum vir dei per or
dinem que fuerant gesta narrauit sta
timque in cassinam castrum religioso vi
ro theoproteo mandauit ut ad capua
nam urbem sub eadem nocte transmit
teret et quid de germano episcopo age
retur agnosceret et indicaret. Factumque
est et reuerendissimum virum Germa
num episcopum is qui missus fuerat
sani defunctum reperit et requirens sub
tiliter agnouit eodem momento fuisse
illius obitum quo vir dominum eius agno
uit ascensum.

Petrus

De obitu iste solas
huc quod vir dei vi
dit. Ipe voluit asse

Quo benedictus comit obitum Germani Capuam episcopi defuncti. Ipsi episcopi. Reli
quos ead

Quo h' fieri potuit: ut o' mundi
collecti an oculos r' d' videri fuit

Mira res valde et vehementer stupe-
da. Si hoc qd dictum est qz ante
oculos ipsi quasi sub vno solis radio
collecti omnis mundus adductus est
sicut nuq exptus sum ita nec comere
scio. quo ordine fieri potest ut mundus
ois ab h' vno videat. **Gregori**

Frum tene petre qd loquor. quia
anime videt creatorem. angusta
est omnis creatura. Quilibet et em par
de luce creatoris asperit. breue ei fit
omne qd creatum est. qz ipsa luce visio
nis intime mentis laxatur sin. tantuq
expanditur in deo ut supior existat mu
do. fit vero ipsa videntis anima etia sup
semetipsam. cuq in dei lumine rapit sup
se in interioribus ampliatur et du sub se
cospicit exaltata comprehendit qz breue
fit qd comprehendere humiliata no pot
rat. Vir ergo qui intueri globum ignei
angelos qz ad celum redeuntes videbat
hec pculubio cernere no nisi in dei lu
mine poterat. Quid itaqz mir si mundu
ante se collectum vidit. qui subleuatus
in mentis lumine exira mundu fuit. Qd
aut collectus mundus ante ei oculos
dicitur. no celum et terra contracta est.
sed videntis animi dilatatus. quomodo
in deo raptus videre sine difficultate po
nit omne qd infra deum est. In illa er
go luce que exterioribus oculis fuit. lux
interior in mente fuit. que videntis ani
mum qz ad supiora rapuit et qua ang
usta essent oia inferiora monstraue.

Petr

Uideoz michi utiliter no intellexisse
que dixeras. quando ex tarditate
mea tantu creuit exposito tua. Sed qz
hec liquide meis sensibus infudisti queso
ut ad narrationis ordinem redeas.

Gregori

Ibet petre adhuc de hoc venerabili

quo b bndicti luxit doctrina

patre multa narrare. s. quedā ei studi-
ose pretereo. qz ad alioru gesta volue-
da festino. hoc autē nolo te lateat. qd
vir dei inter tot miracula quibz in mun-
do clariut. doctrine qz verbo non medio-
citer fult. Nam scripsit monachorum
regulam discreaone preapua. sermone
luculentam. Qui si quis velit subtilis
mores vitamqz cognoscere potest i ea-
dem instruaone regale. oēs magisterij
illis acti inuenire. qz sancti vir nllomo-
do potuit alit docere qz dixit.

Eodem vero anno quo de hac vr-
ta erat exiurus quibusdā discipu-
lis secum conuerfantibz. quibusdā longe
manentibz sanctissimi sui obitus denū-
ciavit diem. presentibz indicans ut aus-
dita p silencia tgeret absentibz indicat
qd vel quale eis signum fieret quando
eius anima de corpore exiret. Ante sex-
tum vero sui exiurus diē apire sibi sepul-
turam libet. Qui mox correptus febri-
bus accepi ardoze fatigari. Cumqz p
dies singulos languor inguisceret. sexta
die portare se in oratoriu a discipulis
fecit. ibiqz exiuru suu dñia corporis et lan-
guinis pceptione muniuit. atqz inter di-
scipulorum manus in beallia membra
sustentans erectis in celum manibz ste-
tit et ultimū spiritu inter verba oracōis
efflauit. Qua scilicet die duobus de eo
fratribz vni in cella commoranti. alteri
autem longius posito reuelatio vni at
qz indistinctis visionis apparuit. Vide-
runt nāqz qz strata pallus atqz innume-
ris corusca lampadibz via recto orien-
tis tramite ab eius cella in celū vsqz ten-
debatur. Cui venerādo habitu vir desup-
clar assitens cuius esset via quā cerne-
rent inquisiuit. Illi autē se nescire pfecti
fuit. Quibz ipse ait. hec est via q dilecti
dño celum benedictus ascendit. Tūc

De obitu b patris quā pdixit se
mori 2 q p' p'ntibz et absentibz fieri

itaq; sancti viri obitum sicut presentia
discipuli viderunt. ita absentes hoc sig
no quod eis predictum fuerat agnoue
runt. Sepultus vero est in oratorio be
ati iohannis baptiste qd destructa ara
Apollinis ipse ostruxit. Qui in ea spe
cu in qua prius habitavit nuncq; si pe
tenti fides erigat. miraculis choruscet.

*De mirabilis ipsa qua
et specia gestis et sanata*

Nuper namq; est res gesta quam
narzo. quedam mulier mente rap
ta dum sensum funditus perdidisset. per
montes et valles silvas et campos. die
noctiq; vagabatur. ibiq; tantummodo
quiescebat. ubi hanc quiescere lassitudo
coegisset. Quadam vero die dum vaga
minum erraret ad beati viri benedicti
specum devenit ibiq; nesciens ingressa
manet. Mane autem facto ita sanato
sensu egressa est. ac si eam numquam in sa
luta capitis vlla tenuisset. que enim vir
te sue tempore in eadem qua accepit sa
lute permansit.

Petrus.

Quid nam esse didimus qd pleru
q; in ipsis q; patrocinij sic esse
sentimus ut non tanta p corpora sua
quanta beneficia per reliquias ostendat
atq; illic maiora signa faciunt ubi mi
nime p semetipsos iacet.

Gregorius

Vbi in suis corporib; sancti marti
res iacent. dubium petre non est
q; multa valeant signa demonstrare sis
cut et faciunt et pura mente querentib;
innumera miracula ostendunt. Sed q;
ab infirmis potest mentibus dubitari.
vtrum ne ad exaudiendum ibi presen
tes sint ubi constat quia in suis corpo
ribus non sint ibi necesse est eos maio
ra signa ostendere ubi de eorum presen
cia potest mens infirma dubitare. Quo
tam vero mens in deo fixa est tanto ma
ius habet fidei meritum quanto illic eos
novit et non iacere corpore et tamen no

*Quid sit non solum sed facit ubi nescit
sed est ubi si prius in voce mentis*

desse ab exauditione. Unde ipsa q; veri
tas ut fidem discipulis aug. et dixit. si
ego non abiero paraclitus non veniet
ad vos. Cum enim constat quia paracli
tus spiritus a patre semper procedat et
filio. cur se filius recessurum dicit ut ille
veniat qui a filio nunq; recedit. Sed
quia discipuli in carne dominum cer
nentes corporeis hunc oculis semp vis
dere studebant recte eis dicitur. Pili ego
abiero paraclitus non veniet. Ac si apre
diceretur Si corpus no subtrahbo. qd
sit amor spiritus non ostendo. et nisi me
deseritis carnaliter cernere numq; me
discens spiritu aliter amare.

Petrus

Laet qd dida.

Gregorius

Liquantum iam a locutione ces
sandum est. ut si ad aliorum mi
racula narranda tendimus loque
di vires multum per silendū reparemus.

Explicit vita beati benedicti abbatis.

Cum viam valde patri-
bus intendo. maiorū fa-
cta reliquerā ita ut pau-
lim miraculū nolane ur-
bis episcopi q̄ multos q̄
rū memini virtute et tpe p̄cessit. memorie
defuisse videat. Sed ad p̄ora nunc re-
deo eaq̄ quanta valeo breuitate p̄stri-
go. Sicut enī bonorū facta innotescere
dāus similibus solent senioribz nostris
p̄ iustorū exempla gradientibz p̄dicti
venerabilis viri celebre nomen innotu-
it eiusq̄ opus admirabile ad eorū se in-
stituenda studia tetendit quorū me ne-
cesse fuit grauitati tam certe credere ac si
ea que dicerent meis oculis vidissem.

Quoniam seuiendum vandaloꝝ t̄ o-
re fuisset italia in campanie pat-
tibus depopulata multiq̄ essent de hac
terza in affricā regione transuadi. vir
dñi paulin⁹ cuncta q̄ ad episcopij v̄sū
habere potuit captiuis indigentibusq̄
largitus est. Cūq̄ iam nichil omnimodo
superesset qd̄ petentibz dare potuiss̄ quo-
dā die quedā vidua aduenit. q̄ a regis
vandaloꝝ genero suū filium in capti-
uitatem fuisse ductum p̄hibuit atq̄ a
v̄ro dei eius p̄cā postulat. si forte
illius dñs hoc dignaretur acceperet. hunc
cum cederet ad p̄pria remeare. Quid vir
dei magnopere petenti femine quid dare
potuisset inq̄rens nichil apud se aliud nisi
se muenit. petentiq̄ femine respondit di-
cens. Mulier quid possim dare nō hēo
sed memetip̄m tolle suū me iuris tui p̄-
fitere. atq̄ ut filiū tuū redpias me vice
illius in seruiciū trade. Ad illa ex ore tā-
ti viri audiens irrisiōem pot⁹ credidit
q̄ cōpāssionem. At ille ut erat v̄t elo-
quentissim⁹ atq̄ apprime exterositibus q̄
studijs erudit⁹ dubitāti femine aq̄. per-
suasit vt audita crederet et p̄ receptiōne

filij se in seruiciū ep̄m tradere non dubi-
ret. pertexere igitur v̄triq̄ ad affricā p̄-
cedente autē regis genero qui eius filii
habebat rogatus se obrulit ac p̄tus pe-
ciit ut ei filii donare debuisset qd̄ cū vir
barbarus. xpo sup̄bie turgid⁹ gaudio
transitorie p̄speritatis inflatus non solū
facere sed etiā audire despicere vidua
subiunxit dicens ecce hūc hominē p̄
vicarium prebeo et solumodo pietatem
in me exhibe michiq̄ v̄nicū filium redde.
Cū ille venusti vultus hominē aspexiss̄
quā artem nosset inq̄siuit. Cui vir dei
paulinus respondit dicens. Artem qd̄
aliq̄ nescio sed ortū bene excolere scio.
Ad vir gētilis valde libenter accepit cū i
nutriēdis holeribz quia peritus ess̄ au-
diuit. Suscepit itaq̄ seruū et roganti
vidue reddidit filium. Quo accepto vi-
dua ab affricana regione discessit pau-
linus verō excolendi horti suscepit curā.
Cumq̄ idem regis gener crebro ingrede-
retur hortū suūq̄ hortulanū requireret
sapientē valde eē hominē uideret amicos
cepit familiares deserere et sepius cū suo
hortulano colloqui atq̄ eius sermonibz
delectari. Cui paulinus cotidie ad men-
sam olera viri. utiq̄ herbas deferre con-
sueuerat. et accepto pane ad curam hor-
ti remeare. Cūq̄ hoc diuicius ageret qua-
dam die suo dñō secū secretus loquēti
ait. Vide qd̄ agas et vandaloꝝ regnū
qualit̄ dispom̄ debeat. p̄uide q̄ rex dñ⁹
et sub omni celeritate est moritur⁹. Ad
ille audiens q̄a ab eodē rege p̄ceteris
diligebatur ei minime tacuit. s̄ quid a
suo hortulano sapienti scilicet viro ag-
nouisset indicauit. Ad dum rex audiss̄
ilico respondit. Ego velle hunc de quo
loqueris hominē videre. Cui gener eius
venerabilis paulini temporalis dñs re-
spondit dicens. Virentes herbas michi

De paulino ep̄o quō se p̄ vidue filio in captiuitate dedit ut multos a impietate liberaret.

In ista historia videtur quod
paulinus viri gētilis valde libenter accepit cū i
nutriēdis holeribz quia peritus ess̄ au-
diuit. Suscepit itaq̄ seruū et roganti
vidue reddidit filium.

ad prandium deferre consuevit. Was ita
q; ad mensam eum deportare faceret quis
sit qui michi hec est locutus agnoscas
Factumq; est et dum rex ad prandium discu-
buit paulinus ex suo ope holera queq;
et virena claratus aduenit. Cumq; hunc
rex subito aspexisset intremuit atq; ac-
cessit ei dominus sibi per filiam propinquo
et secretum quod prius adsecutus erat indica-
uit dicens. Verum est quod audisti.
Pam nocte hac in sompno sedentes
in tribunalibus contra me iudices vi-
dimus quos iste etiam simul sedebat
et flagellum quod aliquando acceperat
eorum michi iudicio tollebat. **S**ed
percutere quis nam sit. **P**am ego
hunc tanti meriti virum populari ut
conspiciatur esse non suspicor. **T**unc re-
gis gener secreto paulinum tulit quis
nam esset inquisiuit. **C**ui vir domini re-
spondit. **S**eruus tuus sum quem pro
filio vidue vicarium suscepisti. **C**umq;
instaret ille requireret non quis esset
sed quis in sua terra fuisset indicaret
atq; hoc ab eo iteratione frequentis in-
quiritiois exigeret. **V**ir domini constri-
ctus magis contumaciombus iam non va-
lens negare quid esset episcopum se fu-
isse testatus est. **Q**uod possessor eius
audiens valde pertimuit atq; humiliter
obtulit dicens. **P**ere quod vis quatenus
ad terram tuam a me cum magno mu-
nere reuertaris. **C**ui vir domini paulinus
ait. **V**nu est quod michi impedire beneficiu
potest ut omnes auratis mee captiuos re-
laxes. **Q**ui cuncti prius in africana regione
repositi cum onustis frumento nauibus per ve-
nerandi paulini viri satisfactionem in eius co-
mitatu laxati sunt. **P**ost non multos vero
dies **R**olandus rex occubuit et flagel-
lu quod ad suam perniciem dispensante deo per fi-
delium disciplina acceperat amisit. **S**icq;

factum est ut omnipotens dei famulus
paulinus vera predicaretur et qui se in ser-
uum solum tradiderat cum multis a ser-
uando ad libertatem rediret illum videli-
cet imitatus qui formam serui assump-
sit ne nos essemus serui peccati. **C**uius se-
quens vestigia palinus ad tempus vo-
luntarie seruus factus est solus ut esset
postmodum liber cum multis. **P**etrus.

Qum me audire contingit quod imi-
tari non valeo flere magis libet
quam aliquid dicere. **G**regorius.

De cuius etiam morte apud eius
ecclesiam scriptum est quia cum
doloze esset lateris tactus ad extrema
perductus est. **C**umq; eius omnis do-
mus in sua soliditate persisteret cubicu-
lum quo iacebat eger facto terremotu
contremuit omnesq; qui illic aderant
nimio terrore concussit. **S**icq; sancta illa
anima carne soluta est. **F**actumq; est
ut magnus paucorum muaderet eos qui pauli-
ni mortem videre potuissent. **S**ed quia
hec quam superius dixi paulini vire
valde est intimata nunc si placet ad
miracula exteriora veniamus que ex mul-
tis iam nota sunt. **E**go tam religioso-
rum virorum relaxatione didici de his
omnimodo ambigere non possum.

Gregorius tempore dum iohannes
vir beatissimus huius romane
ecclesie pontifex ad iustinum seniozem
principem pergeret in chorinthe prius ad-
uenit. **C**ui necesse fuit ut in itinere ad se-
dendu equus requiri debuisset. **Q**ui illic qui
dum vir nobilis audiret equum quem per ma-
gnam mansuetudinem eius diuini sedere consue-
uerat sita et obrulit ut cum ad loca alia per-
ueniret apud equum potuisset inuenire. **D**ebet
ille quem dedit propter suam diuinitatem trans-
mitti. **F**actumq; est ut usque ad aeterni loci posi-
tus vir equo eodem subleuaretur producus esset.

*d' iohanne Romano pontifice q
sedat eo que opus nre mnde
no potat*

Qui mox ut aliu repperit illum que ac
ceperat retrahit. Cumq; eum predicti
nobilis viri cum sedere ex more volu
isset. Ultra no valuit. qz possessione tan
pontificis muliere ferre recusat. Cepit
naq; immenso flatu et fremitu atq; mael:
santi tota corporis motu quasi despicie
do. p'ere. qz post inebria pontificis muli
erem ferre no posset. Ad vir ei prudenter
intuitus. hunc ad eundem venerabile
virum. p'tinus remisit. magnis precibus
petens. ut equu ipse possideret quem iuri
suo sedendo dedicasset. De quo etiam illud
mirabile a nostris senioribus narrari solz
qd et in constantinopolitana vrbē ad por
tam q' vocatur aurea veniens. p'poru
turbis sibi occurrentibus in conspectu om
nium roganti. ceco lumen reddidit. et
manu supposita oculorū tenebras fuga
uit. Post no multum vero temporis ex
gentē causa gochorū. vir q' beatissimus
agapit' hui' sancte romane ecclie pon
tifice. cui o' dispensante desuio. ad iusti
nianum principem accessit. Cui adhuc
p'genti quadā die in grecarū iam parti
bus curand' oblat' est mut' et claudus.
qui neq; vlla verba edere. neq; ex terra
vinct' surgere valebat. Cūq; hūc ap'm
qui illi' fientes obtulissent. vir dñi solz
ate requisivit. an curacionis illi' habes
sent fidem. Cui dum in virtute dei exau
c'itate petri fixam salutis illi' spem
habere se dicerent. p'tin' venerand' vir
oracioni incubuit. et missarū solemnia
exorsus. sacrificiū in conspectu dei omni
potentis ymolauit. Quo pacto ab al
tari exiens. claudi manum tenuit. atq;
assistente et aspiciēte p'po eum mox a ter
ra p'prie gressibus erexit. Cumq; ei domi
nicum corp' in os mitteret. illa dñi mu
ta ad loquēdum lingua soluta est. Mi
rati omēs flere p'gaudio ceperūt. eorūq;

mentes illico mentis et reuerencia inua
sit. cū videlicet cerneret quid agapit'
facere in virtute domini et adiutorio pe
tri potuisset.

Eiusdem q' principis tempore cū
dant' mediolanēsis urbis episcopus
pus causa fidei exat' ad constantino
politana vrbem pergeret. comitibus deuenit.
Qui dum largam domum ad hospitā
dum querebat. que comitatum illi' totū
ferre potuisset. vir inueniret. asperit e
min' domum cōgruentis magnitudinis.
eamq; sibi p'parari ad hospitandum ius
sit. Cumq; eiusdem loca mcole dicerent
in ea hunc manere no posse. qz multu
iam annis hanc dyabol' inhabitaret.
atq; ideo uacua remansisset. vir venera
bilis dant' respondit dicens. ymo ideo
hospitari in domo eadem debem'. si hāc
spirit' malign' inuasit. et ab ea hominū
habitationem repulit. In ea sibi igitur
parari precepit. securusq; illa antiq' ho
stis certamina tolleratur' intrauit. Ita
q; in tempesta noctis silencio. cū vir dei
quiesceret. antiqu' hostis immēsis voc
bus magnisq; clamoribus cepit imitari.
rugitus leonū balat' pecorum. rudinis
asinozum. sibilos serpendum. pecorum
stridores et foricū. Tunc repente datus
tot bestiarum vocibus exat'. surrexit
vehemēt' iratus. et contra antiquū hostem
magnis cepit vocib' clamare dicens. Be
ne tibi cōtigit miser. Tu ille es q' dixisti
po. an. in sede meam ad aquilonē et ero
similis altissimo. Ecce p' supbiam tuam
poras et sociab' similis fact' es. et q' imi
tari deū indigne voluisti. Ecce ut dign'
es bestias imitari. Ad quā etus vocem
ut ita dicam. deiectionē suam spirit' ma
lign' erubuit. An nō erubuit. qui ean
dem domū ad exhibenda mōstra q' osue
uerat. vltim' nō inuit. Sicq; pessimōm

D'epo Sabino con
que tola p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a

23 Sabino epo que ei arda^m uxore relicta / 8 ann
 Relicte ei uene^m abut / i^m d^m v^m uen^m male p^mit

Meq; hoc petre sileā. **Gregorius**
qd mltū nūc q̄ hic de narniensī ci-
uitate assūt michi sedulo testificāt. Eodē
n. i. q. gothorū tempore cū prefatus rex
totla narnijs venisset ei vīr vīte venera-
bilis cassius eius vrbis epus occurrit.
Cui qz ex despectuē semp facies rubere cō-
sueuerat hoc rex totla nō cōspiciē eē
credidit. & assidue potaciōis eūq; oīmos
do desepit. **S**i oīmpotēs deus ut qnt?
vīr cēt q̄ despectibat ostēderet i narniē
cāpo q̄ rex aduenerat malign⁹ spūs co-
rā oīni exercitu ei⁹ spāritū inuasit eūq;
vexare crudeliter cepit. **Q**uā cum aī re-
gis oculos ad venerandū virū cassiū fuis-
set adduct⁹ hunc ab eo vīr dñi oraciōe
facta signo crucis expulit. **Q**uā in eum
ingredi ulteri⁹ nō presūpsit sicq; factū
est ut rex barbarus seruum dei ab illo
iām die veneraretur ex corde quē despe-
ctum valde iudicabat ex facie. **S**patiū qz
virum tantē virtutis vidit erga eum il-
la mēs effera ab elaciōis saltu derumit

D'insio epo que tota rex ob iubeam e
fane d'pocet q' i tota suu suu a d'pocet
d'liu v'dt et po se epm no d'pocet

Ped ecce dum facta foras virorum
natio repente ad memoriam venit quid
erga andream fundane civitatis episcopum
divina misericordia fecerit. **Q**uod tū
ad hoc legentibus ut valeat exopto qua
tenus qui corpus suū continentiae dedicant
habitare cū feminis nō presumant ne
ruina menti tanto repentina furtipiat
quanto ad hoc quod male concupiscit etiam
presenda concupiscit forme famulatur. **E**cce
res est dubia quā narzo quare pene tanti
in ea testes sūt quāti et eiusdem loci ha
bitatores existunt. **P**ic nāq̄ venerabilis
vir cū vitam multis plenā virtutibus du
ceret. **S**ed sibi sacerdotali custodia in con
tinentiae arce custodiret quādam san
ctimolalem feminam quā secum prius
habuerat noluit ab episcopi sui cura
repelleret certus de sua eiusque continen
tia secum hanc p̄misit habitare ex qua
re actum est ut antiquus hostis apud eius
animum aditū temptationis exquireret.
Pā cepit speciem illius oculis mentis eius
imprimere ut illeclus nephanda cogi
taret. **Q**uadam vero die iudeus quidam
ex campanie partibus romā veniens apic
carpebat iter. **Q**ui ad fundanū quem
perueniens cū iā diem vespasceret cer
neret et quo declinare posset minime re
periret iuxta apollinis templum fuit ibi
q̄ se ad manēdum cōsulit. **Q**ui ipsum
locū illius sacrilegū pertimescens quāvis
fidem crucis minime haberet signo tamē
se crucis munire curavit. **P**oste autem
media ipso solitudinis pauore turbatus
pugil iacebat et repente cōspiciens vidit
malignorum spirituum turbam quasi in
obsequiū cuiusdam potentis preire cū
vero qui ceteris preerat in eiusdem greg
mio locū consedisse. **Q**ui cepit singulorum
spirituum obsequentium sibi causas ac
causas discutere quatenus unusquisque

quantum nequie gessisset inueniret. **C**ui
q̄ singuli spiritus ad inquisitionē eius
exponeret quid operati omnia bonos fuisset
vnius in medium p̄stulit qui in andree
episcopi animum p̄ speciem sanctimolalem
femine que in episcopio eius habitabat
quātam temptationē carnis commouisset
aperuit. **C**um vero hoc malignus quod pre
erat spiritus inbianter audiret et tanto
sibi factum lucrum grande crederet quā
to sanctioris viri animā ad lapsū p̄dū
tionis inclinaret. **I**lle spiritus quod hanc eadem
factabatur adiunxit quod usque ad hoc quod die
preterito vespertina hora eius mentē traxe
rit ut integra eiusdem sanctimolalem
femine blandiēs alapam daret. **T**unc
malignus spiritus atque humani gene
ris antiquus mimicus exhortatus hūc
blande est ut p̄ficeret quod concupisceret quatenus
rūne illius singularem in ceteros
palmam teneret. **C**umque iudeus qui ad
uenerat hoc uigilans cerneret et magne
formidinis anxietate palpitaret ab eo
dem spiritu qui cunctis illis obsequen
tibus preerat iussū est ut requirerent quod
nam esset ille qui iacere in templo eodem
presupposuisset. **Q**uem maligni spiritus p
gentes et subtilis intuitus crucis misse
rio signatū viderunt mirantesque dixerunt.
De de vas vacuū et signatū. **Q**uibus h
renunciatis cuncta illa malignorum
spirituum turba disparuit. **I**udeus vero
qui hoc viderat illico surrexit atque ad e
piscopum sibi festinatione puenit. **Q**uē
in ecclesia sua reprensus seorsum tulit
qua temptatione urgeretur inquisuit.
Cui cōfitei episcopus temptationē suā
verecundatus noluit. **C**um vero ille di
ceret quod in illa tali dei famula p̄au
amoris oculos inieciisset atque adhuc e
piscopus negaret adiunxit dicens. **Q**uare
negas quod inquireris quod ad hunc usque vesp

hesterno die perductus erat posterosa
illius alapa ferire. **A**d que minuz ver-
ba deprehensu se eps intuen alhumiliter
confessus est qd prius pmaater negavit.
Qu? ruine 7 verecundie isdem uide? osu-
lens qualiter hoc cognouisset vel que in
cōuentu malignozū spiritūū de eo audis-
set indicauit. **Q**d ille agnoscens se ad
terram p̄tinus in orationē dedit. **M**ox
qz de suo habitaculo non solū eandē del-
simulam. **S**ed omnem qz feminā. que ī ei?
illic obsequio habitabat expulit. **I**n eo-
dem vero templo. **A**pollinis beati an-
dice apli repente oratorum fecit. atqz
omni illa temptacione carnis funditus
caruit. **I**udeū vero cuius visione atqz in-
crepacione saluatus est ad eternā salutē
traxit. **R**ā sacramentis fidei imbutum at-
qz aqua baptismatis emundatū. ad san-
cte ecclesie gremium pduxit. **S**icqz sa-
ctum est. ut hebreus isdem dū salutem a-
liene contulisset. p̄tueret ad suā. ut om-
nipotens de? inde aliez ad bonā vitam
pduceret. vnde in bona vita aliez custo-
disset.

Petrus.

Res gesta quā audiui 7 mentū mi-
hi p̄bet 7 spem. **Gregorius.**

Quqz sic oportet. et de dei nos semp
misericordie cōfiderē. 7 de nostra in-
firmitate formidare. **E**cce eis paradisi ce-
dū. **O**culū audiuim? 7 nō euulsū. quā-
ten? infirmis nobis 7 de ei? cōcussione
nascat timor. et d ei? stabilitate fiducia.

Ut qz venerabilis vite cōstanus
aquine ciuitatis episcopus fuit.
Qui nuper predecessoris mei tpe beate
memorie iohannis pape defunctus est.
hūc pphete habuisse spiritū mlti testan-
tur. qz eū familiarē scire poterūt. **C**ui?
inter multa b̄scrūt religiosi veracesqz vi-
ri. qz p̄sentes fuerūt. qd in die obitus sui
eū a cōstitūtibz quibz utpote discessur?

epus.

Quō cōstata? aqne cōstitūtibz p̄dixit. p̄qz
eū seq? i epibz. qz n̄luc? 7 p̄qz. 7 fullonē
qd 7 p̄c exēit.

pater tam amabilis amariſſime plāge
tenur. eū flendo requisierūt dicētes. **Q**uē
post te patrē habebim? **Q**uibz ipse per
pphete spiritū trādit dicē. **P**ost cōstan-
tium. **M**ulionē. post mulionē. **F**ullonē.
O tu aquina 7 hoc habes. **Q**uibz pphete
de verbis editis vite spiritū exalauit ex-
tremū. **Q**uō defūcto ei? ecclesie pastoralē
suscepit curā. **A**ndreas dyacon? illius.
qz quondā instabilis. itinēz cursū suas-
bat equoz. **A**tqz illo ex hac vita s̄dus
cto ad episcopat? ordinē. **J**obinus ac-
cessit. qz in eadem vrbē fullo fuerat.
Quo adhuc sup̄stite ita cūcti in habis
fatores ciuitatis illi? barbaroz gladiis
et pestilēcie immunitate vastati sūt. **V**t
post mortē illi? ne quis eps fuerit nec
quibz fieri inueniri potuisset. **H**ic itaqz
cōpleta est viti dei sententiā. quatenus
post decessū duoz se sequentiū ei? ecclesie
pastorem minime haberet.

Sed neqz hoc sileā qd narrante vi-
ro venerabili. **V**enācio lunēse epō.
me aū b̄duū cōtingit agnouisse. **L**uca ne-
nā. p̄ ecclesie sibi mlti p̄mque fuisse mirē
virtutis. viz. **F**rigidianum. noīe narrat
epm. cui? b̄ opmatisimū ac ciuitis illic
habitantibz testatē memorari miraculū.
qd anseris flum? qz iuxta illi? vrbis mu-
ros influebat. sepe inundacione facta
cursus sui alpheū egressus p̄ agros dif-
fundi cōsueuerat. 7 quēcūqz lata ac plan-
tata reperat euercebat. **C**ūqz hoc crebro
fieret. et magna eiusdē loci incolae ne-
cessitas vigeret. dato studio opis eū per
loca alia deriuare conati sūt. **S**ed q̄tus di-
uctus laboratū fuisse. a p̄prio alueo d̄fle-
cti nō potuit. **T**ūc vir dñi **F**rigidian? ra-
strum sibi p̄uulū fecit. ad alueū flumī-
nis accessit. 7 sol? oīom incubuit. atqz ei-
dem flumini p̄cipiēs. **V**t sequerē p̄ loca
queqz vt ei visa sūt rasti p̄ terrā itavit.

Frigidian? epus lunēse ecclie
aq̄ meatu p̄ rasti ostendit quē
ep̄ se h̄re nō potuit.

*Desunt obedientia hominum quod ad prophetam
Sabinum pertinet. Quod pater est eius
sunt alieque*

Quem relicto alueo proprio toto flumi-
nis aqua secuta est ut frigidius loci con-
sueti cursus desereret. Ibi sibi alueum ubi
facto per terram iastro vir domini signum se-
cerat videtur. Quod esset alimentum hominum
per futura fata ut pluviae ulens lederet.

Eius est venerabilis viri venancij
episcopi aliud miraculum relatione
cognovimus. Quod in placenna urbe prohibet
gestum. Quod vir est venantissimus iohannes.
In hac modo romana civitate loci prefe-
ctorum servans. Qui in eadem placenna ur-
be eorum et nutritus. Ita ut episcopus memo-
rat quod gestum fuerit attestat. In ea namque ci-
vitate sabinum nomine fuisse asserunt. Mi-
re virtutis episcopum. Qui dum die quidam
suus diaconus nunc assens. Quod cursus sui
padus alueum egressus. Ecclesie agros oc-
cupasset. Totaque illic loca nutriendis semini-
bus per futura aqua eiusdem fluminibus
teneret. Venerabilis viri sabinus episcopus
respondit dicens. Vade et dic ei. Manda-
vit tibi episcopus ut te compeas et ad ipsum al-
veum redeas. Quod diaconus eius audi-
ens desuper et irruit. Tunc vir dei ascito
notario dicebat dicens. Sabinus domini
ibidem servus. Commemoratum pado prece-
pio tibi in nomine ihesu cristi domini nostri.
ut de alueo tuo in locis istis ultimus non
ex eas. Nec frangere ecclesie ledere presumas.
Atque eodem notario scripsit dicens. Vade
hoc scribe et in aqua eiusdem fluminis pice.
Quo facto sancti viri preceptum suscipiens. Sta-
tim se a terris ecclesie fluminis aqua com-
pescuit. Atque ad proprium alveum reuersa. Exire
ultimus in loca eadem non presumpsit. Qua-
in re petre quid aliud quam inobedientiam
hominum duritia confunditur. Quando in vir-
tute ihesu et elementum irrationabile sancti
vir preceptis obediunt.

Vir est viri venerabilis certomus po-
pulonij episcopus magnam diebus nostris

*Certomus populonij episcopus quod quodam
tempore ab ipso iubente iohanne ege de
uaria non potuit*

sanctitatis sue prebationem dedit. Nam cum
hospitalitatis studio valde esset intentus.
die quadam transiret similis hospicio su-
scipit. Quos gothis superuentibus ab-
scudit. eorumque vitam ab illorum nequicia
abscondendo seruauit. Quod dum gothorum
regi perfido notitiam nuntiata fuisset. crudeli-
tatis inmanissime vestigia successus. Huc
ad locum qui octavo huius urbis mi-
liario merulis dicitur. ubi tunc ipse cum ex-
eratu sedebat iussit ducemque in specta-
culo populi urbis ad deuotandum proci-
dere. Cumque idem rex per fidem in ipso est specta-
culo confedisset. ad mirandum mor-
tem episcopi magna populi turba confluit.
Tunc episcopus deductus in medio est.
atque ad eius mortem inumanissimus urfus
exquisitus. qui dum humana membra cru-
deliter carperet. seu regis amicum facer-
et. Dimissus itaque urfus ex cauea est.
Qui accessus et carnis episcopi percipit. Et
subito sue feritatis oblitus. deserta cerui-
cem humilissimam humiliter capite labere episcopi
pedes cepit. ut patenter omnibus daretur
intelligi. quia erga illum vix dei et firma
corda essent hominum. qui humana bestiarum.
Tunc populus qui ad spectaculum venerat
mortis. magno clamore versus est. in am-
miracionem veneracionis. Tunc ad eius re-
uerentiam colendam rex ipse promouit. e-
quippe cum quo superno iudicio actum erat.
ut qui deum sequi prius in custodienda
vita episcopi noluit. saltem ad mansuetudinem
bestie sequeretur. Cui rei. hi qui tunc presen-
tes fuerunt adhuc non nulli superstit. eamque
cum omni illic populo se vidisse testantur.
De quo etiam viro. aliud est miraculum
venancio lunensi episcopo narrante co-
gnovimus. In ea namque populonij ecclesia cui
perat sepulcrum sibi parauit. Et cum lo-
gobardorum gens in italiam veniens
cuncta vastasset ad helbam insulam recessit

*In certomus ad sepulchrum per populum milianum
duas et gothos inmanes et crudeliter phumia
ab abobis luteis fuit n. et in gutta non certus*

Qui ingruente egritudine ad mortē ve-
niēs clericis suis sibiq; obsequētib; p̄ce-
pit dicēs. in sepulchro meo qđ michi p̄-
paravi Populani me ponite. Cui ille cū
diceret. corp⁹ tuū illuc q̄liter educere pos-
sum⁹. q; a lōgobardis teneri loca eadē
et vbiq; eos illic discurrere scim⁹. ip̄e re-
spōdit. educa me securi nolite metuere.
sed festine sepelire me curate. morq; ut se-
pultū fuerit corp⁹ meū. ex eodē loco sub
omni festinacōe recēdite. Defūcto igit̄
corp⁹ imposuerūt nauē. Cūq; populani
um tenderent collectis in aere nubibus
immēsa nimis pluuia erupit. Sed vt
patēceret oib; cui⁹ viri corp⁹ nauis il-
la portaret. p̄ illud maris spaciū qđ ab
hōba insula vsq; populaniū xij. miliar-
rib; distat. circa vtraq; nauis laesa. p̄cel-
lose valde pluuia descēdit. et i nauē ean-
dem vna pluuie gutta n̄ cecidit. Perues-
nerūt itaq; ad locū elia et sepulture fōi-
derūt corp⁹ s̄cēdotis sui. cui⁹ p̄cepta suā-
tes. ad nauē sub festinacōe reuerſi sunt.
Quā mor̄ vt intrare potuerūt. in eundē
locū vbi vir dñi sepultus fuerat. longo-
bardoz dux crudelissim⁹ gumat⁹ adue-
nit. Ex cui⁹ aduēu vix dei habuisse sp̄m
p̄phēcie claruit. q; ministrōs suos a se-
pulture sue loco s̄cēdotis discēdere
p̄cepit. B̄ illo qđ diuina pluuia factū nar-
raui miraculū. etiā in aliat⁹ ep̄i veneraci-
one monstratū ē. P̄ā quidā elic⁹ senex
qđ adhuc superest eidē rei p̄esto se fuisse
testatur dicēs.

Fulgēti⁹ ep̄s. qđ vtricolēsi ecclesie
p̄erat. regē crudelissimū Totylam
in festū oimodo habebat. Cūq; ad eadē
p̄tes cū efatu p̄p̄inquasset. cūre fuit ep̄o
p̄ clericos suos rema ei trāsmittere. et usq;
furoris miseriā si posset munerib; mit-
tare. Quē ille ut uidit. p̄tin⁹ spreuit. at
qđ itat⁹ suis oib; iussit. ut eundē ep̄m s̄cē-

om̄i asp̄itate ostingerēt. cuiq; ei⁹ exami-
ni suarēt. Quē dū feroēs gothi mīstri
se; crudelitatis illi⁹ tenuissēt. arcūdātē
eū vno i loco stare p̄ceperūt. ei⁹ i terra
arculū designauerūt. qđ quē p̄cedē tendere
nullomō auderz. cui⁹ vir dei in sole mi-
nio esuarz. ab eis dē gothis arcūdātē
et designacōe arculi inclusi⁹ rep̄it. chorū
scus et comitrua. et tāta vis pluuie erup-
pit. ut hij qđ eū custodiendū acceperant.
immēstatē pluuie ferre n̄ possēt. Et dū
maḡ nimis mūda dō fierz. inf eandē de-
signacōez arculi in qđ vir dñi fulgenat⁹
stetit. nec vna quidē pluuie gutta descē-
dit. Qđ dū regi crudelissimo nūciatū
esset. illa mēs effera. ad magnā ei⁹ reue-
rentiā vsa est. cui⁹ penā p̄us miseriabili
furore s̄cēdabat. Sic sic om̄ps de⁹ qđ ela-
tas carnaliū mētes. potencie sue miracu-
la p̄ despectos opatur. ut qđ sup̄be qđ p̄
cepta veritatis se eleuant. eozum ceru-
cem veritas p̄ humiles premat.

Nep̄ qđ florid⁹ venerabil⁹ vite ep̄s
narrat qđdā memorabile val-
de miraculū dicēs. Vir s̄cēdotissim⁹ Ercola-
nus nutritor me⁹. Pero sine ciuitatis ep̄e
fuit. ex ouerſacōe mōsterij ad s̄cēdotali⁹
ordis grām deduct⁹. Totyle at p̄fidi re-
gis t̄pib; eandē urbē annis. vij. otinuis
Gothoz exerat⁹ obsedit. ex qđ mlti ciui-
um fugerunt. qđ famis periculū ferre nō
poterāt. anno illo. vij. nō dum finit⁹ ob-
sessā urbē Gothoz exerat⁹ intrauit. tūc
comes qđ eidem exeratui p̄erat. ad regem
totylā nūcios misit ex q̄rens. qđ de ep̄o
vel p̄p̄o fieri iuberet. Cui ille p̄cepit di-
cēs. Ep̄o p̄p̄o a vertice capitis usq; ad
calcaneū corrigiā tolle. et tūc caput ei⁹
amputa. om̄nē uo p̄p̄m qđ illic inuētus
est gladio extingue. tūc isdē comes ve-
nerabilē vix Ercolanū ep̄m super ur-
bis murum deductum a p̄te truncauit.

*Dñi ep̄us fulgēti⁹ i caulo ob melu gutto p̄st
andoz f̄ret n̄ quere audet. pluuia guttos ten-
git ip̄o ac caulo i qđ p̄cedit nō tuto.*

*Ercolan⁹ perosic aut⁹ ep̄us qđ
gutt⁹ decollat⁹ p̄p̄o et dñs v̄ez
3. in a. cōm̄p̄te i v̄l dē.*

eiusque cetera iam mortuum a uertice usque
ad calcaneum incidit / ut ex eius corpore
corrigia sublata videretur / moxque corpus
illius extra murum piceat / Tunc quidam
humamitatis pietate compulsi / absque
capite certum apponentes / cum vno par-
uulo infante qui illic extinctus inuentus
est / iuxta murum corpus episcopi sepul-
ture tradiderunt / Cumque post eandem et de
die quadragesimo rex totius iussisset / ut
cives urbis illius qui quolibet disperi-
issent / ad eam sine aliqua trepidatione re-
mearent / hi qui prius fugerant / inueni-
endi licentia accepta reuersi sunt / Sed cuius
vite eorum episcopus cognitus fuerat / me-
mores / ubi sepulcrum esset corpus illius que-
sierunt / ut hoc iuxta honorem debiti in ec-
clesia beati petri apostoli humarent / Cumque
itum esset ad sepulchrum effossa terra / inue-
nerunt corpus pueri pariter humatum / ut
poterat iam die quadragesimo fabe corruptum /
et vermibus plenum / corpus vero episcopi ac
si die eodem esset sepulcrum / quod est adhuc
miracione venerandum / quia ita caput
eius vinctum fuerat corpori / ac si nequaquam
fuisset abscissum / sic videlicet ut nulla velli-
gia sectionis apparent / Cumque hoc et
intersa verteretur / exquirentes si quod signum
vel de alia monstrari inasione potuissent /
ita sanum atque intemeratum omne corpus
inuentum est / ac si nulla hoc inasione fieri ten-
gisset.

Petrus

Quis non obstupescat talia signa
mortuorum que fiunt per exatatione
viuentium

Gregorius

Dioribus quibus gothorum temporibus
fuit iuxta spoletanam urbem vir vi-
re venerabilis ysaac nomine / qui usque ad
extrema pene gothorum tempora peruenit /
Quem nostrorum multi nouerunt / et maxi-
me sacra virgo gregoria / que nunc in
hac romana urbe iuxta ecclesiam beate

marie semper virginis habitat / Rursum dum
adolescencie sue tempore constitutus / iam nuptus
in ecclesiam fugisset / et sanctimonialis
vite conuersationem quereretur / ab eodem vi-
ro defensa / atque ad eum quem desiderabat
habitum domino protegente perducta est / Que
quia sponsum fugit in terra habere sponsum
meruit in celo / Multa autem de eodem vi-
ro narrante venerabili patre eleuthereo
agnoui / qui et hunc familiariter nouerat /
et eius verbis vita fide precebat / hic ita
que venerabilis ysaac ortus ex italia non
fuit / sed ea illius narro miracula que in
italia conuersatus fecit / Cum primum de sic-
rie partibus ad spoletanam urbem venisset /
ingressus ecclesiam a custodibus percussit / ut
sibi quantum vellet licentia concederetur ora-
di / cumque horis secretioribus egredi non
urgerent / Rursum mox ad orandum stetit /
diemque totum pegit in oratione / Cui se-
quentem continuauit ac noctem / secundo
etiam die cum nocte subsequenti in defec-
tus precibus persistit / diemque tertium in ora-
tione coniunxit / Cumque hoc videretur ex culto-
ribus superbie spiritu inflatis cerneretur /
vnde perficere debuit / inde ad deficiendum da-
pna peruenit / Nam hunc simulatorem dice-
re et verbo rustico cepit impostorem cla-
mare / qui se tribus diebus et noctibus ora-
re ante oculos hominum demonstraret / Qui
perpetuus curans virum dei alapa percussit /
ut quasi religiose vite simulatores de ec-
clesia cum crumelia exiret / sed hunc repente
vltor spiritus inuasit / et ad virtutis dei veli-
gia strauit / ac per os illius clamare cepit /
ysaac me elidit / ysaac me elidit / vir quip-
pe peregrinus quo censureretur none nesci-
ebatur / sed eius nomen ille spiritus perdidit /
qui se ab illo posse sic clamauit / Mox
autem super verum corpus viri dei incubuit /
malignus spiritus qui eum inuaserat absces-
sit / in tota urbe tunc statim quod in ecclesia

venit per ysaac 3 diebus et noctibus
oravit et cum angelis et sanctis pariter
mox in malignum spiritum transiit / sed
ab eodem spiritu liberatus a domino est.

*pegnm q̄ medum vestimentu aliena
conspicere viderunt sua*

factum fuisset innotuit. Curzere viri et
femine nobiles atq; ignobiles pariter
ceperunt certatimq; eumq; in suis rape
domibus conabamur. Alij ad costruens
dum monasteriu predia, alij pecunias.
Alij subsidia queq; poterant offerre vi
ro dei supplicat volebant. s̄ seruus om̄i
potentis dñi h̄c mobilis acapiens, egres
sus urbem non longe desertu locu repe
rit, ibiq; sibi humile habitaculu construx
it. Adque dum multi p̄gunt exemplo
illius eterne vite accendi desiderio cepe
runt, atq; sub eius magisterio i om̄is
potens se dñi seruicium dederunt. Cūq; ei
crebro discipuli humiliter admonerent
ut p̄ usu monasterij possessiones que
offerebant acceperit, ille sollicitus sue pau
ptatis custos forte sententia tenebat di
cens. Monachus qui in terra possessio
nem querit monachus nō est, sic q̄ppe
metuebat paupertatis sue securitate p̄dere,
sicut auari diuites solent pituras diuitia
as custodire. Ibi itaq; p̄phete spiritu
magnisq; miraculis cūctis longis late
q; habitantib; vita eius inclaruit. Pa
die qd̄ ad vesp̄u i orto monasterij fecit
iactari ferzamenta q̄ usitato nos noīe
uangas vocamus. Dixit itaq; discipul
suis. Tot uangas in orto picte et clau
redite. Nocte vero eade dum ex more cū
fratrib; ad exhibendas laudes dño surs
rexisset p̄cepit dicēs. Ite et cyparijs nos
stris pulmentū coq̄te ut mane p̄mo pa
rati sit. Factum aut̄ mane fecit deserti
pulmentū qd̄ parari iussit atq; ortu cū
fratrib; ingressi q̄t uangas iactari p̄ce
perat, tot in eo laborātes oparios mue
nit. Ingressi q̄ppe fures fuerāt, s̄ muta
ta mēte p̄ spūm apprehenderunt uangas
q̄s inuenerunt, et ab ea hora q̄ ingressi
fuit, quisq; vir dñi ad eos veniret cūcti
horti illi spacia q̄ inculta fuerant celue

runt. Quib; vir dñi mox ut ingressi est
ait. Gaudere fratres multum laborastis
iā q̄scite. q̄b; illico alimētū q̄ detulerat
p̄buit, eosq; p̄ t̄m laboris fatigacō; re
fecit. Sufficiens aut̄ refectis ait nolite
malum facere. Quocies de orto aliquid
volitis, ad ortu aditū v̄itē transille petite,
cū b̄ndictione papite, et a furi p̄ritate
cessate. Quos statim collectis oleribus
onustari fecit. Actum q; ē ut q̄ ad ortu
nocturi venerāt, cū laboris sui p̄mio et re
pleti ab eo et innocui redirent.

Alio q̄ tpe accesserunt ad eum pe
grini qd̄ i misericordia postulantes
sellis p̄mis obstiti ita ut pene nudi viderē
rent. Cumq; ab eo vestimenta petirēt, eoz
vba vir dñi tacet audiuit, q̄ vnū ex
discipulis suis p̄tinē silens vocauit, eiq;
p̄cepit dicēs. Vade atq; i illa silua in lo
co tali caua arborē req̄re, et vestimenta q̄ i
ea inueneris defer, cūq; discipulus abibit,
arborē sic fuerat iussu req̄siuit, vestimenta re
perit, et latens detulit nigro. Que vir dei
suscepit, pegrinis nudis atq; petentib; o
stēdit et p̄buit dicēs. Deite, q̄ nudi essis
ecce tollite et vestite uos. Nec illi inuen
tas, recognouerunt que posuerant, ma
gnoq; pudore cōsternati sūt, et qui frau
dulens vestimenta querebāt aliena, cōfusi
repperunt sua.

Alio q̄ tpe qd̄ se eis ozonib; con
mēdang sportas duas plenas ali
mētis ei p̄ puerū trāsmisit. Quaz unā id
puer surripuit, atq; in itinere abscondit,
vnā vero ad dei hominem detulit, et petis
donē illi qui se ei p̄mum cōmēdaue
rat enarrauit. Quā vir dñi benigne susci
piēs, eundem puerum admouit dicens.
Q̄as agim; v̄de sportā quā i itinere
posuisti, ne incaut; tāgere p̄hās, q̄ i eā
serpēs ingressi ē. Illo ḡ soliat ne si tol
lere incaut; volueris, a serpente feriaris.

*fures q̄ ortu furtiui cū inuenerūt mīta
mētē cū vānt, labore ceperūt et ortu
solutū adueniunt.*

*puer i via sporta ab ipso et vnā
q̄ vir dei agnouit.*

Quibus verbis puer valde confusus, exul-
tauit quidem quod mortem euasisset, sed tristis
ad modicum factus est, quia quod prius salutem
penam euasisset, tamen protulit virecundiam
suam. **Q**uando reuersus ad sportam caute
ac solide attendit, sed eam iam sicut vir
dei predixerat serpens tenebat. **D**ic itaque
quod cum virtute abstinentie, contemptu rerum
transcundum, prophete spiritu, orationis
nitentione esset incomparabiliter praeditus,
vnum erat quod in eo reprehensibile esse
videbatur, quia non nunquam tanta ei leticia mi-
erat, ut illi tot virtutibus nisi sciret esse ple-
nus non modo crederet. **Petrus?**

Ouid nam quaeso te, quod nam hoc esse
diximus. **S**ponne sibi leticie frena
laxabat, an tot virtutibus pollens, aliquan-
do ad praesens gaudium etiam remittens, et ac-
nimus traheretur. **Gregorius?**

Magna est patre omnipotentis dei
dispensatio, et plerumque contingit ut
quibus maiora bona praestat, quedam mi-
nora non tribuat, ut semper eorum am-
niam habeat unde se reprehendant, quatenus dum
appetunt perfecti esse et non possunt, et labo-
rant in hoc quod non accipiunt, nec tamen
elaborando preualent in hijs quae accepta
habent se minime extollant, sed discant quia
ex semetipsis maiora bona non habent, quae
in semetipsis vincere parua vicia atque
extrema non possunt. **H**inc est enim quod per
ducto dominus ad terram promissiones pro-
cunctos fortes atque potentis aduersa-
rios eius extinguens, philisteos atque cana-
neos reseruauit, ut sicut scriptum est,
in eis expiteretur israel, quia non nunquam ut di-
ctum est, eis etiam quibus magna dona tri-
buit, parua quaedam reprehensibilia relin-
quit, ut semper habeant contra quod bellum ge-
rant, et deuictis magnis hostibus mentem
non erigant, quando eos adhuc aduersa-
rij etiam minimis fatigant. **F**it itaque ut

*Sepe i hunc puer propheta dicitur
ut habeat vni se timeat*

miro modo vna eademque mens et virtu-
te polleat, et ex infirmitate laetescat, qua-
tenus et ex parte instructa sit, et ex parte se
cospiciat esse destructam, ut per bonum quod
querit et habere non valet, illud seruet hu-
militer quod habet. **S**ed quid mirum quod
hoc de homine dicimus, quando illa super-
na regio in ciuibz suis ex parte damna
protulit, et ex parte fortiter stetit, ut electi
angelorum spiritus, dum alios per superbi-
am cecidisse cospicerent, ipsi tanto robu-
stius quanto humilius starent. **I**lli ergo
regionem suam etiam detrimentum profecerunt,
quia ad eternitatis statum ex parte suae de-
structionis est solidus instructa. **S**ic
ergo et in una quaque agitur, ut humilitas
tans custodia, aliquando ad lucra maxima
ex minimo damno suet. **Petrus?**

Plaet quod dicit. **Gregorius?**
Ergo hoc sciam quod ex regione ear-
dem venerabilis viri sanctuli per be-
natarione cognouit, de cuius verbis ipse
non dubitas quia eius vitam fidemque mi-
nime ignoras.

Eodem quoque tempore in vasis parte p-
uincie duo viri in vita atque habi-
tu sancte ouersationis habitabant, quo-
rum vnus euthicus, alter vero florentius
dicebantur. **S**ed idem euthicus in spirita-
li zelo atque in seruoze virtutis exerce-
rat, multorumque animas ad deum perducere
exhortando satagebat, florentinus vero
simplicitati atque orationi deditam dnce-
bat vitam. **N**on longe autem erat monas-
terium quod rectoris sui fuerat morte desti-
tutum, ex quo sibi monachi eundem eut-
hicum praesse voluerunt. **Q**uando eorum pre-
dicatione acquiescentes multis annis monas-
terium rexit, discipulorum quoque animas in stu-
dio sancte ouersationis exercuit. **A**c ne
oratorum in quo prius habitauerat solus
remanere potuisset, illic venerabile virum

*Episcopus ne quod maledixit fratribus et ipse
interius per agat et per quod vixit flo-
rentius interfuerit*

florentiū reliquit in q̄ dū sol⁹ habitaret die
quadā sese ī ozonē dedit atq; ab oīpo-
tēte dño p̄cijs ut ei illie ad habitādum
aliqđ solaciū donare dignaretur q̄ mor-
ut īpleuit ozacōes ozaretur egressus an-
fores vñū repit stantē q̄ dū ad terrā ca-
put deprimere nichilq; feritans ī suis mo-
tibus demonstraret apte dabat intelligi qđ
ad vñi dei obsequiū venisset qđ vir qđ
dñi p̄tinus agnouit Et qz ī eadē cella
iij. vel. v. p̄cudes remiserat qđ oīno de-
erat qđ pasceret custodire eide vñso p̄ce-
pit dicēs vade atq; oues has ad pastū
elce ad horā vero septā reuertre cepit
itaq; h̄ indefinēter agere Inuigebat vñ-
so cura pastōris qđ māducare osueue-
rat pascere oues bestia iekina Cū vir
dñi ieiunare uolebat ad nonā p̄cipie-
bat usq; eadē hora cū oīb; reuertē cū uo-
luisse ad septā in oīb; itaq; mādan-
tū dei obtpabat ur̄ ut neq; ad septā
hiss⁹ redire ueniret ad nonā neq; ad no-
nā h̄iss⁹ redire ueniret ad septā Cūq; diu
hoc ageret cepit ī loco eodē t̄re vñtis
fama longe lateq; crebescere qz ant
qđ hostis vñ bonos cernit m̄scere ad
gloriā inde pueros p̄ mudiā rapit ad
penā iij. viri ex discipulis venerabī Eu-
ticij vehementer mūdētis qđ eoz magis
siq; nō faceret et is q̄ sol⁹ ab eo relic⁹ fu-
erat t̄to hoc miraculo clar⁹ appareret cū
dem ur̄hū insidiātes occiderunt Cūq; hor-
ra q̄ h̄iss⁹ fuerat nō rediret ur̄ dei flozē-
dus suspicatus est eū rediret et usq; ad
horā vñperā expectās affligi cepit qđ
isdē quē ex simplicitate multa fr̄ez vo-
ca re osueuerat ur̄ mie rueret. Die vo-
altre p̄cepit ad agz ur̄hū p̄ter ouesq;
q̄situr Quē oclū repit soliat inqui-
res qđ a qđ fuerat ocl⁹ inuenit tūc
sele ī lamentū dedit fr̄m maliciā mā-
gis qđ ur̄hū mortem deplozans Quē vne

no erat maledicta

rand⁹ vir Euna⁹ ad se deductū osolari
studuit h̄ isdē vir corā eo dolozis ma-
gni stimulis accēsus imp̄catus est dicēs
P̄pero ī oīpotente deo qz ī hac vita
an oculos oīm ex sua malida uindictā
recipiāt q̄ nichil se ledere vñū meū oca-
derunt Cūq; vocē p̄tin⁹ ultio diuina se-
cuta ē. P̄ā q̄tuor monachi q̄ eundē vñ-
hū occiderāt statim elephāto mortu p̄-
cussū fūt ut mēbris putrescētib; m̄fuerāt
Rō factū vir dei flozēn⁹ vehementer ex-
pauit seq; ita fr̄trib; maledixisse p̄tin⁹
Oīni enī vite sue tpe flebat qz exaudie-
tus fuerat se crudelē se ī eoz mōzē cla-
mabat hominā. Rō idē oīpotente
dñi fuisse credim⁹ ne vir mire simplici-
tatis q̄m libet dolore cōmotus intozq̄re
vñra p̄sumeret iaculum maledictionis.

Nūqđ nā ualde ḡue Petrus.
esse credim⁹ si fortasse cuiuslibet ex-
gitati iracūdia maledicam⁹. Gregori⁹

O hoc peccato cur me p̄m̄ctans
an ḡuus sit cū paul⁹ dicat Peq;
maledicta regnū dei possidebūt p̄sā itaq;
quā grauis culpa est q̄ sepat a regnō
celestis vite. Petrus.

Quid si homo nō fortasse ex malicia
h̄ ex lingue incuria maledictionis
urbū iaculat ī p̄m̄. Gregori⁹
Iapō distictū iudicē p̄re ocl⁹
fmo respēdit q̄t magis ī no-
r̄us p̄sā ḡ q̄tū sit dānabilis q̄ a mali-
cia nō vacat h̄ ille fmo penal est q̄ a
bonitate utilitatis humilitatis uacat.

Silendo. Petrus.
Sdē ur̄ dei egit aliud qđ Gregori⁹
silere nō debeat Cū enī magna ei op̄m̄o
longe lateq; crebesceret quidā dyaco-
nus longe positus ad eū p̄gere studuit
ut ei se ozacōib; cōmendarēt q̄ ad ei⁹
cellulā uenēs om̄nē locū parcutū in-
uenit innumeris serpentibus plenum.

maledictio ex leuitate et moret

*fortius h̄p̄s ad petrus flozēn⁹ m̄fuerāt
qđ aues deportauerāt*

Cumq; vehementer expauesceret/ clama-
uit dicens/ serue di oza/ erat aut tunc mira
serenitas/ egressus vo florenas ad celum
oculos et palmas tendit/ ut illam pestē
sicue sciret dominus auferret/ ad cuius
vocē subito celū inrōnuit/ atq; idē temi-
trū omēs illos q; eūdē locū occupauerūt
serpētes interemit/ **P**er uos cū vir dei flo-
renas insempt' aspiceret dixit/ ecce illos
occidisti dñe quis eos leuat/ **P**orq; ad
eius uocē tātē aues uenit q; tū spēs oc-
cisi fuerāt/ que asportante singulos i lō-
gius placētis locū habitacōis illi' mū-
dum/ a serpētibus omnimodo reddiderūt/

Quid vultis.

Petrus.

quid fuisse meriti dicimus/ q; eius
or i tantum factus est deus proximus.

Gregorius

Apud omnipotentis dei singularem
mundiciam/ atq; eius simplicem natu-
ram/ multū ptre humam cordis mūdici-
a/ atq; simplicitas ualet/ hoc ipm nāq;
quod eius famuli a terrenis actombus
segregati/ o dola loq nesciunt/ et mētē p
vba spargere atq; mqnare deuitant/ au-
dōris sui preceptis exaudicionem impe-
trant/ **C**ui m qm est possibile/ ipsa puri-
tate ac simplicitate cogitacōis qm ex q;
dā iam similitudine concordant/ **R**os aut
turbis pplaribus admixtum frequen-
ter ocolamō nunq; vo ead q; ē graui-
noxia loquimur/ os nostrū omnipotēti
deo tauto longinquum fit quanto huc
mundo pxiūm/ **M**ultū quippe deozū
duamur/ dū locucōe continua scēlarib;
ad miscemur/ **Q**uod bene **I**saas pest q;
regē dominum exeratiū vidit in semet
ipso reprehendit et penituit/ dicens/ **D**e
michi quia tacui/ q; vir pollutus labijs
ego sū/ q; cur polluta labia habet ostē-
dit cū subtrunxi/ in medio ppli polluta
labia habentis ego habito/ **P**ollucōne

namq; labiorū habere se doluit/ sed vñ
hanc cōtraxerit indicat/ cū in medio
populi pollut' labia habēt' se hābitare
phibuit/ **V**alde enim difficile est vt lim-
gua seculari mētē nō inquinet/ quā-
tangit q; dum plerumq; eis ad quedam
loquenda cōdescendim' paulisper assue-
ti hanc ipsam locucionem q; nobis indi-
gna ē/ ead delectabilē tenemus/ ut ex ea
iam redire non libeat/ ad quā velud exo-
descendone deduc' i venim' inuiti/ **S**ic q;
fit ut ab ocolis ad noxia/ a lenioribus
ad grauiora verba veniamus/ et os nos-
trū ab omnipotēte domino tauto iā mi-
nus exauditur in pce/ quāto amplius i
qnatur stulta locucōne/ q; sicut scriptū
est/ q; auertit aurem suā ne audiat legē/
oratio eius execrabilis/ **Q**uid ergo mi-
rum si postulātes tarde a domino audie-
mur/ q; papiēte dño/ aut tarde/ aut nullo
mō audim' / **E**t qd mix si florēus in p-
ce sua cū est auditus/ q; in pceptis suis
dñm cū audiu' **Petrus**

Nihil est quod respondere ualeat a
pte ratiōe

Gregorius

Euāgelus vero qui pcedit florēij
in via dñi locus fuerat/ magis p-
mōtem elatuit in vtrūte signoz/ **R**am
cū multa aues urbi' illius de eo soleant
narrare miracula/ illud tamē ē pcpū
quod usq; ad hec longobardozum rpa
omnipotēs de' p uestimētū illi' assidue
dignabatur opari/ **R**am qñt' pluuia
deerat/ i estu nimio terram longa sicc-
tas exurebat/ collecti in unum aues ur-
bi' illi' ei' tunicā leuare/ atq; i ospectu
dominiciū preab' offerre cōsueuerant/
Cum qua dum p agros pergerēt exorā-
tes/ repente pluuia tribuebatur/ q; plene
terram sadare potuisset/ **E**x q; re patuit
ei' aia/ qd vult' int' qd micat' h'te' ei'
foris oīla vestis irā odioris auerteret/

*et q; secularibus negotiis tardius
ad dñm audire possunt*

*Quia eūq; qd celo ostensa dñe
sufficiens pluuia dedit*

*Serpens cui marcos p. denuci. fuit nec
ledere potuit*

Nuper q̄ in parte campanie vir
valde venerabilis martius nomine
in monte marisco solitariam vitam du
xit multisq; annis in specu angustissimo
inclusus fuit quem multi ex nostris no
uerunt eiusq; actibus presentes exite
runt de quo multa ipse et beate memo
rie papa pelagio predecessore meo ali
is religiosissimis viris narratib; agno
uit. Cuius hoc miraculum primum fecit
q̄ mox ut se in predicti montis fora
mine contulit extra eadem que in se
metipsa concaua angustum specum fe
cerat aque stilla prozupit que martino
dei famulo in usu cotidiano sufficeret
nec plus adesset nec necessitati deesset.
Qua in re ostendit omnipotens deus
quantam sui famuli curam gereret cui
vixto miraculo potum in solitudine
ex petre duricia ministraret. Sed anti
quus hostis humani generis inimicus
eius virtutibus mouens hunc visitata
arte pellere ex eo specu molitus est. Nā
amicam sibi bestia serpentē se in gressu
hunc ab eadem habitatione eicere fas
cto terrore conatus ē. Cepit etenim ser
pens in speluncam venire solus cum so
lo eoq; orante se ante illum sternere et
cum cubante pariter cubare. Sed vir
sanctus omnino imperterritus eius ori
mum vel p̄xim extendebat dicens.
Si licendam accepisti ut serias ego
non prohibeo. Cumq; hoc cotidie per
triennium gereretur die quadam anti
quus hostis tanta hac eius fortitudine
victus infremuit. seq; p̄ deuerum mon
tis latus in precipitum serpens dedit
omnia q; arbuta loci illius flamma ex
se exeunte concremauit. At in eo
quod montis latus omne conbulsit co
gente omnipotente deo monstrare con
pulsus est. quante virtutis fuerat qui

*mk q̄ p̄ p̄fio q̄atq; ipudēt dēst
q̄tēm alē die fuit*

victus abscedebat perpende queso iste
vir dñi m̄ q̄ mōtis vertice stetit qui cum
serpente per triennium iacuit securus.

Aditu paueo. *Petrus
Gregorius.*

Tr iste vir venerabilis in clauso
nis sue tempore p̄mo decreuerat
ut ultra mulierē non videret nō q̄ asp
nabatur sexum sed ex stemplata specte
temptacōis incurzere metuebat victū.
Quod quēdā mulier audies audacter
ascēdit montē atq; ad ei⁹ specū impudēt
prupit. At ille paulo longius inuēns
veniens ad se multib; modumēta cō
spiciēs sese in orationem dedit in terram
facē depresit et eo usq; p̄stratus iacuit
quo impudens mulier a fenestra cellule
illius fatigata recederet q̄ die eodē mox
ut de monte descēdit vitam finivit ut
ex mortis eius sentēda dare intelligi
q̄ valde omnipotenti deo displicuit q̄
ei⁹ famulum ausu improbo cōtistauerat.

Alio q̄ tpe dum multi ad hunc
religiosa deuotione concurrerent
atq; arcta esset semita q̄ in duero mōtis
latere ad eius cellulam p̄petantes duce
bat puer puulus incaute gradiēs ex eo
dem monte cecidit et usq; ad vallem cor
ruit que sub monte eodē sita quasi in
profundo cōspiciatur. In loco q̄ppe eodē
tanta mons ipse altitudine excreuit ut
arbuta ingentia que ex eadem valle p̄
deunt ex monte aspicientibus quasi fru
tectā esse viderantur. Perturbati itaq;
sunt cuncti qui veniebant sumaq; cu
ra questum est sicubi corpus elapsi pu
eri potuisset inueniri. Quis enim aliud
nisi extingū ceciderat q̄s vel corp⁹ ad ter
ram integrū peruēnisse suspicaret. Cum
interpositis vbiq; scopul⁹ in p̄tib; discer
pi potuisset q̄s requisit⁹ puer in valle in
uent⁹ ē nō solum vias h̄ ecā m̄clumis

*Puer q̄ d̄ alio mōte cecidit sum
q̄pus 3*

*Quid specu sup cella su a pminere
rursus intrando an. et. p. h. et. d. v.*

Tunc cūctis patenter innotuit qd idē
fedi nō potuit qz hunc in casu suo mar
tini oratio portavit. In specu vero illi
magna desuper rupes emmebat q cū ex
parte exigua mōti videretur affixa. mar
tini celle pminēs casum suū cotidie. et
illi niteritum ruitura minabatur. Ad
hunc maseator illustis vir armentarij
nepos cū magna rusticozum multitudi
ne veniens precabatur ut vir dei ex
ctu eodem dignaretur exire. quatenus
ipse ruituram rupem ex monte potuisset
euellere. atqz in specu suo dei famulus iā
fecit? habitaret. Cumqz hoc vir dei nes
qua qz acquiesceret ei qd posset ut facer
et precepit. et ipse in celle sue remota
ri se parte cōtulit. Si tamen moles rui
ret dubium nō erat qd simul et specum
destrueret et martinū necaret. Itaqz dū
ea que venerat multitudo conaret si pos
set sine periculo viri dei ingres illud qd
desup incubuerat saxū leuare. cunctis
videntibz repente res valde admirabilis
cōtingit. qz moles ipsa quā conabantur
euellere. subito ab eisdem laborantibz
euulsā. ne spelunce martini redūm tages
ret saltum decit. et quasi serui dei lesione
fugiens longius cecidit. Qd ad iussum
omnipotentis dei angelico ministerio a
ctum intellegit. q diuina prudēcia dis
poni omnia fideliter credit. Ipe cū pā
se in eundem montem cōtulit. nec dum
clauso specu habitans. cathena sibi fer
rea pedem ligauit. eaqz saxo ex parte al
tera affixit. ne ei vltra liceret progredi.
quā cathene eiusdem quantitas tēdeba
tur. Qd vir vite venerabilis Benedi
ctus audiens. cuius supius memoriam
fecit. ei per discipulum suum mandare cu
rauit. Si seruus deus nō te teneat cathe
na ferri. cathena xpi. Ad quā vocem
marinus p̄tinus eūdem cōpedem soluit.

si nūquam postmodū solutum tēderet
pedem vltra locum q hunc tendere liga
tum osueuerat. atqz in tanto se spacio si
ne cathena cohercuit. m̄qz et ātra liga
tus mansit. Qui dum se postmodum in
eiusdem loca specu occlusisset. cepit etiam
discipulos habere. q ab eius specu seor
sum habitantes. ad vsum vite aquam
de puteo haurire osueuerant. Qz funis
in quo ad hauriendam aquam titula de
pendebat crebro rumpebatur. Unde fas
ctum est. ut eandem cathenam quā ex
pede suo vir domini soluerat. ei discipu
li p̄trent. eamqz funi adiungerent. atqz
in illam titulam ligarent. Et q iam tem
pore otigit. ut idem funis tingret aquā
et nullo modo rumperetur. Quia crimi
cathenam viri dei funis ille contigit. ipse
qz ad tolerandam aquam ferri in se for
titudinem traxit.

Peir?

FActa hec placent. qz mira sūt. et
multum recēda. *Gregori?*

Nostis modo temporibz quidam
vir quadragēsim? nōe. dupentine
ecclie subdiaconus fuit. q omū suarum
gregem pascere in eiusdem aurelie par
tibz solebat. Cui valde veras viri nar
tatione res mira innotuit. que secreto fu
erant gesta. is namqz ut p̄dixim? dū
gregis sui in aurelia curā gereret. in die
bus eiusdem viri fuit e monte. q atqz
rui vocatur. venerabilis viri qui habi
tum mōnachi quem p̄tendebat specie
moribz explebat. Ipe itaqz ad eccliaz
beati petri ap̄lōz p̄ncipiū ab eodē mō
te argentario annis singulis venire cō
sueuerat. atqz ad hunc quē p̄dixi qua
dragesimū subdiaconū. sicut ipse narra
uit hospitalitatis grā declinabat. Qua
dam vero die dum ei? hospitium qd nō
longe ab ecclia aberat intrasset. cuiusdā
paupcule m̄ieris marit? iux? defūct? est.

*Quid se autem fira ruit ad pede
ne tēda? et habet tēda? /*

*Argētiū mōnā a qd m̄gēto mōnā
vno defūct? sustinuit /*

Quē ex more lotū vestimētis indutū et
labono cōstrictum: supueniēte xpsē sepe
lire nequerunt: igit hūc defūcti corp⁹ vi
duata mulier sedit q̄ in magnis fletib⁹
noctē ducēs cōtinuus lamentorū vocib⁹
latisfa debat dolori. Cūq̄ h̄ diu⁹ fletet.
et flere mulier nullōmō cessaret: vir dei
q̄ recept⁹ hospicio fuerat. Quadragesi
mō sōdiacono opūct⁹ ait. Dolori bu
lus mulieris aīa mea cōpatit⁹: rogo sur
ge ⁊ orem⁹: preferūt igit vtriq̄ ad vir
dnā ecclīaz: sese piter i orationē dederūt.
Cumq̄ diu⁹ orassent cōplere oracōez
q̄dragesimum sōdyaconū su⁹ dei precij.
Qua cōpleta ab altaris crepidine pul
uerē collegit atq̄ cū eodē Quadragesi
mo ad defūcti corpus accessit: seq̄ ibidē
in orōnē dedit. Cumq̄ diu⁹ orasset: iā
non sicut p̄us fecerat oracōem cōplere
cū sōdyacono voluit: s̄ ipse benedictio
nem dedit: statimq̄ surrexit. Et q̄ manu
dextera puluerē collectum gestabat. Si
mistra pallium quo facies defuncti velat
batur abstulit. Qd̄ cū mulier fieri cerne
ret: cōtradicere vehemētē cepit ⁊ mirari
qd̄ vellet facere. Ablato itaq̄ pallio diu
de eo quē collegit puluere defūcti fac
iem fricauit. Cūq̄ diu⁹ fricaret: rece
pit ammi. i. hōscitauit: oculos apert⁹: sese
q̄ eleuās reledit: qd̄ erga se agref mī
nus est: ac si d̄ gūssimo somno fuisset ex
citatus. Qd̄ cū mulier lamentis fatiga
ta cōspiceret: cepit ex gaudio magis fle
re ⁊ voces amplius edere. Quā vir dñi
modesta p̄hibitione cōp̄scuit dicens.
Tace tace: s̄ si quis te requisierit: quali
ter factū sit: s̄ solummodo dic. q̄ dñs ihs
xps opa sua fecit. Dixit hoc atq̄ ab ei⁹
hospicio exiit. Quadragessimū sōdyac
onē p̄tinus reliq̄: ⁊ in loco eodē ultra
nō cōparuit. Temporale nāq̄ honorē
fugiens: egit ut ab hijs quibus visus

intanta virtute fuerat: nūq̄ iam in hac
vita videretur.

Petrus
Vid alij senāt ignoro ego autē
p̄cedētis miraculis h̄ potius exi
stimo esse miraculū: q̄ ad uitam mortui
recedunt: eorumq̄ anime ad carnē ex oc
culto reuocant.

Gregori⁹.

Si visibilia attendim⁹: ita necesse ē
ut credam⁹. Si vero inuisibilia
pensam⁹: nimis cōstat: q̄ maius est mi
raculum p̄dica cōis verbo atq̄ oracōis
solado peccatorē conuerrere quā carne
mortuū suscitare. In isto em̄ resuscitaf
caro itez mortua: in illa vero aīa me
ternū victura. Cū em̄ p̄pono duo: in q̄
horū existimas mai⁹ fore factum virtute
miraculū. Lazari quippe quē iā fidelē cre
dim⁹ fuisse carne dñs suscitauit: Paulū
vero resuscitauit in mente. Equidē post
resurrectionem carnis: d̄ lazari virtutib⁹
taceat: nā post resurrectionē anime ca
pere nostra infirmitas nō valet: quanta
in sacro eloquio de pauli virtutib⁹ dice
tur: qd̄ illi⁹ crudelissime cogitationes: ad
pietatis mollia ouerse sunt viscera: qd̄
mori cupit p̄ fratrib⁹ in quorū p̄s mor
te gaudebat: qd̄ plen⁹ omnis scripture
sciētia in se scire iudicat: nisi xpm̄ ihesū
et hunc crucifixum: qd̄ p̄o xpo virgīs
libenter ceditur: quē gladijs insequēba
tur: qd̄ apostolatus honore s̄limis est.
Sed tamen sponte sit paruulus in me
dio discipulorum: qd̄ ad celi tereh secre
ta duatur et tamen mentis oculum per
compassionem reflectit ad dispensandū
cubile coniugatorum dicens: vxori vir
debitū reddat: ⁊ vxor viro: qd̄ admisce
tur in contemplatione centū angelorū
et tamē non aspernatur cogitare atq̄ di
sponere facta carnaliū: qd̄ gau. t in in
firmitatib⁹ sibiq̄ in contumelijs placet
qd̄ ei uiuere cristus est ⁊ mori lucrum.

*Quid etiam dicitur pueri in igne
quoniam non potuit natus esse*

et totum iam extra carnem est hoc ipsum
quod vixit in carne. Ecce qualiter vixit quod
ab inferno mentis ad vitam pietatis re-
dijt. *Gregori?* est ergo quicquam in carne su-
scitari nisi forte per viuificationem carnis
ad vitam reducat mentis. ut ei hoc a-
gatur per exterioris miraculi. quoniam pueri
interiu viuificetur. *Petr?*

UAde infra credidi hoc quod modo
quia sit incomparabiliter superius ag-
nou. Sed queso cepta persequere. ut dum
tempus vacat sine edificatione hora non
transcat. *Gregori?*

Pater quidam mecum est in mo-
nasterio versatus in scriptura sa-
cra studio sistimus. quod me etate preibat. et
ex multis que nesciebam me edificare
consueuerat. *Petr?* itaque narratione didi-
ci quod fuit quidam in campanie partibus
intra quadraginta romane urbis mi-
liarium. nomine benedictus. qui quidam
etate iuuenis sed moribus graueus. in san-
cte versacionis regula se fortiter firmi-
gens. *Gregori?* tunc totius regis tempore cui go-
thi repissent. hunc incendere cum sua cella
moliri sunt. ignem namque posuerunt. sed in
circuito attulerunt omnia. cella vero illius
igne combusta non posuit. *Petr?* videtur go-
thi magisque seueris. atque hunc ex suo
habitu trahentes. non longe aspe-
runt succensum elibani. quod coquedi-
pamibus parabant. eumque in illo piece-
runt elibani. clausurunt. Sed die al-
tero ita illeclus inuentus est. ut non solu-
tus cito ab ignibus sed neque extrema vi-
lomodo cremarentur. *Petr?*

Per quidam puerorum miraculum
audio qui pueri in ignibus lesi
non sunt. *Gregori?*

Ellud ut opinor miraculum ex par-
te aliqua dissimiliter gestum est.
Tunc quippe tres pueri ligatis pedibus ac

manibus in ignem pueri sunt quos die al-
tera rex requisit in camino illis vultu-
bus deambulantes repit. Ex qua re col-
ligitur. quod ignis in quo iactati fuerant
qui eorum vestimenta non contigit eorum
vincula consumpsit. ut vno eodemque tem-
pore in obsequio iustorum. et haberet flama
virtutem suam ad soladum. et non
haberet ad tormentum. *Petr?* tam antiquum
miraculo diebus nostris res similis exco-
mentario euenit elementis. *Gregori?* Nam nup-
er hannes tribunus relatione sua me docuit.
quod prunolfus comes cum ilico adesset.
se cum rege authario eo tempore in lo-
co eodem ubi mira res contigit affuisse. et
quod cognouisse testatur. *Petr?* tribu-
nus narrauit dicens. quod ante hoc fere quin-
quaginta. quando apud hanc romanam
urbem alueum suum tiberis egressus est.
tantumque cresces ut eius vnda super mu-
ros urbis influeret. atque in ea maximas
regiones occuparet. apud veronensem ur-
bem fluvius atque excreces. ad beati zeno-
nis martiris atque potestas ecclesiam venit.
Cum ecclesie dum essent ianue apte aqua
in eam mime intravit. que paulisper cre-
scens usque ad fenestras ecclesie. erant te-
dis prime puenit. sicque stans aqua eccle-
sie ianuam clausit. ac si illud elementum
liquidum in soliditatem parietis fuisset
mutatum. Cumque essent multi interius
inuenti. sed aquarum magnitudine omnis
ecclesia circumdata. qua possent egredi non
haberent ibique se siti ac fame deficere for-
midarent. ad ecclesie ianuam veniebant.
ad bibendum haustebant aquam. que
ut predicti usque ad fenestras excreuerat.
et tamen intra ecclesiam nullomodo diffllu-
ebat. *Petr?* itaque ut aqua poterat. sed
diffluere ut aqua non poterat. Stans autem
ante ianuam. ad ostendendum cunctis
meritum martiris. et aqua erat ad aduersum

*Aqua que excreuit usque ad fenestras ad beati zenonis ecclesiam intrare non potuit
quia erat fortis esset apte.*

et quasi aqua non erat ad inuadendum locum. **Q**uod ego antiquo antedicti ignis miraculo vere predicti non fuisse dissi-
qui trui puerosum et vestimenta non con-
tigit et vincula incendit. **Petrus.**

Mia sunt valde sanctorum facta quod
narzas et presenti infirmitati homi-
num vehementer stupenda. Sed quod tan-
tos nup in italia si ille aut io ad miran-
de virtutis viros nosse valim si nulla e-
os contigit antiqui hostis insidias prulise
se an ex insidijs profecisse.

Sine labore. **Gregorius.**
certaminis non est palma victo-
rie. Unde et victores sunt nisi quod contra
antiqui hostis insidias decertauerunt, ma-
lignis quippe spiritus cogitacoi locucoi atque
opi nostro semper insidit si fortasse quid
inuemat unde apud examen etiam iudi-
cis accusator existat. Vis enim nosse
quomodo ad decipiendum semper assistat.

Vidam qui. **Gregorius.**
nunc nobiscum sunt rem quam narzo
testatur quod vir vite venerabilis stefanus
noie valerie pomae pater fuit huius no-
stri beneficii diaconi atque dispensatoris ec-
clesie agnoscere primum. Qui quidam die de-
tinere domum regressus in aapio suo ne-
gligenter loquens precepit dicere. Membya
bole discalaa me. Ad cuius vocem mox
aperuit se caligay corrigie in summa valo-
atate dissoluere ut apte ostendat quod ei ipse
quod nominatus fuerat ad extrahenda cal-
gas dyabolus obedisset. Quod mox ut
pater vidit. vehementer expauit. magnisque
vocalibus clamare dicens. Recede miser rece-
de. Non enim tibi sed in aapio meo locutus
sum. Ad cuius vocem proutus ita ut inuen-
te sunt magna iam ex parte dissolute corrigie
remanserunt. Quia in re collige antiqui ho-
stis quod tam presto est factis corporalibus quam mi-
nistris insidijs nostris cogitacibus insistat.

*Dem discalaa me dyabole quod dixit
et prout affuit quod ad extrahenda soluit*

Aboriohi est valde. **Petrus.**
atque tribile omnia inimica insidias
ipso mittere et continue quasi in aede stare.
Aboriohi non. **Gregorius.**
erit si custodiam nostram non
nobis sed gratie superne tribuimus. Ita
tamen ut et ipsi quantum possumus sub pro-
tectione dei vigilemus. Si autem anti-
quus hostis a mente expectat expelli ex diu-
na largitate plerumque agere non ut solu-
iam timeri non debeat si ipse etiam bene vi-
uencium virtute terreat. Rei namque quam nar-
ro vir sanctissimus eleutherius senex pater
cuius memoria superius facta testis exstitit mi-
hi quod in intimare curauit quod in spoletana
urbe puella quodam iam nubis cuiusdam
primarii filia celestis vite desiderio exar-
sit. Cuius pater resistere ad viam vite co-
natus est. Sed contempro patre con-
uersacionis habitum suscepit. Quia ex-
re factum est ut eam pater sue substan-
cie exheredem faceret. nichil quod et aliud
nisi sex vndas vnius possessionis lare
gires. Et vero exemplo puocare ceperunt
apud eam multe nobilioris generis
puelle conueru. atque omnipotentis domi-
no dicata virginitate seruire. Quada-
vero die idem eleutherius abbas vir vi-
te venerabilis ad eam gratia exhortatio-
nis atque edificacionis accesserat. et cum
ea de verbo dei colloquens sedebat. Cum
repente ex eadem fundo quem in sex vin-
cijs a patre perceperat cum peno rusticis
venit. Tu dum ante eos assisteres. ma-
ligno spiritu corripis cecidit. fatigari quod
nimis stridoribus atque palpatibus cepit.
Tunc sanctimonialis femina surrexit. atque
inrato volu magis clamoribus iperare
dicens. Qui ab eo miser exi ab eo miser
Ad cuius vocem mox per os verati dyabolus
rudit dicens. Si d' isto exeo in quem mita-
bo. Casu autem tuus porro puus pascebat.

*stimonialis femina surrexit atque
clamoribus iperare cecidit. fatigari quod
nimis stridoribus atque palpatibus cepit.*

Tunc sanctimonialis femina precepit
dicēs. Exi ab eo ⁊ in hunc porcū migre
dere. Qui statim de homine exiit. porcū
quē iussus fuerat intrare occidit ⁊ cōstitit.

Petrus.

Uelim nosse si saltem porcum cōce
dere spiritui immundo debuit.

Gregorius.

Proposite regule nostre actioni sūt
facta veritatis. Ipsi ⁊ enim redemptori
nostro a legione que hominē tenebat
dictum est. Si eas nos mitte nos in
gregem porcorū. Qui hanc ab homine
expulit ⁊ in porcos ire eosq; in abyssū
mittere cōcessit. Ex qua re etiā hoc colligi
tur. qd absq; cōcessione omnipotentis
dei nullam malignus spiritus contra homi
nem potestatem habeat. qui i porcos in
trare non potuit nisi pmissus. Illi ergo
nos necesse est sponte subdi. cū omnia
subiciuntur in vita. ut tanto nostris ho
stibus potentiores sim⁹. quanto cū au
ctore omnium vnum efficiamur p humi
litate. Quid aut mirum si electi. quicq;
in carne positi. multa facere mirabiliter
possunt. quorū ipsa q; ossa mortua ple
rumq; i multis miraculis vtiunt. In va
lerie nāq; pūda res est hec gesta. quā
narzo. michiq; beate memorie abbatis
mei valēdonis teladone cognita. Ibi et
enī quidam venerabilis sacerdos erat. q
cum clericis suis dei laudib; bonisq; ope
ribus intentus. sancte pueriladonis vir
tam ducebat. Supueniēte aut vocatio
nis die defunctus est. atq; ante ecclesiā
sepultus. Eodem vero ecclesie caule inhez
rebant omniū. atq; idem locus in quo se
pultus est ad easdem oues tendentibus
pūus erat. Quadam autem nocte cum
clericis intra ecclesiā psallentibus. fur ve
nisset ut ingressus caulas furtum facerz.
berbicem tulit ⁊ catus exiit. Cum vero

peruenisset ad locum ubi vir dñi sepul
tus erat. repente heit ⁊ gressum mouere
nō potuit. Berbicem quidē d cello depo
suit. eumq; dimittere voluit. s manum
laxare nō valuit. Cepit igitur stare mi
ser cū praeda sua te⁹ ⁊ ligatus. Volebat
berbicem dimittere nec ualebat. uolebat
egredi cum berbiā nec poterat. Mirō
modo itaq; fur qui a viliis videri timu
erat. hunc mortuū tenebat. Cum itaq;
gressus manusq; illi⁹ fuissent obstricta.
immobilis pstitit. factō aut mane ex
pletisq; laudib; dei. ab ecclesia egressi sūt
clericis. ⁊ inuenerunt ignotum hominē
berbicem tenentem manu. Res venit i du
bium. vtrum berbiā tolleret an offer
ret. Sed culpe reus aq; indicatus penā.
Mirati omnes. qz ingressus fur. viri dei
merito ad pradam suam stabat ligat⁹.
Qui se p eo pūus in orationem cōde
runt. suisq; precib; vix obtinere value
runt. vt qui res eorum venerat rapere.
saltem vacu⁹ exire mereretur. Itaq; fur
qui diu steterat cū praeda captiu⁹. qñq;
exiit vacu⁹ ⁊ liber.

Petrus.

Apparet quante sit sup nos dulce
dimis omnipotens deus cui⁹ erga
nos sunt tam iocunda miracula.

Gregorius.

Poenissime vrbis mons preminet.
In quo beati petri apli monaste
rium situm est viroz dei. quoz relacōe
adhuc i monasterio positus. audisse me
contigit magnū. hoc qd narzo miras
culū. qd eiusdem monasterij monachi se
nosse testabantur. In eo namq; monaste
rio fuit pater vite venerabilis. qui quen
dam monachum nutriend⁹ vsq; ad reue
rendos puerit mores. Cumq; cum in ti
more domini uideret excreuisse. in eodem
sibi monasterio tūc pbm fecit ordian.
Cui post ordinacōnē suā qz nō longe

*Vir qd ois fuerat car quā
defere voluit ne potuit. tūc
69 p eo fuit vir liber ab y. pūus*

*corpi albat. tēpt se clauū vnt
vt corpi fin pōv. sepeliedi locū daret*

*39. Valerius Bonus petrus aply custodi sui mōstey
visibilis appuit*

abisset eius exitus p reuelacōe nē indica-
tum est. **A** predicto autē patre mona-
sterij peccijē q̄tenus ei cōcederet vt sibi se-
pulchrum pararet. **C**ui ille respondit.
Ante te quidē ego moriturus sū sed tū
vade et sicut vis parare sepulchrum tuum.
Recessit igit et parauit. **C**um non post
multos dies senex pater febre puentus
ad extrema puenit atq; assistenti pbro
iussit dicens. **I**n tuo sepulchro me pone.
Cumq; ille diceret scis q; ego modo secu-
rurus sū virosq; capere non potest ab-
bas p̄tinus respondit. ita fac ut dixi qz
sepulchrum tuum ambo nos capiet de-
functus itaq; est atq; in sepulchro eodē
quod sibi pbr parauerat positus. **M**ox
quoq; et p̄spicitur corporis languor se-
cutus est. **Q**uo languore crescente ad
pbr vitā finiuit. **C**umq; ad sepulchrum
qd sibi ipse parauerat corpus illius fuis-
set a fratrib; deponatur ap̄erto eodē sepul-
chro viderunt omnes qui aderant locū
non esse ubi pon potuisset qz corpus
patris monasterij quod illic ante posi-
tum fuerat omne illud sepulchrum tene-
bat. **C**umq; fratres qui pbr corpus de-
nulerant factam sibi sepeliendi difficultatē
viderent vnus eorum exclamauit dicens.
o pater ubi ē qd dixisti qz sepulchry istud
ambo vos capiet. **A**d cui9 vocē subito
cunctis videntib; abbas corp9 qd illic
aū positū fuerat et supmū iacebat se v̄tū
in latere et vacante sepulchri locū ad se-
peliend pbr corp9 p̄buit et qz vtrosq; il-
le loc9 capet sicut viuus p̄miserat mor-
tū9 impletur. **Q**z qz hoc qd p̄dixi apud
p̄nestimā vrbē i brati petri aply mona-
sterio gestū est vis ne aliqd etiā in hac
vrbe de ei9 ecclie custodib; vbi sacratissi-
mū corp9 illi9 est positū audire.

Uolo atq; id ut fiat **Petrus.**
magnopere de p̄cor. **Gregori9**

Adhuc sup̄stet qui theodorum eius
ecclie custodē nouerūt cui9 nar-
tatione innotuit res que ei dicit valde
memorabilis qd quadā nocte dum ad-
us ad melioranda iuxta ianuā lumina
surrexisset ex more ligneis gradibus sub
lā pade positus stabat et lampadis refo-
uebat lumē. **T**um repente beatus petrus
aply in stola candida deorsū in pau-
mēto cōstitit ei9 dixit. **C**ollibere quare
ad surresistis quo dicto ab ocul aspiciē-
tis euauit. **S**ed tantis in eum pauor
irruit ut tota in illo corporis vnus desi-
ceret et per dies multos de stratu suo sur-
gere non valeret. **Q**ua in re quid idem
beatus aply seruientib; sibi voluit mis-
sū presendā sui respectus ostendere quia
quidqd p eius veneratione agerēt ipse
hoc p mercede retribucōis sine intermis-
sione semp videret. **Petrus.**

Michi hoc non tā apparet mirū qz
visus est sed qz is qui eum vidie-
tū lā9 esset egrotauit. **Gregori9**

Quid sup hac re miraris p̄tre. **R**es-
pondit nā mēti exadit qz cū daniel
pp̄beta magnā illam ac terribilē visio-
nem vidit et q etiā visione cōtremuit
p̄tinus adiūgit et ego elanguit et egro-
taui per dies plurimos. **C**aro enim ea q
sūt spiritus capere non ualeat et idcirco
nō nunquā cū mēs humana ultra se ad-
uicendū duat necesse ē ut hoc carum
uasculū qd ferre talē pond9 nō valet
infirmetur. **Petrus.**

Scrupulū cogitacōis mee ap̄erta
ratio dissoluit. **Gregori9.**
Alius illic nō ante lōga tpa fieri
nostri seniores refrūt cū os ec-
clesie abundans dicit ē magne humili-
tatis atq; ḡuitatis vir ita om̄ip̄ tēti deo
fidelē seruēs ut idē beat9 petrus aply si
gmis oñaret quā de illo haberet est iacōz.

*puella palina a nyside ecclie bñ
petri 3 curat*

Nuper in samina punda quidam
venerabilis vir menas nomine / so
litaria vitam ducebat / qui nostrorum
multis cognitus ante hoc fere est decenn
um xpiatus / **P**e cuius operi n arza ce
vnum auctorem non infero / qz pene tot
michi in eius vita testes fuit / qt samina
punda nouerunt / **H**ic itaqz nichil ad
usum suum aliud nisi pauca aptu vascu
la possidebat / **H**uc cu longobard9 qda
in eisdem apib9 rapina uoluisset ingerere /
pus ab eodem viro verbo correptus est /

et mox p malignum spiritum ante elus
vestigia vexatus. Quia ex re factū est vt
sicut apud omnes incolae sita eā ap
eandem barbaram gentem eius celebē
nomen haberet nullusq; ultra presumie
ret eis cellulam nisi humilis intrare. **Be**
pe uero ex vicina silua venientes ursi
p̄s eius comedere cōnabantur. Quos il
le deprehensos scrula q̄ portare manu
osueuerat cēdebat. Ante cuius uerba in
mansissime bestie rugiebant ⁊ fugiebāt ⁊
que gladios formidare vix possunt / ex
eius manu ictus scrule p̄tmescebant.
¶ In studiū fuit nichil in hoc mūdo ha
bere nichil querere omnes q̄ ad se carita
tis causa veniebant ad etrne vite deside
ria accēdere si qñ autē quozlibet culpas
agnosceret nunq̄ ab increpatione par
ceret sed amoris igne succēsus studēbat
in eis vehemētē p̄linguā seruire. Cōsuetu
dinē vero vicini vlt̄ lōgr̄ positi eiusdē lo
ci accole fecerunt ut dieb; certis p̄ eb
domadam vnusquisq; ei oblationes su
as transmitteret ut esset qd̄ ipse ad seve
nientib; offerre potuisset quodā v̄ro tē
pore possessor qdā ceterius nomine in
mundo desiderio deuiatus qñdā s̄c̄ti
monialē feminā rapuit / si biq; illi iuro
matrimonio coniūxit qd̄ mox ut vir dñi cō
gnouit ei p̄ quos potuit q̄ fuerat dign⁹
audire mandauit / Cumq; ille sceleris
sui cōsciū timeret atq; ad virum dei ac
cedere nequaq; presumēret ne forte hūc
aspere vt delinquētes solebat increpa
re fecit oblationes suas easq; inter obla
cōes alioz misit ut eius mūnera saltem
nesciendo suscipere. Sed cū corā eo fuiss
sent oblationes omnium deponere vir
dei tactus sedit / sigillatim omnes cōde
ditare studuit ⁊ dñes alias eligēs atq;
scorūlū ponens oblationes quas dē cō
terius transmississet cognouit p̄ spiritū

vz p q apes z mel p r s
mene comede voluerit
p ei flagello castigetur s

8 mai 49 vint

pr̄ mienat. carterij oblatos ido spreuit
qz stimolale sciaz illegittis mris quipit

spere et abiecit dicens. Ite et dicit ei.
Oblationem suam omnipotenti deo tulle-
sti, et michi tuas oblationes transmittis.
Ego oblationem tuam non accipio, quia suam
abstulisti deo. Quia ex te factum est, ut
presentes quosque magnus timor inuaderet,
et vir domini tam scienter de absentibus
iudicaret.

Petrus

Multos horum suspicor martiriū subi-
re potuisse, si eos tempus persecutionis
inuenerat.

Gregorius

Duo sunt Petre martiri generatio-
num in occulto alterum quam in pu-
blico. Primum si persecutio deest exterior, mar-
tiriū meritum in occulto est, cum virtus
ad passionem punita flagrat in anima.
Quia enim esse possit, et sine aperta passi-
one martiriū testatur in euangelio dominus,
qui zebedi filius adhuc pre infirmitate
mentis maiora scissimis loca querentibus
dicit. Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum. Cui videlicet cum responde-
rent. possumus, ait. Vtriusque. Calicem quidem
meum bibens, sedere autem ad dextram meam
vel ad sinistram non est meum dare vobis.
Quid autem calicis nomen nisi passio-
nis poculum signat. Et cum nimis constet,
quia iacobus in passione occubuit, iohannes
vero in pace ecclesie quieuit, incunctan-
ter colligitur esse, et sine aperta passione
martiriū, quando et ille calicem domini bibere
dictus est, qui ex persecutione mortuus
non est. De hijs autem talibus tantisque viris
quorum superius memoriam feci, cur dicam,
quia si persecutionis tempus extitisset, martires esse
potuissent, quod occulte antiqui hostis inhi-
das tolerantes, suosque in hoc mundo adulari-
os diligentes, cum multis carnalibus desideriis
resisteret, per hoc quod se omnipotenti deo in cor-
de macerauerunt, etiam pacis tempore martires
fuerunt, dum nostris modo temporibus viles, qui se
cularis vite personas, de quibus nihil celestis

*Christus qui omnes immolationes comedere
noluerit, magis se habuit*

no glorie presumi posse videbat. Oportet occasi-
one contingit ad martiriū coronas perueni-
se. Primum autem hos fere annos quindecim sic
huius testantur qui interesse potuerunt. Et ru-
stia a longobardis capti, carnes immo-
landas comedere compellabantur. Qui cum
valde resisteret et contingere debui facille-
giū nolleret, capere longobardi quod eos ter-
ruerant, nisi immolata comederet, mortem
eis minari. At illi eternam potius vitam quam
presentem ac transitoriam diligentes, firmiter per-
sisterunt, atque in sua constantia simul omnes
ocasi sunt. Quid itaque illi nisi veritatis
martires fuerunt, qui ne vitam comedere
do oditorem suum offenderent, elegerunt
gladijs vitam finire.

Eodem quoque tempore dum fere quadra-
ginta captiuos alios longobardi
tenuissent, more suo immolauerunt caput
capre dyaboli. Hoc ei per circuitum cur-
res, et carmine nefando dedicantes. Quod
illud ipsi prius submissis ceruicibus ado-
rarent, eos quoque quod caperant eos hoc ado-
rare pariter compellebant. Sed ex eisdem
captiuis maxima multitudo magis ele-
gens moriendo ad vitam immortalem
tendere, quam adorando vitam mortalem
tenere, obtemperare iussis sacrilegis no-
luerunt, et ceruicem quam semper creatori
flexerat, creature inclinare contempsit.
Unde factum est, ut hostes qui eos ce-
perant graui inuidia accensis, cum eos
gladijs interficerent, quos in errore suo
participes non haberent. Quid ergo
mirum, si erumpente persecutionis tem-
pore, illi Martires esse potuissent, qui in
ipsa quoque pace ecclesie semetipsos sem-
per affligentes, angustiam martiriū tenu-
erunt viam, quando ingruente persecu-
tione articulo. Huius etiam meruerunt mar-
tiriū palmas accipere, qui in pace eccle-
sias huius seculi vias sequi videtur.

Quid dux et martiriū vult et canit, et metit

Quid martiriū potest esse tunc par

Rec tamēn hoc quod de eisdem electis
didimus viris / de cunctis iam quasi in
regula tenemus. Nam cum persecutiois
aperte tempus irruit / sicut plerūq; marti-
rum subire possunt / qui esse in pace ec-
clesie despicabiles videntur / ita nō nūq;
indebilitatis formidinē corruūt / qui in
pace eccle p̄uis fortis stare videntur.

Sed eos de quibus prediximus fieri
martires potuisse fidētē facimus / q; hoc
iam ex eo sine colligim⁹. Cadere enim
nec in aperta persecutioe poterant / hi
de quibus ostat quia et vsq; ad finem
vitae in occulte animi p̄tate perstiterunt.

Tasseris ita est. *Perus.*
Sed sup̄ indignos nos diuine
misericordie disp̄sacōz miroz / q; longo
bardoz se uiam ita moderatur / ut eoz
sacerdotes sacilegosq; ēē se fidelium q̄si
victores vident / orthodoxoz fidem perse-
quimur. *Gregori⁹.*

Noe petre facere plerūq; conati sūt.
Sed eoꝝ se uia miracula sup̄na res-
titerunt / vnde vnū narzo qd p̄misiuū
monasterij mei monachum / q; usq; ante
quadriēniū cum longobardis fuit / ad
huc ante triduum agnouit. Cum ad spo-
letanam urbem longobardoz episcop⁹
scilicet arzian⁹ uenisset / et locū illuc ubi
solēnia sua ageret nō haberet / cepit ab ei⁹
curatis ep̄o eccleam petere / quam suo
errori dēdicaret. Quod dum valde ep̄s
negaret / idē qui venerat arzianus beati
pauli ap̄li illuc eccleiam comin⁹ sitam se-
die altero uolentē intraturū p̄fessus ē.
qd eisdē eccle custos audiens / festim⁹
cucurrit / eccleam clausit / etis munuit.
Facto autē despete lāpades omnes ex-
tinxit / seq; in interiorib; abscondit. In ip-
so autē subsequētis lucis crepusculo / arri-
anus ep̄s collecta multitudie aduenit /
clausas eccle ianuas effringere parat⁹.

*Arrianos ep̄s q; uolēt in pauli
eccleā intrare / cū p̄fectus p̄didit.*

Sed repente cuncte sūt porte diuinitatis
cōcisse / abiectis longius seris aperte sūt.
atq; cū magno sonitu oīa ecclesie clau-
stra patuerunt. Effuso desup lumine / om-
nes q; extincte fuerant lampades accē-
se sūt. Arzian⁹ vō ep̄s q; vim facturus
aduenerat / subita cecitate p̄cussus ē / atq;
alienis iam manib; ad suum habitacu-
lum reductus. Quod dum langobardi
in eodem regione positi omnes / agno-
scerent nequaquā ulterius p̄sūperunt
catholica loca temerare / miro enim modo
res gesta ē / ut quia eiusdē arziani clau-
sa lāpades in eccle beati pauli fuerat ex-
tincte / vno eodēq; tēpore ut ipse lumen
p̄deret / in ecclesia lumen rediret.

Sed neq; hoc sileam / q; ad eiusdē
arziane hereseos damnacōem / in
hac q; urbe ante biennū pietas sup̄na
mōstrauit. Ex his quippe q; narzo aliud
popul⁹ agnouit / aliud autē sacerdos et
custodes ecclesie audisse et uidisse testā-
tur. Arzianoz eccle in regione vrbis
huus que subura dicitur / cū clausa usq;
ante biennium remansisset / placuit ut in
fide catholica introductis illic beati stef-
fani et sancte agathe martirum reliquijs
dedicari debuisset. Qd factum est. Nam
cum magna ppli multitudine uenientes /
atq; omnipotenti domino laudes canen-
tes / eandē ecclesiā ingressi sum⁹. Cūq;
in ea iam missaz solēnia celebrarentur /
et p̄e eiusdē loci angustia ppli se turba
cōpmeret / qdam ex his q; extra sacrari-
um stabant / porcū subito intra suos pe-
des huc illucq; discurrere senserūt. Quē-
dam vnus quisq; sentiret / iuxta se stan-
tibus indicaret / idē porcus ecclesie ianu-
as p̄cisset / omnes per quos transijt in
admiraōnem cōmouit / sed victi a
nullo potuit / q̄tus sentire potuisset. Qd
idcirco diuina pietas ostēdit / ut cūcti

*porcus arrianos cōq; exiuit / dū
deducit / vnde cepit.*

*De dedicatione ecclesie
pfa*

patresceret/ quia de loco eodem immuni:
dus habitator exiret. Peracta igitur cele
bratione missarum recessimus. Sed ad
huc nocte eadem magnus in eiusdem
ecclesie tractu strepitus factus est/ ac si
in eis aliquis errando discurreret/ seque
ti aut nocte grauior sonitus excreuit/
ac subito tanto terrore insonuit/ ac si om
nis illa ecclesia a fundamentis fuisset ex
uersa/ protinus recessit/ et nulla illuc ul
terius inquietudo antiqui hostis apparuit.
Sed p terrore sonitum quem fecit
innotuit/ a loco quem diu tenuerat/ qua
coactus exiebat. Post paucos vero dies
in magna serenitate aeris/ super altare
eiusdem ecclesie nubes celitus descendit/
suoq; illud velamine operuit/ omni eniq;
ecclesia tanto terrore ac suauitatis odo
re repleuit/ ut parentibus ianuis nullus
illuc presumere intrare. Sacerdes quor
q; et custodes/ et hij qui ad celebraanda
missarum sollemnia venerant/ rem vider
bant/ ingredi minime poterant/ suauis
tatem mirisq; odoris trahebant. Die ve
ro alio cum in ea lampades sine lumi
ne penderent/ emissio diuinitus lumine
fuit accense. Post paucos iterum dies
expletis missarum sollemnijs/ extinctis
lampadibus/ custos ex eadem ecclesia
egressus/ post paululum intrauit/ lam
pades quas extinctas reliquerat/ lucen
tes reperit. Quas negligenter extinctisse
se credens/ eas iam sollicitus extinxit/ et
exiens ecclesiam clausit. Sed post hora
rum trium spaciū regressus/ lucentes
lampades quas extinctas iterum accen
sas inuenit/ ut videlicet ex ipso lumine
aperte claresceret/ quia locus ille a tene
bris ad lucem venisset.

Petrus.

Et si in magnis sumus tribulac:

ombus positi/ quia tamen a conditoris
nostro non sumus omnino despecti/ re
stantur ea que audio eius stupenda mi
racula.

Gregorius.

Omnis sola que in ytaliam gressa
sunt narrare decreuerim/ vis ne
tamen ut pro ostendenda eiusdem arti
ane hereseos damnatione/ transeamus
verbo ad yspanias/ atq; inde per affrica
ad ytaliam redeamus.

Petrus.

Hec quolibet/ nam lenis/ duce le
tus reducor.

Gregorius.

Sicut multorum qui ab yspania
tum paribus veniunt relatione
cognouimus/ nuper Ermigildus rex li
ugildi regis vniugotharum filius/ ab
arriana herese ad catholicam fidem vi
ro reuerentissimo Leandro Spolera
no episcopo/ dudum michi in amicitijs
familiariter iuncto predicante/ conuers
sus est. Quem pater arrianus ut ad e
andem heresem rediret/ et premijs suade
re/ et minis terrere conatus est. Cumq; il
le constantissime responderet/ numqua
se vram fidem posse relinquere quam
semel agnouisset/ intus pater eum pri
uauit regno/ rebusq; expoliavit omni
bus. Cumq; nec sic virtutem mentis il
lius emollire valuisset/ marta illum cu
stodia concludens/ cellum manusq; illi
us ferro ligauit. Cepit itaq; isdem Er
migildus rex tuuemo/ terrenum regnu
despicere/ et forti desiderio celeste querens/
in cylicijs vinctus iacens/ omni por
tenti deo ad confortandum se precibus ef
fundere/ tanq; sublimis gloriam tras
cantis modi despicere/ q;ro et religat? ag
nouerat nil fuisse qd petuerit auferre.

Supraueniente aut pascalis festiuitatis die / inimpista noctis silendo / ad eum pfid⁹ pater arrianum ep̄m misit / ut ex eius manu sacrilege ossecrationis cōmunionem p̄deret / atq; per hoc ad patris gr̄dam redire mereretur. **S**ed vir deo deditus arriano episcopo venienti exprobrauit ut debuit / cuiq; a se pfidiā dignis increpationib; repulit / qz si expt⁹ iacet at ligatus / apud se tamē i magno mentis culmine stabat secur⁹. **A**d se ita qz reuerso episcopo / Arrian⁹ pater infremuit / statimq; suos apparitores misit / q̄ cōstantissimum cōfessorem dei / illic ubi iacebat occiderent / qd̄ si factum est. **P**ā mox ut ingressi sūt securi cerebrum eius infringentes / vitam corporis abstulerunt / hocq; in eo valuerunt perimere / qd̄ ip̄m q̄ qui pemptus est / in se cōsiliat desepisse. **S**ed p ostēdenda vera eius gloria sup̄na / q̄ nō desuere miracula. **P**ā cepit i nocturno silencio psalmodie cantus / ad corp⁹ eiusdem regis ⁊ martiris audiri. **A**tq; ideo vradet⁹ regis quia ⁊ martiris. **Q**uidam etiam ferunt qd̄ illic nocturno tempore accense lampades apparebant / vnde et factum est / quaten⁹ corp⁹ illi⁹ ut videlicet martiris iure / a cētis fidelib; venerari debuisset. **P**ater uo cōmotus / p̄mittit pfid⁹ ⁊ patriada hoc fecisse se doluit / nec tñ vsq; ad optinendā salutē ptinuit. **P**ā qz uia esset catholica fides agnoui / s; gentis sue timore p̄teritus ad hanc pueniri nō meruit. **Q**ui cetera egritudine ad extrema pduct⁹ est / et leādo ep̄o quē pri⁹ vehementer affligerat / Richardū regem filiu quē in sua heresi relinquebat cōmendare curauit / ut in ipso q̄ talia faceret / qualia ⁊ in fratre illius suis exhortationib; fecisset. **Q**uia cōmendatione expleta defunct⁹ est. **P**ost cui⁹ mortem Richardus rex / nō patrem

perfidum / s; fratrē martirem sequens. **A**b arriane hereticos prauitate conuers⁹ est. **T**otam q̄ vniuersa gentem / ita ad veram pduxit fidem / ut nullū in suo regno militare pmitteret / qui regni dei hostis existeret p hereticam prauitatem nō timeret. **R**ec mirum q̄ vere fidelis p̄dicator fact⁹ est / qz frater est martiris / cuius hūc q̄ merita adinane / ut ad omnipotentis dei gremium tam multos reducat. **Q**ua in re considerandum nobis est / qz totum hoc agi nequāq; posset / si eremigildus rex p veritate mortu⁹ nō fuisset. **P**am sicut scriptum est / nisi granū frumenti cadens i terram mortuum fuerit / ipsum solum manet / si autem mortuum fuerit multum fructum affert / hoc fieri videmus in mēbris / qd̄ factum scimus in capite / in vniuersorum enim vni⁹ mortu⁹ est / ut multi vinceret / et dū unū granum fideliter cecidit / ad optinendam fidem animarum seges multa surrexit.

Petr⁹.

Res mira et nostris stupenda temporibus. **G**regorius. **S**imiam q̄ Augusti temporib; dū omnia catholicorum fidem / exorta a vandalis / p̄secutio arrianā i affrica vehementer infusa erat / quidam in defensione veritatis ep̄i fortiter p̄stebant. **Q**ui ad medium deducti vandalorum rex eos verbis ac munerib; ad pfidiam flectere nō valē / tormentis frangere posse se credidit. **P**ā cum eis in ipsa defensione veritatis silēdum indiceret / nec tamē ipsi omnia pfidiam tacerent / ne tacendo forsitan cōsensu se viderentur / captus in furorem / eorum linguas abscidi iadatus precepit. **R**es mira et multis nota seniorib; / qz ita p defensione veritatis etiam sine lingua loquebantur / sicut prius loqui p lingua consueuerant.

Petrus.

epi q̄ hēsi p̄dici arriano / p̄o ab ipso / ligatus sic p̄dici ponit p̄ an fecerit

Mirandum valde et vehementer stu-
pendū. **Gregorius.**

ad p. de

Scriptū petre est de vnguento sum-
mi patris. In principio erat verbū
et verbum erat apud deum et deus erat
verbum. De cuius etā virtute subiungitur.
Omnia p ipm facta sūt. Quid igit mir-
mur si verba edere sine lingua potuit ver-
bum quod fecit linguā.

Petrus.

Lacet quod dicitur

Gregorius.

*et si lingua loq potuit
per lapsu nimb. donu
lignu amittit*

Hic itaq; eo tpe profugi ad ostan-
tinopolitanam urbem venerūt eo
q; tempore quo p explendis responsis
ecclesie ad p. m. ap. ipse transmissus fuit
morem quendā episcopum reperi q; se
adhuc eoz ora sine lingua loquenda
vidisse testabatur ita ut aperto ore clama-
rent. Ecce videte q; linguā nō habet
et loqmur. Videbat em a respiciētib; ut
ferebat abscessis radiatus lingua quasi
quoddā baratrū patebat i gutture et tñ
ore vacuo plēa ad integz vba forma-
bantur. Quoz illic vn in luxuriā lap-
sus mox priuatus ē dono miraculi recto
videlicet omnipotētia dei iudicio ut q; car-
nis diuina suare neglexerat sine lin-
gua carnea nō haberet vba veritatis. I-
hec nos p atriane hereseos dāpnacōe
dixisse sufficiat nūc ad ea q; nupr in ira-
lia gestr sūt signa redam.

Is autem cuius superius memo-
ram feci cleuthezius pater mona-
sterij beati euangeliste mara quod in
spoletane vrb pomerijs sitū ē dū me-
cū ē in hac vrb i meo monasterio cō-
uersatus ibiq; defūctus est. Quē sui disci-
pli referebāt orando mortuū suscitasse.
Vir autē ante sipliat attis erat et opun-
ctōis ut dubitū nō ēet q; ille lacrimis ex-
tā humili sipliatq; mente edite apud oī
potentē dñm multa obtinere potuissent.

Eui ego aliqd miraculū narabo quod
inquit michi sipliat et ipse fatebat. Qdā
nāq; die dū iter carperet facto vespē cū
ad secūdū locū de ēet in monasteriū
vgtmū deuenit. In q; qdā puer puulus
erat quē malignus spūs oī nocte vira-
re consueuerat. S; sancti omniales scie ut
vix dei susceperunt cū et rogauerūt dicē-
tes. Tecū pater hac nocte puer iste ma-
neat. Qd ipse benigne suscepit. Secūq; eū
nocte eadē iacere pmisit. Facto autē ma-
ne ceperunt sancti omniales scie eundē p-
terē vigilans inq̄rere. si qd ei puer quē
dederāt nocte eadē fecisset. Qui miratus
cur ita req̄reret rñdit. Nichil. Tūc ille
eiusdē pueri innotuerūt causā et qd ma-
lignus spūs nulla ab eo nocte recederet
indica uerūt sumope postulantes ut hūc
secū ad monasteriū tollerent q; iā vixacōz
illius videre ipse nō possēt. Cōsensit senex
puer ad monasteriū duxit. Qui cum
multo tpe in monasterio fuisset atq; ad
hūc antiquus hostis accedere minime p-
sūpsisset eiusdē semis animus de salute pue-
ri immoderatē p leticiā ractus ē. Pā corā
positis fratrib; dixit. Fratres diabolus sibi
cū illis sororib; iocabatur. At vero vbi
ad seruos dei ventū ē ad hūc puer accē-
dere nō p̄sūpsit. postq; vocē hora eadē
ac momēto locū puer corā cūctis fratrib;
diabolo se inuadere vixat. Quo viso se-
nex se p̄tū in la mēti dedit. Quē dum
lugentem diu fratres consolari voluit
sensit respondit dicens. Credite michi q;
in nullus vestrum ore hodie pams in-
greditur. nisi puer iste a demōio fuerit
ereptus. Tūc se in oracōnem cum
cūctis fratrib; strauit et eousq; ora-
tum est quousq; puer a vixacōne sana-
tus est ut adhuc malignus spiritus
accedendi ausum vltimus non habet.

Petrus.

puer i monasterio p̄m a demōio liberatus ē q; i monasterio vgtmū vixat

Quedo qz hec elado parua subaspice
erit ei discipulos qd omnipotens
deus facti illius esse voluit adiutores.

Gregori?

Tu est nam pondus miraculi solus por-
tare non potuit diuidit hoc cum fratribus
et portauit. *Spus* viri oratio quare vir-
tutis esset in me metipso expertus sum. *Pa-*
cil quodam tempore in monasterio po-
nitus in afectione vitalium patere crebris:
qz angustijs per horarum momenta ad ex-
itum propinquarem quem media moles
stiam greco eloquio *Synopim* vocat
et nisi me frequenter fratres abo reficeret
vitalis michi spiritus funditus intradi
videretur. paschalis superuenit dies et cum
in sacratissimo sabbato in quo omnes et
paruuli pueri ieiunant ego ieiunare non
possem cepi plus merore quam infirmitate
deficere. *Spz* tristis animus consilium datus
inuenit ut eundem virum dei secreto in
oratorium ducerem cumqz petrem qua-
tenus michi ut die illo ad ieiunandum vir-
tus daretur suis apud omnipotentem do-
minum precibus obtineret. *Qd* et factum
est. *Pa* mox ut oratorium ingressus fuit
humiliter sese cum lacrimis in orationem
dedit et post paululum plena oratione
exiit et ad vocem benedictionis illius vir-
tutem tantam me stomachus accepit ut
michi funditus a memoria tolleretur abo
et egritudo. *Cepi* mirari quis essem quis
fuerim qz et cum ad animum redibat in-
firmitas nichil in me ex his que memi-
neram recognoscebam. *Cumqz* in dispo-
sitione monasterij mens occupata fu-
isset obtiniscere funditus egritudinis
mee. *Hi* vero ut predixi redire egritudo
ad memoriam cum tam fortem me esse
sentirem mirabar si nam comedissem qd
ad vespertam veniens tante me fortitudi-
nis inueniat si voluissem Ieiunium usqz

ad diem alterum transferre potuissem. *Sic*
qz factum est ut in me probarem ea etiam
de illo vera esse quibus ipse minime inter-
fuissem. *Petr?*

Ouia eundem virum magne com-
punctionis fuisse dixisti ipsam la-
cimarum vim largius addiscere cupio
Vnde queso ut quot sunt genera compun-
ctionis michi edisseras. *Gregori?*

In multas species compunctio dividitur
quando singule queqz a penitentibus culpe
planguntur. Vnde ex voce quoqz peni-
tendum Iheremias ait. *Quis*iones aqua-
rum deduxit oculus meus. *Principali*
vero compunctionis genera duo sunt qz de
um sciens anima prius timore compun-
gitur post amore. *Pr*ius enim sese in la-
cimas afflat qz dum malorum suorum
recolit per his propter eterna supplicia peti-
mescit. *At* vero cum longa meroreis an-
etate fuerit formido consumpta quedam iam
de presumptione vnie securitas nascitur
et in amore celestium gaudiorum animus
inflamatur et qui prius flebat ne duce-
retur ad supplicium postmodum amar-
rissime flere incipit qz differunt a regno.
Contemplatur enim mens qui sint illi
angelorum chori que ipsa societas beato-
rum spirituum que maiestas in terne visi-
onis delectat amplius plangit qz a bonis
phenimis destituta sicut prius cum mala
eterna mectuebat. *Sicqz* fit ut perfecta
compunctio formidinis tradat animum
compunctioni dilectionis. *Qd* bene in sa-
cra veracqz hystoria figuratiua narra-
tione describitur qd ait qd ara filia Caleph
sedens super asinum suspirauit. *Cui* dixit
pater suus. *Quid* habes. *At* illa respon-
dit. *Da* michi benedictionem terram au-
stalem et arentem dedisti michi iunge et
irrigua. *Dedit* ei pater suus irriguum
superius et irriguum inferius. *Ara* quippe

*His qd ai vi^{us} pasthe p^{er}firmite re-
uare no valuit p^{er} orationem qd sunt p^{er}
forte cepit ut et rati die ieiunare potiss.*

*D duobus qmbus p^{er}uocis p^{er}fectis et adp^{er}
qd dicitur p^{er} opm d^{er} p^{er}ceptis inuigam sup^{er} et ite*

super asinum sedet: cū irrationabilibus
carne sue motibus anima prehendit. **Q**ue
suspiciens a patre terram iriguam petit/
qz a creatore nostro cū magno gemitu
querenda est lacrimarum grada. **S**unt
namq; nō nulli qui iam in dono perce-
perunt libere p iusticia loqui: o ipsos tu-
eri indigentibus possessa tribuere: ardore
fidei habere: sed adhuc gradam lacrima-
rum non habent. **U**bi nimirum terram
australem ⁊ arentem habent: sed adhuc
iriguam indigent: qz in bonis opitibus
positi: in quibus magni atq; fruentes
sūt: oportet minuz vt aut timore suppli-
cij: aut amore regni celestis: mala etiā
que antea perpetraverunt deplorent. **P**z
qz ut dixi duo sūt compunctionis gene-
ra: dedit ei pater suus iriguam superius:
⁊ iriguam inferius: iriguū quippe su-
perius accipit anima: cū sese in lacrimis ce-
lestis regni desiderio affligit: iriguam
vō inferius accipit: cū inferni supplicia
fendo ptimeat. **E**quidē prius inferius
ac post iriguū superius dat. **S**z qz con-
punctio amoris dignitate pminuit: necesse
fuit vt prius iriguū superius: et post
iriguū inferius cōmemorari debuisset.

Dacet quod dicit **Petrus**
Sed postq hunc venāde vite
eleutheriū huius meriti dixit: libet inqre-
re si nunc in mundo esse credendum est
aliquos tales. **Gregorius.**

Floridus rudertine epūs: cuius veri-
tatis atq; sanctitatis edilectioni
me incognitū nō est. **D**ic michi ēē apd
se pbm quendā amantū noie pape
simplicitatis: narravit vix quē hoc ha-
bere virtutis pbilitat aploz more manū
sup egros ponat et salutem restituat: et
quantūlibet vehemens egritudo sit: ad
tactum illius abscedat. **Q**uē hoc etiam
habere miraculi adiūpit: qz in quolibet

loco: qm̄ inanimissime asperitatis se-
pentē repererit: mox ut eum signo crucis
signauerit extinguit: ita vt virtute crucis
quā vir dei digito ediderit: disruptis visce-
ribus moriatur. **Q**uē si quando serpens
in foramine fugerit: signo crucis os fo-
raminis benedicit: statimq; ex foramine
serpens iam mortuus trahitur. **Q**uem
tante virtutis virum ipse etiam videre
curauit: cumq; ad me deductū infirmorū
domo paucis diebus manere volui: vbi
si q adesset curācis grada: dū pbari
ponisset. **I**bi autē quidam inter egros
alios mente capius iacebat: quē medicū
na greco vocabulo freneticū appellat.
Qui nocte quadam cum magnas vo-
ces se infans egeret: cūctosq; egros in
mēsis clamorib; perturbaret: ita ut nulli
illie capere sompnum liceret: sicut res
valde mirabilis: qz vnde virus male inde
omnes deterius habebant. **P**z sicut ⁊
prius a reuerendissimo florido epō: qui
tunc cū predicto pbzo illic pariter ma-
nebat: et post a puero qui nocte eadem
egrotantibus sedebat subtiliter agno-
uit: idē venerabilis prespiter de pprio sta-
tu surgens: ad lectum freneticū silenter
accessit: et super eum positus manibus
oravit: moxq; illū ut melius habentem
tulit: atq; in superiora domus secum ad
oratorium duxit. **U**bi pro eo liberius
oracōni incubuit: et statim eum sanum
ad lectū primū reduxit: ita vt nullas
ulterius voces egeret: nec iā egrotorū quē
piam aliquo clamore perturbaret: nec iā
egritudinē auxit: alienā qui pfecte rece-
pat mentē suā. **E**x q et vno facto didic-
im⁹ vt de eo illa oīa audita crederem⁹.

Magne vite edificatio **Petrus**
est videre viros tā mira facientes:
atq; in quibus suis iherusalē celestē in-
terra aspicere. **Gregorius.**

*psal. amara serpens exortu post
coe man⁹ egi arauit*

*namq; vacua s'bmepa fuit q' omnia
h'icq; sup. q' n'atavit*

Neq; hoc sile'dum puto q' omnipo-
tens deus sup maximianū s'mplū
suum/nunc siracusanū ep'm/tunc autē
mei monasterij patrem dignatus ē mō-
strare miraculum. **N**ā dum iussione pon-
tificis mei in constantinopolitane urbē pa-
lacio/respōns ecclesiasticis d'seruit illie
ad me idem venerabilis maximianus ca-
ritate exigente cū fratrib' venit. **Q**u cū
ad monasteriū meum roma rediret/in-
mari adriatico imia tempestate deprehē-
sus/inestimabili ordine atq; inusitato
miraculo/erga se/eūctosq; q' cum eo ad-
erant omnipotēti dei et iram cognouit
et grām. **N**am cum in eoz morte vntoz
nimietatib' eleuati fluct' seuerēt/ex na-
ui clau' p'diti/arb'z abstici ē'pela in un-
dis piec'ta/rotūq; vas nauis qualitatū
mūis fluctib' ab omni fuerat sua cōpa-
ge dissolutū. **R**emis itaq; patentib' intra-
uit mare/atq; usq; ad supiores tabulas
impleuit nauem/ita ut non tam nauis
inter undas/quā unde iam intra nauem
ēē mderentur. **T**unc in eadem nau' resis-
dentes/non iam ex morte viana sed ex
ipla ei' p'sentia ac uisione turbati/oēs
sibimet pacem dederunt corpus et sāgu-
nem redempcōis acceperūt/deo se singu-
li cōmendantes/ut eoz animas benigne
susciperet/quoz corpa in tā pauēda mor-
te tradiderat. **S**ed omnipotēti de' qui
eorum mētes mirabiliter tenuit/eorum
q' vitam mirabiliter seruauit. **N**am die-
bus octo/nauis eadē usq; ad supiores
tabulas aquis plēa/itr p'pūm pagens
enarauit/nono autē die in cōthronēsis
castri portu deducta ē. **E**x q' exierūt om-
nes incolumēs/qui cum p'dicto vnera-
bili viro maximiano nauigabāt. **C**ūq;
post eos ipse q' fuisse egressus/mor in
eu' dōe portu p'fidum nauis demersa est
ac si illis egrediētib' p're pōdere si leuati

one caruisset/et q' plēa hominib' in pela-
go aq's portauerat/atq; natauerat max-
imiano cum suis fratrib' recedēte/aq's
sine hominib' in portu nō ualuit porta-
re/ut huic omnipotēs de' ostenderet/qe
hanc onustam sua manu tenuerat/que
ab hominibus vacua et derelicta sup a-
quas non potuit manere.

Ante dies q' fere quadraginta vi-
disti apud me/cum cuius superius
memoriam feci/venerabilis vit' p'bm
sanctulum nomine/qui ad me ex ner-
sie p'umda annis singulis venire cōsue-
uit. **S**ed ex eadem p'umda quidā mo-
nachus ante triduū venit/qui grauis
nunciij meroze me p'culit/quia eundē vi-
rum obisse nuntiatur. **H**ic ergo viri et
si non sine gemitu dulcedinis recolō/ia
tamē sine formidine vntes narzo/quas
a viciis eius sacerdotibus/mira vntre
et simplicitate p'editis agnouit. **E**t sicut
inter amantes se/amos hominum/ma-
gnū caritatis familiaritas ausū p'bet/
a me plerumq; ex dulcedine coactus ip-
se q' de h'is q' egit extrema quedā fite-
ri cogebatur.

Quodā namq; tpe/hic cum in pre-
lo longobardi oliuā p'remerent/
ut oleum liquari debuisset/sicut iocund'
erat et volu et animo/utrem vacuum ad
p'elū detulit/laborantesq; longobar-
dos leto volu salutauit/utrem p'ulit et
iubendo p'ad' quam petendo cum impleri
sibi dixit. **S**ed gentiles viri/q' tota iam
die frustra laborauerant/atq; ab oliuis
exire oleum torquendo nō poterāt/verba
illius moleste suscepit/eūq; iniurijs in-
sectati sūt. **Q**uib' vir dñi leaoz adhuc
vltu respondit dicens. **S**ic pro me os-
retis/si istum utrem sanctulo impletis/
et sic a vobis reuertit. **C**umq; illis ex o-
limis oleū defluere non cernerēt/et urū

*Sacculi oleo aqua et p'la fudit
et oleū p'p'it*

dei ad implendum vtram sibi insistere
viderent/vehementer accensi maioribus
hunc verborum contumelijs detestari ce-
perunt. Vir autem dei videns quod ex-
^{prole}emplo oleum nullomodo exiret/aquam
sibi dare precepit/quam cunctis videntibus
benedixit/atq; in prelum suis ma-
nibus iactavit. Ex qua protinus bene-
dictione tanta virtus olei erupit/vt
longobardi qui prius diu massum la-
borauerant/non solum sua vasecula om-
nia. Sed vtram quoq; quem vir dei de-
rulerat implere/gradias agerent/qua-
is qui oleum petere venerat/benedicendo
cedit quod postulabat.

Alio quoq; tempore vbi eis
ibi incuberat fames/et beati
Laurentij martiris ecclesia fue-
rat a longobardis incensa. Quam vir
dei restaurare cupiens/artifices multos
ac plures subministrantes operarios ad-
hibuit/quibus necesse erat vt et tunc
sumptus laborantibus sine dilacio-
ne preberentur. Sed exigente eiusdem
famis necessitate panis defuit/ceperunt
q; laborantes instanter victum querere/
quia vires ad labore per inopiam non
haberent. Quod vir dei audiens/eos
verbis consolabatur foras/promitten-
do quod decet. Sed ipse grauius ampli-
abatur inuis/exhibere abum non valens
quem promittebat. Cum vero huc il-
lucq; angus pergeret/deuenit ad elyba-
num in quo vidue mulieres pridie pa-
nes coxerant/ibiq; incuruatus asperxit/
vt forte panis coquentibus remanisset.
Tunc repente panem mire magnitudi-
nis atq; insoliti candoris inuenit/quem
quidem tulit. Sed deferre artificibus no-
luit/ne fortasse alienus esset/et culpam
velut ex pietate perpetraret. Per vias

itaq; huic mulieres detulit/eumq; om-
nibus ostendit/ac ne cui earum reman-
sisset inquisiuit/omnes autem que pri-
die panem coxerant/suum hunc esse ne-
gauertunt/atq; panes suos numero in-
tegro se a elibano renulisse professi sunt.
Tunc lenus vir dominum percepit ad mul-
tos artifices/cum vno pane/et vt om-
nipotenti deo gradias agerent animo-
nuit/et quia eis annonam prebuerat
indicauit/eisq; ad refectonem protinus
inuitatis/inuentum panem apposuit.
Quibus sufficienter pleneq; sadata/
plura ex eo quam ipse panis fuerit fra-
gmenta collegit. Que die quoq; alte-
ro eis ad refectonem intulit. Sed id
quod ex fragmentis supererat/ipsa quo-
q; que apposita fuerant fragmenta super-
abant/factumq; est vt per dies decem
omnes illi artifices atq; optarii/ex
illo vno pane sadata/hunc et cotidie
ederent/et ex eo cotidie quod edi posset
in crallinum cotidie superesset. ac si
fragmenta panis illius per diem cresce-
rent/et abum comedendum ora ipsos
tum separarent.

Petrus

Mira res atq; in exemplum domi-
ni operis vehementer omnibus
stupenda.

Gregorius

Iste Petre multos de vno pa-
ne/per seruum/qui ex quinque
panibus quinque Milia ho-
minum sadataut per semetipsum. Qui
pauca seminis grana innumera seget-
rum frumenta multiplicat. Qui ipsa
quoq; semina produxit ex terra. et si-
mul omnia creauit ex nichilo. Sed
ne diuini mireris/quid in virtute do-
mini venerandus vir Sanctulus ex-
tremus fecerit/audi ex virtute domini.

Qualis interitus fuit. **D**ie 7 em quadam
a longobardis caprus quidam dyaco-
nus tenebatur ligatus. eūq; ipsi qui te-
nuerant interficere cogitabant. **A**due-
sperscente aut die vir dei sanctulus ab
eisdem longobardis percussus ut flaxari ei
q; vita occidi debuisset. **Q**uod posse se face-
re omnino negauerunt. **C**umq; mortem
illi deliberare eos cerneret. percussit ut sibi
ad custodiā tradi debuisset. **C**ui protin⁹
responderunt. **T**ibi qdem eū ad custodi-
endum dam⁹. **S**ed ea cōdicione interposita
ut si iste fugerit p eo ipse moriatur. **Q**uod
vir domini libenter accipiens. predictum
dyaconem in sua suscepit fide. **Q**uem
nocte media cū longobardos omnes
somnia graui depressos aspiceret. exortauit
dyaconū et ait. **S**urge 7 catus fugeli-
beret te omēs de⁹. **S**ed idem dyaconus
pmissionis eius nō immemor respondit
dicens. fugere patet nō possum. qz si ego
fugero p me sine dubio ipse morietur.
Quē vir domini sanctul⁹ ad fugiendū
cōpulit dicens. **S**urge 7 vadē te omni-
potens de⁹ eripiat. **P**am ego in manu
eius sum tantū in me possūt facere quā-
tum ipse pmiserit. **F**ugit itaq; dyacon⁹
et quasi deceptus in medio fidelissor re-
manuit. **F**acto igitur mane longobardi
qui dyaconem ad custodiendū dederāt
venerūt. quē dederūt perierunt. **S**ed hūc
venerand⁹ pbr fugisse respondit. **T**unc
illi inquit. **S**ed ipse meli⁹ qd ouenit.
Senu⁹ aut dñi ostantes ait. **S**ao. **C**ui
dixerunt bon⁹ homo es. nolumus te per-
varios crudatus mori. **E**lige tibi mortē
quā vis. **Q**uib; vir dñi respondit dicens.
In manu dei sum. ea morte me occidite
qua me occidi ipse pmiserit. **T**unc oib;
qui illuc aderant longobardis placuit.
ut eum capite trūcare debuissent. qten⁹
sine gratia crudatu vitam eius cōpendi

ola morte terminaret. **C**ognito itaq; qd
sanctul⁹ qui inter eos sanctitatis reuerē-
cia magm honoris habebatur occidend⁹
esset. omēs qui in eodem loco inuenti sūt
longobardi ouenerunt. sicut sūt nimie
crudelitatis. **L**eti ad spectaculū mortis.
Circūsteterunt itaq; ades. **V**ir aut dñi
deduct⁹ in medio est. atq; ex omnibus
viris fortib; elect⁹ est vnus. i dubio nō
esset. quin vno icu caput eius absce-
deret. **V**enerand⁹ igitur vir inter arma-
tos deduct⁹. ad sua arma statim cucur-
rit. **P**am percussit ut sibi paululum orāōi
licencia daretur. **C**ui dum concessum fuisset.
in terram se statuit 7 orauit. **Q**ui dū
paulo diut⁹ oraret. hūc electus interfe-
ctor calce pulsauit ut surgeret dicens.
Surge 7 flecto genu tende ceruicē. **S**ur-
rexit autem vir dñi. genu flectit. ceruicē
tendit. **S**ed tenso collo. ducto contra
se spatam intus. hoc vñū fecit publicē
dixisse. **P**andē ioh ānes suscipe illā.
Tunc electus carmifer euaginatū
gladium tenens. animu forti in alto bra-
chium percussur⁹ leuauit. **S**ed deponere nul-
lo modo potuit. **P**am repente dirigitur. et
erecto in celū gladio brachium inflexi-
bile remansit. **T**ūc omnis longobar-
dorum turba. que ad illd mortis spectac-
ulū aderat. in laudis fauorem ouersa
mirari cepit. virumq; dei cū timore vene-
rari. qz pfecto claruerat cui⁹ sanctitatis
ēet. q carmifer sui brachiū in are ligasset.
Itaq; postulat⁹ ut brachium sui carmi-
ficus sanaret. negauit dicens. **E**go p eo
nullo modo orabo. nisi ante michi iura-
mentum dederit. qz cū ista manu cristia-
num hominē nō occidat. **S**ed longobar-
dus isdem. qui ut ita dicam brachium
contra deum tendendo pdiderat. pena sua
exigente cōpulsus est iurare. se cristianū
hominem numq; occidere. **T**ūc vir dñi

præcepit dicens. Depone manū deorsū.
Tu statim deposuit. Atq; ilico ad iuxā.
Remitte gladiū in vaginā. Et statim
remisit. Omnes ergo tante virtutis ho
minem cognoscentes boues et iumenta
que depredati fuerant certatim ei offerre
in munere volebant. Sed vir domini
tale munus suscipere renuit. munus autē
bonæ mercedis quesivit dicens. Qui mi
hi aliquid vultis cōcedere. omnes capi
tuos quos habetis michi tribuite. ut
habeam vnde pro vobis deam orare.
Factumq; est. et omnes capituli cum eo
dimissi sunt. atq; superna gratia dispo
nente. cū se vnus pro vno mortui obtrū
sit. multos a morte liberauit.

Mia reg. et **Petrus.**
quamus hanc ab alijs et ipse co
gnouerim. vere tamē sacrorū quia michi
quodāq; narratur innouatur.

Nil in hac re **Gregorius.**
in sanctulo mirens. sed pensā si pos
tes. quis ille spūs fuerit. qui eis tam sim
plicem mentem tenuit. atq; in tanto vir
tutis culmine crepit. Vbi enim etus ani
mus fuit. quādo mori pro p̄ximo tam
constanter decreuit. et pro temporali vi
ta fratris vnus suam desperit. atq; sub
gladio crucem tendit. Que ergo
vis amoris illud cor tenuit. q̄ mortem
suam pro vnus salutē proximi non ex
pauit. Scimus certe. quia idem venera
bilis vir sanctulus. ipsa quoq; elementa
litterarum bene non nouerat. legi. præ
capta nesciebat. Sed quia plenitudo le
gis est caritas. legem totam in dei ac p̄
ximi dilectione seruauit. et quod foris
in cōgnitione non nouerat. ei intus
inuebat in amore. Et qui numquam
fortasse legat. quod de redemptore no
stro Johannes apostolus dixit. quomi
am sicut ille pro nobis animam suam

posuit. sic et nos debemus pro fratribus
animas ponere. tam sublimē apostolus
cum præceptum faciendo magis quam
sciendo nouerat. Comparem? si placet. cū
hac nostrā indocīta sciendā. illi? doctā
ignorantiā. Vbi hæc nostrā iacēt. ibi
illius disciplina eminet. Nos de virtuti
bus vacui loquimur. et quasi inter fru
ctifera arbuta positi. odoramus pomā.
nec manducamus. Ille virtutum fructus
carpere nouerat. quāuis hoc in verbis o
dorari nesciebat.

Petrus.
Quid nam queso te esse existimas.
q̄ boni quoq; subtrahuntur. et q̄
vivere ad edificandam multorum po
terant. aut penitus inuicenti nequeunt.
aut certe iam omnimodo tarescant.

Gregorius.
Malia remanentium meretur. ut
hij qui p̄desse poterant. festine sub
trahantur. et cum mundi finis appropin
quat electi tolluntur. ne detrictora vide
ant. Vnde et enim p̄pheta ait. iust? perit
et nemo est qui recogitet in corde suo.
et viri mie colligentur. quia non est qui
intelligat. Vnde rur? scriptum est. Ape
rite ut eceant qui concilient eam. tolli
te de via lapides. Vnde salomon ait. tem
pus mittendi lapides. et tempus colligē
di. Quo igitur finis mundi vrget. eo
necesse est ut viui lapides ad edificium
celestē colligantur. quatenus iherusalem
nostra immensum sue constructionis
excreseat. Rē tamen ita omnes electos
subtrahi credimus. ut soli immundo pe
ueri remaneant. quia numquā peccato
res ad lamentum penitentiæ redirent. si
nulla essent bonorum exempla. q̄ corū
mentem traherent.

Petrus.
Trahitur subtrahi bonos. quero. quā
perire cetera tim? et malos video.

Gregorius.

¶ doctos simplices
vnde sanctulus huius finis fuit si tota lege implet

¶ fine mundi boni tolli. de meo
ut impletur et cetera

NAc de re nichil petre mireris. **R**edemptum ferentine epm. **V**ire venerabilis virum. qui ante hos fere annos. vii. ex hoc mundo migravit. tua dilectio cognitum habuit. **H**ic sicut michi adhuc. in monasterio prope posito. valde familiariter iugitabat. hoc quod iohannis iunioris predecessoris mei temporis. de mundi fine cognouerat. sicut longe lateq. clauerat. a me requisitus michi ipse narrabat. **L**iebat namq. quia qdam die dum prochias suas ex more circuiret. puenit ad eccliam beati Euticii martiris. **A**duesperascente autē die. statum sibi fieri iuxta sepulchrum martiris uoluit. atq. ibi p. latrē q. uis. in nocte media ut asserbat. nec pfecte vigilare poterat. nec dormiebat. sed depressus ut solat. grauabatur quod a pondere vigilas. animus. atq. are cū isdem beatus martir Euticius assistit. dicens. **R**edepte vigilas. **C**ui respondit uigilo. **Q**ui ait. finis uenit vniuersę carnis. finis uenit vniuersę carnis. finis uenit vniuersę carnis. post q. trinam uocem uisio martiris cū omnipotentis dei grā q. mētis ei9 oculis apparerebat. euanuit. **T**unc uir dñi surrexit. se q. in orationis lamētū dedit. **M**ox em illa terribilia i celū signa secuta sunt. ut haste atq. aces ignee ab aquilonis parte viderentur. **M**ox effera longobardorū gens de uagina sue habitacōiseducta. in nrām ceruicem crassata ē. atq. humanum genus. quod in hac terra p. nimia multitudie q. si spisse segetis more surrexerat. succū atit. **P**am depopulate uerbes. et euerſa castra. concremate ecclie. destructe sūt mōasteria uiroz ac femīaz. desolata. ab hominibus pedia. atq. ab omni cultu destituta in solitudine vacat terra. **N**ullus hanc possessor inhabitat. occupauerunt bestie loca. q. prius multi

tudo hominum tenebat. **E**t quid in alijs mundi ptibus agatur. ignoro. **M**am in hac terram qua nos uiuimus. finē suū mundus iam non nūciat. sed ostendit. tanto q. nos necesse ē. inſt. ācus eterna q. rere. quanto a nobis agnoscam9. u. locat temporalia fugisse. **D**espiciendus a nob. hic mundus fuerat. ca. am si blandiretur. si reb. p. p. p. demulceret animum. **A**t post q. tot flagellis p. p. p. tanta ad uerſitatem fatigatur. tot nobis cotidie dolores ingemnat. quid nobis aliud q. ne diligatur clamat. **M**ulta autem fuerant q. adhuc de electoz factis narrare debuissē. sed hec silēcio subp. mo. q. ad alia festino. **P**etius

OVia multos intra sanctę ecclesię gremio cōstitutos. de uita anime post mortem carnis p. p. p. dubitare. **U**nde queso ut debeas. ut qua ex racōe poscit agnosci. ut si q. animaz exempla animo occurrunt. p. multoz edificacōe dicere. ut hij qui suspiciantur. disc. at. cū carne animam non finiri. **C**orgorius

Laboriosum valde hoc opus est. et maxie occupato aio. atq. ad alia tendenti. **S**ed si sunt quibus p. p. p. ualeat. voluntatē meam. p. p. p. postpono. utilitati p. p. p. et inquantū deo largiente ualuerō. quod anima p. p. carne uiuat. subsequēti hoc quarto volumine demonstrabo.

Dicitur de paradisi gaudijs cui
pa exigente expulsum est pri
mus humani generis pa
rens. In huius creaturis atq;
exilijs quā patimur venit erumpnam qz
peccando exiit semetipsum fufus. Iam illa
celestis patrie gaudia que pū con tem
plabat videre nō ponit. In paradiso
quippe assueuerat homo vbi dei pfrui
beatorū angelorū spiritibz cordis mūditi
da. et celsitudinis visione intesse. Sed
postqz huc cecidit ab illo qz implebatur
mētis lumine recessit. Ex cuius viciat
carne nos in huius exilijs creatate natū
dimus quidē celestē esse patriam. audir
mus et dices angelos dei. audimus eo
rundē angelorū sodos. spiritus iustorū
pfectorū. Sed carnales quoqz illa inuisi
bilia scire nō valent p experimentū. dubi
tant utrum ne sit qz corporalibz oculis
nō vident. Que nimirū dubitas in pri
mo parente nostro esse nō ponit qz ex
clusus a paradisi gaudijs hoc qd amē
serat qui viderat recolebat. hī autē senti
re vel recolere audita nō possūt qz eorū
nullū sicut ille salū de pterito expē
mentū tenēt. et si enim pegas mulier
mittatur in carcerem ibiqz pariat puez
qui natus puer in carcere nutritur et
creseat. cui si fortasse mater qz be genuit
solem. lunam. stellas. mōtes. et campos
volantes aues. cur. entes equos nomi
net. ille vero qz est in carcere natus et nu
tritus. nichil aliud qz tenebras carceris
sciat et hī quidē esse audiat. s qz p expe
mentum nō nōuit. Vt autē esse diffidat
Sita in hac exilijs sui creatate nati homi
nes dum esse summa et inuisibilia audi
unt diffidūt an vera sint qz sola hec in fi
ma in quibz nati sūt visibilia nouerūt.
Quia factum est vt ipse visibilis et in
uisibilis creator ad humani generis

redemptionem vniuersus patris venit
et sanctum spiritum ad corda nostra
mitteret quatenus p eum vniuersi crea
derem? que adhuc scire p experimentū
nō possumus qd ergo hūc spiritum
hereditatis nostre pign? accepim? de vi
ta inuisibilis nō dubitam? Quisqz au
tem in hac credulitate adhuc solid? nō
est debet pculdubio maiorū dictis fidē
prebere eisqz iam p spiritū sanctū inui
sibilis experimentū habentibz credere qz
et stultus est puer si matrē ideo estimet
de luce mentiri qz ipse nichil aliud qz te
nebras carceris agnouit. *¶ Pet. 9.*

Placet valde qd dicit. Sed qz esse
inuisibilia nō credit pfecto mē
delis est. Qui vero infidelis est in eo qz
dubitatur fidē nō qrit s rōez. *¶ Gregorius.*
Audienter dico qz sine fide neqz in
fidelis vult. Pā si ab infideli pcul
etari voluerit quē patrē vel quā mēz
habuerit. pūus respōdebit illū atqz si
iam. Quem si statim requirā vtrū noue
rit quādo conceptus sit vel viderit quādo
natus. nichil horū se vel nosse vel vidisse
satis et tamē qd nō vidit credit. Pā
illū patrē illāqz se habuisse mēz abiqz
dubitacōe testabitur. *¶ Petrus.*

Ateor qz nūc vsqz nesciūt qz in fi
delis habet fidem.

¶ Gregorius

Abent enā infideles fidē s vtrū
in deū. Quā si vtrūqz haberent in fi
deles nō essent. Sed hinc i sua pfidia
redarguendi sūt. hinc ad fidē gra dant
puocandi qz si d ipso suo visibili corpe
credūt qd minime vidēt cur inuisibilis
fia nō credunt que corporaliter videre
nō possūt. Pā qz post mortē carnis vi
uat anima. parti ratio s fidei admixta.

Tres quippe vitales spūs creant om
nipotens deus. Vnū qui carne nō tēg

M. 209 d. 2. c. 2.

pe que expulsum est
tunc pū qd hūc
qd s pū qd hūc
qd s pū qd hūc

Deo creant 38 pū

Alium qui carne regitur sed non cum carne moritur. Tercium qui carne regitur, et cum carne moritur. Spiritus namque est qui carne non regitur angelorum. Spiritus qui carne regitur sed cum carne non moritur hominum. Spiritus qui carne regitur et cum carne moritur numerorum omniumque brutorum animalium. Homo itaque sicut in medio creatus est ut esset inter angelum, superiorem numerum ita aliquid habet commune cum summo, aliquid commune cum infimo immortalitatem scilicet spiritus cum angelo, mortalitatem vero carnis cum infimo quousque et ipsam mortalitatem carnis gloria resurrectionis absorbeat. et inherendo spiritui caro seruetur imperpetuum quia et ipse spiritus inherendo fuerit in deum. Que tamen caro nec in reprobis inter supplicia perfecte deficiat quia semper deficiendo subsistat, ut qui spiritu et carne peccauerunt semper essentialiter nucentes et carne et spiritu sine fine moriantur.

¶ Petr.

Lectorem fideliorem placent cuncta que dicit. Sed queso te dum spiritus hominum atque numerorum tanta distinctione discernas, quid est quod salomon ait, dixi in corde meo de filiis hominum ut probaret eos deus et ostenderet similes esse bestiis idcirco unus interitus est, hominis et numerorum et equa utriusque condicio. Qui adhuc eandem sententiam suam subtiliter exequens adiungit. Sicut moritur homo, sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia et nichil habet homo iumentis amplius. Quibus adhuc verbis generalis distinctionem submisit dicens. Cuncta subiacet vanitati et omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt et in terram pariter reuertuntur. Gregorius.

Salomonis liber in quo hec scripta sunt ecclesiastes appellatus est.

2° homo differt ab bestia

ecclesiastes autem proprie condonator dicitur in oratione vero sententia promittitur per quam tumultuosa turbe sedando comprimantur et cum multi diuersa sentiant per condonandam rationem ad unam sententiam perducuntur. Hic igitur liber idcirco condonator dicitur quia salomon in eo quasi tumultuantis turbe suscepit sensum, ut ea per inquisitionem dicat, que fortasse per temptationem imperta mens sendat. Nam quot sententias quasi per inquisitionem mouet, quasi tor in se personas diuersorum suscipit. Sed condonator verax velut extensa manu omnium tumultus sedat, eosque ad unam sententiam reuocat, cum in eiusdem libri finem ait. Finem loquendi omnes propter audiamus. Deum time et mandata eius obserua. Hoc est enim omnis homo. Si enim in libro eodem per locutionem suam multorum personas non suscepit cur ad audiendum loquendi finem secum pariter omnes admonebat. Qui igitur in fine libri dicit, omnes propter audiamus, ipse sibi testis est, quia in se multorum personas suscipiens quasi solus locutus non est. Unde et alia sunt que in libro eodem per inquisitionem mouentur atque alia per rationem satisfaciunt, alia que ex temptantis profert animo atque adhuc huius mundi delectationibus dedit, alia vero in quibus ea que rationis sunt differat atque animum a delectatione compescat. Tibi namque ait, hoc itaque michi visum est, bonum ut comedat quis et bibat et fruatur letitia ex labore suo, et longe inferius subiungit. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum cuiusvis. Si enim bonum est manducare et bibere, melius fuisse videbatur ad domum cuiusvis pergere quam ad domum luctus. Ex qua re ostenditur, quia illud ex infirmamandum persona intulit, hoc vero ex rationis distinctione subiungit. Nam ipsas peritus rationis causas edisserit.

et illius luctus q̄ sit utilitas ostendit di-
cens. In illa cū fims cunctorum admo-
netur hominum et viues homo cogitat
quid futurus sit. Rurſū illie scriptū ē le-
tare iuuenis in adoleſcētia tua et paulo
post ſōditur. Adoleſcētia enī et volup-
tas vana ſūt. Qui dū hoc poſtmodum
vanum ēē redarguit qđ prius monuit
ſe videret patenter indicat qđ illa quaſi
ex deſiderio carnali verba intulit hoc ve-
ro ex iudicio veritatis ſubiuicit. Sicut
ergo delectacō prius carnaliū expmēs
curſu poſtpoſitis denūciat bonum ēē
manducare et bibere qđ tñ poſtmo dū
ex iudicij racione rephēdit cum ēē meli-
us dicit ire ad domum luctus quā ad
domū cōuiuij et ſicut letari debere iue-
nem in adoleſcētia ſua qđ ex a liberacōe
carnaliū pponit et tñ poſtmodum p di-
ſtinctionē ſentēcie adoleſcēciam et volup-
tatem vana eſſe redarguit ita eadē cōſo-
nator noſter vult ex mēte infirmancū
humane ſuſpiciōis ſentēcie propom-
tum dicit. Unus interitus eſt hominis
et iumentorum et equa vtriuſq; eſt con-
dido. Sicut moritur homo ſicut et il-
la moriuntur. Similiter ſpirant omnia
et nichil habet homo iumentis amplius.
Qui tamen ex diſtinctione racionis ſuā
poſtmodum ſentendam proferi dicens
Quid habet amplius ſapiens ſulto et
quid pauper niſi ut pergat illuc vbi
eſt vita. Qui igitur dixit nil habet hor-
mo iumentis amplius ipſe ruruſum diſ-
miuit quia habet aliquid ſapiens non
ſolum amplius a iumento ſed etiam ab
homine ſulto videlicet ut pergat illuc
vbi eſt vita. Quibus verbis primum
indicat quia hic hominum vita nō eſt
quam eſſe alibi iſtatur. Habet ergo hoc
homo amplius iumentis quia illa poſt
mortē non viuunt hic vero tūc viuere.

inchoat cum per mortem carnis hanc
viſibilem vitam cōſumat. Qui etiam
longe inferius dicit. Quodeuq; poſſeſt
manus tua facere iſtante opare quia
nec opus nec rado nec ſciēcia nec ſpi-
enda erit apud inferos quo tu pperas.
Quomodo ḡ vnus interitus eſt homi-
nis et iumenti et equa vtriuſq; condido
aut quomodo nil habet homo iumentis
amplius cum iumenta poſt mortem car-
nis nō viuunt. hominum vero ſpiritus
pro malis ſuis operibus poſt mortem
carnis ad inferos aduolū nec in ipſa
morte moriuntur. Sed in utraq; tam
diſpari ſentēcia demonſtratur quia cō-
donator verax eſt et illud ex temptacō-
ne carnali intulit et hoc poſtmodum
ex ſpirituali veritate diſſimulat.

Petrus

Libet neſciſſe quod requiſiui dū me
in tanta ſubtilitate otigle diſcere
quod neſciui. Sed queſo te ut me cōmi-
miser ſeras ſi ipſe quoq; apud te morē
eccleſiaſtes noſtri infirmancū in me
perſonam ſuſcepero ut eiſdē infirmanti-
bus prodeſſe propinquū quaſi pro eo-
rum inqueſtione poſſim.

Gregorius.

Quod condeſcendentem te infirmis
et ad propinorum equanimitē nō
ſeram cum paulus dicit omnibus om-
nia ſaciū ſum ut omnes facerem ſal-
uos. Quod ipſe quoq; dum ex conde-
ſcenſione caritatis egeris in hac te am-
plius venerari debet in qua morē egre-
gij predicatoris imitaris.

Petrus.

Odiam fratre moriente preſen-
tem fuiſſe me contigit. Qui re-
pente dum loqueretur vitalem emiſit
ſtatum et quem prius mecum loquen-
tem videbam ſubito exinctum vidi.

*Moriente cōtē videt p̄ſentem
ſuo ad eij egreſſum*

*204 hō amplius
p̄ſentem*

Sed eius anima utrum egressa sit an
nō. non vidi et valde durum videtur ut
credatur res esse quā nullus valeat vi
dere.

Gregori⁹.

Quid mirum petre si egredientem
animā nō vidisti. quā et manens
tem in corpore nō vides. Rūq̃d nā mo
do cū tecum loqueris. q̃z videre in me
nō vales animā meam. idcirco me esse
examine credis. Natura quippe anime
inuisibilis est atq; ita ex corpore inuisi
biliter egreditur. sicut in corpore inuisi
biliter manet.

Petr⁹.

Sed vitam anime in corpore ma
nentis pensare possū ex ipsis mo
tib⁹ corporis q̃z nisi corpori anima ads
esset eiusdem membra corporis moueri
nō possent. Vita vero anime post carnē
in quib⁹ motib⁹ q̃busue opib⁹ vitā dī
cas ut ex reb⁹ visis esse colligo q̃d vide
re nō possū.

Gregori⁹.

Non quidē similiter s̃ dissimilit di
co q̃z sicut vis anime vniūficat et
mouet corp⁹. sic vis dīuina implet que
creauit omnia. et alia inspirando vniūfi
cat alijs tribuit ut viuāt. alijs vero hoc
solummodo prestat ut sint. Quia vero ē
non dubitas. creatricem ⁊ regentem im
plectricem ⁊ arcūplectentē transcendētem
et sustinentem in circūscriptum atq; inui
sibilem deum. ita dubitare non debes hūc
inuisibilia obsequia habere. Debent q̃p
pe ea que ministrant ad eius similitudi
nem tendere cui ministrant. ut que inuisi
bili seruiunt esse inuisibilia nō dubiten
tur. Nec autē q̃ esse credim⁹ nisi sanctos
angelos ⁊ spiritus iustorum. sicut ergo
motum considerans corporis vitā anime
manentis ī corpore ppendis animo ita
vitā anime exeuntis a corpore ppendere
debes a sumo q̃z potest inuisibiliter vñie
re quā oportet in obsequio inuisibilis

adoris manere.

Petr⁹.

Rate totum dicitur. s̃ mēs refugit
credere q̃d corporeis oculis non
ualet videre.

Gregori⁹.

Quoniam paulus dicit. est enim fides
asperandarum substantia rerū ar
gumentum nō apparentum. hoc veritatē
dicitur credi q̃d nō ualet videri. Rā cre
di iam nō potest q̃d videri potest. Ut tū
te breuiter. iducam ad te. nulla visibilia
nisi p inuisibilia videntur. Ecce enim cū
ēta corporea ocul⁹ tui corporis aspiat
nec tamē ipse corporeus ocul⁹ aliquid
corporeum videret nisi hūc res incorpo
rea ad videndum acueret. Rā tolle men
tem que nō videtur et incassū patet ocu
lus qui videbat. Subtrahē animā cor
pori remanēt pculdubio oculi ī corpo
re apti. Si igitur p se videbant cur dis
cedere anima nichil vident. Vñc ergo
collige q̃z ipsa q̃ visibilia nō nisi per in
uisibilia videntur. Ponam⁹ q̃ ante ocu
los mētis edificari domū immēsis mo
las leuari pendere magnas in machinis
columpnas. quis queso te hoc op⁹ opa
tur corp⁹ visibile q̃d illas moles mani
bus trahit. an inuisibilis anima q̃ vni
ficat corp⁹ tolle enim q̃d nō videtur ī
corpore et moy immobilia remanēt cū
ēta q̃ moueri videbantur visibilia cor
pora metallorum. Quia ex te pensā tuā
est q̃z ī hoc q̃ mundo visibile nichil nī
si p creaturam inuisibilem disponi potest
Nam sicut omnipotens deus aspirando
vel implendo ea que ratione subsistunt
et vniūficat ⁊ mouet inuisibilia. ita ipsa
q̃ inuisibilia implendo mouet atq; sen
sificant carnalia corpora que videntur.

Petrus.

Istus factos allegationib⁹ libet
victus ppe nulla iam esse hec vi
sibilia existimare cōpellor q̃ prius ī me

x *Et ubi f. vng. alij q. longa distanciaz in multa pedes
videbat f. morientes et alij de co. p. morientes*

*Ad Exm vbi vng tpe vite s. ad fuit de 4 pta. totj nra pmt. pte
calimbe qd pmt
fuit pte calimbe*

Adhuc in monasterio meo posuerunt
dam valde venerabilis viri relatione
cognoui qd dico. **A**iebat em qd venera-
bilis pater nomine spes monasterium
construxit in loco cui vocabulum cample
est. qui septi ferme miliarij interiacente
spacio a vetusta nurse urbe distat.
Hunc omnipotens et misericors deus ab
eterno verberare flagellando precepit. cuius di-
spensationis sue maximam et severitatem
servat et gratiam quantum eum prius fla-
gellando diligenter postmodum perfecte sa-
nando monstravit. **E**ius namque oculos p-
quadraginta annorum spacium continue
cecatas tenebris precepsit. **P**uillu ei lumen
vel extreme visionis apertis. **S**ed qd ne-
mo in verberare illi gratia destituit sibi
fuit. **E**t msi isdem misericors pater. qui
penam irrogat pacendam prestat. mox p-
impacendam peccatu nob ipsa augeat cor-
reptione peccatorum sitq modo miserabili
ut culpa nostra unde spate debuit ter-
minum inde sumat augmentu. **I**deo
nostra deus infirma conspiciens flagellis
suis custodiā pmissit atq in percussione
sua electis filijs. nunc misericorditer iustis
est. ut sint quibus postea debeat iuste mise-
reri. **U**nde venerabilem senem dum exte-
rioribus tenebris premeret interna nunc
luce destituit. **Q**ui cum flagello fangere-
tur corporis habebat p sancti spiritus
custodiam consolationem cordis. **C**u
ro iam annu quadragessimi fuisset in
etate tempus expletum ei dominus lumen
reddidit et vianu suum obitum denun-
ciavit atq ut monasterio circumquas-
q ostendit verbum vite predicaret ad-
monuit quatenus corporis recepto lumi-
ne visitatis in circuitu fratribus cordis
lumen aperiret. **Q**ui statim iussu obtem-
perans fratrum cenobia circuitu mandata
uite que agendo didicerat predicavit.

Quintodecimo igitur die ad monasti-
rium suum pacia predicatione reuersus
est ibiq fratribus convocatis astans i mes-
sio sacramentum dominici corporis et san-
guinis sumpsit. moxq cum eis mysticos
psalmorum cantus exorsus est. **Q**ui illis
psallentibus orationi intentus animam red-
didit. **O**mnino vero fratres qui aderat ex-
ore eius exisse columbam viderunt qd mo-
x apertis intro oratorij egressa aspicientibus
fratribus penetrauit celum. **C**uius idcirco
animam i columbe specie apparuisse cre-
dendum est ut omnipotens deus ex hac ip-
sa specie ostenderet qd simplicia corde ei vir
ille servasset.

Sed neq hoc sileam qd vir venera-
bilis abbas stephanus qui non lon-
ge ante hoc i hac urbe defunctus est que
ipse etiam bene nosti in eadem punctione nur-
sie coniugisse referebat. **A**iebat em qd illic
presbiter quidam commissam sibi cum magno
timore domini regibat ecclesiam. **Q**ui
ex tempore ordinationis acceptis presbi-
teram suam ut sororem diligens. s. quasi hor-
stem cauens adesse propriis accedere nunquam
sinebat. eamq sibi imitari propinquare nulla
occasione permittens. ab ea sibi comunio-
nem funditus familiaritatis abscedere
habent quippe sancti viri hoc proprium.
nam ut semper ab illicitis longe sint a se
plerumque etiam licita abscedunt. **U**nde isde
vir ne vniquam p eam incurteret culpam sibi
etiam ministrari per illam recusabat neces-
saria. **H**ic ergo venerabilis presbiter cum
longam vitam impleisset etate anno qua-
dragessimo ordinationis sue in atrescen-
te grauitate febri correptus ad extrema
deductus est. **S**ed cum eum presbiteria sua
conspiceret solutus iam membris quasi in
mortem distensus. si qd adhuc ei vitale
spiramen adesset naribus eius apposita cu-
rauit aure dinoscere. **Q**uod ille sentiens

*De sacerdote multum
miserum fuisse p-
miserum ut se ab-
stinet ab illis et
ab p-ore*

et tentatissimus inerat flatus quamuis
 ad missu valuit ut loqui potuisset in fer
 nesciente spiritu collegit vocē atq; eru
 pit dicens. Recede a me mulier adhuc
igniculus vivit paleam tolle. Illa igit
 recedente crescente virtute corporis cum
 magna cepit letitia clamare dicens. Be
ne veniant domini mei bene veniant dñi
mei. Quid ad tantillū struulū vestrum
 estis digni veniēre. Venio venio gra
 tias ago gratias ago. Cumq; hoc iterata
 crebro voce repetit quib; hoc diceret
 noti sui qui illum circūstectant. requi
 rebant. Quib; ille admirando respōdit
 dicens. Nūquid convenisse hic sanctos
aplos nō videtis beatū petrū et paulū et
mos apostolorū non aspicietis. Ad quos
 iterum dixerat dicebat. Ecce venio ecce
 venio. Ad que inter hec verba animam
 reddidit. Et qz veraciter sanctos aplos
 videret eos eadē sequēdo testatus ē. Qd
 plerumq; cōgite iustis ut in morte sua
 sanctorū precedendū visiones aspiciant
 ne ipsam mortis sue penalem sententiā
 ptimeant sed dūm eorū menti interno
 rum diuinum societatis ostendit a carnis
 sue copula sine doloris et formidinis fa
 tigatione solvantur.

Qua de re neq; hoc sileā qd pbus
 omnipotētis dei famulus qui nūc
 in hac vrbē monasterio preste est qd
 appellatur cenati de probō patruo suo
 reatine civitatis episcopo michi narra
 re consuevit dicens qui i ppinquante
 vite eius termino eum grauissima opres
 sio egritudo. Cum pater nocte maximus
 pueris circumquaq; transmissis colligi
 re medicos studuit si fortasse eius mole
 stie suuēire potuisset. Sed congrega
 ti ex vicinis locis vndiq; media ad tar
 ctum vne denuntiaverūt eius exitum
 aqus affuturum. Sed cū iam tempus

refectōis incuberet atq; dei hora tardior
 exeerasset veniendus episcopus de illo
 rum potius quā de sua salute sollicit⁹ eos
 qui aderant admonuit cū senie patre in
 supioris episcopij sui patres ascendere
 seq; post laborem reficiendo reparare. Om
 nes igit ascenderunt domū vnus et tan
 tumodo paruul⁹ relictus est puer quem
 nunc qd p̄dictus probus asserit fuisse
 Qui dum lecto iacētis assisteret subito
 aspexit intrantes ad vitū dei quosdā vi
 ros stolis candidis amictos qui eundē
 qd cādorē vestrū voluū suoz luce vince
 bāt. Qua splendoris eorū claritate percū
 s⁹ q nā illi eēt emissā cepit voce clama
 re. Quā voce eadē pbus epus cōmot⁹
 intrantes eos aspexit et agnouit atq; eū
 dem stridentē vagit anteq; puer osola
 ri cepit dicens. Poli timere quia ad me
sanctus iuuenalis et sanctus eleutherius
martires venerunt. Ille autē tante visi
 onis nouitate non ferens cursu cond
 to extra fores fugit atq; eos quos vide
 rat patri ac medicis nandauit. Qui
 conate descenderunt sed egrum quem re
 linquerant iam defunctum inuenerūt
 quia illi eum secum tulerant quozum
 visionem puer ferre nō potuit qui ibi
 remansit.

Postea neq; silendum arbitroz
 quod michi personarum grauiū
 atq; fidelium est relacōne compertum
 Gothozum namq; temporibus galla
 huius vrbis nobilissima simaebi ac pa
 tricij filia mira adolescente tempora
 marito tradita in vnus anni spacio ei⁹
 ē morte viduata. Quam dum feruente
 mundi copia ad itrandum thalamum
 et ops et etas vocarent elegit magis
 spiritualib; nupcijs copulari deo in qui
 bus a luctu incipitur sed ad gaudia eter
 na puenit. Quā carnalib; nupcijs subia

3 vidua que statē 40 anno ē viduata quo ultu alit duxit et pualib;
 impitib; deo copulā qd dicit 24

impitē pualib; a luctu
 impitē et gaudia eter
 na

que a leticia semp inciunt et ad finem
cui luctu tendant. Huc autem cum valde
ignea conspectio corporis inellet aperit
media dicere quod nisi ad amplexus viriles
rediret calore nimio contra naturam har-
bas esset habitura quod itaque post factum
est. Sed sancta mulier nichil extrinsecus
fornicatis timuit quam interius sponsi cele-
stis speciem amavit. Nec verita est. si
hoc in illa fedaretur quod a celesti sponso
in ea non amaretur. Hoc ergo ut eius
maritus defunctus est. abiecto seculari ha-
bitu ad omnipotentis dei servitium se apud
beati petri apostoli ecclesiam monasterio tra-
didit ibique multis annis simplicitati cor-
dis atque orationi dedita. larga indigen-
tibus elemosinarum opera impendit. Cumque
omnipotens deus phoenicem iam mercedem
reddere ei laboribus decrevisset. cancri ul-
cere in mamilla percussa est. Hoc tunc
autem tempore ante lectum eius duo can-
debra lucere consueverant quod videlicet ami-
ca lucis non solum spirituales sed etiam corpo-
rales tenebras odio habebat. Que dum
nocte quidam ex hac eadem lacret infir-
mitate fatigata. vidit beatum petrum apo-
stolum inter vestras candelas ante suum
lectum constitisse. Nec perterrita timuit sed
ex amore fumens audaciter exultavit ei
quod dixit. Quid est domine meum. dimissa
sunt michi peccata mea. Cui ille benignis-
sime ut est volens inclinatio capite annuit
dicens dimissa veni. Sed quod quando sancta
animamalem feminam in eodem monaste-
rio pre ceteris diligebat. illico galla sub-
lunxit. Rogo ut soror benedicta mecum
veniat. Cui ille respondit non si illa talis
veniat tecum. hec vero quam petis die te
erit tricesimo secutura. Ipsa igitur exple-
tis visio apostoli assistens et colloquens ei
ablata est. At illa postquam cuncte congrega-
tionis ascivit matrem eius quod viveret

quid ve audierit indicavit. Tercio autem
die cum ea que iussa fuerat sorore defuncta
est. Illa vero quam ipsa poposcerat die est
tricesimo subsequuta. Quod factum nunc videtur
quod in eodem monasterio manet memor-
abile neque hoc a precedentibus matribus tra-
ditum. narrare illis solent subtiliter ju-
miores que nunc sunt sanctimoniales vir-
gines ac si illo in tempore huc tam gra-
di miraculo et ipse affuissent. Sed inter
hec sciendum est quod sepe animabus ex-
celsis electorum dulces solent laudes cele-
stes erumpere ut dum illam libenter audiret
dissolutionem carnis ab anima sentire mi-
nime permittantur. Unde in omelias quod
euangelij iam narrasse me memini quod in
ea porticu que euntibus ad ecclesiam beati
clementis est parva. fuit quidam servulus no-
mine cuius te quod non ambigo meminisse.
Qui quidem pauper rebus si meritis dives
erat. quem longa egritudo dissolverat. Pa-
ter quo illum scire potuimus usque ad fine
vitae paraliticus iacebat. Quid dicam quod
stare non poterat quod nunquam in lecto surge-
re vel ad sedendum valebat. Cumque ma-
num suam ad os ducere. nunquam se potu-
it in latus aliud declinare. Huc ad ser-
vum mater cum fratre aderant et quicquid
ex elemosina potuisset accipere huiusmodi ma-
nibus pauperibus erogabat. Nequaquam li-
teras nouerat sed scripture sacre sibi in co-
dices emerat et religiosis quosque in hospi-
talitate suscipiens hos coram se studiose le-
gere faciebat. Factumque est ut iuxta mo-
dum suum plene sacram scripturam di-
sceret cum sicut dixi literas funditus igno-
raret. Studebat semper in dolore gemitibus
agere iuxta deo et laudibus diebus ac nocti-
bus vacare. Sed cum iam tempus esset ve-
ranta eius patientia remunerari debuisset
mediorum dolor ad vitalia rediret. Cum-
que iam se morti proximum agnouisset

peregrinos viros atq; in hospitalitate
susceptos amonuit ut surgeret et cum eo
psalmos per expectacione sui existeret decanta-
rent. Cumq; cum eis et ipse moriens psallere
voces psallentium repente contempsit cum ter-
rore magni clamoris dicens Tacere. nu-
quid non auditis quatenus resonent laudes in
celo. Et dum ad easdem laudes quas intus
audierat aure cordis intendit. Quia
illa anima carne soluta est. Quia sepe exerce-
tata illis fragrantia odoris aspersa est. ut
omnis qui illis aderat inestimabili suavia-
te repleretur. ita ut per hunc patrem cognosce-
rent. quod eadem laudes in celo suscepissent. Cur
rei monachorum non intravit qui nunciusque vi-
uit et cum magno fletu attestati solent quod
quousque corpus eius sepulture traderetur. ab
eorum naribus odoris fragrantia non recessit.
In eisdem quoque omeliis rem narrasse me reco-
lo. Quam speciosus presbiter meus qui hanc
reduerat. me narrare attestatus est.

Monachus namque tempore quo monasteri-
um perierat. quidam Redemptus
et nomine in sanctimoniali habitu con-
stituta in vultu hac iuxta beatam Mariam sem-
per virginis ecclesiam manebat. Nec il-
lius discipula erundinis fuerat. que ma-
gnis virtutibus pollens super precelsum
montem vitam heremiticam duxisse fere-
batur. Hunc autem Redemptus due in eodem
habitu discipule fuerat una nomine Ro-
mula et altera que nunc superest. quam
quidem fide scio si nomine nescio. Tres
itaque hec in uno habitaculo commanentes
morum quidem dulcibus plene. sed in pau-
perum vitam rebus ducebant. Nec autem
quam prefatus sum romula aliam quam pre-
dictam condiscipulam suam magnis vite
meritis anteibat. Erat quippe mire pa-
ciende. summe obediende. custos oris
sui ad silentium. studiosa valde ad con-
tinue orationis usum. Sed quod plerumque

hij quos iam homines perfectos estimant.
adhuc in oculis summi opificis aliquid
imperfectiois habent. sicut sepe imperiti
homines nec dum perfecte sculpta figu-
la conspiciamus. etiam quasi perfecta lau-
damus. que tamen adhuc artifex conside-
rat et limat. laudari iam audit et tamen
ea tundere meliorando non desinet. Hec
quam prediximus Romula ea quam grecum
vocabulo medici paralysim vocant mor-
testis corporali percussa est. multisque annis
in lectulo decubans. pene omni iacebat
membrorum officio destituta. Nec tamen
hec eadem eius mentem ad impatiendam
flagella perduxerant. nam ipsa ei detrimen-
ta membrorum facta fuerant incremen-
ta virtutum. quod tanto solius ad usum
orationis exercebat. quanto et aliud quod
liber agere nequaquam valebat. Propter
igitur quadam eadem retemptam quam
prefatus sum. que utraque discipulas su-
as filiarum loco nutrebat vocavit di-
cens Mater unum Mater unum. Que mox
cum alia eius condiscipula surrexit sicut
utroque referentibus et multis eadem res
claruit. et ego qui in eodem tempore agno-
ui. Cumque noctis medio lectulo iacens
assisterent. subito alius lux emissa omne
illius cellule spacium implevit. et splen-
dor tantae claritatis emicuit. ut corda as-
sistentium inestimabili pauore preestri-
geret. atque ut post ipse referebant omne
in eis corpus obligesceret ut et in subito
stupore manerent. Cepit namque quas
si cuiusdam magne multitudinis ingre-
ntis sonitus audiri. ostiumque cellule co-
cuti. ac si ingrediendum turba preme-
retur atque ut dicebant intrancum mul-
titudinem sendebant. Sed minime ut
moris et luminis videre non possent
quia eorum oculos et pauore depresserat. et
ipsa tantum luminis claritas reuerberabat

Quam lucem p̄tinus ē miri odoris fra-
glācia subsecuta ita ut eaz̄ animum q̄
lux emissā reuerat odoris suatur. so res
foueret. Sz cum vim claritatis illi? fer-
re non possent cepit eadem Romula as-
sistentē ⁊ tremētē redemptā suoz mox
magrām blanda voce cōsolari dicens.
Noli timere nūc nō moriar modo. Cūq;
hoc cēbro diceret paulatim lux q̄ fuerat
emissā subtrac̄ta est sed is qui subsecu-
tus est odor remansit sicq; dies secūd⁹
et tertius transiit ut aspersa odoris fra-
glancia maneret. Post igitur quarta
eandē magrām irz suā vocauit qua ve-
niente viaticum p̄ciit et accepit. Nec
dū vero eadē redempta ut illa alia eius
discipula a lectulo iacentis abscesserāt
et ecce subito in platea ante eiusdē cellule
hostiū duo chori psallentium cōstitērāt
⁊ sicut ipse dicebāt sex⁹ ex uocib⁹ discere
uisse psalmodie cantus dicebant viri
⁊ femine respōdebāt. Cumq; ante fores
cellule exhiberent celestes exēq; sādā
illa anima carne soluta est. Qua ad ce-
lum ducta quanto chori psallentium al-
cuius ascendebant tāto cepit psalmodia
lem⁹ audiri. quousq; et eiusdē psalmo-
die somitus et odoris suauitas elonga-
ta finiretur.

Non nūquam vero in cōsolacione
egredientis anime ipse apparere
solet auctor ac retributor vite. Vnde et
hoc qd̄ de Tarilla amica mea in ome-
lijs euangelij dixisse me recolo replica-
to que inter duas alias sorores suas vtu-
te cōtinue ozonis gūstate vite singula-
ritate abstīnēcie ad culmen sanctitatis
exereuerat hunc p̄ visionem felix attā-
u⁹ meus hui⁹ Romane ecclie antistes
apparuit ei⁹ mansionē p̄petue clarita-
tis ostēdit dicens. Veni qz i hac te luas
mansionē suscipio. que sub sequēte mox

febre correpta ad diē p̄uenit extremum
Et sicut nobilib⁹ feminis virisq; moriē-
tibus mlti conueniunt qui eozum p̄ri-
mos cōsolentur eadem hora exitus ip̄i⁹
multi viri ac femine eius lectulū arcti-
sternūt. Tunc subito illa sur sū respici-
ens ibi venientē vidit ⁊ cū mag⁹ roas
animaduersionē cepit cūmstātib⁹ cla-
mare dicens. Recedite. recedite ibi v̄it
Cumq; in eum intenderet quem videbat
sādā illa anima est a corpore egressa tā-
ta q̄ subito fraglācia miri odoris asper-
sa est ut ipsa q̄ suauitas cunctis offen-
deret illic auctorē suauitatis venisse. Cū
q; corpus eius ex more mortuozū ad
lauandum esset nudatū longe oratiois
v̄su in cubitis eius ⁊ gēmb⁹ cameloz
mōre inuenta est obdurata cutis excre-
uisse ⁊ quid viuens eius spiritus semp
egerit caro mortua testabatur.

Sed neq; hoc silē qd̄ p̄dicit⁹ p̄b⁹
dei fam⁹ de sorore sua noīe. Mu-
la puella pua narrare pfueuit dicens qd̄
quadā nocte ei p̄ visionē. Sancta del-
gemitrix vgo maria apparuit atq; cor-
uas ei in alb⁹ vestib⁹ puellas ostendit.
Quibus illa cū admisceri appetisset sed
se eis iūgere non auderet beate Marie
semp v̄gmis ē voce requisita an velis
cum eis esse atq; i eius obsequio viue-
re. Cui cū puella eadem diceret volo
ab ea mādātū p̄tin⁹ accepit ut nūc ul-
leue aut pullare ageret et a risu iocose
abstineret sciens p̄ omnia quod inter
eadem virgines quas videt ad eius
obsequium die tricesimo veniet. Quib⁹
visis in cunctis suis moribus puella
mutata est omnesq; a se leuitates puel-
laris vite magna grauitatis deterfit ma-
nu. Cumq; eā parentes eius mutātam
esse mirarentur requisita rem tenuit. qd̄
sibi beata dei gemitrix iusserit vel quo die

*et
S. i. 7. loc.
abstrahat*

itura esset ad obsequiū ei⁹ indicat⁹. Tūc
post uicesima quinta die febre correpta
est. Die autē tricesima cū hora ei⁹ exiit
spinquasset. eandē beatā genetricē dei cū
puellis quas p visionē viderat ad se ve
nire aspexit. Cui se etiā vocanti rēdere
cepit et de p̄sio reuerenter oculis ap̄ta
voce clamare. Ecce dñā vemo ecce dñā
vemo. In q̄ etiā voce spiritū reddidit et
ex virgineo corpe habitatum cū sanctis
virginib⁹ exiit.

Petrus.

Quoniam humanū gen⁹ multis atq;
innumeris vicis sit subiectū itē m
celestis patrie maximā p̄m ex puillis
vel infantib⁹ arbitror posse cōpleri.

At si oēs baptiza *Gregori⁹*
ros infantes atq; in eadē m̄fina
mortalit̄s ingredi regnū celeste credendū
est. om̄s tñ puulos q̄ scilicet iā loq̄ pos
sūt regna celestia ingredi credendū nō
est q̄ nōnullis puulis eiusdē regni cele
stis auditus ap̄rentib⁹ claudis si male
nutriant. P̄ā quidā vir cūctis in hac
vibe notissim⁹. ante trīennium filiū habu
it annorū sicut arbitror quinq; quē ni
mis carnaliter diligens remisse nutritio
bat atq; isdē puul⁹ qd̄ dictū gūe ē mor
tut ei⁹ animo aliqd̄ obstitit maiestatem
dei blasphemare cōsueuerat. q̄ in hac aī
trīennium mortalitate p̄cuss⁹ veme ad
mortē. Cūq; eū su⁹ p̄ in sinu teneret. sic
bñ testati sūt q̄ p̄sentes fuerūt inalignos
ad se venisse spūs tremantib⁹ ocul⁹ puer
aspiciēs cepit clamare. Obsta p̄. obsta
pater. Qui clamās declināuit facē ut
se ab eis i sinu p̄is abscederet. Quē cū
ille tremantem req̄reret qd̄ videret. puer
adiūxit dicens. M̄aui hōies venerunt q̄
me tollere volūt. q̄ cū hoc dixisset maiē
statis nomē p̄tin⁹ blasphemauit. et ani
mā reddidit. Ut cū om̄s de⁹ ostēderet
p̄ q̄ reatu talib⁹ fuiss⁹ tradit⁹ executorib⁹

*Ex de puero qui
a demoniis aīm
p̄is recepit*

*Ex d̄ p̄m̄ia Stephana
ad p̄b. areaz. uendit
lato i*

unde videntē pater su⁹ noluit corrigē
re. hoc morientē p̄misit i morte ut q̄ dñi
p̄ diuinitatis p̄a cōcā blasphem⁹ vixit et
qñq; p̄ diuinitatis iudiciū blasphemar;
et moreret. quant⁹ reatu suū p̄ agnos
ceret. q̄ puuli filij aīaz negligēs n̄ puu
lū peccatorē gabenne igmib⁹ nutriti. s̄
interim h̄ triste se ponētes ad ea q̄ narra
re ceperam leta redamur.

Predicto etiam p̄b. alijsq; filijs
narrantib⁹ vris agnouit ea q̄ nu
dicare audientib⁹ de venerabili p̄e stepha
no i om̄ib⁹ euāgelijs curam fuit et etiā
vir sic et isdē p̄bus et multi alij testantē
nichil i h̄ mōdo possidē nichil q̄rens solā
cū deo p̄uipatē diligēs m̄ adūla sēper
p̄a cōcā amplectēs ouent⁹ seculariū fu
giēs. vacare ip̄ oracōi cōcupiscēs. De q̄
vnu bonū virtutis refert ut ex hoc vno
ualeat multa ei⁹ bona p̄fari. Is nāq; cū
quodā die m̄sem quā sua manu serue
rat deq̄ ad arēā dēdūp̄isset. nichilq; aliū
cū discipul⁹ suis ad roq̄ annū stipendia
haberet. quidā pueris volūtatis uir anti
qui hostis stimul⁹ m̄ligat⁹. eandē m̄sē
igne sup̄posito ira ut erat i arēā incēdit.
Qd̄ factū dū alē aspiciēs eandē deo famu
lo cūcurrit et nūciat. Qd̄ postq̄ indi
cauit adiūxit dicens. De v̄ pater stepha
ne quid tibi cōgit. Cui statim volū ac
m̄re placida. ille r̄ndit v̄ qd̄ illi cōgit
q̄ michi hoc fecit. nā michi qd̄ cōgit. In
quib⁹ eius verbis ostendit m̄ q̄ virtut⁹
culmine sedebat. q̄ vnu qd̄ in sumptum
mōdi habuerat tā securā p̄debat m̄re ma
gisq; illi condolēbat q̄ peccatū cōmiserat
quā sibi q̄ peccatū illi⁹ damna tollebat.
Nec p̄nabat quid ipse egeret. s̄ culpe
reus quantum p̄debat intus. M̄ne
itaq; cū dies mortis egredi de corpe ut
geret ouenerūt m̄ti ut tā sancte aīe de
hoc s̄cō recedēt suas aīas cōmendatēt

Cumq; lecto hī qui suenerant omīs as-
sisterēt alij ingrediētes angelos viderūt
s; dicere aliqd nullomō potuerūt. Alij
omnino nil viderūt s; omīs qui aderant
ita vehementissim⁹ timorē percussit ut null⁹
egrediente illa sancta anima illic stare
potuisset et hī ergo qui viderant, et hī
qui omnino nil viderāt uno omīs timo-
re percussī et territi fugerūt ut palā dare
intelligi que et quāta vis esset q̄ illam e-
gredientem animam suscipere cui⁹ egressū
nemo mortalium ferre potuisset. Sed
inter hec sciēdum est qz aliquādo anime
meritū nō in ipso suo egressu ostendit
post mortē vero cert⁹ declaratur. Unde
et sancti martires ab infidelib; crudelia
multa ppassi sunt q̄ tamē ut predixim⁹
ad ossa sua mortua signis cotidie et mi-
raculis clarescunt.

Sic nāq; venerabilis valenti⁹ qui
post in hac romana urbe michi
sicut nosti in eo qd monasterio p̄fuisse
pri⁹ in valente p̄uincia suū monasteri-
um rexit in quo dū longobardi seuen-
tes venissent sicut eius narracione didici-
duos ei⁹ monachos in ramis vni⁹ arbo-
ris suspenderunt. qui suspēsi eodem die
defuncti sūt. Facto autē vespere utroq; eorū
spiritus claris illic aptisq; uocib⁹
psallere ceperunt. ita ut ipsi q̄ q̄ eos oc-
ciderant cū voces psallendum audirent
nimū mirati terrerent. Quas videlicet
voces captiu⁹ qd oēs qui illic aderāt au-
diunt atq; eorū psalmodie postmodū
testes extiterunt. S; has voces spiritu-
um omnipotens de⁹ idarco ptingere vo-
luit ad aures eorū ut viuētes quicq;
in carne discerent qz si deo seruire stude-
ant post carnē ver⁹ viuant.

Ouibsdā religiosis qd viris attes-
tantib; adhuc in monasterio po-
sit⁹ agnoui qd hoc longobardorū tem-

porē iuxta in hac p̄uincia que fura no-
minatur quidam monasterij pater vite
venerabilis suran⁹ nomine fuerit qd cap-
tiu⁹ aduentib; atq; a longobardo-
rum depredacione fugētib; cunctis que
in monasterio videbatur habere largi⁹
est. Cumq; in elemosinis vestimēta sua
ac fratrum oīa et cellarium cōsumpsisset et
qdqd habere ī horto potuit expendit. Ex-
pensis vero reb; omnib; longobardi ad-
eum subito venerunt eūq; tenuerunt et
aurum ab eo petre cōperunt. Quib; cū
ille diceret se omnino nichil habere ī vi-
ano monte ab eis duci⁹ est in quo sil-
ua immenses magnitudinis stabat ibi
captiu⁹ quidā fugiēs ī caua arborē las-
tebat vbi vn⁹ ex longobardis educō
gladio predictum venerabilem occidit
virum. Cui⁹ corpore in terram cadente
mons omnis p̄tin⁹ et silua occussa est ac
si se ferre nō posse pondus sanctitatis
eius dicere terraq; tremuisset. Alius qd
in marid⁹ p̄uincia uite valde venerabi-
lis dyacenus fuit quē inuentū longob-
ardi tenuerunt quorū vn⁹ educō gla-
dio caput eius amputauit. Sed cū cor-
pus eius in terram caderet ipse qd hūc cas-
pit truncauerat immūdo spiritu cōrep-
tus ad pedes eius cōstitit et qd amici dei
occidit inimico dei traditus ostendit.

Petrus.

Quid est hoc queso te qd omnipo-
tens deus sic p̄mittit mori quos
tamē post mortem cuius sanctitatis fue-
rint nō patitur celari.

Gregori⁹.

Quoniam scriptum sit. iust⁹ quacumq;
morte p̄uentus fuerit iusticia ei⁹
non aufertur ab eo. electi qui p̄culdu-
bio ad p̄petuam uitam tendūt quid eis
obest si ad modicū dure mortuntur. Et
est fortasse nōnūq; eorū culpa licet mi-
nima que in eadē debeat morte reseruari.

S. H. A.

Unde fit ut reprobi potestatem quidē
contra viuentes accipiant. Sed illis mo-
rientibus hoc in eis grauius vindicetur.
qd contra bonos potestatem sue crudeli-
tatis acceperunt sicut isde carmifer. qui
eundem venerabilem dyaconum viuen-
tem ferire pmissus est. gaudere sup mor-
tuum pmissus non est. qd sacra quoq;
testantur eloquia.

*De
Obediencia*

Nam vir dei contra Samariam
missus. quia p inobedientiam in
itinere comedit. huc leo in eodem itine-
re occidit. Statim illie scriptum est
quia stetit leo iuxta asinam et nō comē-
dit leo de cadauere. Et qua re ostendit
qd peccatum inobediencie in ipsa fuerit
morte laxatum. quia isdem leo quem vi-
uentem presumpsit occidere. contingere
non presumpsit occasum. Qui enim oc-
cidendi ausum habuit. de ocaſi cadaue-
re comedendi licentiam non accepit qz
is qui culpabilis in uita fuerat punita
inobediencia. erat iam iustus ex morte.
Leo ergo qui prius peccatoris vitam
negauerat custodit postmodum cada-
uer iusti.

Petrus

Naxet qd dicit. sed nosse vallem si
tunc ante restitutionem corporū
in celo recipi valeant anime iustorum

Gregorius

Nec neq; de omnibus iustis fiteri
possumus. neq; d omnib; negare
Rati sunt quorundam iustorum anis
me que a celesti regno quibusdam ad-
huc mansionib; diff. rantur. In quo di-
lacionis damno quid aliud minuitur
nisi qd de pfecta iusticia aliquid min⁹
habuerunt. Et tamen luce clarus con-
stat. quia perfectorum anime mox ut
hui⁹ carnis claustra exeūt in celestis re-
gni sedib; recipiunt. qd ⁊ ipsa p se veris-
tas attestatur dicens. Ubicumq; fuerit

corp⁹ illuc congregabunt ⁊ a quile. quia
vbi ipse redemptor noster est corpore il-
luc pseudubio colligunt iustoz anime
Et paul⁹. Cupio dissolui et cū xpo esse.
Qui ergo xpm esse in celo nō dubitat
nec pauli animā esse i celo negat Qui
etiā de dissolutione sui corpis atq; de in-
habitatione celestis patrie dicit. Scimus
quomam si terrestris dom⁹ nostra hui⁹
habitationis dissoluatur. qd edificationē
habem⁹ ex deo domū nō manu factam
eternā in celis.

Petr⁹

Signatur nunc sūt in celo anime
iustoz. quid est qd i die iudicii. p
iusticie sue retributione recipiant.

Gregorius

Ute eis mirum crederet in iudicio
qd nunc animarū sola. post modū
vero etiā corporum brantitudine pfruun-
tur. ut ipsa qd carne gaudeat in qd dolor
res p dno cruciatulq; pulerūt. p hac
quippe gemitata eoz gloria scriptū est
In terra sua duplicata possidebunt Hinc
etiā añ resurrectionis diē de sanctorū a-
nimab; scriptū est. Date sūt illis singu-
le stole albe. et dictū est illis ut requie-
scentes temp⁹ adhuc iudicii. donec im-
pleret numer⁹ cōse uoz ⁊ frat⁹ eozum
Qui itaq; nūc singulas acceperūt. bi-
nas in iudicio stolas habituri sūt. quia
modo aīarū tantūmodo. nūc aut aīarū
simul ⁊ corpus glā letabunt.

Petr⁹

Silencio. sed vallem scire quo nā
modo agitur. qd plerumq; mori-
entib; multa predicūt. *Gregorius*
pā aliquando ammiram vis. subtilita-
te sua aliquid precludit. Aliquando eiz
exiture de corpore anime p reuelacio-
nem ventura cognoscunt. Aliquādo ve-
ro dum iam iuxta fit ut corpus desce-
rant diuinitus afflate in secreta celestia
in corporeum mentis oculum mittunt.

nam qz uis anime aliquando subtilitate
sua ea que sūt ventura cognoscit patet
ex eo qd cū quidā aduocatus qui ī hac
vrbe ante biduū lateris dolore defūctus
est s ante paulolum quā moreret voca
uit puerum suū pparari sibi vestimenta
ad pcedēdum hīs. Quē dum puer qī
infante cerneret eiusq pceptis minime
obeditur furzēgit vestimēto se indit et p
viā appiam ad beati sxti eccliam se ēē p
cessurum dixit. Cumq post modicum
ingruente molestia esset defūctus deli
beratum fuerat ut apud beatum ianuariū
mattrem prenēstina via eius corpus
poni debisset. Sed qz longum hoc hīs
qui funus eius curauerant uisū fuisse re
pente orto cōsilio exeuntes cū eius fune
re p uā appiam nescientesq illi qd dixe
rat in ipsa eum eccl'a quā predixerat po
suerunt. Et cum eundem virum curis
scl'aribz obligatū lucrisq terrenis inhiā
tem fuisse nouerim? vnde hoc predicare
potuit nisi qz id quod futurum erat ei
corpori ipsa vis anime ac subtilitas pre
uidebat. Quod autem sepe etiā reuela
domibz agit ut amorituzis futura pscia
tur ex hīs colligere possum? que apud
nos gesta in monasterijs scim? In mo
nasterio etenim meo qdā frater ante de
cenmum geronius dicebat qui cum g
ui molestia corporis fuisset de p'sus in ui
sione nocturna albatos viros et clari
ommimodo habit? in hocipfū monaste
riū descēdere de supioribz asperit. Qui
cū corā lecto iacentis assisterent vnus
eorum dixit Ad hoc venim? ut de mona
sterio gregoriū quosdā fratres ī milia
am mittam? Atqz alteri p'cipiēs adiūxit
scribe marcellū-ualēttianum agnellū
atqz alios quoz nunc minime recordor
Quibus expletis addidit dicens scribe
et hunc ipsum qui nos aspi cit. Ex qua

visione certus redditus p'dictus frater
facto mane inouit fratribz qd et qd ēēnt
ex eadem cella morituri p' quos se etiā
denunciauit esse secuturum. Cumqz die
alio p'dicti fratres mori cōperunt atqz
sub eodem ordine se in morte secuti sūt
quo fuerant in discipōe nominati ad
extremum vero et ipse obiit. qui eosdem
fratres morituros p'uidit in ea qd mor
talitate que ante triēnium hanc vrben
vehementissima clade vastauit impos
tunensu ciuitatis monasterio mellitus
dictus est monachus adhuc in annis lu
uēilibus cōstitutus s mire simplicitatis
atqz humilitatis vir qd ad p'pinqntē vo
caciōis die eadem clade p'cussus ad exte
ma deductus est. Quod vir vite vne
rabilis felix eiusdem ciuitatis epus au
diens cui? et hec relacōe cōgnouit ad eū
accedere studuit et ne mortem timere d
buisset verbis hunc p'suasiōis cōforta
re Cui etiā adhuc d' diuina misericordi
a longiora vite spada pollicere cepit
Sed ad hec ille respondit curfus sui
tempora esse cōpleta dicens apparuisse si
bi iuuenem atqz epistolas detulisse dice
tem aperi et lege Quibus aptis asseruit
qz se et omnes qui eodē tpe a p'dicto
episcopo in paschali festiuitate fuerant
baptisati scriptos in eisdem epistolis li
teris aureis inuenit. Primum quidē na
dicebat suum nomen reperit ac deinde
omniam illoz in tempore baptisatorū
Qua de se certum tenuit et se et illos de
hac vita esse s' scelerate migraturos
factumqz ē ut die eadem ipse moreretur
atqz post eum cū illi qui baptisati fu
erāt ita secuti sūt ut intra paucos dies
eoz nullus in hac vita remaneret. De
quibus nimirum cōstat qd eos p'dictus
desimulus idcirco auro scriptos vider
at qz eoz nomina apud se fixa eterna

claritas habebat. Sicut itaq; hñ reue-
lacionib; puerit̃ venuta cognoscere
ita nōnumq; egresfure anime pofuit e-
cā miffena celefia nō p fonnū sed vi-
gilado p̃libare. Ammomū nāq; mona-
fterij mei monachū bene nofti qui dum
ēet in feulari habitu oſtitutus valeria-
ni hui⁹ vrb̃ aduocati naturalē filiam in
conuugio ſortitus euit obſequijs ſedule
atq; incefſanter adhebat ⁊ queq; me-
tus domo agrib; nōuerat. Qui michi
iā in monaſterio poſit⁹ narrauit q; i ea
mortalitate que patricij naſe ſpōſib;
hāc vrb̃ vrb̃ vrb̃ afflixit i domo p̃dictā
valeriani puer armentari⁹ fuit p̃cipue
ſimpliatatis ⁊ humilitatis. Cū vō eius
dē aduocati dom⁹ eadē clade paſſateſ iſ
dē puer p̃cuſ⁹ eſt ⁊ uſq; ad mortē dedu-
ctus. Qui ſubito ſublatus a p̃ſentib; rez
diſt ſibiq; dominū ſuū vocari fecit. Cui
ait. Ego in celo fui et qui de hac domo
morituri ſūt agnouit. Ille ille atq; illi
morituri ſūt. Tu vō ne timeas q; hoc tē-
pore moritur⁹ nō es. Et vero ſcias q;
me in celo fuiſſe verū ſator ecce accepi
illuc vt linguis oībus loquar. Quod ti-
bi incognitū fuit grēcā me liguā omni-
no nō noſſe ⁊ in grēcā loq̃re vt cogno-
ſcas an vix ſit q; me omnes linguas ac-
cepſſe reſtiſicoz. Cui tūc grēcā dñs fui⁹
locut⁹ ē atq; ita illi in eadē lingua reſ-
pōdit ut cūcti q; aderāt mirarent. In ea
q; domo p̃dictā naſe ſpartanus volgar-
tis manebat q; ſcīlme ad eg̃p̃ deductus
ei volgarica ligua locut⁹ ē ſed ita puer
ille in ytalīa natus ⁊ nutritus in eadē
barbata locucōe reſpōdit ac ſi ex eadē
fuiſſet gente generat⁹. Mirati ſūt omnes
qui audiebāt atq; ex duarū linguarū ex-
p̃imēto q̃s eū ātra neſciſſe nouerāt credi-
arūt de omnib; quas probare minime
valebant. Tūc per biduum mors eius

dilatata eſt ſ die tercio quo oculo ſur-
dido neſciē man⁹ ac brachia laceratoſq;
ſuos dentib; lamauit atq; ita de corpo-
re exiit. Q; no mortuo omēs illi quos
p̃dixerat ex hac protinus luce ſubſtra-
cti ſunt nulluſq; in hac domo eadē tem-
peſtate defunctus eſt qui voce illius de-
nūciatus non eſt.

Ualde terribile eſt. **Petrus.**
Ur qui tale donum perap̃re me-
ruit tali etiam poſt hoc pena plectereſ

Gregorius.

Quis occulta dei iudicia ſclat ea q;
in diuino examine comprehendere
non poſſumus timere magis quam
diſcurrere debemus. Et autem de egredien-
tib; animab; q; multa p̃noſcunt ea que
cepim⁹ exequimur. Neq; hoc ſilendum eſt
quod de theophanio centoclenſis vrb̃
comite in eadē vrb̃ poſitus multis at-
teſtantibus agnouit fuit nāq; vir mi-
ſericordie adhibus oībus bonis op̃rib;
intentus hoſpitalitati p̃dēpue ſtudent
exercendis quidem comitatus curis oc-
cupatus agebat terrena ⁊ temporalia
ſed vt poſt in ſine claruit magis expe-
bito quam ex intentione. Nam dum p̃-
p̃mquantē mortis eius tempore grauif-
ſima aeris tempeſtas obſiſſet ne ad ſe-
peliendum dud poſuiſſet cumq; vixor ſua
a cū ſletu vehemēſſimo ingreret dicēſ
quid faciam quomodo te ad ſepeliendum
etiam quia hoſtīū domus hui⁹ egre-
di p̃e nimia tempeſtate non poſſumus.
Tunc ille reſpondit. Poli mulier flere
qua mori ut ego defunctus fuero aeris
ſeremitas redit. Cuius protinus vocē
mors ⁊ mortem ſeremita ſſecuta eſt.
Quod ſignum etiam alia ſunt ſigna
comitata. Nam manus eius ac pedes
podagre humore tumefcentes vtrū in
vulnerib; fugāt ⁊ p̃fluēt ſanie partib; at

Sed dum corpus eius ex morte ad la-
uandū fuisset nudatū ita manus pedes
q; ei' sanī inuenti sunt ac si vnq; volne-
rie nil habuissent. Ductus itaq; ac ser-
pultus est eiusq; cōtugi visū ē ut quar-
to die in sepulchro illius marmoz qd su-
ppositum fuerat mutari debuisset. Qd
videlicet marmoz corpori eius suppo-
situm dum fuisset ablatum tanta ex cor-
pore ipsi' fragrantia odoris emanauit
ac si ex putrescente carne illius p xmi-
bus aromata scribuisset. Quod factū
dum narzante me in omelijs infirmis
quibusdā venisset indubitū die quodā
sedente me in cōuentu nobiliū ipsi argu-
fices q in sepulchro illius marmoz mu-
tauerāt affuerunt aliquid me de ppria
causa rogaturi. Quos ergo de eodē mi-
raculo corā clero nobili ac plebe requi-
siui q eadem odoris fragrantia miro mor-
do se repletos fuisse testati sūt. Et quedā
alia in augmēto miraculi q nunc narra-
re longum epistimo de eodē sepulchro
eius addiderūt.

Petrus.

I. Quisicōi mee sufficienter iam vi-
deo satisfactum sed hoc est adhuc
qd questione animum pulsāt quia cū
supius dictum sit ēē iam sanctorū ani-
mas in celo restat pculdubio ut miq;
q anime ēē non nisi in inferno credant
q quid hac de re veritas habeat ignoro
Nam hūana estimatio non habet pecca-
torum animas ite iudiciū posse cruciari

S. esse sanctorum **Gregorius.**
animas i celo sacri eloquiū satis fa-
ctione credidisti oportet ut p omia ēē
credas et iniquorum animas in inferno
quia ex retribucōe interne iusticie ex q
iusti iam gloriāntur necesse ē p oia ut i
iusti cruciarentur. Nam sicut electos beati-
tudo lenificat ita credi necesse ē qd a die
exitus sui ignis reprobus exurat.

*Sic beati ex. ty electos lenificat
Sic ignis reprobus exurat*

A. qua ratione **Petrus.**
credendum ē q rem incorpoream
tenere ignis corporeus possit.

S. viuentis hois **Gregorius.**
incorporeus spiritus tenet in cor-
pore cur non post mortem cū incorpore-
us sit spiritus etiā corporeo igne teneat

I. R viuentis qlibet **Petrus.**
idcirco incorporeus spūs tenet i cor-
pore qz viuificat corp' **Gregorius.**

S. incorporeus spiritus. Petre in
hoc teneri potest quod viuificat q
re non pnaliter i ibi teneat vbi morti-
ficat. Teneri autem spiritum p ignem
dicimus ut in tormento ignis sit vidēdo
atq; sentiendo puniatur. Igne namq; eo
ipse patitur quo videt q qz cōcremari se
aspiciat cremat. Sicq; fit ut res corpor-
tea incorporeā exurat dum ex igne vis-
ibili ardor ac dolor inuisibilis trahit
ut p ignē corporeum mens incorporea
etiā i corporea flāma cruciet qz nō celli-
gite dictis euāgelias possum' quia in
cenditū anima non solum videndo sed et
am expiando patat. Veritatis et enim
vōce dures mortuus in inferno dicitur
sepultus. Cuius anima qz igne teneatur
insinuat vōce qui abrahā de patur
dicēs miter lazaram ut intingat extre-
mum digiti sui in aquam ut refrigret
linguā meā quia crucior in hac flāma
Dum q peccatōrē diuitem dēpnatū veri-
tas igne phibet quia nā sapiens repro-
borum animas teneri ignibus negit.

A. Ecce ratione ac **Petrus.**
testimonio ad credulitatē fleat
animus sed dimissus iterum ad rigore
redit. Quomō enim res corporea rē in
corporeā teneat atq; affligere possit ig-
noro.

I. **Gregorius.**
Ic queso an apostatas spiritus a ce-
lesti gloria delectos ēē corporeos

*qz scilicet h. r.
qz p. fine*

Luce. 16.

an corporeos suspicaris. ¶ **Petrus.**

Sis sanum sapiens esse spiritus corporeos dixerit. ¶ **Gregorius.** Ebenne ignem esse corporeum facit.

¶ **Petrus.** Gne jehene corporeu ee non ambigo in q actu e corpa crudari.

¶ **Gregorius.** Erre re pbis veri

Sas in fine dictura est in igne eternu q parat est diabolo et angelis. Si igitur diabolus eiusq angeli cu sint incorporei corporeos sunt igne crudandi qd mix si anime et anq reapiat corpora possunt corporea sentire tormenta.

¶ **Petrus.** Atet nado nec debet animi de hac re vltari qsti one dubitare. ¶ **Gregorius.**

Postq laboriose credidisti opere precum credo si ea que michi a viris fidelib sunt digesta narraueris julianus namq huius romane ecclesie cui deo auctore deservio secundus defensor qui ante septem fere annos defunctus est ad me adhuc in monasterio positu crebro veniebat et mecu colloqui de anime utilitate consueverat. hic itaq michi qda die narrauit dicens Theodorici regis temporib pfr socii mei in italia exactione canonis egerat atq iam ad italia rediebat. Cuius navis adpulsu est ad insulam que liparis appellat. Et qz illic vir quida solitari magne virtutis habitabat du nautic navis armameta repararent visum est predicto patri socii mei ad eundem viru dei pgerere sequens oratione mibi commendare. Quos vir domini cum vidisset eis inter alia colloquens dixit. Scitis qz rex theodoricus mortuus est. Cui illi ptnus responderunt. Absit nos cu vnuente dimissimus et nichil tale ad nos de eo nuncusq platu est. Quibus dei famulus addidit dicens eam mortu e

na hesternu die hora nona inter iohannem papam et simachum patriciu discidus atq discaldate et vinctis manib deductus in hac vianam volcani ollam iactatus e. Quod illi audientes solite conscripserunt die atq in italia reuersi eo die Theodorici regem inuenerunt fuisse mortuu q eius exierat atq suppliciu dei famulo fuerat consum. et qz iohanne papa affligedo i custodia occidit simachum qz patri cu ferro tradidit ab illis in igne mitti aparuit qz i hac vita iuste iudicauit.

Eode qz tpe quo primu remore vi re desiderio anhelaba quida bone st senex deus dedit noie valde huius vrb nobilibz amicis michi qz in amicitia sedule iugebat. Qui michi narrauit dicens Gothorum tempore quida expectabilis vir reparatus nomine venit ad mortu. Qui du diu ia mictus ac rigidus iaceret visum est qz ab eo suditus flatus vitalis exisset atq exanime remansisset corpus. Cuiq et multi qui conuenerat et cum iam mortuu familia lugeret subito redijt et cunctorum plangenciu in stupore verse fuit lacrima. Qui reuersus ait Cidus ad ecclesiam beati laurencij martiris q ex noie oditoris damas vocat puer mittit et quid de tiburao pbro agas videat et renuare festinat. Qui videlicet tunc tiburat carnalibz desiderijs subiacere solebat. Cui adhuc vixit moxq bene qz florere et nunc ecclesie pbr meminit. Cu ho puer pgeret narrauit isde reparatus q ad se reuersus fuerat qd de illo vbi ductus fuerat agnouit dicens paratus fuerat rogus in gres deductus aut tiburat pbr in eo e suppositus atq supposito igne crematus. Alius autem parabat rogus cuius a terra in celum cacumen tendi videbatur. Cui emissu voce clamatu est cui esset. Dico dicitis statim reparatus defunctus est.

¶ **Juliano**

**De theodoro rege vola
volcani pinto**

**De tiburao pbro que spatio videri
ad loca suppositi**

Puer vero qui transmissus fuerat ad tibur
cum iam eum mortuum inuenit. Qui vide-
licet reparatus ductus ad loca penarum
vidit redire narravit et obiit. Aperte mo-
stratur quod nobis illa non sibi videret qui
bus dum adhuc processum est viuere licet
etiam a malis operibus emendare. Rogum vero
construi reparatus vidit non quod apud in-
fernum ligna ardeant ut ignis fiat sed
narratur? hec vultibus illa de incendio
prauorum vidit ex quibus nutriti apud
vinctos corporum ignis solent ut per hec as-
sueta inueteris discerent quid de infueto ti-
mere debuissent. Terribile etiam quoddam
in ualerie prunda cingisse vir uir vne-
rabilis maximianus? siaculanus? episcopus
qui dum in hac urbe meo monasterio
presuit narrare consuevit dicens. Quidam
curialis illic sacratissimo paschali sab-
bato inuencula cuiusdam filia in baptis-
mate suscepit. Qui dum post ieiunium
dominum reuersus multoque umore hebetus
eandem filiam suam secum manere petijt
eamque nocte illa quod dictu nefas est per-
didit. Cumque mane facto surrexisset reus
cogitare cepit ut ad balneum pergeret ac
si aqua balnei lauaret maculam peccati.
Perrexit igitur lauit cepitque trepidare
an ecclesiam ingredi vellet. Si in tanto die
non iret ad ecclesiam erubesceret homines.
Sed in vero irce pertimescebat iudicium dei.
Vide itaque humana verecundia precepit
ad ecclesiam sed tremebundus ac pauens
stare cepit atque per singula momenta su-
spectus quia hora immundo spiritui trade-
retur et coram omni populo vereretur. Cumque
vehementer timeret et in illa missa cele-
britate quasi aduersi nichil contigit qui-
letus exijt. Et die altero ecclesiam iam secu-
rus intrauit. Factumque est ut per sex conti-
nuos dies letus ac securus procederet estis
mans quod eius scelus dominus aut non vidisset

aut visum misericorditer auertisset. Pie
autem septimo subita morte defunctus
est. Cumque sepulture traditus fuisset per
longum tempus cunctis videntibus de se-
pulchro illius flamma exijt et tadium ossa
eius concremavit quousque omne sepulchrum
consummeret et terra que in tumulum colle-
cta fuerat desolata videretur. Quod videlicet
omnipotens deus faciens ostendit quod est
anima in occulto prulit cuius etiam corpus
ante humanos oculos flamma consumpsit.
Qua in re nobis quoque hec audientibus
exemplum formidinis dare dignatus est
quatenus ex hac consideratione colligamus
quid anima vinctis ascendens per res
atu suo patitur si tanto ignis supplicio
etiam insensibilia ossa concremantur.

Petrus.

Nosse velim vel si boni bonos in re-
gno vel mali malos in supplicio
agnoscent.

Gregorius.

Divus rei sententia in verbis est do-
minicus quam iam superius prulimus
luce clarius demonstrata in quibus cum di-
ctum esset homo erat dives et indueba-
tur purpura et bysso et epulabatur cotidie
splendide et erat quidam mendicus no-
mine lazarus qui iacebat ad ianuam eius
vulneribus plenus cupiens saturari de misera
que cadebant de mensa divitis et nemo
illi dabat. Sed et canes veniebant et lins-
gebant ulcera eius. Subiunctum est quod
mortuus lazarus portatus est ab ange-
lis in sinum abrahe et mortuus est dives
et sepultus est in inferno. Qui eleuans
oculos suos cum esset in tormentis vidit
abraham a longe et lazaram in sinu eius.
Et ipse clamavit dicens pater abraham mi-
serere mei et mitte lazaram ut intingat
extremum digiti sui in aquam et refrigeret
linguam meam quia crucior in hac flamma.
Cum abraham dixit fili recordare quia

*De eo qui filia eius quam baptis-
mum cepit perdidit et per morte flamma
eius ossa et sepulchrum concremavit dicitur videlicet*

recepisti bona in vita tua et lazarus simi-
liter mala. Dives autem tam spem de seip-
so salutis non habens ad promerendam suo-
rum salutem ouertis dicens. Rogo te pater
ut mittas eum in domum patris mei habeo
enim quinque fratres ut istos illis ne et ip-
si veniant in locum hunc tormentorum. Quibus
verbo apte declarat quod et boni bonos et ma-
li malos agnoscunt. Si igitur abraham
lazarum minime recognouisset nequaquam
ad ducendum in tormentum posuit de transacta co-
orinatione loqueretur dicens quod mala rece-
perit in vita sua. Et si mali malos non
recognosceret nequaquam dives in tormen-
tis positus fratrum suorum etiam absentium me-
mimis. Quomodo cum presentibus non posset
agnoscere quod etiam per absentium memoria
curauit exorare. Quia in re illud quod ostē-
ditur quod nequaquam ipse requisisti et quod boni
malos et mali cognoscunt bonos. Nam
dives ab abraham agnoscat cui dictum ē
recepisti bona in vita tua et electus la-
zarus a reprobo ē ducere cognitus quem
mitti precatur ex nomine dicens. Mitte laza-
rum ut intingat extremum digiti sui in
aquam et refrigat linguam meam. In qua
videtur cognoscere utriusque partis cumu-
lus retributionis exerceat ut et boni am-
plius gaudeant quod secum eos letare conspi-
ciunt quos amauerunt. Et mali dum eis
torquentur quos in hoc mundo de-
specto deo dilexerunt eos non solum
sua sed etiam eorum pena consumat.

*electi quo agnoscent
se in fine*

Fit autem in electis quoddam mirabi-
lius quia non solum eos agnoscunt quos
in hoc mundo nouerunt si et inuisos ac in-
cognitos recognoscunt bonos quos nunquam
viderunt. Nam cum antiquos patres
in illa eterna hereditate viderint eis
incogniti per visionem non erunt quos
in opere semper nouerunt. Quia enim il-
lic omnes communi claritate deum eo-

spiciunt. Quid est quod ibi nesciant
ubi scilicet nemini omnia sciunt.

Quam quidam noster religiosus
vir et vite valde laudabilis cum
ante quadriennium moreretur sicut reli-
giosi alij qui presentes fuerunt testati
sunt in hora exitus sui ionam prophetam
ezechielem quoque et daniellem cepit a-
spicere eosque dominos suos ex nomine
clamare. Quos dum ad se venisse dice-
ret et depressis luminibus eis reuerendē
obsequium preberet ex carne eductus ē.
Qua in re aperte datur intelligi que-
rit in illa incorruptibili vita notanda
si vir iste adhuc in carne corruptibili
positus prophetas sanctos quos nimirum
nunquam viderat agnouit. Sola autem
plerumque contingere ut egressura ani-
ma eos etiam recognoscant cum quibus
pro equalitate culparum vel etiam
primorum in una ē mansionē deputanda.
Nam virtute venerabilis cleuthernus
senex de quo perdecet libro nostra narra-
ui in monasterio suo germanum fratrem io-
hannem nomine se habuisse prohibuit qui ante
dies quatuordecim suum fratribus exi-
rum predixit. Cumque decrescente cotidie
computaret dies ante triduum quā
vocaretur ex corpore febrie correptus ē.
Ad horam vero mortis veniens misse-
rum dominici corporis et sanguinis ac-
cepit vocatisque fratribus coram se psal-
lere precepit quibus tamen antiphona
nam ipse per semetipsum de semetipso
imposuit dicens. Aperi mihi portas
iusticie et ingressus meas confitebor do-
minum. hec porta dominum iusti mirabuntur
per eam. Cumque coram eo assistentes
fratres psallerent emissus subito et
producta voce clamauit dicens. De-
se veni. Quod mox ut dixit eductus
de corpore mortalem vitam finivit.

Mirati sūt fratres qz hoc qđ moriens
fuerat clamauerat ignorabant. Quo de
fūcto in monasterio facta est magna
tristitia. Quarto autē die quidē fratri
bus necessariū fuit ut ad monasterium
aliud positi longe transmitterēt. Illuc
g euntes fratres omnes eiusdem mona
sterij monachos siles vehementer mue
nerunt. Quibz cum dicerēt qđ habetis
qz vos in tanto merore depm̄itis. Respō
derunt dicentes. Locū huius deflaciōez ge
mimus qz vnus frater cuius nos vita
in hoc monasterio otinebat hodie qrt⁹
ē dies qz ex hac luce strac⁹ est. Cūqz
fratres qz venerant studiose req̄rerēt q̄li
ter dicitus fuisset respōderūt urs⁹. Qui
voca cōis eius horā subtiliter inq̄rentes
sp̄so eum mōmēto agnouerunt exisse d
corpore quo p ioh̄anem qz apud eos de
fūctus est fuerat vocat⁹. Quia ex se col
ligit qz vtrorūqz par fuerit meriti eis
qz datum est ut in vna māhōne sociali
ter viuerent qbus ex corpore otigit so
cietas exire. Sed neqz hoc sileā qđ dū
adhuc laicis viuerē atqz in domo mea
que nisi in hac vrbe ex iure patris ob
uenerat maneret de qbusdā viciis me
is me otigit agnouisse. Quedā namqz
iuxta me vidua galla dicebat h̄ emor
phūm nomine iuuenem filiū habebat
a quo nō lōge qdā stephan⁹ qz i nume
ro opao fuit habitabat. sed isdē emor
phus ad extrema vite veniens vocauit
puerum suum ei⁹ p̄cepit dicens. Vade
aqz et die stephano op̄cōi ut cōatus ve
mat qz ecce nauis pata ē ut ad siliam
dud debeat. Cumqz hunc puer insani
te crederet et obedire recusaret cepit ille
vehemēt innuere dicens. Vade et nun
cia illi quod dico qz non insanio. Egres
sus est puer ut ad stephanum pergeret
cūqz in mediū tūc venisset et alij qdā

obui⁹ factus est qui hunc req̄siuit di
cens. Quo vadis. Cui respōdit. Ad ste
phanum op̄cōnē a dño meo missus sum
Atqz illi p̄tinus dixit. Ab eo venio sed
ante me hac hora defūctus ē. Reuersus
vero est puer ad emorphū dominū suum
h̄ iā eum mortuū inuenit. Sicqz factū ē
ut dum alij obui⁹ venit et ex medio iti
nere puer reuers⁹ est ex mēsurā spaci
potuisset colligi qz vno mōmēto vtriqz
fuerant vocati.

Alpetrus

O Erabile est valde quod dicitur h̄
queso te cur egredienti anime na
uis apparuit vel cur se ad siliam dud
moriturus p̄iit.

Gregorius

Prima vehiculo non eget h̄ mirū
non ē si ad huc homini in corpo
re posito illud apparuit quod p corpus
assueuerat videre ut p hoc intelligi de
retur quo eius anima spiritaliter dud
potuisset. qz vero se ad siliā dud testat⁹
est quid sentiri aliud potest nisi qz p̄te
ris locis in eius tēte insulis eructante
igne tormētorum olle patuerunt qz ut
solent narrare qz nouerunt lapatus cot
tidie sibus excrecunt ut mundi tēmi
no appinquantē quanto certum ē illuc
amplius exurendos colligi tanto qz cadē
tormētorum loca ampli⁹ videant appa
rere. Quod omnipotēs deus ad correp
tione vniuersū in hoc mundo voluit os
tendi ut mēte infidelū que inferni tor
menta esse non credunt tormētōz lo
ca videant que audita credere recusant
Quod vero siue electi siue reprobi cu
tus cōmuns causa in ope fuerit in loca
eadē cōmunia deducantur. Veritatis no
bis verba satis facerent si eam exēpla
de essent ipsa quippe p̄pter electos i euā
gelio dicit in domo patris mei mansio
nes multe sūt. si enim dispar retribuō
in illa beatitudine eterna non esset vna

potius mansio q̄ multe essent. Multe
ergo mansiones sūt in quibz 7 distincti
tonorum ordines sūt ppter meritorum
cōsorum cōmuniter letent et tñ vnum
denariū omnes laborantes accipiunt q̄
in multis mānoibz distinguūt. Quia
et vna est beatitudo quā illuc percipiūt
et dispar retribucōis qualitas quā per
opera diuersa cōsecūtur. Que mirum
varietas iudicij sui diē denudans ait.
Tunc dicam mēsoibz colligite zizaniā
et ligate eā in fasciculos ad cōburendū
Ossiores q̄ppe angeli zizania ad cōbus
rendum in fasculis ligant cū pares pa
libz in tormētis similibz locant vt sup̄
bi cū sup̄bis luxuriosi cū luxuriosis aua
ri cū auaris fallaces cū fallacibz inuidi
cum inuidis infideles cū infidelibz arde
ant. Cum ergo similes in culpa ad tor
menta similia deducantur quia eos in
loco penalibus angeli deputant quasi
zizaniarum fasciculos ad conburendum
ligant.

¶ Petrus.

Ad inquisitionem meam respondi
omnis satisfactio paruit causa iacio
nis sed quid nam est questio te q̄ non
nulli quasi per errorem extrahuntur e
corpore ita vt facti exanimis redeant 7
eorū quisq̄ audisse se dicat quia ipse
non fuerit qui erat iussus deduct.

¶ Gregorius.

Necum sit petre si bene perpendi
tur non error sed admonitio est
superna em̄ pietas ex magna misericor
die sue largitate disponit ut nonnulli
etiam post exitum ad corpus redeant
et tormenta inferni que audita non
crediderant saltem visa pertimescant.
Nam quidā iliricianus monachus qui
in hac vrbe in monasterio mecu iuue
bat michi narrare cōsueuerat q̄ quēdā
tempore cū adhuc in heremo moraret

agnouerit q̄ petrus quidā monachus
ex regione ortus hiberie qui ei in loco
valde solitudinis cui euasia nomē est in
herbat sicut ipso narrante didicerat p̄
quā heremū peteret molestia corporis
interueniente defunctus est sed p̄tinus
corpori restituit? inferni se supplicia atq̄
innumera loca flāmarum vidisse testas
batur. Qui etiam quosdam huius seculi
potentes in eisde flāmis suspensos se vi
disse narrabat. Qui cū iam deductus ēet
ut in illas 7 ipse mergeret subito ange
lum chorasci habitus apparuisse fateba
tur qui eum in ignē mergi prohiberet.
Cui etiā dixit regredere et qualiter tibi
post hoc viuendum sit cautissime atten
de postq̄ vocē paulatim recalescētibus
mēbris ab eterne mortis somno euigi
lans cuncta que circa illū fuerant gesta
narravit tantisq̄ se postmodū ieiunijs
vigilijsq̄ ostēdit ut inferni eū vidis
se et pertinuisse tormenta etiā si taceret
linguā diuersa loqueret. Quippe cū
omnipotentis dei mira largitate in morte
actum est ne mori debuiss. Sed q̄ hu
manum cor grauis valde duricie esse so
let ita ut ipsam q̄ penarum ostensionē
que omnibus utilis est cōtempnat. P̄
illustis vir stephanus quem bene no
sti de semetipso michi narrare cōsueue
rat quia in constantinopolitana vrbe
pro quadam causa demoratus molesti
a corporis defunctus est. Cumq̄ medis
cus atq̄ pigmentarius ad aperendum
eum atq̄ condiendum esset questus et
die eodem minime inuentus subsequen
te nocte corpus iacuit in humatum.
Qui ductus ad inferni loca vidit mul
ta que prius audita non crediderat. Cum
presidenti iudici presentatus fuisset
ab eo receptus nō est ita vt diceret nō
hunc adduci sed stephanū ferrariū iussu

Qui statim reductus in corpore est et
stephanus ferzarius qui iuxta eum ha-
bitabat eadem hora defunctus est. Neq;
probatum est vera fuisse verba que audis-
erat dum hec effectus mortis stephani
demonstrauit. Ante triennium q; in hac
pestilenda que hac urbem clade vebemē-
tissima depopulauit. In qua etā corpora
rali usu sagitte celitus venire et singu-
los quosq; ferire videbantur sicut nosti
stephanus isdem defunctus est. Quidā ve-
ro miles in hac eadem nra urbe percussus
ad extrema puenit. Qui eductus e cor-
pore exanimis iacuit s; ad redijt et que
cum eo fuerant gesta narrauit. Aiebat
enī sicut tūc res eadē etiā multis innotuit
q; pons erat sub quo niger atq; caligo
sus fetoris intollerabilis nebulam exar-
lans flumē decurrebat. Transacto autē
ponte amena erant prata atq; virentia
odoriferis herbarum florib; exornata i
quibus albarum hominum ouenticu-
la ēē videbantur. Tantusq; in eodem lo-
co odor suauitatis inerat ut ipsa suau-
tatis fragrantia illic deambulantes ha-
bitantesq; saturaret. Ibi mansiones di-
uersorū singule magnitudine ludis ple-
ne. Ibi quedā mire potitae edificabāt
domus que aureis videbantur laterculis
cōstrui. Sed cui ēēt non potuit agno-
sci. Erant vero sup tipam pōicti flumē
nonnulla habitacula s; alia exurgētis
feteris nebula tangebāt. Alia autem
exurgens fetera a flumine minime tāge-
bat. Hec vero erat in pōicto ponte pro-
batio ut quisq; p eum missus vellet
transire in tenebrosū feterēq; fluum
laberetur. Iusti vero qbus culpa nō ob-
sisteret securo p eum gressu ac libero ad
loca amena p uenirent. Ibi se etiā petz
eccl' astice familie maiorem qui ante q;
driennium est defunctus deorsū positum in

loco deterrimis magno ferzā pendere re-
ligatum ac de pōictū vidisse confessus est.
Qui dum requireret cur ita ēēt ea se di-
xit audisse que nos qui eum in eccl' asti-
ca domo nouimus scientes eius acta fe-
colimus nāq; dictum ē hec idarco pati-
tur q; si quid ei p facienda ulcione vide-
batur ad inferendas plagas pl; ex cru-
delitatis desiderio quā obediencie seruies-
bat. Quod sic fuisse nullus qui illū no-
uerat ignorat. Ibi se etiā quendam pere-
grinum pspiterum vidisse fatebatur q;
ad pōictum pontem veniens tanta p;
eum auctoritate transijt quanta et hic
sinceritate vixit. In eodem q; ponte hūc
quē pōiximus stephanum se agnouit
se testans est qui dum transire voluiss;
eius pes lapsus ē et ex medio corpore iā
extra pontē deiectus a quibusdā deterris-
mis viris ex flumine surgētibus p corā
deorsū atq; a qbusdam albatib; et specio-
sissimis viris cepit p brachia sursum tra-
hi. Cumq; hoc luc tamē ēēt ut hūc boni
spiritus sursum mali deorsū traherēt ipse
qui hec videbat ad corpus reuersus est
et quid de eo plen; gestum sit minime
agnouit. Quia i re de eiusdem stephani
vita datur intelligi quia i eo mala car-
nis cū elemosinarum opacōe certabāt.
Qui enim p coras deorsū p brachia tra-
hebāt sursum patet mimirum quia et ele-
mosinas amauerat et carnis vicij pfe-
cte non resistebat que eum deorsū trahē-
bant. Sed in illo occulto arbitrio exa-
mine quid in eo vicerit et nos et eum
qui vidit et reuocatus ē latet. Constat
tū q; isdem stephanus post q; sicut sup;
narraui et inferi loca vidit et ad corp;
redijt pfecte vitā minime corripit q;
post multos ānos de corpore adhuc in
certamine vite et mortis exijt. Quia de re
colligit q; ipsa q; inferni supplicia cum

demonstrantur alijs hoc in adiutorium
alijs vero in testimonium fiat ut isti vide
ant mala que caueant illi vero eo ampli
us puniantur quomā infirmi supplicia nec
visa et cognita vitare voluerūt.

Quid est hoc q̄so *Petrus*
re quod i amēis locis cuiusdam
domus laterculi aureis edificari videbat
ridiculū est valde si credim⁹ q̄ in illa
vita adhuc metalla talib⁹ egeramus

Quid hoc si sanū *Gregorius.*
scit it intelligat sed per hoc qd illic
ostensū est quisq̄ ille est cui mansio ita
construebat apte datur intelligi qd est qd
hic opatur. Rā quomodo p̄mia eternē
luas elemosinarū largitate p̄meretur
mimirū cōstat q̄ auro edificat m̄as hōz
suas. Quod em̄ superius memor nō fuit
ut diceret isid⁹ miles q̄ hoc viderat narra
bat q̄ eosdē laterculos aureos ad edi
ficandō dom⁹ senes ac iuuenes puelle
et pueri ferebant. Quia ex re colligit q̄
hij quib⁹ b̄ pietas facta ē ipi illic opa
tores esse videbantur.

Sic etiā quidam iuxta nos deus de
dit nomine religios⁹ habitabat
qui caliamēta solebat opari. De quo
alter p̄ reuelacōis vidit q̄ ei⁹ dom⁹ edifi
cabat sed in ea constructores sui solo die
labati videbant opari. Qui eiusdē viri
postmodū subtili vitā req̄rens inuenit
quia ex hīs que dieb⁹ singul⁹ laborabat
quidqd ex victu atq̄ vestitu supesse po
tuit die sabato ad beati petri ecclesiam
deferre consueuerat atq̄ indigentib⁹ erogare.
Quia ex re p̄pende q̄ non immerito do
mus ipsius fabrica sabato crescebat.

Hac de re michi *Petrus.*
idonee video satisfactū sed queso re
qd ēe diam⁹ q̄ quorūdā habitacula fe
toris nebula tangebant quorūdā vero
tāgi nō possunt vel q̄ ponit qd est qd

fluuiū vidit.

Gregorius.

Ex rerū petre ymaginib⁹ pensantur
merita causarū p̄ pōtem q̄ppe ad a
menā loca trāhre iustos asperit q̄ an
gusta valde ē semita q̄ ducit ad vitam
Et ferentem fluuiū decurrentē vidit q̄ ad
yma cotinodie defluit carnalitū hic pu
tredo videt⁹. Et q̄rūdam habitacula fe
toris nebula tāgebant et quorūdam vero
ab ea tāgi nō poterāt. Quia sūt pleriq̄
qui multa iā bona opa faciūt sed tñ ad
huc carnalib⁹ vicij⁹ i cogitacōe delecta
cōe tangunt et tūstū valde ē ut illic ne
bula fetoris obsideat quos hic adhuc
carnis fetor delectat. Unde et eandē dele
ctacōis carnis ēe beatus iob in fetore cō
spiciēs de luxurioso ac lubrico sententiā
p̄tulit dicēs dulcedo illius vermis. Tu
autem perfecte cor ab omni delectacōe
carnis excudēt cōstat mimirū q̄ eorū
habitacula fetoris nebula nō tangun
tur. Et notandum q̄ isdem fetor esse et
nebula visa sit quia mimirū carnalis
delectacō mentem quam infid⁹ obscu
rat ut veri luminis claritate nō videat
sed vnde delectat inferius inde caligine
supernam padatur.

Petrus.

Potam⁹ ne hoc *Gregorius.*
auctoritate sacri eloq̄i posse mō
strari ut culpe carnalium fetoris pena
pamatur.

Gregorius.

Potest namq̄ libro geneleos at te
stante diamus quia super sodomī
tas domus ignem et sulphur pluit ut
eos et ignis incenderet et fetor sulphuris
necaret. Quia enim amore illidto cor
ruptibilis carnis asserant simul mōdio
et fetore perierunt quatenus imperia sua
cōgnoscerent quia eterne morti fetoris
sui se delectacōe tradidisset.

Petrus.

De hīs q̄b⁹ dubi⁹ fui michi michi
fator q̄ illis remāsisse *Gre.*

Sciendum est quod non nunquam anime adhuc in suis corporibus posite penale aliquid de spiritalibus vident. Quod tamen quibusdam ad edificandam suam quibusdam vero contingere ad edificandam audiendum solet. Patris de quo in omelias coram populo me narrasse iam meminimus inquit? Valde Theodoros nomine puer fuit qui in monasterium meum fratrem suum necessitate magis quam voluntate secutus est. Cum nimis gravis esset si quis pro salute sua aliquid loqueretur. Hona enim non solum facere sed etiam audire non poterat nunquam se ad sancte conversationis habitum venire iurando irascendo deridendo testabatur. In hac autem pessilenda que nuper huius verbis populum magna ex parte consumpsit percussus in inguine est productus ad mortem. Cumque extremam spiritum ageret conveniunt fratres ut egressum illius orando protegerent. Jam corpus eius ab extrema parte erat peremptum in solo tantum pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres tanto pro eo ceperunt emittis orare quanto eum iam videbant se celeritate discedere. Tunc repente cepit eisdem fratribus assistentibus clamare et cum magnis vocibus oraciones eorum interruppe dicens. Recedite ecce draconi ad devorandum datus sum qui propter vestram presentiam devorare me non potest. Caput meum iam in suo ore absorbit dare locum ut non me amplius cruciet sed faciat quod facturus est. Si ei ad devorandum datus sum quare propter vos moras pascor. Tunc fratres ceperunt ei dicere Quid est quod loqueris frater. Signum tibi sancte crucis impone. Respondit ille dicens. Volo me signare sed non possum quod si quis huius draconis peremptor. Cumque hoc fratres audiret perstratus in terra cum

laccimis ceperunt pro ereptione illius verberamentis orare et ecce subito cepit egrotare clamare dicens. Gracias deo ecce draco qui me ad devorandum acceperat fugit omnibus vestris expulsus stare non potuit. Pro peccatis modo intercedite quod converti paratus sum et secularem vitam adhibere relinquare. Homo ergo qui sicut iam dictum est ab extrema corporis parte fuerat peremptus reseratus ad vitam toto corde ad deum conversus est et postquam mutatus meritis dei est flagellis attritus et tunc eius anima carne soluta est.

Et contra Erythronius sicut prius propinquus illius cuius iam superius memoravi feci narrare consuevit vir in hoc mundo valde idoneus fuit sed tantum plenus viciis quantum rebus superbia tumidus carnis sue voluptatibus subditus in acquirendis rebus avaricie facibus accensus. Sed cum tot malis dominus finem ponere decrevisset corporali hunc molestia percussit. Quia ad extremum veniens eadem hora qua iam de corpore erat exiurus apertis oculis vidit deterrimos et nigerimos spiritus coram se assistere et vehementer imminere ut ad inferni claustra eum raperent. Cepit tremere palefcere sudare et magnis vocibus in duas petere filium suum nomine maximum quem ipse iam monachus monachum vidit nimis turbatus vocibus vocare dicens. Maxime curze numquam tibi mali aliquid feci in fide tua me suscipe. Turbatus mox maximus adfuit lugens ac perterritus familia convenit. Eos autem quod ille insistentis sibi graviter tollerabat ipsi malignos spiritus videre non poterant sed eorum presentiam in confusione et pallore et tremore illius qui trahebatur videbant. Pavore autem terre eorum imaginibus illucque vertebatur in lecto iacebat.

in sinistro latere aspectum eorum ferre non poterat. Veniebatur ad parietem ibi aderant. Cumque ostendit minus relaxari se iam posse desperaret cepit magnis vocibus clamare. Inducas vel usque mane inducas vel usque mane. Sed cum hec clamaret in ipsis vocibus de habitaculo sue carnis euulsus est. De quo minus constat quod pro nobis ista non pro se viderit ut eius visio nobis perficeret quos adhuc diuina patientia longamini miter expectat. **R**ed illi terrosi spiritus ante mortem vidisse et inducas perisse quod profuit qui easdem inducas quas percipit non accepit. Est etiam nunc apud nos athanasius ex psalmis perbe qui in diebus suis per consilium rem terribilem narrat euenisse. Ibi namque ut ait quoddam monasterium. Ebonogolaton dicitur in quo quidam monachus magne estimacionis habebat bonis quippe cernebatur moribus atque in omni sua actione compositus. Sed sicut ex fine res paruit longe aliter quam apparebat fuit. **R**ed cum ieiunare se cum fratribus demonstraret occulte manducare consueuerat. Quod eius vicium fratres omnino nesciebant. Sed corporis superueniente molestia ad vitam extrema productus est. Qui cum iam esset in fine fratres ad se omnes qui monasterio inerat congregari fecit. At illi a tali ut putabant viro moriente magnum quid ac delectabile se ab eo audire crediderunt. quibus ipse afflicto et tremens compulsus est perire cui hosti traditus coquebatur exire. **R**ed dixit. Quando me vobiscum ieiunare credebatis occulte comedebam et ecce nunc ad deuorandum draconem traditus sum. Qui cauda sua mea genua pedesque colligauit caput suum intra meum os mittens spiritum meum ebibens exibat. Quibus dictis statim defunctus est. atque ut penitendo liberari potuisset a dracone quem viderat expectatus non est.

Quod mirum constat. quod ad solam utilitatem audiendum viderit. qui cum hostem cui traditus fuerat innotuit et non euasit.

Petrus.

Oculi vellem si post mortem purgatorius ignis esse credendus est.

Gregorius.

In euangelio dicit dominus. Ambulate dum lucem habetis. Per prophetas et ait. Tempore accepto exaudiuisti et in die salutis adiuuasti te. **Q**uod paulus apostolus exponens dicit. Ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis. Salomon et ait. **Q**uicumque potest manus tua facere instantem operare. quod nec opus. nec ratio. nec scientia. nec sapientia erit apud inferos quo tu speras. **D**avid quoque ait. quia in seculum misericordia eius. Ex quibus mirum sententiarum constat. quia qualis hinc quisque egreditur talis in iudicio presentatur. Sed tamen de quibusdam leuibus culpis esse ante iudicium purgatorius ignis credendus est pro eo quod veritas dicit. quia si quis in sancto spiritu blasphemiam dixerit neque in hoc seculo remittitur ei neque in futuro. In qua sententia datur intelligi quasdam culpas in hoc seculo quasdam vero in futuro posse laxari. Quod enim de uno negatur. consequens intellectus patet quia de quibusdam conceditur. Sed tamen ut dixi. Hoc de paruis minimisque peccatis fieri posse credendum est sicut est assidue oculos sermo immoderatus risus vel peccatum cure rei familiaris. que vix sine culpa vel ab ipsis agitur qui a culpa qualiter dedinare debent sciunt aut non in grauibus rebus error ignorante que cuncta etiam post mortem grauant si adhuc in hac vita positis minime fuerint relaxata.

Nam cum paulus dicat xpm ee fundamētum atq; sūūgat si quis sup edificauerit sup hoc fundamentum aurum argentum lapides p̄ciosos ligna feruū stīpulā vni⁹ cui⁹q; opus quale sit ignis p̄babit. si cui⁹ opus manserit qd̄ lupe edificauit mercedem accipiet si cui⁹ op⁹ arserit detrimentum p̄detur ipse autē saluus erit sic tñ quasi p ignē. Quāuis hoc de igne tribulacōis in hac nobis vta adhibito possit intelligi tamē si quis hoc de igne future purgacōis accipiat p̄salandum sciāt est qd̄ illū p ignē dixit posse saluari nō qui sup hoc fundamētū feruū es vel plumbum edificat id est peccata maiora ⁊ idcirco duriora atq; tūc iam insolubilia s̄ ligna feruū stīpulā id est peccata minuta atq; leuissima q̄ ignis facile cōsumat hoc tamen sciendū est qz illis saluī de minimis nichil quisq; purgacōis obtinebit nisi bonis hoc actibus in hac adhuc vita positus ut illis obtineat p̄mereatur.

Nam cum adhuc essem iuuenil⁹ atq; in layco habitu constitut⁹ narrari a maioribus atq; scientibus audiui qd̄ P̄aschasi⁹ hui⁹ apl̄ice sedis dyaconus cui⁹ apud nos rectissim⁹ ⁊ luculent⁹ de sancto spiritu libri exant mite sans citat⁹ vir fuerit elemosinarū maxime operibus vacans cultor pauperum ⁊ cōtemp̄tor sui. S; hic in ea cōtencōe quē in ardēscēte zelo fidelū inf̄ Symachū atq; laurencium facta est ad pontificatus ordinē laurencium elegit et omnīū post vnānimitate supatus in sua tamē s̄na vsq; ad diem suū exitus p̄stitit illū amando atq; p̄ferendo quē episcoporū iudicio p̄esse sibi eccl̄a refutauit. Viē itaq; cum temporibus Symachi apostolice sedis p̄fulsisset defunctus eius dalmaticam feretro suppositam demo

niacus tetigit statimq; sanatus est. Post multum vero temp⁹ Germano Capurano ep̄o cuius sup̄ius memoriam feci media p corporis salute dictauerant ut in angularib; terris lauari debuisset. Qui ingressus easdem terras. p̄dictū P̄aschasiū diaconū stantē. ⁊ obsequētem in caloribus inuenit. Quo viso vebementer extremū ⁊ quid illic tant⁹ vir faceret inquisiuit. Qui respondit p nulla alia causā in hoc penali loco deputat⁹ sū nisi qd̄ i pte laurencij contra Symachum sensi. Sed queso te p me dōminum d̄precare atq; in hoc agnosces qd̄ exauditus sis si huc rediens me nō mueneris. Qua de re vir domini Germanus se in p̄abus strinxit ⁊ post paucos dies redijt s̄ iam dictum P̄aschasiū in loco eodem minime inuenit. qz ei nōn malicie sed ignorācie errore peccauerat purgari post mortem a peccato potuit. Quod tamen credendum est qz ex illa elemosinarum suarū largitate s̄ obtinū ē ut tūc posset p̄mereri vniā cū iam nil posset opari.

Petrus. Vid hoc est queso te qd̄ in hīs extremis temporibus tam multa de animab; clarescunt q̄ ante latuerunt ita ut apertis reuelacōibus atq; cōstentibus venturum seculū inferre se nob; atq; ap̄ire videatur.

Gregori⁹. Ea est nam quātum p̄sens seculum p̄pinquat ad finem tantum futurum sc̄m ipsa iam quasi p̄pinq̄tate tangitur ⁊ ex signis manifestioribus aperitur. Quia enim in hoc cogitacōes nostras vidissim minime videmus in illo autem nostra in alterutrum corda cōspiciamus quid hoc seculum nisi noctem ⁊ quid futurum nisi diem dixerim. S; quemadmodum cum nox finiri ⁊ dies incipit oriri an solis ortū simul aliquo

Elemosinā largit⁹ p̄dest ad mercedē
pena purgacōis vbi alio hō dāpnaretur
P̄aschasio

modo tenebre cū luce cōmixtē sūt quousq;
q; discretis noctis reliquie in lucē
diei subsequēte pfecte vertantur. ita
huius mundi finis iam cum futuri seculi
exordio pmiscetur atq; ipse reliquiarū
eius tenebre quadam iam rerum spiri-
tualium permixtione translucent. Et que
illius mūdi sūt multa cernimus. Sed
nec dum perfecte cognoscimus q; quā
h in quodam mentis crepusculo hoc ve-
lut an solem videmus. **Petrus.**

Pro paschasio hoc animum ad in-
quisitionem mouet q; post mortem ad
penalem locum ductus est. cuius feretri
vestis tangi potuit et malignus spūs ab
obscuro homine fugari. **Gregorius.**

Hic in re magna debet omnipote-
ntis dei dispensatio. et quā sit mul-
tiplex agnoscī. cuius iudicio actum est
ut isdem vir paschasius et ipse intus a-
liquando tempore reaperet q; peccasset.
et tū ante humanos oculos mira p cor-
pus suū post mortem fieret. Qui ante
mortem eis q; cognoscentib; pia op̄a
fecerit ut neq; hij qui bona eius videāt
de elemosinarum illius estimacōne falle-
rentur neq; ipsa sine vltione laxaretur
culpa. quā nec esse culpam credidit et id-
circo hāc fletib; nō extingit. **Petrus.**

Expendo que dicit. verū tamen hac
ratione ostēditur nō solum que
intelligo s; etiam ipsa que in me nō in-
telligo. cogor iam peccata formidare. s;
quē te q; paulo superius sermo de lo-
cis penalius inferni versabatur ubi nam
esse infernum putamus super hanc ter-
ram an sub hac terra esse credendus est.

Ac de re timere **Gregorius.**
distingere non audeo. nōnulli nāq;
in quadā terrā pte infernū esse putave-
runt. alij vō hūc s; terra esse estimant.

Sed tū hoc animum pulsa. q; si idcirco
infernū dicimus q; infernus iacet qd ter-
ra a celo est. hoc esse debet infernus a terra.
Unde et fortasse p psalmistam dicit. Li-
berasti animā meā ex inferno inferiori
ut infernus supior in terra. infernus vō in-
ferior s; terra esse videatur. Et iohānis
cor in estimacōne ista concordat. Qui cū
signatū lib; septem sigillis vidisse se di-
ceret. q; nemo inuentus est dignus neq;
in celo neq; in terra neq; s;bus terrā ap-
re lib; et solvere signacula eius adiu-
xit et ego flebam multum. Quē tū post
modū lib; p leonem de tribu iuda dicit
apire. In quo videlicet libro qd aliud
quā sacra scriptura signat quā sol; res-
criptus noster aperit. Qui homo factus
moriēdo. resurgendo. ascendēdo. cuncta
mysteria que in eo fuerant clausa pate-
fecit. et nullus in celo. q; neq; angelus. nul-
lus in terra q; neq; homo vniuers in corpe
nullus s;bus terram dignus inuentus est
q; neq; aīe corpe exire apire nobis pre-
ter dñm sacer eloquiū secreta ponerunt.
Cū ergo ad aperiendū librum nullus
sub terra inuentus est dignus dicit qd
obstat nō video nisi ut s; terra esse infer-
nus credatur. **Petrus.**

Veso te vnus esse gibenne ignis
credendus est. an quanta peccato-
rum diuersitas fuerit. tanta quoq; esti-
manda sūt et ipsa incendia esse parata.

Gregorius.
Vnus quidem est gibenne ignis
s; nō vnomo do omīs cruciat pes-
catores. Vniuersusq; etenim q̄tū exigit
culpa. tanta illic sentiet pena. **Nā si aut**
in hoc mundo sub vno sole multi consi-
stunt. nec tamen eiusdem solis ardorem
equaliter sentiunt. quia alius plus estu-
at. atq; alius minus. ita illic in vno
igne non vnus est modus incendi.

quia quod hic diuersitas corporum h
illic agit diuersitas peccatorum ut et igne
non dissimilem habeant et tamen eosde
singulos dissimiliter exurat.

Quamquid nam **Petrus**
nescio te dicamus eos qui semel
illic meriti fuerint semper arduos.

Omnistat mirum **Gregorius**
et incertum ante verum est quod sicut
finitis non est gaudium bonorum ita finis
non erit tormentum malorum. Nam cum
veritas dicat ibunt impij in supplicium
eternum iusti autem in vitam eternam
quia verum est quod promissit falsum pro
culdubio non erit quod minatus est deus.

Quid si quis **Petrus**
dicat idcirco peccantibus eternam
penam minatus est ut eos a peccatorum
perpetratione opesceret. **Gregorius**

Si falsum est quod minatus est ut
ab iniusticia corrigeret etiam falsa
est pollicentis ut ad iusticiam perduceret
Sed quis hoc dicere vel insanus presumat
et si minatus est quod non erat impletu
rus dum asserere eum misericordem vo
lumus fallacem quod dicitis nefas est pro
dicare compellimur. **Petrus**

Scire velim quod iustum sit ut culpa
que cum fine perpetrata est sine fine
puniat. **Gregorius**

Hec recte dicit si districtus iudex
non corda hominum sed facta pe
sar et iniqui enim ideo cum fine deliquerunt
quod cum fine vixerunt. Nam noluerunt
vltique si potuissent sine fine vivere ut po
tuerunt sine fine peccare. Ostendunt enim
quod in peccato se vivere cupiunt quod nunquam
desinunt peccare dum viuunt. Ad magnam
iusticiam iudicantis pertinet ut nunquam
careant supplicio qui in hac vita nunquam
voluerunt carere peccato.

Petrus

Nullus iustus crudelitate pasci
tur et delinquentes seruus a iusto do
mino idcirco cedi precipitur ut a nequa
corrigatur ad hoc ergo vapulat ut emen
dari debeat. Iniqui autem iehenne igne
traditi si ad correptionem non perueniunt quod
sine semper ardebunt. **Gregorius**

Omnipotens deus quia pius est
miserorum crudeliter non pascit
quod vero iustus est ab iniquorum vltione
impetuum non sedatur. Sed iniqui omnes
eterno supplicio deputati sunt quod finem
faciunt puniuntur et tamen ad aliquid arde
bunt scilicet ut iusti omnes et in deo vi
deant gaudia que percipiunt et in illis re
spiciant supplicia que euaserunt quatenus
tanto magis in eternum grade diuine
debitores se esse agnoscant quanto in eter
num mala puniri conspiciunt que eis
adiutorio vicerunt. **Petrus**

Et ubi est querendum cum per inimicos
suis quos tunc ardere vident non
orabunt quibus vltique dictum est pro
inimicis vestris orate. **Gregorius**

Pro inimicis suis orant eo tempe
re quod possunt ad fructuosam pe
nitentiam eorum corda conuertere atque
ipsa conuersione saluare. Quid enim ali
ud per inimicos orandum est nisi hoc quod
apostolus ait ut det illis deus penitentiam
ad cognoscendam veritatem et resipiscant
a diaboli laqueis a quo capti tenentur
ab ipsis voluntate. Et quomodo per illos
tunc orabunt qui iam nullatenus pos
sunt ad iusticie opera ab iniquitate comu
tari. Eadem itaque causa est cur non oret
tunc per homines igni eterno dampnatis qui
nunc eadem causa est ut non oretur per dy
abolo angelisque et eterno supplicio depre
catis. Que nunc eadem causa est ut non oret
Sancti homines pro hominibus infide
libus impiisque deficiatis. Quia per eos vltique

orat per inimicos
ut aliud est in
orat ut deus de
eis penitentiam

quos eterno deputatos supplicio iam nō
uerūt. ante illum iudicis iusti conspectū
or adonis sue meritum cassari refugium
q̄ si nunc quoq; viuentes iusti mortuis
damnatis iniustis minime compaun-
tur quando adhuc aliquid iudicabile d
sua carne se perpeti etiam ipsi nouerunt
Quanto enim districtius tunc iniquo-
rum tormenta respiciunt. tanto ab omni
vicio corruptionis cōfusi ipsi iā iusticie
viamus atq; artius inibebunt. Sic
quippe eorum mentes per hoc qđ iustissi-
mo iudici inibetent. ius districtioms ab-
sorbet ut omnino eis nō liceat. quicqđ
ab illius eterne regule subtilitate discor-
dat.

¶ Petrus.

Quoniam est iam qđ respondere debeam
aperte rationi. S; hec nunc que-
stio mētem mouet quomodo anima im-
mortalis diat dum constat qđ imperpe-
tuo igne moriatur.

Gregorius.

Dia duobus modis vita dicitur
duob; etiam modis mors debet
intelligi. Aliud est namq; qđ in deo viui-
mus Aliud vero qđ i hoc qđ conditi vel
creati sumus. Item aliud est beate viuere
atq; aliud essentialiter Anima itaq;
mortalis esse intelligitur et immortalis
Mortalis quippe qđ beate viuere amit-
te. immortalis autem quia essentialiter
vivere nunquā desinit. et nature sue vi-
tam perdere nō ualet cū impetua fuerit
morte damnata Illic enim posita bea-
ta esse perdit et esse nō pōit. Quia ex re
cogitur semper ut i mortem sine morte
et defectum sine defectu. i finem sine fine
pacatur. quatenus ei i mors immorta-
lis sit. et defectus indeficiens et finis in-
finitus.

¶ Petrus.

Quis hanc tā perplexabilem dam-
nationis sententiam cuiuslibet sit
operis ad exitum veniens nō ptimeat

quando i si iam nouit quid egit et ad
huc tamen facta illius quā subtiliter
iudicentur ignorat.

¶ Gregorius.

Ut asseris ita est. S; plerumq; de
culpis minimis ipse solus pauor
egredientes animas iustorum purgat
sicut narrati de quodam sancto viro
me frequenter audisti. Qui ad mortem
veniens vehementer timuit. Sed post
mortem discipulis in stola candida ap-
paruit et quā preclare sit suspectus in-
dicauit. Pōnumq; vero omnipotens de-
us trepidāum mentes quibusdam pri-
us reuelationibus roborat ut in morte
minime pertimescant. nam quidam me-
cum in monasterio frater Anthomius
nomine vivebat qui multis cotidie
lacrime ad gaudia patrie celestis
anhelabat. Cumq; studiosissime et cum
magno feruoris desiderio sacra eloquia
meditaretur. nō in eis verba sciēte.
Sed fletum compunctionis inquire-
bat. quatenus per hec exarata mens ei-
us marcesceret. et ima deferens ad regi-
onem celestis patrie per contemplatio-
nem volaret. Hunc p visionem noctur-
nam dictum est. Paratus esto. et quia
dominus iussit migra. Cumq; ille non
habere sumptus ad migrandum diceret
respondum protinus audiuit dicens.
Si de peccatis tuis agitur dimissa sunt
Quod cum semel audisset et magno
adhuc metu trepidaret. nocte quoq; a-
lia eisdem verbis est ammonitus Tunc
post quinque dies febre correptus. cum
ceteris fratribus orantibus flentibusq; de-
functus est.

Alius etiā frater i eodem mona-
sterio Gerolm dicebat. vehemē-
ter lacrimis atq; eleōsim mē-
tē psalmodie vō ex ore illi pene nullo

De vita & morte

De immortalitate

*De immortali-
tate anime*

tempore cessare confuerant excepto cū
aut alimentum corpori aut membra de
disset sopori. Hinc nocturna visione
apparuit q̄ ex albis floribus corona d̄
celo in caput illius descendebat. Qu
mor molestia corporis occupatus cum
magna securitate animi atq; hilaritate
defūctus est. Ad cuius sepulchrum dū
petr⁹ q̄ nūc monasterio meo preest sibi
sepulturam facere post annos quatuor
decem voluisset tanta ut asseritur de eo
dem sepulchro illius fragrantia suauita
tis emanauit ac si illic florum omnīū
fuisent odoramenta congregata. Qua
ex re manifeste patuit quam verū fuit
quod p nocturnam visionē vidit

Re eodem q̄ monasterio ali⁹ qu
dam iohannes dictus ē magne
indolis adolescens qui etatem suam in
tellectu ⁊ humilitatis dulcedine ⁊ grau
tate transebat. Hinc egrotāti atq; ad
extremum deducto per nocturnam vi
sionem ei quidam senex apparuit ⁊ hūc
virga tetigit ei⁹ dixit. Surge ex hac
em molestia modo minime mortalis s
paratus esto q̄ longum tempus hic fa
cturus non eris. Qui dum iam esset a
medicis desperatus rep̄te sanat⁹ est atq;
conualuit tem quam viderat narrauit
seq; p biennium in dei seruicio sicut pre
dixi ultra etatis sue annos exhibuit. An
hoc autem triennium cum quidam frater
fuisset mortu⁹ atq; in eiusdem monaste
rii amitorio a nobis sepultus cunctis
nobis ab eodem amitorio exeuntibus
isdem iohannes sicut postmodum pal
lens ⁊ tremens indicauit illic nobis di
scedentibus inuentus ab eodem fratre q̄
mortuus fuerat de sepulchro vocatus ē.
Quod mor edā subsequens finis edocu
it nam post dies decem in uasus frib⁹
carne solutus est.

Petrus

Occurrerem si hoc quod p notur
nas visiones ostenditur debeat
obseruari.

Gregorius

In hoc Petre sciendum est q̄ sex
modis tāgunt animium ymagi
nes somniorum. Aliquando namq; som
nia vntis plenitudine vel inanitate ali
quando vero illusione aliqñ cogitacōe
simul et illusione aliquando reuelacōe
aliquando autem cogitacōe simul ⁊ reue
lacione generantur. Sed duo q̄ prim⁹ a
diximus omni experimento cognoscimus
subiūcta aū q̄tuor i sacre scripture pagin
reperimus. Somnia enī nisi plerumq;
ab occulto hoste per illusionem fierent
nequaquam hoc vir sapiens indicare
dicens. Multos enim errare fecerunt
somnia ⁊ exacerbat sperantes in illis. Et ite
rū. Nō augurabimini nec obseruabitis
somnia quibus pfecto verbis cui⁹ sint
detestacionis ostenditur que augurio
contingunt. Rursus nisi aliquando ex
cogitacione simul et illusione procedat
ret vir sapiens minime dixisset. Multas
curas secuntur sompnia. Et nisi aliqñ
somnia ex misterio reuelacionis oriret
ioseph preferendum se fratrib⁹ somnio
non videret nec sponhū. Arte ut abla
to puero in egyptum fugeret per somp
nium angelus amonet. Rursū nisi ali
quando sompnia ex cogitacione simul
⁊ reuelacione procederēt nequaq;. Da
niel ppheta nabuchodonosor visionem
disserens a radice cogitacōis inchoasset
dicens. Tu rex cepisti cogitare in statu
tuo qd ē futurū post h et q̄ reuelat mi
steria ostendit tibi que ventura sunt. Et
paūlo post. Videbas et ecce q̄si statua
vna grandis statua illa magna ⁊ statu
ra sublimis stabat cōtra te et cetera. Da
niel itaq; dum sompnium ad implendū
reuerenter insinuat et ex qua oritur fir

kathe

Somnia ueritas

manifestat. Patenter ostenditur quia si
plerumque cogitatione simul et reuelati
one generetur. Sed nimirum cum som
nia tot rerum qualitatibus alternentur.
tanto eis credi difficilius debet. quanto
et quo in pulsu variant facilius non elu
cet. Sancti autem viri inter illusiones
atque reuelaciones ipsas visionum vo
ces aut ymagines. quodam intimo sa
pore discernunt ut sciunt vel quid a bo
no spiritu percipiunt. vel quid ab illusi
one patiantur. Nam si erga hoc mens
cauta non fuerit per deceptorem spirit
um multis se vanitatibus immergit.
quia non numquam solet multa vera pre
dicere. ut ad extremum valeat animam
ex vna aliqua falsitate laqueare. sicut
nostro nuper cuidam certum est conti
gisse. Qui dum somnia vehementer at
tenderet et per longa somnium vite huius
spacia sibi promissa sunt. Cumque mul
tas pecunias pro longioris vite stipen
dijs collegisset ita repente defunctus est
ut intactas omnes relinqueret et ipse
secum nichil ex bono opere portaret.

Petrus.

quod est in ecclesia
Quis ille sit memini. Sed queso
te ea que cepimus exequamur.
Putamus ne animabus aliquid prodes
se. si mortuorum corpora fuerint in ecc
lesijs sepulta. *Gregorius.*

Quem graua peccata non deprimunt.
hoc potest mortuis si in ecclesia sepe
liantur. quod eorum primi quocumque ad eadem
sacra loca conueniunt. suorum quorum sepul
chra conspiciunt recordantur et pro eis domino
preces effundunt. Nam quos peccata gra
ua deprimunt non ad absoluciones potius
quam ad maiorem damnationis cumulū
eorum corpora in ecclesijs ponuntur.
Quod melius ostendere poterimus si ea que
diebus nostris gesta sunt breuiter enarremus.

*et de prima que ymaginibus huiusmodi
habent*
Uir namque vite venerabilis Felix por
tuensis episcopus in scauinensi puincia
ortus atque nutritus est. Qui quando a san
ctimoniali femina in loco eodem fuisse tes
tatur quod carnis quidem ostendit habuit.
Sed lingue peccatorum atque stultiloquium
non declinauit. Hec igitur defuncta. atque in
ecclesia sepulta est. Eadem autem nocte cus
tos eiusdem ecclesie per reuelaciones vidit. quod
deducta ante altare per modum scabra
tur et per vna illius igne cremabatur. et per
altera intacta remanebat. Cumque hoc sur
gens mane fratribus narrasset. et locum ostē
deret in quo fuerat igne consumpta. ipsa flamma
combustio ita ante altare in marmoribus ap
paruit ac si illic eadem femina igne cor
poris fuisset concremata. Qua ex re
apte datur intelligi. quod hijs quibus peccata
dimissa non fuerint ad euadendum iudicium
saceris locis per mortem non valeant adiuuari.
Iohannes quod vir magnificus in hac va
be locum presbiterorum seruans. cuius grauitas
tis atque veritatis sit notum. Qui michi
testatus est. Valerianum patricium in ciui
tate quod Hixia dicitur fuisse defunctum. Cui
eiusdem ciuitatis episcopus accepto prelio locum
in ecclesia prebuit in quo sepelire debu
isset. Qui videlicet Valerianus usque ad
etatem decrepitam leuis ac lubricus ex
stuit. modumque suis prauitatibus ponere
contempsit. Eadem vero nocte qua se
pultus est beatus Faustinus martyr. in ci
uitas ecclesia corporis illius fuerat humatum.
custodi suo apparuit dicens. Vade et die
episcopo. ut paret hinc ferentes carnes quas
hic posuit quod si non fecerit die tricesimo
ipse morietur. Quam visionem custos
episcopo timuit confiteri. et rursus ammonitus
declinauit. Die autem tricesimo eiusdem ciui
tatis episcopus. cum vespertina hora san
ctus incolomis ad lectum redisset subito et
inopinata morte defunctus est.

Adest q̄ in p̄senti venerabilis frater
 vnanimus lunēsis ep̄s et magni-
 ficus liberius vir nobilissimus atq; ve-
 racissim⁹ q̄ se scire suosq; hoīes infuisse
 testatur ei rei quam narrauit nup̄ i ges-
 nuense vrbē dngisse. Vbi namq; ut dicit
 valentinus nomine ecclesie mediolanē-
 sis defensor defunctus est vir valde ius-
 ticius et cunctis leuitatibus occupat⁹
 cui⁹ corp⁹ in ecclesia beati martiris Sy-
 ri sepultum est. Postrē autem media in
 eadem ecclesia facte sūt voces ac si quis
 violenter ex ea repelleretur atq; trahere-
 tur foras. Ad quas nimirum voces cu-
 currerūt custodes et viderūt duos q̄sdā
 deterrimos spiritus qui eiusdem valenti-
 ni pedes quadam ligatura strimperant et
 eum ab ecclesia clamātem ac nimium vo-
 ciferantem foras traherant. Qui videlicet
 extraxit ad sua statuta reuersi sūt ma-
 ne autem facto apientes sepulchrum in
 quo isdem valentinus positus fuerat ex-
 ius corp⁹ n̄ inuenerūt. Cumq; extra ec-
 clesiam quererēt ubi pietum ēēt inues-
 nerunt hoc in sepulchro alio positū liga-
 tis adhuc pedib⁹ sicut ab ecclesia fuerat
 abstractum. Ex qua re petre collige qd
 hī quos peccata sua dēpmunt si in sa-
 cro loco sepeliri se faciunt restat ut etiā
 de sua p̄sup̄tione indicantur quatenus
 eos sacra loca non librent s̄ etiā culpa
 tmetitātis accuset.

Am quid q̄ in hac vrbē dngitit
 cūctorum qui hic habitant mē-
 tudo testatur qd quidam artio eorum p̄-
 mus cū defunctus fuisset in ecclesia beati
 iunarij martiris iuxta portā sancti lau-
 rencij a tuge sua sepultus est. sequenti
 autem nocte ex eadem sepultura audiē-
 te custode ei⁹ spūs cepit clamare ardeo
 ardeo. Cum vero has duas voces emisisset
 custos hoc ei⁹ nūciavit vros vros

vero illius eos qui diligenter inspicerēt
 artis eiusdem viros transmisit ad eccle-
 siam volens cognoscere qualiter eius
 corpus esset in sepulchro de q̄ talia cla-
 marēt. Qui apertēs sepulchrum vesti-
 menta quodē intacta repererūt que nūc
 usq; in eadem ecclesia p̄ eiusdem cause re-
 stimoniō seruantur. Corpus vero illius
 omnino non inuenerunt ac si in sepul-
 chro eodem positum non fuisset. Qua ex
 re colligendum est qd vlcōe anima ei⁹
 dampnata sit cuius et caro est ab eccle-
 sia pietā. Quid igitur sacra loca sepul-
 tis p̄sunt quādo hī qui indigni sūt ab
 eisdem sacris locis dūm̄tus p̄iciuntur.

Vid nam ergo Petrus.
 esse poterit quod mortuorum va-
 leat animab⁹ prodesse. Gregori⁹

Culpe post mortem insolubiles
 non sunt multum solet animas
 etiam post mortem oblatio sacra hostie
 salutaris adiuuare. Ita ut hoc nunquā
 ipse defūctorum anime experire videan-
 tur. Nam p̄dictus felix ep̄scopus a qdā
 vrbē venerabili p̄sp̄itro qui vsq; antē biē-
 nium vixit et in diocesi sentigelenis vrbē
 his habitabat atq; ecclesie beati iohānis
 q̄ in loco que dicitur Tauriana sita est
 p̄ceperat cognouisse se assentit quod isdē
 p̄sp̄iter in eodem loco in quo aque ca-
 lide vapores nimios faciunt quodens
 corpis necessitas exigebat lauari cōsue-
 uerat. Vbi dum die quadā fuisset ingres-
 sus inuenit quēdam incōgnitum virū
 ad suum obsequium p̄paratum qui sibi
 de pedibus calamenta abstraheret ve-
 stimenta susciperet et ex una calozib⁹
 sabana preberet atq; omne ministeriū
 cū magno simulatu p̄geret. Cumq; h̄
 sepius fieret isdem p̄sp̄iter die qdā ad
 balnea iturus intra semetipsum cogitā-
 dixit Viro illi q̄ michi solet tā dūctū ēē

Ad illo duo ēē q̄ p̄ vrbē et balneo sūt p̄bro
 cui p̄br̄ volēs dūc dūc p̄br̄ ab p̄br̄ et p̄br̄ do offer

ad laudum obsequi. ingratus appare-
re non deo. Sed aliquid me necesse
est ei pro munere portare. Tunc duas
secum oblationum coronas detulit qui
mox ut peruenit ad locum hominem
inuenit. atq; ex more eius obsequio in
omnibus usus est. Laus itaq; et cum
iam vestitus voluisset egredi. hoc quod
secum detulerat obsequenti sibi viro pro
benefactione obtulit. petens ut benigne
fisciperet. quod ei gratia caritatis offer-
ret. Cui merens afflictusq; respondit.
Michi ista quare das pater. Nite panis
sanctus est ego hunc manducare nō
possum ego etenim quem vides. huius
loci dominus aliquando fui. Sed pro
culpis meis hic post mortem deputa-
tus sum. Si autem michi prestare vis
omnipotenti deo offer hunc panem. ut
pro peccatis meis interuenias. Et tunc
exauditum te esse cognosce cum huc ad
lauandum veneris. et me minime repe-
rens. In quibus verbis disparuit et is
qui homo esse videbatur euanescente in
notuit. quia spiritus fuit. Idem vero
presbiter ebdomada continua se pro eo
in lacrimis afflixit salutarem hostiam
cotidie obtulit. et reuersus post ad bal-
neum. cum iam minime inuenit. Qua
ex te quantum prosit animabus immo-
lato sacre oblationis ostenditur. quan-
do hanc et ipsi mortuorum spiritus a-
vinentibus petunt et signa indicant.
quibus per eam absoluti videant.

¶ Ego hoc silendum puto quod
actum in meo monasterio an-
te hoc triennium reminisco.
Quidam namq; monachus Iustus
nomine medicina arte fuerat imbutus.
qui michi in eodem monasterio consti-
tuto sedule obsequi atq; in assiduis e-
gritudinibus meis excubare consueverat.

Hic itaq; languore corporis preuen-
tus ad extremum deductus est. Cui in
ipsa sua molestia frater germanus no-
mine Cupiosus seruebat. qui ipse quo-
q; nunc in hac urbe per eandem medi-
cine artem temporalis vite stipendia se-
catur. Sed predictus Iustus cum iam se ad
extremum peruenisse cognouisset. eidem Cupi-
oso fratri suo q; occultatos tres aureos
habere innotuit. Quid nimis fratribus nō
potuit celari. Sed subtiliter indaganti-
bus. Atq; illius omnia medicamenta
perscrutantes. eosdem tres aureos inue-
nerunt absconditos in medicamine. Quid
mox ut michi nuntiatum est. tantum
malum de fratre qui nobiscum commu-
niter vixerat equanimiter scire non va-
lui. quippe quia eiusdem mei monasterii
semper regula fuerat. ut cuncti fratres
ita communiter viverent: quatenus
eis singulis nulla haberi propria lice-
ret. minio terrore percussus. cogitare ce-
pi. vel quid ad purgationem morientis
facerem. vel quid ad exemplum vir-
uentibus fratribus prouiderem. Precor
igitur eiusdem monasterii preposito
ad me accersito dixi. Vide et ut nul-
lus ex fratribus se ad eum morientem iun-
gat nec sermonem oblationis ex cuius-
libet eorum ore perapiat. sed cum in morte co-
stiturus fratres exquisierit ei sui carna-
lis frater dicat q; p aureos quos occul-
tatos habuit. a cunctis fratribus abhomi-
natus sit. ut saltem in morte de culpa sua
mentē ipsi? amaritudo transuerberet atq;
a peccato qd perpetraverat purget. Cum vo-
mortuus fuerit corpus illi? cum frater corpus
bus nō ponat. sed q; liber fossa in sterquilino
facere in ea corpus ei? piate. ibiq; super eū
tres aureos quos reliquit iactate omnes
simul clamantes pecunia tua tecum sit
in perditione et sic eum terra operiret.

De mortis q; p morte reliq; 38
Amos q; eo co fuit sepel in iherosolima

In quibus vtriusque rebus vnam morie
tibus alteram vtro volui posse fratribus
viventibus ut et illam amaritudinem mor-
tis a culpa solubilem faceret et istos auari
de tanta dampnatio terretur atque a culpa
prohibetur. Quod ita factum est. Nam
cum isdem monachus fuisset ad mor-
tem atque anxie se quateret commendare
fratribus et nullus ei a fratribus appli-
care et loqui dignaretur ei carnalis frater
cur ab omnibus fratribus esset abhomi-
natus indicauit. Qui prius de reatu suo
vehementer ingemuit atque in ipsa sue tri-
sticia e corpore exiit qui ita est sepul-
tus ut dixerat. Si fratres omnes ex ead-
em sententia conturbati essent singuli
extrema queque et vilia et que eis habere
regulariter semper licuerat ad medium pro-
ferre vehementerque formidare ne quid
apud eos esset unde reprehendi potuissent.
Cum vero post mortem eius triginta
iam esset dies euoluti cepit animus meus
defuncto fratri copari eiusque cum dolore
huius supplicia pensare et si quod esset erep-
tioni eius remedium querere. Tunc vo-
cato ad me eodem pretioso monasterij
mei ipposito tristis dixi. Ohi est quod frater
ille qui defunctus est in igne cruciatur.
Debemus ei aliquid caritatis impende-
re et cum in quantum possumus ut eri-
piat adiuvare. Vade itaque et ab hodie
na die diebus frigida continuus offerre pro
eo sacrificium stude ut nullus omnino
pretermittatur dies quo per absolutionem il-
lius hostia salutaris non offeratur. Qui
prius abscessit et paruit. Probat autem alia
curantibus atque dies euolutos non mu-
nerantibus isdem frater qui defunctus
fuerat nocte quadam fratri suo germa-
no Cupioso per visionem apparuit. Que
ille cum vidisset inquisiuit dicens. Quid est
frater. Quomodo es. Cum respondit. Pene

et per 40 dies fecit per me missas tale
beneficium et die 30 exceptis per a penam

usque male fui sed iam modo bene sum quod
hodie communionem recepi. Quod isdem
Cupiosus prius prius indicauit fra-
tribus in monasterio. Fratres vtro soli-
cite computauerunt dies et ipse dies. Egre-
rat quo pro eo tricesima oblatio fuerat
impleta. Cumque et Cupiosus nesciret quod
pro eo fratres agerent et fratres ignor-
rassent quid de illo Cupiosus vidisset
vnde eodemque tempore dum cognosceret
ille isti quid egerant atque isti cognosce-
rent ille quid viderat concordantes simul
visione et sacrificio res apte elaruit quod
frater qui defunctus fuerat per salutarem
hostiam euasit supplicium. **Petrus.**

Mtra sunt valde que dicas et non me
diocriter leta. **Gregorius.**

Nobis in dubium veniant verba
mortuorum confirmant hec facta
viventium. Nam vir vite venerabilis Cassius
Parmensis episcopus qui cotidianum
offerre consueuerat deo sacrificium seque
in lacrimas inter ipsa sacrificiorum archas
na mandabat mandatum domini per cuius-
dam sui visionem spiritui suscepit dicens.
Age quod agis optare quod optaris.
Non cesset pes tuus non cesset manus
tua. Natale apostolorum venies ad me et tri-
butum tibi mercedem tuam. Qui post an-
nos septem ipso natalicio apostolorum die cum
missarum sollempnia pergeret et misteria
sacre communionis accepisset e corpore

Nec quod **extitit.**

audimus quendam apud hostes
in captiuitate positum et in vinculis res-
ligatum fuisse pro quo sua diuina diebus
certis sacrificium offerre consueuerat quod
longo post tempore ad coniugem reuer-
sus quibus diebus eius vincula solue-
rentur innotuit cuiusque contra illos fuisse
dies quibus pro eo sacrificium offerebat
recognouit. Et ex alia nobis re que ante

que locum est in vinculis per passionem

annos septem gesta est certissime confir-
matur.

Gatus enim panormitanus epus
sicut fideles michi ac religiosi vi-
ri multi testati sunt atque testatur et beate
memorie antecessoris mei tempore nul-
lus esset ut roma veniret vni mme te-
pestatis petulit ita ut se ex tanto vnda-
rum piculo euadere posse diffideret. nau-
ta vo illi? vana nolle qui nunc emulor
ecclie clericatus officio fungit post na-
ue carabū regibat ruptoq; fune cū eo-
dem carabo quem regibat inter vndarū
cumulos repente disparuit. Paupis autē
cui episcopus preerat tandem post mul-
ta pericula ad Officium insulam flucti-
bus quassata peruenit. Cūq; die tercio
episcopus nautam qui ab eo abreptus
in carabo fuerat. In nulla maris parte
viderit apparere vehementer afflictus
mortuum credidit sed per obsequium
caritatis viuo vnum quod mortuo de-
bebat impendit ut omnipotenti deo pro
absolutione eius anime offerre sacrifici-
um victime salutatis iubet quo oblato
restaurata naue perrexit ad ytaliam.
Cumq; ad romanum portum venisset il-
lic nautam reperit quem mortuum pu-
tabat. Tunc inopinata exultatione
gausus est et eum qualiter tot diebus
in illo tanto maris periculo viuere po-
tuisset inquisiuit. Qui videlicet indica-
uit quodens in illius tempestatis flucti-
bus cum eodem quē regibat fuisset ca-
rabo versatus qualiter cum illo vndis
pleno nauauit et quodens eo a super-
riori parte deorsum verso ipse catme ei
supsederet ad iungēs cum diebus ac no-
ctibus hoc incessanter faceret iamq; ei
virtus funditus ex fame simul et labore
exadisset quo enim ordine diuina mise-
ricordia seruauerit indicauit. Scrim

quod etiam nunc usq; testatur dicens
laborans in fluctibus atq; deficiens su-
bito in nris pendere sum grauatus ita
ut neq; vigilare me crederem neq; de-
presus sompno essem. Et ecce in eodem
medio mari me posito quidā apparuit
qui michi panem ad refecionem denū-
lit. Quem mox ut comedi vires recepi
nec longe post nauis transiens affuit
qui me ab illo vndarum periculo susce-
pit atq; ad terram deduxit. Quod scilicet
episcopus audiēs requisitū diem
atq; illo fuisse die reperit quo pro eo
prespiter in ostia insula deo omnipotē-
ti hostiam sacre oblationis immolauit

A que **Petrus**
narras ipse quoq; in ista pos-
tus agnouit. **Gregorius**

Ideo credo quia hoc tam apertē
et cum viuētib; ac nescientib;
agitur ut cūctis hec agentib; atq;
scientib; ostendatur quia si insolubi-
les culpe nō fuerint ad absolucionem
prodesse etiam mortuis victime sacre
oblationis possint. **Sed** sciendum est
quia illis sacre victime mortuis pfunt
qui hic viuendo ebriauerunt. Et eos
etā post mortem bona adiungunt que
hic pro ipsis ab alijs fiunt. Inter hec
autem pensandum est q; timor sit via
ut bonum quod quisq; post mortem
suam sperat agi per alios agat ipse dū
vixit per se. **Beatus** quippe est liberum
exire quam post vincula libertatem que-
rere. Debemus itaq; presens seculum
vel quia iam conspiciamus defuisse to-
ta mente contempnere cotidiana deo
lacrimarum sacrificia cotidianas car-
nis eius et sanguinis hostias immolare
Hec namq; singulariter victima ab e-
terno interitu aīam saluat que illā no-
bis mortem vnigeniti p mitterū repāt

2. ubi pdest sacrificium

Qui licet resurgens a mortuis iam non moritur et mors ei ultra non dominabitur tamen in seipso immortaliter atque incorruptibiliter vivens pro nobis iterum in hoc misterio sacre oblationis immolatur. Et quippe ibi corpus sumitur eius caro in propriam salutem partitur eius sanguis non iam in manus infidelium sed in ora fidelium funditur. Hinc ergo pensemus quale sit pro nobis hoc sacrificium quod pro absolutione nostra passionem virginis filii semper imitatur. Quis enim fidelium habere dubium possit in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperti in illo ihesu Christi misterio angelorum choros adesse summis prima sociari terrena celestibus iungi unumque ex invisibilibus atque inuisibilibus fieri. Sed necesse est ut cum hec agimus nosmetipsos deo in cordis contritione macremus quod qui passionis dominice misteria celebramus debemus imitari quod agimus. Tunc ergo vere pro nobis hostia erit deo cum nos ipsos hostiam fecerit. Sed studendum nobis est ut etiam post orationis tempora inquantum deo largiri possumus in ipso animu suo pondere et vigore servemus ne post cogitatione fluxa dissolvatur nevana mentis letitiam subrepat et lucrum opuntiois anima per incuriam fluxe cogitationis perdat. Sic quippe quod poposcerat Anna obtinere meruit quod se post lacrimas in eodem mentis vigore servavit. De qua nimis scriptum est volutusque eius non sunt amplius in diversa mutati. Que igitur non est oblata quod petijt non est preterita munere quod poposcit. Sed inter hec sciendum est quod ille recte delicti veniam postulat qui prius hoc quod in ipso delinquitur relaxat. Quis enim non accipiat nisi ante discordia ab animo pellatur dicente veritate. Si offers munus tuum ante altare

et recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid adversum te relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri tuo et tunc venies offeres munus tuum. Quia in te pensandum est cum omnis culpa munere solvatur quod gravis est culpa discordie pro qua nec munus accipitur. Debemus itaque ad primum quod longe positum longaque distantiam mentis ire etiam animu subdere humilitate illud ac benevolencia placare ut scilicet odorator noster dum tale plantu nostre mentis asperit a peccato nos solvat quia munus pro culpa sumit. Veritatis autem voce attestare didicimus quod servus qui decem milia talenta debebat cum penitentiam ageret absolutionem debiti a domino accepit. Sed quod conservo suo centum sibi denarios debenti debitum non dimisit et huiusmodi exigi quod ei fuerat iam pro penitentiam dimissum. Ex quibus videlicet dictis constat quod si hoc quod in nos delinquit ex corde non dimittimus et illud rursus erigitur quod nobis iam pro penitentiam dimissum fuisse gaudebamus. Igitur dum pro indulti temporis spacium licet dum tu deus sustinet dum conversionem nostram is qui culpas examinat expectat cōstemus in lacrimis duriciam mentis formemus in premissis gratiam benignitatis. Et audenter dico quod salutari hostia post mortem non indigebimus si ante mortem deo ipsi hostia fuerimus.

Explicit liber quartus
Dyalagorum Gregorij.

Sabianus Andre 1 x 99
Luc tpe Stolpen

